Cab. 17

Jesus.

In hoc volumine continentur infrascripti tractatus.

Primo deuotissimus trialogus beati Antonini archiepī florentini ordinis predicatorum super euā gelio de duobus discipulis euntibus in emaus.

Secūdo pulcherrimus trialogus de cōtēptu mūdi fratris baptiste de finaria epī vintimiliensis ordinis eiusdem.

Tertio epistola de tribus essentialibus votis religionis: ⁊ vtilissimus tractatus de veris et falsis virtutibus fratris vmberti generalis magistri eiusdē ordinis.

¶ Disputatio domini Iesu in effigie peregrini cum duobus discipulis euntibus in emaus factacomplectens declaratio/nem figurarum sacre scripture de christi incarnatione passiõe ꝛ resurrectiõe loquentiũ A re/uerendissimo ꝛ sanctissimo patre ꝛ dño beato Antoninio ar/chiepiscopo florẽtino ordinis predicatorum per modũ trialogi edita Incipit.

Incipiẽs a moy/se ꝛ omnibus pro

phetis i terpretabatur illis in oibus scripturis q̃ de illo erãt. Hec vba refert sacer euãgelista Lucas in vltimo caplo sui euã/gelij de dño ꝛ saluatore nostro iesu christo:q ea die qua a mor/tuis resurrexit duobus discipu/lis suis euntibus in emaus ap/parens cũ ipsis iter agens ostẽ/dit redarguta eorum ad credẽ/dum tarditate quomodo opor/tuit christum pati ꝛ ita intrare in gloriam suam. Incipiẽs eni a moyse et omnibus ꝛc. Uere hec dies quã fecit dominus:nã ꝯsi omnez diem fecit qui omĩa creauit. Hanc tamen singularẽ psalmista insinuat fecisse: quia super cũctos prerogatiuis exi/mijs decorauit. Tantis eni di/uinarum dispensationum my/sterijs est consecrata: vt quicquid a domino insigne est constitu/tum:in huius diei dignitate sit gestum. In hac siquidem ꝛ mũ/dus accepit exordium ꝛ per re/surrectionem christi mors in/teritum ꝛ vita accepit initium Inquit leo papa:Et vt de cete/ris eius mysterijs taceã:in hac die prebuit seipsum viuum in multis argumẽtis: quinquies apparens discipulis suis: ac lo/quens de regno dei: aperiens illis sensum vt intelligerẽt scri/pturas ad designandum quin/tuplex hominum genus quibꝰ manifestat gloriam suam:vt si/cut passionis fuerita ꝛ consola/tionis ac gloriose resurrectio/nis participes fiant. Apparuit

pmo mane marie magdalene que erat i ciuitate peccatrix de qua christus eiecerat septē de/monia marco attestante. Cum enim pedes domini iesu lauit tunc confregit in aquis draconis septem capita criminum. Utiq3 cor contritum ꝛ humiliatum non despicit deus: quimo vbi abundauit delictum super/abundauit ꝛ gratia si non desit feruens penitentia atq3 huius manifestat gloriam suam: non tamen prius aut festiuius q̄3 innocentissime matri sue vt pie credit alma mat̄ ecclesia. Paulopost pro secunda vice visibilem se fecit duabus mulierib⁹ suo amore feruentibus ad annūciandum ipsam resurrectionem discipulis properantibus referente mattheo: que postq̄3 dixit eis auete accesserunt ꝛ tenuerunt pedes eius. Nō enim priuantur consolationib⁹ eius qui annunciant opera dei docentes omnes gentes ꝛ reddētes virtute magna testimoniū resurrectionis iesu christi dñi nostri: s3 oscula suauis amoris pedibus eius humanitatis infigunt. Manifestauit se tertio dominus iesus ei qui trinā negationem trina confessione diluerat syncere dilectionis non solum omnem substantiam ac honorificentiam sed ꝛ ppriam vitam pro christi amore paratus exponere simoni videlicet petro: quē iccirco pijssim⁹ de⁹ cum preficere cunctis intenderet: ad momentum ruere promisit vt in sua culpa disceret: q̄lis lapsis misereri deberet s̄m magnum gregorium verbo doctrine: exemplo vite ac corporali alimonia: prout suppetunt vires propter quod ter a dño extitit dictum summo pontifici: pasce oues meas. Non parnum lumen exoritur solis iusticie: ꝛ charitas dei copiose circūfulget eos. Religiosis quoq3 contemplatiuis quos ab omni strepitu temporaliū vacare cōuenit: ꝛ fores sensuum clausas tenere regularibus disciplinis familiari⁹ ꝛ multiplicius se dominus manifestat: si tamen sint congregati in vnum non dicētes aliquid proprium: sed cor vnum ꝛ animam vnam habentes in domino. Joanne enim euāgelista narrante didicim⁹ quia cum sero factum esset die illa vna sabbatorū ꝛ fores eēnt clause: venit iesus et in medio stās dixit pax vobis. Et hec q̄nta ꝛ vltima vice illi⁹ diei: nam quarta fuit vbi nos oportet diu versari et ideo postremo relicta cū duobus eūtib⁹ in emaus

ipse dominus iesus se eis in so/
cium dedit luca insinuante: qui
demum cognouerunt eũ in fra
ctione panis: vnde et actiui nõ
imerito figurantur qui ⁊ si mo
re lye habeãt oculos lippos ad
intuendum diuina: quia ⁊ ocu/
li eorum tenebãtur ne eũ agno
scerent: tamen secunde septem
plici prole operum misericor/
die: demum ⁊ ipsi vident eum
sicuti est. Ex his autẽ duobus
vnum quis fuerit omnino co/
gnouimus quia cleophas no/
mine: alter vo adhuc ignorat.
Et si opinentur aliqui hunc fu/
isse lucam historie huius nar/
ratorem: ⁊ propterea ex humi
litate suum nomen reticentem
non videtur hoc consentaneũ
rationi: cum vterq; horum di
catur fuisse ex discipulis christi
Lucas autem in principio sui
euangelij asseruit magis audi
ta q̃ visa referre ex doctrina vi
delicet apostolorum precipue
pauli quorum ipse discipulus
fuit. Exprimit autem sacer an/
tistes ambrosius nomen illius
His igitur dominus iesus ap/
paruit: ⁊ in alia effigie nõ in se/
ipso mutatus in specie sua: sed ĩ
alia scilicet peregrini illis est
visus: vnde ⁊ dixerunt. Tu so/
lus peregrinus es in hierusalẽ
Nec q; a mysterio vacat vt pere
grinus estimaretur. In eo enĩ
ipsius domini cõditio est figu/
rata nostri conuersatio infor/
mata: ⁊ illorum discipulorum ĩ
dispositio demõstrata. Fuit do
minus reuersus ab inferis ad/
uena ⁊ peregrinus: quia cum lo
cus proprius corporis glorifi
cati sm decentiam sit superna
hierusalem prima incorruptio
nis ⁊ claritatis quã resurgens
inchoauerat: nõ vt ciuis sed vt
peregrinus versabatur in hac
valle corruptionis ⁊ tenebrarum
ad promouendam nostrã salu/
tem. Uere peregrinus erat qa
⁊ si in propria venit inquantũ
deus rex regum ⁊ dominus do/
minantium: tamẽ in nostra na/
tura assumpta alienus et pere/
grinus a substantia deitatis: in
cuius etiam signum eius geni/
trix beatissima ipsum peperit
peregre constituta. Uere pere
grinus ⁊ solus qui in baculo cru
cis more iacob transiuit iorda
nem fluide mortalitatis: torcu/
lar calcãs solus: sacculum q; pec/
cunie seu peram tulit secum: pa
rum quidẽ temporalis substã
tie oblate ab alijs: cuius loculos
inde cõmendauit sibi ⁊ suorum
necessitatibus seruãs: nam the/
sauri spũalis preciosissimi san/
guinis sacculum plenum cõsci/
dit deus: pro nobis redimẽdis

tempore passiõis. Solus pere
grinus hic fuit qui nullũ pecca
ti pondus vnq̃ȝ in se habuit: vt
coram latrone diabolo vacuus
viator concinneret simulq̧ cõ/
prehensor cũ angelis faciẽ p̃ris
limpidissime intueretur: ima/
ne pileum capite habẽs spineũ
virginis intemerate suũ legit
hospitium: meridie cubauit in
cruce: aceto prius potatus ꝛ fel
le: ad vesperam in sepulchro qe
uit. Hic est q peregre ꝓficiscẽs
in regionem longinquã suis ta
lenta cõmisit in sua reuersione
finali a cunctis exigens rõnez
Utinam ab eo mereamur audi
re. Euge serue bone ꝛ fidelis q̃z
in pauca fuisti fidelis sup̃ mul/
ta te constituam intra in gaudi
um domini tui. Nempe q̃z oĩs
christi actio nostra ẽ instructio
in hac peregrini specie fideles
edocuit se vt peregrinos habẽ.
Sic enĩ amonuit ꝓmus ꝛ sum/
mus vicarius in sua canõ. dicẽs
Obsecro vos tanq̃ȝ aduenas ꝛ
peregrinos abstinere a carna/
libus desiderijs que militãt ad
uersus animam. Quādiu enĩ su/
mus in corpore x̃pi peregrine/
mur a domino per fidẽ ambu/
lando: et non per speciez proh
dolor quia non pauci maxima
cura laborum ꝛ dolorũ sibi ven
dicant mundi ciuilitatẽ: ꝛ tãq̃ȝ
habentẽs hic ciuitatẽ manẽtez
non inquirunt futuram: cum m
in figuram diuinitus dictuz sit
Scito prenoscens q̃z semẽ tuũ
qui sunt veri fideles futurũ est
peregrinum in terra non sua:
qδ non ignorãs psalmista ait:
Aduena ego sum apud te ꝛ pe
regrinus sicut om̃es p̃res mei.
Trita peregrinꝰ graditur via
ne deuiet ad cruces aspiciens
ꝛ lapidum aceruos vt discamꝰ
nos vitare semitas operꝝ quas
sancti non fuerunt ingressi: qa
est via que videtur homini re/
cta: ꝛ nouissima eius ducunt ad
mortem: aspicientes sepissime
in actorem fidei ꝛ consũmatorẽ
iesum qui ꝓposito sibi gaudio
sustinuit crucem confusione cõ
tẽpta. Aceruus lapidum cõmu
nis est vita sanctorꝝ que nobis
imitanda ꝓponitur: non autez
lapidum singularium sanctorꝝ
scȝ qui extra cõmunes leges q̃/
dam potius miranda q̃ȝ seruã/
da egerũt. Peregrinus humi/
lis ꝛ quietus parum attẽdens
ad ea que oculis se offerunt pla
cida sed ad propriam patriam
intendens ad eam cum deside
rio properat. Sic sic nobis mi/
tibus ꝛ humilibus corde vile/
scat mundus iste cum delecta/
tionibus suis suspirantibus ad
patriam claritatis eterne. Por

ro vt peregrinus redẽptor nr̄ illis duobus apparuit quia pe regrinus erat ⁊ ignotus men/ tibus eorum: nam si eius diuini/ tatem nouissent minime dixis/ sent de iesu qui fuit vir propha sed deus ⁊ dominus prophetarum. Nec adiecissent. Nos spe rabamus quia ipse redẽptor⁹ esset israel. q. d. nõ amplius spe ramus. Et propter eandẽ cãm ipse peregrin⁹ se finxit longi⁹ ire: non mendacium dicẽdo q̄ sine peccato esse non põt: quia veritas mentiri nõ valet: sicut nec ignis frigidum reddere: ꝫ finxit se corporaliter componẽ do ⁊ aptãdo ac si vellet longi⁹ ire. Fictio aũt operis cũ ad bo/ num dirigitur: sine peccato re/ peritur: quia non ita opus ordi natum est ab auctore nature ad exprimendum mentis cõceptũ sꝫ etiam q̄nq̄ operef sicut et verbum vocale ſm beatũ Tho. scda scde. q. iij. ar. qnimo fictio in sermone cum ad vtilitatẽ fit audientiũ vt melius ⁊ delecta/ bilius capi ant irreprehensibi/ lis est: cũ nec proferens fallere intendat nec fallaf intelligens Sic ionatas filius geroboal pa rabolã finxit loquẽs ficcimitis contra amaleth: q̄ ligna cõue/ nerunt vt sibi facerent regẽ ⁊c. vt habef iudic. ix. Christus q̄q̄ plures parabolas dixit: q̄ forte nũq̄ fuerũt ad lrām superficialẽ i rex nã. Sic ⁊ doctores in suis sermonibus multa finxerunt ⁊ in dialogis ad eruditionem. Christus igit finxit actu se lon/ gius ire: vt ostenderet se longe esse a cognitione illorum. Et quia diuinitatẽ nesciebant ne humanitatem agnoscerent eo/ rum oculi merito detenti sunt. Ego quoq̄ minimus content⁹ de micis que cadunt de mensa dominorum meorum: quorum cunq̄ sapientium affluẽtis do/ ctrine aliquas breues auctori/ tates scripture ⁊ regulas p eos inductas in medium ponam q̄ bus ostẽditur q̄ oportuit chri/ tum pati et intrare in gloriam suam per modum trialogi fin/ gendo peregrinum exponere: vt in diuersis doctoribus legi ipsos interrogare circa dicta p̄ eum vt fieri possibile fuit. Et si in euangelio hoc supprimatur ⁊ aliquando cleopham ⁊ aliq̄ amaon pluraq̄ q̄uis simplici/ tas eorum: talia querere non si nebat tamen quia postea quesi/ ta ⁊ delucidata fuerunt finge/ mus eos inuestigare. peregri/ num vo ad singula respondere Dicat ergo facer euãgelista de ipso iesu domino nostro the/ ma assumptum.

Peregrinus.

Incipiens a moyse & omnibus prophetis interp̄tabatur in illis omnibus scripturis que de illo erant. Quasi dicat peregrinus incipiendo a libris moysi qui primi libri sunt ex sacris scripturis et discurrendo per alios omnes qui sunt pleni ,pphetijs & figuris de christo: ostendam vobis luce clarius quomodo hic qui passus est: de quo loquimini est messias: & q̄ oportebat ipsū pati & intrare in gloriam suam resurgēdo. Prima igitur scriptura sit illa singularis prophetia sanctissimi iacob patriarche: q̄ ad extrema vite deductus singulos duodecim filiorum suoꝝ benedicens & in benedictione prenuncians que ventura erāt in nouissimis temporibus propagatis ab eis: quartum filium nomine iudam alloquens & in spiritu: intelligēs christum de eius tribu oriturum: & propter hoc quasi ad ipsū christum sermonem dirigēs sic ait: Judas te laudabunt fratres tui: man⁹ tua in ceruicibus inimicorum tuorum. Adorabunt te filij p̄ris tui. Catulus leonis iudas. Ad predam fili mi ascendisti. Requiescens accubuisti vt leo atq̄ leena. Quis suscitabit eū? Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius donec veniat qui mittendus est: & ipse erit expectatio gentium. Satis clare ista prophetia insinuat messie aduentum incarnationis tēpus determinans: eius quoq̄ mortem resurrectionē: & a cunctis adorationem exhibendā. Fratres igitur sui scilicet christi qui ort⁹ est de tribu iuda fūt discipuli sui qui laudauerūt eū in vita propter mirabilia op̄a sua: sed adhuc magis laudabūt in futurum populis predicando. Manus quoq̄ sua & si inermis q̄nimo cruci affixa in ceruicibus inimicorum fuit ad debellandum aereas potestates. Adorabunt eum vt verum deū filium patris sui eterni scilicet filij per creationem s̄m q̄ ait psalmista: filij excelsi omnes: p̄cipui electi filij per adoptionē. Catulus dicitur iste messias diminutiue per nimiam humilitatem qua exinaniuit se vsq̄ ad mortem crucis: sed leo est p̄ regiam dignitatem sicut leo dicitur rex animalium. Uere leo d̄ tribu iuda benignū animal paruulus: sed rigidū magnis elatione. Uere leo fortissimus bestiarū qui ad nullius pauet occursum: q̄nimo ad rugitum

eius finalis sententie quoscūq3 tremere facit. Ipse constitutus est a deo iudex viuorum et mortuorum. Ad predam ascendit iste leo siue in cruce leuatus ex inde rapiendo predam humani generis de manibus inimici sui cu3 ab inferis ascendit cū preda animarum illarum que ibi detinebantur in limbo ipm expolias: quas demum in alta celorum ascendens secum duxet. Requiescens accubuit vt leo quando inclinato capite in cruce tradidit spiritum non necessitate s3 quia voluit. Et sicut leo cum dormit nunq3 sua lumina claudit: ita iste messias cu3 dormiret somno mortis: oculos tū sue diuine intuitionis qui in oī loco contemplantur bonos et malos: nuda quoq3 et aperta ei sunt cūcta nunq3 clausit. Scd'm naturales catulus nascitur q̄si mortuus triduo dormit: sed rugitu patris velut tremefactus cubilis locus suscitare dicit leo catulum dormientem. Sic messiam triduo dormientē3 i mortē deus pater rugitu v'tutis sue diuine i3 tia die suscitauit a mortuis. Et tantus fuit rugitus ille virtutis q' terremotus exinde factus est magn⁹. Et q' virtute naturali non poterat fieri ista suscitatio: cum de priuatiōe ad habitum non sit regressus: ipse autem virtute diuina alterius non eget et cum eēt plenus de⁹ vn⁹ cū patre: ideo subdi: Quis suscitabit illum. q. d. nullus: quia nullius auxilio indiget cum p se resurgat vt verus homo vere suscitatus: vt verus deus resurrectionē3 operatus est. Porro ex temporis determinatiōe qd' presignat ipe patriarcha iacob in eo quod subdit potestis itelligere hunc crucifixum eē messiam promissum cū s. dicit. Nō auferetur etc. Debetis eni scire q' sceptrum signat dignitatem regalem: et dux quendam principatum super populu3 hebreorum quē priuatum cepit habē tribus iuda super reliquum populum in egressu de egypto l3 impfecte: eo q' tribus ipsa iuda ducatum prebuit: et pma mare rubrum introiuit. Peruenit āt primatus iste ad dignitatē3 regalem completam in eadē tribu in dauid qui fuit pmus rex de tribu iuda et protacta est de progenie in progeniem vsq3 ad sedechiam qui vltimo regnās in hierusale3: captiuus ductus est cum populo iudeorum a nabuchodonosor in babyloniam vbi diem clausit extremū: et ex

tunc nō ablata fuit dignitas regalis nec ducatus de tribu iuda ex toto sed interpollata per septuaginta annos babylonice captiuitatis: nam reuersus ex inde hierusalem de licētia ciri ⁊ darij regum persarum ⁊ medorum dux fuit ⁊ vt gubernator in populo illo iudeorum Zorobabel ⁊ neemias qui fuerunt de tribu iuda. Principes quoq̄ machabei: ex quibus etiam Joannes hircbanus simonis machabei filius imposuit sibi diadema ⁊ regnauit super populū cum posteritate sua vsq̄ ad tēpora herodis ascbalonite. Hic fuit primus rex iudeorum alienigena ex patre idumeo ⁊ matre araba qui fretus auxilio romanorum bellum gerens cum antigono qui vltimus regnauit ex machabeis originē trahens deuicit eum ⁊ occidit ac omnē progeniem regiam. Interfecit quoq̄ omnes doctores legis q etiam dicebantur duces populi: vt auferret eis omnem viam recuperandi sceptrum. Et ipse etiam fuit qui fieri fecit tantā necem puerorum cum illi tres reges venerunt hierosolymā ab oriente adorare regem iudeorum natum vt puto vos audiuisse. Res enim illa satis diuulgata est per orbem ⁊ ego totum optime scio. Et licet machabei nō essent de tribu iuda sed de tribu leui: tamē quia ille due tribus ad inuicē matrimonia ꝯtrahebant vt patet in vxore p̄mi sacerdotis sūmi aaron que fuit de tribu iuda: ⁊ vxore etiam ioiade: ideo regnantibus machabeis adhuc durabat sceptrum de tribu iuda per lineā saltim femininam. Sed herode capiente regnum iudeorum q ex toto erat alienigena: ex tunc ablatum est sceptrum de tribu iuda: ⁊ sub eo natus fuit iste iesus sicut potestis per vos aduertere ex eius etate. Unde ex hoc videtis manifeste quia ipse est messias qui mittendus erat a deo de quo prophetauit iacob patriarcha ⁊ ipse ē expectatio gentium: quia non solum multi ex iudeis: sed permaxime gentium populi ad eum congregabuntur per fidem expectātes et desiderantes salutem ab eo: q̄ oportebat christum pati vt liberaretur homo ⁊ impleretur prophetia.

Cleophas.

Vere domine mi venerā de fateor plures audisse interpretationes huius

prophetie: sed nulla ex eis vnq̃ mihi satisfecit sed remãsit semper mens mea de veritate earum suspensa. Nunc autem ita elucidasti mētem meam vt credere incipiam hoc itellexisse nostrū patriarcham vel dicere voluisse qd̃ p te expositū est. Et quia locutio tua mãifestū fac̃ vix te eē sapientissimum queso vt placeat tibi euacuare expositiones q̃s a diuersis audiui magistris nostris in supradicta prophetia: nam quidam dicūt prophetiam illam impletam tempore saulis qui fuit rex in populo iudeorum: et quia non fuit de tribu iuda sed beniamin qvnctus est in sylo: prophetia dicit autē illa donec veniat in sylo: ideo tunc cessauit sceptrum et ducatus de tribu iuda. Audiui a quibusdam alijs illam adimpletam tempore ieroboam: quando scz̃ factus fuit rex super israel: idest decem tribus de populo iudeorum. qui quidem ieroboam nõ fuit de tribu iuda sed alterius et remanentibus tm̃ duabus tribus roboam filio salomonis scz̃ tribu iuda et tribu beniami nū q̃ amplius dominium et regimen israel: idest illarum decem tribuum reuersurum est ad tribum iuda: et sic cessauit sceptrū de iuda quo ad totum populum in ieroboam qui et ipse dicitur rex factus in sylo. Non nulli ēt interpretãtur impletam in nabuchodonosor. nam sylo vt dicunt hi interpretatur missus et est etiam nomen cuiusdam loci. Ibi autem potius significat messum seu missiam q̃ locum. Unde translatio caldaica que reputatur vt glosa et verissima in locis obscuris littere: adeo q̃ nullus eam in aliquo improbare ausus sit sic habet Donec veniat messias. Ubi dicit̃ s̃m aliam litteram sylo. Et asserūt hunc messiam nabuchodonosor qui missus fuit a deo ad puniendum populum iudeorum. Et tūc captiuato sedechia rege vltimo de tribu iuda ablatum fuit sceptrum de iuda.

Peregrinus.

Credite mihi carissimi quoniam doctores vestri ceci sunt et duces cecorum. Cecus autem si ceco ducatum prestat ambo in foueam cadunt: et ideo sinite illos cum tales expositiones false sint et extorte. Qua enim ratione potest prima interpretatio veritati inherere: vt dicatur in saule

rege sceptrum de iuda ablatū quod nondum perfecte sumpse rat initium. Nec in sylo inunctus fuit saul in regem: quia in chariathiarim archa domini tunc fuerat translata & ibi per consequens regum inunctio.

Secunda quoqꝫ expositio mendacijs inititur cum in ieroboā filium nabath impletā asserit prophetiam: quoniam non in sylo sed in sichen congregatio illa facta fuit ad constituendū ieroboam regem israel. Et per ipsum ieroboām non fuit ablatum regnum a tribu iuda: sꝫ potius stetit primum scilicet roboam filij Salomonis per successionem hereditariam in ciuitate hierusalem que erat metropolis: vbi erant templum & archa domini & vnctio sacra q̄ propria erant et essentialia in regno israelitico. Sed nabuchodonosor fuisse messiam de quo patriarcha loquitur nil absurdius dici potest: nam neqꝫ per ipsum ex toto sceptrum fuit ablatum de iuda atqꝫ duca tus: & si interpollatum vt dictū est: quia captiuum duxit populum iudeorum cum rege suo in babylonem: & a deo si missus ē: non ad liberandum populum suum: vt mittendus a prophetis cunctis refertur messias: sꝫ ad opprimendum et extermi nandum potius venire permissus est: nouissimiqꝫ dies in quibus patriarcha predixit hec implenda sunt dies veri messie christi domini qui redemptu rus est ſm plures vestros solē nes doctores & sic non sunt dies quibus regnauit nabuchodonosor. Firmiter igitur tenete & nullatenus dubitetis quia hic iesus qui nunc crucifixus ē a iudeis ipse est ille messias de quo iacob loquitur qui natus ē sub herode ascalonita a quo ablatum est sceptrum de iuda nūqꝫ resumendum.

Amaon.

Magister reuerende verba tua spiritus & vita sūt. Interpretatio tua penetrauit cor meum & mirabiliter & dulcorauit et eo magis quia tua locutio videtur omnino similis doctrine nostri magistri iesu: quē tanto nunc maiori veneramur affectu quanto nobis ex tua expositione magis innotuit ipsum fore vere messiam. Et quia expositiones nostrorū doctorum a consocio meo cleopha inductas super prophetia iacob peroptime vt erroneas & friuolas euacuasti: obsecro vt mihi quoqꝫ satisfacias questio/

nes aliquas que meum animũ pulsant tua sapiētia enodando Tradunt docēdo populum nostri rabbite nullam fore in diuinis pluralitatem dicente domino: Audi israel domin⁹ de⁹ tuus vnus est. Animas quoq; iustorum qui decesserunt in celis gloria frui diuina attestante scriptura: quia reddidit de⁹ mercedem laborum sanctoruz suorum ⁊ sapientia ducit ad claritatez eternam. Messiam aũt christum dominum predicant futurum maximum prophetarum hominem tamen purum: quia dominus per moysen dixit: prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similez tui ⁊ ponam verba mea in ore illius ⁊c. Deum autem ipsum blassemum arbitrantur. Expectandum eum dicunt venturũ mundo necdum venisse: quia communiter asseuerant adhuc sceptrum de iuda durare ⁊ contendunt eo q̄ in partibus babylonie capita transmigrationuz esse dicunt que habēt dominiũ iudicandi ⁊ determinandi cās in populo israel vbiq; terrarũ. Sed te exponente prophetiaz sepe fatam collegi ex tuis vbis mellifluis quatuor conclusiōes predictis sententijs oppositas videlicet in diuinis esse pluralitatem: cum patrem ⁊ filiũ nominasti: animas iustorum ad inferos descendisse: quia predam inde ascendentem asportari debere per missiam insinuasti ipsum q; vt verum deum adorandum suam humanitatem suscitasse declarasti. Etiam ipsuz venisse: ac omnia que per iacob et alios patriarchas ⁊ prophetas de eo dicta sunt impleta ipsũq; iesum benedictum de quo loquimur crucifixum ⁊ mortuũ esse affirmas. Quid igitur de traditionibus his seniorum nostrorum q̄ quotidie scrutātur legē ⁊ prophetas vbi ista habentur.

Peregrinus.

Attendite dilectissimi a fermento doctrine scribarum ⁊ phariseorũ qḋ est hipocrisis supficialit̄ apparentes ⁊ non vere. Modicum aũt fermentũ erroris totã fidei massam corrumpit. Errant siquidem illi nescientes scripturas neq; veritatem eaꝝ. Que autē dixi fidelia sunt firmata in veritate ⁊ equitate tam in diuinis vtiq; vnus est deus ꝑm scripturas non plures diꝫ vt ethnici autumãt: Unus aũt est vnitate essentie: nō aũt in vnius singularitate psone. Neq; enim ita solitarius est: vt consortiũ gau/

dium nõ habeat. Qui eni alijs generationẽ tribuit non debet sterilis ꝑmanere inquit ipse ꝑ Jsaiam. Et qꝛ ꝓfunda sunt ista mysteria sistamus gradum: vt non perfunctorie capiatis ȝ at tentius. Nempe gloriosus deꝰ absqꝫ intellectu esse non põt: et cum ipse sit infinitus virtute to tumqꝫ se intelligat: inde gignit ex se verbum infinite virtutis non accidentale ⁊ transitoriuȝ vt nostrum: sed ꝑsonale ⁊ subsi stens quẽ filium eius nominat scriptura que generatio nõ ma terialis sed spiritualis est: quia spiritus est deus: sicut ⁊ ipsum verbũ seu cõceptũ mentale quẽ eructat cor nostrũ spirituale ẽ. Et ꝙ generet ex itellectu expe/rimur: quõ aũt gignat ignora/mus. Non põt aũt generãs pr̃ verbũ bonũ essentialiter ab eo genitum non diligere: nec ipse filius patrem suũ nõ amare vñ hȝ totũ esse sape ⁊ velle: taleqꝫ iter eos amorẽ esse scitote spm̃ sanctũ tertiã in diuinis ꝑsonaȝ ipsasqꝫ ꝑsonas nõ tres deos sed vnũ deũ esse firmiter tenendũ est. Et vt melius itelligatis: exẽ plũ accipite materiale. Sol im mediate cũ extat creatus radiũ emisit: vñ si sol foret eternus ra dius coeternꝰ existeret. Ab ipo aũt sole ⁊ radio eiꝰ terra reuer berante ꝓcedit calor: sicqꝫ tria videtis ⁊ vnã tm̃ substantiã so/lis. Sic in diuinis vnã substan tiam esse nõ dubitetis tresqꝫ ꝑ sonas coeternas: patrẽ ⁊ filiũ ⁊ spm̃ sctm̃: trinitatẽ sanctissimaȝ ⁊ de his auctoritates expressas in pluribus locis hẽtis ꝓnunc eas quẽ noĩa ipsaꝝ exprimunt vel vnitatẽ referamus. Nõne ꝑ psalmistã ait pater ꝺ filio suo loquẽs: Ipe iuocabit me pater meꝰ es tu: Et alibi filius ad pa/trem: Dñs dixit ad me: filiꝰ meꝰ es tu ego hodie genui te. Et in alio psalmo: spm̃ scm̃ tuũ ne au feras a me ait propheta ad dñm. Pluralitas ꝑsonaꝝ in diuinis cũ vnitate eẽntie geneseos ini/tiũ attestat̃ cũ dicit̃: In ꝑncipio creauit heloym celũ ⁊ terram. Heloym aũt est plurale huiꝰ no minis. Hel. i. Heli ⁊ interꝑtat̃ dij. In hoc igit̃ ꝙ dicit creauit in singulari: notat̃ vnitas essen tie diuine. In eo ꝙ subdit dij si gnat̃ pluralitas ꝑsonaꝝ in illa diuina essentia. Sȝ hieremias adhuc pleniꝰ hoc oñdit dicẽs: Peruertisti ṽba heloym. i. deo rũ viuẽtiũ dñi tethagramaton idest dñi exercituũ dei nr̃i. Se cũdũ. n. doctores vr̃os q̃ꝝ sñias plenissime noui: istud nomẽ te thagramatõ significat diuinaȝ nãm ꝫm suas ꝓꝑetates intrin/

secas absq respectu ad extra: et
sic patet q in intrinsecis diuini
tatis que designatur per nomē
domini tethagramaton ē alia
pluralitas propter plurale im
mediate precedens: dum dicit
peruertistis vba heloyn. idest
deorum viuentium vt notetur
vnitas essentie cum personaꝝ
pluralitate. Sed isaias ꝑpheta
nō solum pluralitatem perso-
narum in diuinis: sed et trinita
tem satis clare exprimit dicēs
Non a principio in abscondi-
to loquutus sum ex tpe anteq̄
fierent ibi eram: et nunc domi-
nus meus misit me et spiritus
eius. Hec verba non loquitur
isaias de se q prius sc3 fuerit i
spiritū in mōte synai cū moyse
et aliis prophetis vbi sient moy
ses recepit legem ita et alii suas
prophetias: sed postea tempo-
re a deo determinato publica-
uerunt eas in mundo vt men-
tiuntur quidam scribe. multa
enim inconuenientia sequeret
ex hac sententia: sed loquit ibi
dominus deus qui a principio
cum. s. dedit legem non in oc-
culto loquutus est sed populo au
diente in publico: vt recipere
posset q̄ vellet. Et vtiq ibi erat
christus ꝺm suam deitatem cū
fieret illa. s. datio legis et qui eā
dedit ab eterno extitit: et ipse
demum missus in quantum in
carnatus in mūdum a deo pa-
tre et spiritu eius: idest spiritu
sancto ad redimendum homi
nem filius dei qui messias nū-
cupatur et christus iesus ipse ē
de quo noster sermo loquitur.
Quia autem anime iustorum nō
ad celum sed ad inferos descē-
derunt: nonne apertissime pa-
triarcha ipse iacob insinuauit:
cum existimans a fera pessima
ioseph filium suum deuoratum
ait: descendam ad filium meū
lugēs in inferno. Nouerat vtiq
filiū suum optimum et tamen
non in celo sed in inferno cre-
debat a se ipsum reperiendū.
Et de patrum sanctorum edu-
ctione ab inferis per messiam
clarissime prenūciauit zacha-
rias ꝑpheta dicens: Tu quoq
in sanguine testamēti tui emi-
sisti vinctos tuos de lacu i quo
non est aqua. Uincti quidem
tenebantur patres etiam iusti
simi ex peccato ade in lacu in-
feriori vbi non est aqua mate-
rialis sic nec ignis quē admo-
dum in loco dānatorū: et quo
loco obscuro per sanguinem ꝑ
prium testamenti sui noui con
firmatorem purgata natura re
surgens emisit: et tunc eis red-
didit mercedem laborū suoꝝ.
Deniq quia animalis homo

non percipit que dei sunt: isti principes vestri cum omni ple be sua animales spiritum non habentes terrenis toto corde immersi nō mirū si a suo mes/sia quem venturum dicunt ter restria tantū expectantes ipm non verum deum sed purum hominem arbitrantur. Non enim caro & sanguis quib⁹ sūt dediti ista revelāt: sed pater ce lestis quem ignorāt. Sed si nō alia q̄ temporalia esset collatu rus iste messias frustra mēbra nas occuparent tot figure: tot oracula prophetarum tanta in spiria patrum in eius adventū directa. si autē spiritualia imo & celestia bona est exibiturus, ut scripture proclamant: neces se est ipsum deum in homine forē: nam si deus non esset non afferret remedium: quia infini ta existente offensa: virtus aūt creature omīs finita cernatur ad infinitum minime finitum valet attingere: quis etiam pōt mundum facere scilicet genus humanum de imūdo cōceptū semine ait iob. si homo non eēt non preberet exemplum. Ob liberandum itaq̄ homine ab eterna morte dei filius homo factus est: & tāto federe. vtrāq̄ naturam conseruit: vt neq̄ in/feriorem consumeret glorifica tio nec superiorē consumeret assumptio. Salua igit̄ vtriusq̄ proprietate substantie & in vnā coeunte personam suscepta est ab eternitate mōtalitas: vt vn⁹ atq̄ idem dei & hominum me diator christus iesus mori pos set ex vno: & resurgere possz ex altero: gratiam suis prestans i via: gloriam reseruans in pña Innotuit hoc patribus & pro/phetis: p quos multifarie mul tisq̄ modis locutus est ad hoc exprimendum. Unde & exími/us prophetarum in psalmo q̄/dragesimoquarto per totū de christo iesu plene testante: se/des tua deus in seculum seculi inquit. Neq̄ deus fuit dauid: nec sedes eius: & si rex in secu/lum seculi permāsit: sed christ⁹ est deus qui regnat in presenti vt rex adoratur vt deus & ma/nifestius in futuro sclo. Et pau/lo post. Unxit te deus deus tu⁹ oleo leticie pre cōsortibus tuis Et est sensus: O iesu fili dauid sm carnē qui es deus sm dei/tatem: deus tuus pater vnxit te inquantū hominem oleo leti cie: id est gratia spiritus sancti: super cōsortes tuos: id est alios homines. Non enim ad men/suram dedit illi deus spiritum vt alijs: sed de plenitudine ei⁹ nos omnes accepimus gratiā

pro gratia. O q̄ lucide dilectissimi mihi hoc isaias vaticinauit mysterium cum ait de xp̄o: Paruulus natus est nobis & filius datus est nobis: & fact⁹ est principatus super humerū ei⁹ & vocabitur nomen eius admirabilis: cōsiliarius: deus fortis pater futuri seculi: princeps pacis: multiplicabitur eius imperium: & pacis nō erit finis. Ubi aduertite q̄ cum prophete in speculo intueanť deitatis eterne vbi sunt cuncta presentia q̄ futura existunt in mundo: vt iā gesta prenunciant propter diuine prescientie infallibilitatē. Hoc isaias functus officio quia suo tempore non nascitur⁹ erat messias: vt iam natum insinuat vt sit sensus: Paruulus natus ē idest nascetur infallibiliter: sic quod preterijt non fuisse non potest. Filius scilicet dei datus a deo liberaliter sola gratia nobis dabitur ad nostram salutē & vtilitatem. Et factus est principatus eius: idest fiet dominium eius potestatis: & exaltatio eius super humerū eius: idest ex cruce quā humeris baiulabit tandē fixus in ea in qua triumphabit contra hostes infernī mundum deuincet. Et propter hoc deus exaltabit illum super omne nomen: vt in noīe iesu crucifixi omne genu flectatur. Et vocabitur nomen eius admirabilis: quia admirandū est & omni admiratione dignissimum q̄ deus factus ē homo. Cōsiliarius: propter eximiam sapientiam addens preceptis cōsilia Deus: propter suam omnipotentiam: quia omnium extat creator. Fortis: p̄pter inuernā constantiam qua tot angustias in humanitate: tot dolores viriliter tulit Pater futuri seculi propter bonitatis sue effluentiam ex deitate: quia solus deus filios generat ad seculi venturi felicitatem. Princeps pacis propter exhibitam conuenientiam: quia ipse mediator dei & hominū est: pax nostra qui fecit vtraq̄ vnum. Multiplicabitur eius imperium quia etsi nunc fit quasi ignotus & vilis: tamen adorabunt eum omnes reges terre & omnes gētes seruient ei in tēpus futurū. Et pacis non erit finis illius: &c quā mundus dare non potest. nam & cum vndiq̄ bella fremenť: seruis suis pax mētis nūq̄ deerit Uolo notetis hic grande mysterium. Noui enim idioma hebraicum & latinum: & omnes proprietates litterarū hebraicarum cum apicibus suis. Nā vt dictū est in auctoritate, pre-

sata: multiplicabitur eius im/
perium. in hebreo habetur le/
membre quod latine dicit ad
multiplicandum. Scribit autē
dictio hebraica lemembre sic:
ꝙ hec littera men clausa poni/
tur in medio dictiōis qd est cō
tra naturā huius littere ⁊ mo/
dum scribendi hebraicum: qa
nunꝗ alibi ponitur clausa nisi
in fine dictionis. hec enim lra
men aperta ponitur in princi
pio dictionis ⁊ in medio: men
autem clausa ponitur in fine di
ctionis: hic autem men littera
clausa ponitur in medio illius
dictionis contra naturam litte
re ⁊ modū scribendi hebraicū
Et quid aliud nisi ad denotan/
dū ꝙ iesus christus de quo lo/
quitur propheta ⁊ verus mes/
sias erat nasciturus de virgine
clausa: idest virgine cōtra mo/
dum consuetum nature ⁊ my/
sterium incarnationis clausū
erat ⁊ secretum? Scio scribas
vestros ⁊ rabitas hanc pphe/
tiam asserere in ezechia imple
tam: sed plena sunt fabulis in/
uenta eoꝝ: quibꝰ aures vestras
simplices aggrauare nō decet
Confutat illorum tā erroneam
interpretationē translatio cal/
daica cuius etiam noticiā hēo
quam vt verissimam improbat
nullus. ⁊ in ipsa nomen messie
expresse ponitur. Postremo ꝙ
alium expectent messiam nec
hūc recipere velint qui venit
in nomine domini: iesum cru/
cifixum: malicia excecauit eos.
nam non solum ex hac pphe/
tia iacob: sed etiam in alijs p/
secutione nostre locutionis vi/
debitis ꝙ hoc est tempus pro/
prium prenūciatum a prophe/
tis de aduentu messie. Illō aūt
falsissimum est ꝙ prefati nunc
somniant non defecisse sceptꝝ
de iudaeo ꝙ capita trāsmigra
tionis sint in babylonia tenen
tia locum regni ⁊ iudicātia po
pulum iudeorum. nam babylo
nia a magnis temporibꝰ citra
destructa ē ⁊ inhabitabilis fa/
cta iuxta vaticinium isaie dicē
tis: Erit babylon illa gloriosa i
regnis inclita: sic subuertit do
minus sodomam ⁊ gomorram
non habitabitur. Nec aliquis
rumor adiu ad partes europe
delatus est: ibi esse iudeorū iu/
dicium: cum etiam ille scriba:
qui hoc confinxit mendacium
asserat ꝙ extra terrā promis/
sionis non potest nec licet ali/
cui iudeo criminalia iudicare
Certo igitur certius teneatis
hanc prophetiam impletam i
iesum hunc crucifixum: ⁊ ipsū
fore verum messiam ⁊ pphetā
illum inquantum homo ē quē

prenunciauit moyses suscitan/dum ⁊ tanq̃ʒ se audiēdū a deo ⁊ ꝙ ipsum non audiens exter/minandus omnino firmetur. Prolixa satis fuit hec interpretatio nostra: ſʒ vt satisfieret ve/stris inquisitionibus vos coe/gistis. Nec miremini quedam tetigisse obscura: nam ꝑncipia doctrinaꝝ cum virtute cōpre/hendant sequētia: ideo nō pos/sent faciliter tradi. Sed iam ꝓcedamus vlterius: vt ostendā per alia testimonia ꝓphetarū qm̄ oportebat christū pati ⁊ sic nos introducere in gl'am suā.

Cleophas.

Eloquia tua domine mi dulciora sūt faucibꝰ meis super mel ⁊ fauum: ⁊ vbi iter inchoātes tāta eramꝰ absorti tristicia: vt vix pedes a terra leuare possemꝰ: tāto gaudio replesti cor nostrum vt roborati nimis nō videamur terram configere: precamurq̃ʒ obnixe vt prosequaris sermonē.

Peregrinus.

Non tā cito volo gene/seos campum qui ī manu est egredi latum sed plures inde figurarūʒ colligē flores ad inserendum serta ꝓ/positi nostri. Et ad exordiū re/uertens ad mentem vestrā reduco ꝓtoplausti ruinā. Postq̃ʒ enī nudos se cognouerunt corpore ⁊ spiritu ⁊ stola virtutum ex ligni vetiti gustu rapinā ar/bitrati equalitatis diuine: ab/sconderūt se in medio ligni paradisi quasi querētes antidotū. Presagium itaq̃ʒ futurorū fuit ꝙ delictum illud in ꝓpagatōe originis trāsfusum ī posteros abscondendum erat quādoq̃ʒ a facie dn̄i ne videret ad puniendum ꝙ in ligno crucis in secundo adam erat deletum. Nā de parētis prothoplausti fraude facta condolens quando pomi noxialis morte morsu corruit ipse lignū tunc notauit dāna ligni vt solueret: que tn̄ non rapuit ⁊ multiformis proditoris ars falleret artem. Certe nulla silua talem profert insigneʒ arborem fronde sacrorum verborum flore redolentium exem/plorum germine salutarium sacramentoꝝ. Uidit hanc sed nō intellexit ī somnis nabuchodonosor pertingentem ad celum ramis altissimam ad extrema vsq̃ʒ terraꝝ in ea auibꝰ celi re/quiescentibus ⁊ quadrupedibus sub ea fructu vescentibꝰ. i. contemplatiuis ⁊ actiuis. Unī in cant. Sub vmbra illius sedi quem desiderat anima mea et

fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. Nec credatis ingratissimum populū impunem euadere qui cibatus ab eo manna celesti pa uit tam horridam arboris cru cem saluatori suo felle potato. Uox enī sanguinis fratris sui clamat de terra ad deum: ⁊ qa culpam suam perfidus non fa tetur argutus vagus et profu gus erit super terram omnib⁹ odiosus: timore ⁊ tremore cir cundatus: vbiqꝫ latrocinijs ple nus vt innuit sb velamie chain fratricide vulgatissimū scelus.

Cleophas.

O Romi domine vt no bis edisseras si per ali um modum redimi po terat genus humanum a mor te eterna q̄ per acerbissimam mortem omnibus horrendā.

Peregrinus.

Sane no defuit alius mo dus deo liberatiōis hu mane cui subest cuȝ vo luerit om̄e posse: sed nullus cō uenientior modus sanādē hu mane miserie ali⁹ fuit q̄ q̄ vni genit⁹ dei in se manens q̄ erat humanū dignaretur inire con sortiuȝ ⁊ pro nobis moreretur debitoribus mortis: atqꝫ sic eri geret nos a desꝑatiōe in spem viuam vite eterne.

Peregrinus.

Quid putatis archam a noe fabricatam in qua octo anime salue facte sūt reliquis submersis diluuio signasse: nisi animatam crucem dominum nostruȝ iesum xp̄m extra cuius fidē pereunt cūcti. Nam ⁊ mensure ipsius longi tudinis latitudinis ⁊ altitudi nis significant corpus huma num in cuius veritate ad ho mines prenunciatus est ventu rus ⁊ venit. Humani qppe cor poris longitudo a vertice vsqꝫ ad vestigia sexies tantū habet q̄ latitudo que est ab vno late re vsqꝫ ad alterum latus: ⁊ de cies tantū q̄ altitudo: cuius al titudinis mensura est in latere a dorso vsqꝫ ad ventreȝ. Archa enim ipsa facta est trecentoruȝ in longitudine cubitoruȝ: in la titudine qnquaginta: ⁊ trigin ta altitudinis. Ostium arce in latere: profecto illud est vuln⁹ quando latus iesu lancea per foratum est. Nec enim ignota mihi sunt singula passionū ei⁹ ⁊ obprobriorum q̄ si peregrinū cernatis. Hoc ad illum venien tes ingrediuntur: quia inde sa cramenta manarunt quib⁹ cre dentes initiantur: ⁊ sic patet q̄

oportuit christum pati in cuiꝰ passionis fide seruaretur ⁊ nō periret ex toto genus humanū Unde ⁊ dominꝰ dixit noe: Archum meum ponam in nubibus celi et recordabor federis mei quod pepigi tecum: vt nō inducam diluuium super terrā Archus iste est christus crucifixus positus figuratiue et obscure in nubibus doctrinarum prophetarum: ⁊ istud est signū humane reconciliationis contra peccata mundi. Hoc totum egit eius amoris excessus presignatus in noe de ebriatione ex fructu quam plantauerat vinee. Extra se quippe positus cū nudatus iaceret in tabernaculo vidit eum ex filijs vnus scilz cham: irrisit ac per hoc maledictionem recepit. Audientes alij cum reuerentia cooperuerunt ⁊ benedictionem meruerunt. Scitis itaqz hunc iesum nudatum crucem ascendisse: ⁊ hoc ex dilectionis ebrietate vt quasi obprobrium quod summū erat nullum putaret. Eum vidit nudatum populus iste ⁊ irrisit in sui iudicium et seruitutem. Audient greci et latini et cum reuerentia in corde abscōdent grande mysterium vnde benedictionem glorie consequentur.

Amaon.

Placent summe cuncta que dicis: sed libenter audirem: quare tm̄ octo in archa saluati sunt homines: ⁊ quare chanaan filius pro patre sit maledictus: cum dominus dicat: Filius non portabit iniquitatem patris.

Peregrinus.

Quantum spectat ad tropologium vel tropologicum sensum vt corticem scribis dimittamus in fide passionis ⁊ crucis non saluantur nisi quattuor viri cum vxoribus suis: idest homines quatuor vires anime habētes virides passiōibꝰ: vt vxoribus predominantes ⁊ regulantes rationem prudētia: voluntatē iusticia: irascibilitatē ↄstantia cōcupiscibilē temperantia. De chanaan q̄uis non sit absurdum temporaliter filium patris iniquitatē portare: tamen vt ad spiritum vertamus sermonem: signatur etiam ibi primos motus vitiorum non puniendos a deo: sed filios cū de liberatiōe ex inde progenitos. Sz iam aggrediamur pris nri abrae grande mysteriū in quo videns christi diem gauisus ē

vt percipiatis ex eo: quia opor
tuit christum pati et ita gloriaz
intrare. Cum enim postulasset
a deo signum exhiberi obtinen/
de possessionis promisse terre
lacte et melle manantis: q̄ vtiqz
tipum gerit terre viuentiū oīs
boni dulcedine dictum fuit ei/
dē. Sume mihi vaccam triēnē
capram triniam et arietem an
norum trium turturem et colū
bā. Iussumqz sibi fuit vt ea ma
ctaret diuidensqz singula pret
turturem et columbam partes
ex opposito ad inuicem sibi cō
stitueret. Descendentibusqz vo
lucribꝰ super cadauera abraā
abigebat: cūqz occumberet sol
irruit sopor sup abraam et hor
ror magnꝰ. factaqz caligine te/
nebrosa apparuit clibanꝰ fumi
gans et lampas ignis diuisio/
nes illas pertransiens: voceqz
de celo elapsa audiuit: Gene-
ratione quarta huc reuertent
scz ad terram pmissionis. No
tate v̄ba carissimi: signate my/
steria. Uacca victime apta est
christi caro in odorem suauita
tis. Triennis autem dicit quia
ex patriarchis prophetis et re
gibus deriuata. Capra ad alta
cōscendens ipsa est eius aīa cō
templatione altissima: et hec in
potentijs trina: memoria. s. in/
tellectu: et voluntate. Aries gre
gem deducens diuinitas vt p/
ma causa: cunctis preuia: et hec
trium annorū in personis: pa/
tris et filij et spiritus almi. Nec
incongruum extat per despica
bilia tam alta tam sacra signa/
ri. per hoc enim melius auerti
tur animus ne errori pfidiuis i
signis venerationem figat: sed
ad figurata trāscēdat. Hec aūt
sublimissima tria in vna psona
messie in passione imolata re/
perta sunt. Sed hec oportet di
uidere non materialiter: sz in/
tellectu opposite conditionis.
nam vna et eadez persona i tri/
bus substantijs carne: anima:
et deitate. Scdm carnem qdez
subditus erat miserijs et pena/
litatibus nostris p omnia fra/
tribus assimulatus: sed causam
eorum scilicet originale nō tra
xit: sed similitudinē carnis pec
catricis assumpsit. quantū autē
ad animam ꝺm superiorē par/
tem fruebatur in ipsa imolatio
nis hora verbo eterno intensi/
ue gaudens sine retardatione
quacūqz: ꝺm v̄o partē inferio/
rem scilicet sensitiue doloribus
circundabatur inferni nullo p
redundantiam intellectiue re/
frigerio subleuatus: quantum
attinet ad deitatem: nā ibi erat
hūana natura supposita in ver
bo vt vna eademqz psona im/

moꝛtalis eſſet impaſſibilis in/ uiſibilis incompꝛehenſibilis i/ finite virtutis ſm deitatē: ſed ſm humanitatē moꝛtalis: paſ/ ſibilis: ſenſibilis circūſcriptus. Ecce diuiſiões oppoſite. turtur autē fidelitatis: ⁊ columba ſim plicitatis in eo indiuiſa permā ſerunt. Cum autem ſuper hui⁹ myſteria volucres celi ideſt co gitationes volatiles infidelita tis deſcendunt ſuggeſte ab his qui in aere habitant ſpiritibus vir ſapiens moꝛe abꝛae abigit ea fide indubia. Nec mirū: q̄a in his ſol naturalis ratióis oc/ cumbit: ſopoꝛ extaſis irruit: et hoꝛroꝛ magnus pie admiratio nis perfectos inuadit: ⁊ caligi ne facta erroꝛis cunctis infide libus: rectis coꝛde apparet lā/ pas lucida veritatis: ⁊ cliban⁹ ardens illius perpetue chari/ tatis: qua nos diligens ac miſe rans attraxit ad ſuperos. Sed quādo hec fieri opoꝛtebat? Cer te nó niſi in quarta generatióe vt pꝛimam intelligatis eā qua pꝛimus homo a deo factus eſt ſine femina ⁊ viro: ſecūdā qua euam foꝛmauit ſolum ex maſcu lo. tertiam cunctis cōmunē ex muliere ⁊ viro. nā quarta meſ/ ſie reſeruata eſt: qua conceptus ⁊ natus eſt ex virgine virtutē accipiente a ſpiritu ſancto: ⁊ p hāc reuerſuri ſunt vi filij abꝛae eius opera facientes ad terrā ſuperne pꝛomiſſionis.

Cleophas.

Ualchꝛa nimis domine mi hec iterpꝛetatio tua ⁊ a me nunq̄ audita ſa/ nus diſtillans labia tua: anim⁹ tamen meus inquietudinis ali quid experitur: quia intactam reliquiſti eam partem in qua ſeruitus ſeminis abꝛae cū tem/ poꝛe pꝛefinito ⁊ eius abſolutio pꝛenunciata fuere.

Peregrinus.

Ex induſtria factum eſt vt ex bꝛeuitate alia teſti monia locum habeant. Noſce q̄ppe debetis ſenſus my ſticos hiſtoꝛiarum non opoꝛte re per totā ſeriem rei geſte cō/ tinuari. Nec hoc omiſſum eſt contra pꝛopoſitum noſtrū. nā genus abꝛae ſpirituale i terra non ſua: tenebꝛarum vtiq̄ lim bi ſeruituti futurum erat obno xium per plurimum tempus p̄ finitum a deo indeq̄ educen/ dum cum magna ſubſtātia glo rie: ⁊ hoc non niſi per meſſiā. Sed iam ad miraculoſe con/ ceptum ex eo ſanctiſſimū iſaac noſtra decurrat oꝛatio. Sane poſtq̄ paterne pietatis viſcera

quoddā amoris susurrium pulsauerat: vt ipsum filium suum vnigenitum quem diligebat et summe in holocaustum offerret: die tertia in tertio mundi statu ascendit in mōtem caluarie vnigenitus filius ligna crucis in humeris baiulans et cum eo genitor suus i manibus ignē gestans et gladium: quia ppter nimiam charitatem ignitam qua nos dilexit pater eternus filium tradidit passioni. Nec i ea flamma amoris gladius iusticie defuit: vt nobis prebere/tur exemplum: vt potentia iusticia ordinata nō absoluta vtamur: quia non vi de manibus inimici erepti sumus: sed cum instigauerit inimicus ipse sanguinem fundi non debitoris: iustum fuit vt dominium perderet in debitoribus mortis. Non autem hoc secutum est q moreretur impassibilis deus: quod non intelligentes increduli crucifixum stulticiam arbitrantur: nam isaac advictimandum suppositus lignis illesus et intactus euasit ariete tamē hu humanitatis caput in vepribus infixum tenente mactato: inde nomen eternum sibi promeruit cum benedictione solē ni et multiplicatione innumera suorum fidelium et inimicorum ruina inuisibilium.

Amaon.

Magister bone hec rei geste parabola quotiēs meis auribus insonat totiens pias distillare lachrymas vrget. Nunc cum deo obscuris sanctorum cellulis mel eduxisti adhesit palato lingua mea pre imēsitate dulcedinis. Unū oro edisseres quomodo tātus vir abraam pater noster mentiri voluit: vt diceret pueris suis expectate hic cum asino donec reuertamur ad vos cum filium imolare decerneret et per consequens solus reuerti.

Peregrinus.

Non inanis ē inquisitio tua: et ideo responsione condigna cum preci pue a proposito non diuertat Qr vir perfectus mendacia etiam officiosa perhorreret. Non fuit mētitus religiosissimus patriarcha: sed pphetauit q ignorauit. Nam etsi filium in holocaustum offerre intrepida mēte firmasset non dubitabat tū et illum ab inferis redinituum exurgere posse: et secum redire ad pueros: vel quia cognouit in spiritu vnigenitum a se descendentem suos ad tempus re/

licturnm spiritũ seruitutis ha/ bētes: demũ i fide reuersuz ad eos expectādos nũciauit cũ asi no: scripturaz vz sēsu irrōnali.

Cleophas.

Et hoc supadditum in/ terpretationi per prius non parum edificat vt caueamus mendacia que fre/ quentantur in mundo. Sed vl tra si non tedet prosequere naz nos nimis iuuat audire.

Peregrinus.

Accedamus ad iacob sim plicissimi gesta magnifi ca & ex eis vel vnum insi gne proponantur: illud videlz cum peregre constitutus in lu ga que post tempora multa hie rosolyma est appellata vidit in somnis scalam super terrā cui⁹ cacumen celum tangebāt: an/ gelos ascendentes & descendē tes per eam: dñm quoq desup scale innixuz qui benedictionē dedit generis sui dilatationez ad orientem & occidentem me ridiem & septētrionem promi/ sit possessionē q terre eiusdem repromisse. Crux dñica ipsa est scala que ad celum vsq protent ditur reserans illud dñs eidez innixus iesus est in ea crucifi/ xus discurrentes per ipsaz sunt angelici viri in carne pter car nem viuentes. Hi enim ex sa/ cri cōtemplatione mysterij ra/ piuntur ad celum & reuelata fa cie gloriam dñi intuentes qui q proximoruz cōpassione pro quibus christus mortu⁹ est ad inferiora per actiuam descen/ dunt Et q: crux fons omniũ be nedictionũ existit inde cũcti ia cobite hostis supplātatores an tiqui benedictionem gratie sa/ cramentalis suscipiunt & repro missionem hereditatis eterne dilatati super mũdi climata cũ cta. Super quo stupens q plu/ rimuz patriarcha q terribilis est inquit locus iste: non est hic aliud nisi dom⁹ dei & porta celi

Amaon.

Insolitum non est nec re putatur ineptum a prin/ cipali. ppōito aliqu va/ gari p̄tim cum se offert putile quicq. Scandalizant plerosq gesta prefati cur plures volue rit vxores habere quem etiam in vtero matris deus dilexit. Cum ergo interpretationibus & questionũ solutionib⁹ nulluz adhuc viderim⁹ tā copiosũ tā irrefragabilit eloquentē roga/ mus & illud lucide explicari.

Peregrinus.

SI a principali itento ser/
mone digredi cum vti/
litas exigit minime de/
decet cũ ad ipsam cõfert mise/
ricordiã loquutio minus incõ
gruit: de christo iesu de quo no
ster totꝰ est sermo. Nepe igno
rare vos nolo iacob nõ effemi/
natum fuisse ꝛ mulieꝝ libidine
victum: sed sub alta dei dispen/
satione qui tẽpora ꝛ leges imu
tat seruisse illum tempori suo
in pluralitate vxorum quando
mos erat: crimen nõ erat. Que
rebatur enĩ multiplicatio cul/
tus diuini ex propagatiõe car/
nali illius populi ex quo chri/
stus messias erat oriundus vbi
ꝛ pfignabatur: plures eccl'ias
nationũ varietate ꝛ rituum p
orbem diffusas tanq̃ sponsas
vni viro in fide christo despon
sandas: ꝛ per doctores probos
ꝛ improbos tanq̃ per liberas
ꝛ ancillas bonos ꝛ malos in fi-
de christi gignendos. Nonne
videtur vobis aperte christũ
vbiq̃ signari. Ne autem tem/
pus vel via priusq̃ sermo ex cũ
ctis prophetis vel aliquid de
christo perstringens subtraha
tur a vobis aliquid de ioseph
pudicissimo breuiter patefacio
Geneseos agrum latissimũ re
liquemus omnino. Hunc quip
pe in senectute a patre genitũ
ꝛ inter ceteros magis dilectũ
quia fratres suos accusauit: sen
su quoq̃ ꝛ conuersatione excel
lentiam perfectionis non mo/
dicam ostendebat: oderant fra
tres sui: nec ei poterant quicq̃
pacifice loqui. Sua exinde in/
uidia tractãtes occidere sugge
rẽte ex fratribus vno noĩe iu/
da vili precio vendiderũt: ꝛ q̃
neqssime mulieris mechie ac/
quiescere noluit infestantis in
nocenter condẽnatus ad carce
res fuit vbi vincti custodieban
tur: sed sapiẽtia in vinculis nõ
dereliquit eum: donec afferret
illi sceptrũ regni: nam eductus
de carcere tunsis capillis culci
oribus vestibus circũamictus
coraz rege egypti cunctisq̃ pri
cipibus exaltatus mirabiliter
fuit vocatusq̃ saluator mundi
ꝛ per preconẽ publicato q̇ post
regeꝫ primus haberetur in re/
gno ꝛ in reuerentia ad euꝫ. De
mũ fratres ad ipsuꝫ: fame orbẽ
inuadente expulsi venire ado/
rauerunt nesciĩ: ꝛ post redargu
tionem eorũ amicabiliter ꝛ la/
chrymabiliter eos suscepit ꝛ re
missa iniuria copiosissime refe
cit. Iaꝫ collectis spicis manibꝰ
confricemus vt ad latẽtia gra/
na perueniatis quibus viuatis
ꝛ bene. Senescente iam mũdo
natus est tẽporaliter christus ꝛ

ipse filius super omnes magis dilectus. Conuersatus est cum fratribus. s. cum iudeis quia ac cusabat eos predicando eorum crimina: sanctitate quoqz et sa/pientia habebat insignis: ideo eum pati non poterant: ei mortem pluries intentantes. iuda autem vt diuulgatum est cum parua peccunia quasi venden te et tradente de cõmuni cõsen su i manibus ethnicorum. Demũ quia acquiescere noluit synago ge, generationi adultere: vt pu rum se hominẽ fateretur illius nolens satisfacere voluntati ne fallax existeret condẽnatus a cayphas synagoge viro et pila/to ei presidenti p mortez dedu ctus est in carcerem limbi vbi vincti regis eterni custodiebã tur ad tempus. Quid vltra mo rer? De carcere educitur susci tatus tonsisqz capillis mortali tatis et presentium calamitatũ gloria i mortalitatis indutus rex gentium dñs deus corã satra pis mundi exaltauit illum et de dit illi nomen qd est super om ne nomen. s. vt nuncupet et sit mundi saluator. Per orbẽ quo qz pdicatores tanqz precones mittet vt in nomine iesu omne genu flectaf. Porro iudei ipsi qui fratres sui fm carnem ad vesperam: cũ famem patientur vt canes ad ipsum venient: et g ipsum nunc ignorant reputan/tes de terra ipm et nomen eius erasum post duras increpatio/nes que eis fient a christo per doctores fideles et adoratione quasi in vitam recipientur ad conuiuiũ gratie in fide ecclsie omni eis dimissa offensa.

Cleophas.

Ere domine mi verba vite eterne habes. O quantam gratiam con/cessit nobis altissimus hodie vt tua sancta societate nos fecerit dignos. Felix ista dies qua me ruimus tuo consortio frui. Tu enim omnia vidisti nil tibi vi detur secretum et cum itineris labor famelicos reddat et sitibũ dos: ego alium cibum non que ro nec aliũ potum qz tuam in/terpretationem.

Peregrinus.

Uia omne datum opti/mum et omne donum p fectum desursum est: de scendens a patre luminũ ideo de oibus non homini sed deo gloria exhibenda. Nunc autez per reliquos penthatheuci li/bros volo discurrere et ex sin/gulis aliquid elicere: quo pro/nosticatum est christum pati et

intrare in gloriam suam. In ex odo habetis magnum mysteri um et admirabile sacramentum de agni pascalis imolatione. Postq enim pharao flagellis obduruit et dñi iussa audire cō tempsit cum primogenita egy ptiorum omnia vna nocte ab ex termi natore angelo occisa fuis sent vt ne vna existeret domus que suum mortuū non lugeret populo dei accidit hoc grande prodigium vt incolumis et ala cer reperiret totus: nec vnus canis mutiret ex sanguie agni imolati vtiq liberat⁹ quo sup liminaria domorum in modū tau. i. crucis linita fuere ex hoc ex dira seruitute sunt eruti in il loqz exitu israel de egypto fa/ cta est iudea dñi dei sanctifica tiōis et potestatis offēsio. Om nia autē hec in figura contige runt illis. Agnus quippe inno cens et imaculatus ipē est iesus christus occisus ab origine mū di tipice in sanctorū sacrificijs quartadecima tamen luna pri mi mensis actualiter: qua die agnus figuratiuus videbatur occidi ex cuius sanguine effuso in cruce electi eius protecti a deuastāte angelo erepti de du rissimo suni infernalis phara onis imperio vtroqz poste ani me domus intellectus vz et affe ctus seu cordis et oris fide cru cis linito. Post transitum exin de maris rubri per baptismuz ab ipso christo institutum vbi submergitur omnis exercitus inferorum cantat domino glo riose populus eius magnificē tiam potestatis deifice ad ter ram procedentes repromissio nis eterne. Uidetis ne quomo do oportuit christum pati vt a seruitute transferentur homi nes in libertatem glorie filio rum dei.

Amaon.

Ujdemus plane quia nil suauius nil vtilius nihil qz rationabilius dici po test: sed cum annuatim ob tan ti memoriam beneficij non de lendam solennitas phase cele bratur et a scribis nostris in sy nagogis res gesta narratur ad mirari non desino quare pre ceptum artissimū domini ema nauerit de esu huius agni pa scalis a quocunqz: et cū circūstā tijs illis: seu cerimonijs i lege descriptis Caput inquit cuz in testinis ac pedibus vorabitis vt nil vsqz mane remāeat siqd autem residuum fuerit igni cō buratur. Q. si tanti non fuerint in familia vt sufficiant ad esum agni assumant secum vicinum

coniunctum domui sue nil de carnibus extra domum feren/do. Non autez crudū vel aqua coctum: sed tantum igni assatū ꝛ hoc ad vesperam cum panibus azimis ꝛ lactucis agrestibus. Accinctis quoqꝫ renibus baculos habentes in manibus ꝛ calciamenta in pedibus festinanter ipsum manducare iubemur. Que horū ratio: obsecra mus elucides.

Peregrinus.

Magna sunt que petitis et omni venerati one dignissima ꝛ que loquar a meipso non loquar: sed reuelauit deus per spiritū sanctum. Credo nō imemores vos esse eorum que predicabat aliquando iste iesus cum fueritis conuersati cum ipso vt discipuli eius: quod etiam egit in vltima cena ab apostolis eius forte audistis. Nisi manducaueritis carnem filij hominis ꝛ biberitis eius sanguinez non habebitis vitam in vobis inquiebat. In ipsam autem carnem suam ꝛ sanguinē conuertit panez ꝛ vinum discipulis suis ꝓpria virtute diuina quibus trāsub/stātiatis se ꝛ illos cibauit. Nec incredibile istud quia non est impossibile apud deum omne verbum. Nepharium autem esset diuinam potentiam intellectu humano qui se habet ad manifestissima nature vt oculus noctue ad lumē solis velle metiri. Precepit autez omnes fideles suos illo pane sacramētali illo calice participare. In hoc realiter est xp̄s qui immolatus est agnus: ꝛ hoc nūc secretuz sit per orbem videbitis oculis diuulgari. Et quia cum magna deuotiōe ad ipsuz sacramentum accedendū est: ideo ꝑ illas cerimonias eius agni pascalis condignā voluit ad hoc preparationez docere. Super omnia hic fides exigitur: ideo qualis circa sacramentū hͦ esse debeat insinuatur in eo qͦd dicitur caput ꝛc. Caput eniz christi deus pedes qui terram tangūt corpus est agni celestis versantis in mūdo: interiora vero anima latens in eo. Totum vorat qui totum indubie credit. s. deitatem: animā rationalem ꝛ corpus christi esse in hoc rationabili sacramento. Si quid in eo est ita durū ꝛ arduum ratiōi q͛ non possit capi: q͛z mlta mirabilia insueta nunc de ipso dicunt ꝛ sunt: que nunc explicare non expedit illō igni exponat. s. vt totuz credat ex imenso amore dei ad nos processisse. In com/

munioribus autez ipsius sacramenti sentētijs qd per se cōmedere non valet: adiutorium sumat aliquem peritum domui sue. s. ecclesie vnitum non diuisuz qui ei valeat declarare. Nil extra domuz ferendum de carnibus agni quia extra ecclesiā sitis non sunt conferenda celestia sacramenta. Non aqua sciētie secularis mente decoctū seu examinatuz comedi debet: aut cruduz infidelitatis errore sed igne spiritus. s. qui de ipso loquitur in scripturis diuinis. Disposito intellectu per meram fidem preparet affect⁹ et corpus: corpus qdez vt accingatur sanctimōia ab actu abstinēdo etiā coniugali: affect⁹ ex azimis synceritatis itentōis et vitatis itegre ɔfessionis cū lactucis agrestibus contritionis. Cum baculo memorie dominice passiōis et calciamentis operum sanctorū pie ī proposito saltem imitationis. Festinanter autem cum actu intensissimi desiderij et affectionis: ad vesperam vero vt cum tali et tanta deuotione ac si tūc migraturus esset e corpore. Suauitatez autem eius nullus valet exprimere. Ipso eniz peccata purgantur: virtutes augentur: et omnium spiritualiuz carismatum abundantia mens impinguatur: et ideo signatum in pane delitis: imo manna de celo prestito omnez suauitatis saporem habente.

Cleophas.

Mi domine ego vir⁹ fui ex septuaginta discipulis eius: et cum hoc loqueretur scilicet de esu carnis sue oportuno: ita nobis visus ē durus sermo et inaudibilis: vt iam cum illo plures scandalizati ex nobis non ambularent non intelligentes virtutē verborum: sed ipse postea declarauit: non sic materialiter edendum: vt in macello carnes emūtur. Sed tua sapientia obscura nimis fecit perlucida: edendū sacramentaliter fore et cum maxima vtilitate: et ideo quis det de carnib⁹ eius vt saturemur?

Peregrinus.

In promptu est leuitic⁹ liber qui per singula sacrificia christi spirat celestia sacramenta: in eo videlz quo se obtulit hostiam deo in odorem suauitatis et precipue illud qd in propitiationis solēnitate mandabatur offerri: qn pontifex summus semel in ānō cum apparatu magnifico in sctā sanctorum solus ingrediebat

ad oranduꝫ pro populo. prius
enim duo hyrci a multitudine
vniuersa ei presentabãtur ex q
bus super vnius caput peccata
populi sacerdos in genere exp
mebat: atqꝫ imprecans ei per
aliam in desertum locũ emitte
bat viuum quasi peccata popu
li secũ ferentem: alter vo victi
mebatur in sanguine eius per
pontificẽ i tabernaculo septies
fuso. Quid putatis carissimi h
sibi velle: nisi quia christus assi
stens pontifex futuroꝝ bonoꝝ
per amplius ⁊ pfectius taber
naculum non manu factũ neqꝫ
huius creationis: neqꝫ per san
guinem hyrcoꝝ: sed per ppuꝫ
sanguinem introiuit in sancta
superna eterna redemptione
inuẽta. Duo hyrci sunt due na
ture que in ipso existũt: diuina
pariter ⁊ humana. In his dua
bus substantijs vna eademqꝫ p
sona adducta fuit ab omni ple
be iudeorum chayphe pncipi
sacerdotum iudicanti ipm reũ
esse mortis: sed passionis tem
pore caper emissarius euasit i
columis: videlicet ipassibilis
deus qui ledi non potest in de
sertum celi ab angelis apostati
cis derelicti abijt peccata ppli
vniuersi secum ferens non ad
habendum sed virtualiter de
lendum. Abijt aũt non se sepa
rando sed subtrahendo quo ad
manifestationem potentie: et
tanq̃ infirmam et derelictã il
lorum impietati dimittẽdo ad
placituꝫ. Et humanitas ipsa est
caper ille mactatus: cuius san
guis effusus septies celos ape
ruit: purgans non solum origi
nale: sed ⁊ actualia ⁊ capitalia
septem. Peccata enim omniuꝫ
ipse christus ptulit quo ad pe-
nam super lignum crucis i cor
pore suo: ⁊ propterea septies ef
fudit sanguinem suũ. Et vt cre
datis deo aperiente de myste
rijs eius mihi nihil esse clausũ
in circũcisiõne sua: pmo sangui
nem fudit contra libidinis vi
tium que impuberes ⁊ prius ⁊
magis adurit pre ceteris: i ora
tione vo quando factus in a-
gonia passionem sensitiuã hor
rebat: factus est sudor ei⁹ sicut
gutte sanguinis decurrentis i
terram cõtra accidiam ita gra
uanteꝫ vt nil boni agere libeat
cum autem circũdederunt euꝫ
viri mẽdaces ⁊ sine causa ceci
derunt flagellis totum corpus
erupit in sanguinem cõtra ira
cundiam: que materialiter cor
poris sanguinem ad cor remit
tit vt incẽdat. At quãdo pilati
milites plectẽtes coronam de
spinis posuerunt sup caput ei⁹
ex puncturis non medicus san

guis exiuit contra arrogantie vel cenodosie malum que in capite satis ostenditur: de manibus eius apertis in ligno cum clauis emanarunt putei aquarum sed rubicundarum ad extinguendum auaritie ignem qui nunquam dicit sufficit: propter quod manus frequenter pauperi claudit: pedes autem quos adam leuauit ad accipiendum gustum vetiti ligni ex gule vitio: iste secundus adam leuauit in cruce magno ex illius sanguinis fluxu. Aperuit denium latus et corvum continuo exiuit sanguis et aqua vulnerata charitas eius contra inuidentiam qua mors introiuit in orbem terrarum. Ex his collige quia oportuit christum pati et sic intrare in sancta glorie vt implerentur figure.

Amaon.

Magister sancte mel et lac sub lingua tua. Et quia moralia nos plurimum delectant pariter et vitam componunt: ideo modum quem cepisti obsecramus ne deseras vt de christo iesu loquens: que sunt ad mores interseras eradicans crimina virtutes plantans. Et quia de sacrificijs tractasti optamus edicas: si sacrificia illa deo erant accepta cum dicat ipse per prophetam. Nunquid manducabo carnes thaurorum: aut sanguinem hyrcorum potabo? Et iterum. Sanguinem agnorum et arietum nolui.

Peregrinus.

Que ad edificationem sunt dignum duxi aliquando interponere vt cum fide vera de christo et vestigia eius virtutibus plena sequi nitamini. Sacrificia autem totius veteris instrumenti ex opere operante deo placuerunt ex offerentium deuotione et in gratia peracta: non autem ex opere operato ipsorum ex se sacrificiorum: que tamen electis data sunt in signum ad eruditionem. Omnia enim illa sacrificia in lege mandata significabant rationem occisionis animalium oblatorum hoc vnum verum et perfectissimum sacrificium passionis et mortis christi: et ideo ipsa passione peracta cessare debent ex toto. Discolis autem in onus data sunt ne idolis illa offerent: vt gentiles faciunt. Sanguis enim hyrcorum et cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis vt licet per hec immunes ab irregularibus illis legalibus libere eis pateret aditus templi materialis: sed san-

guis christi iesu emundat con/
scientias ab operibus mortuis
vt ingredi valeat in templum
celeste.

Amaon.

Jchi ad plenum satisfa
ctum est quia totum cõ
sentaneum rationi: ĩõ
ad alia ad libitũ progredere.

Peregrinus.

Quia leuiticum imedia/
te nũerorũ sequit liber:
ex eo breuissimam refe/
ram historiam vbi velatã cer
natis christi passionem oportu
nam. Cum patres vestri circui
rent terram edon ad optatam
repromissionis patriam tẽden
tes ab ignitis serpentibus: nõ
pauci mortiferis morsibus vul
nerati sunt: hac plaga fuere ꝑ
cussi propter murmurationem
ex eorum tedio ꝛ fatigatõe ex/
ortam: quibus presto pijssimus
deus remedia contulit precipi
ens serpentem eneum fabrica
ri ꝛ exaltari in ligno: vt ꝑcussi
in ipsum serpentẽ aspicere pos
sent: sicqȝ sanari. quo facto cessa
uit interitus ꝛ ipsi ad vltra pro
gressi.

Cleophas.

Quodam ex scribis no
stris ꝛ phariseis nico/
demus nomine qui di/
scipulus erat occultus hui⁹ no
stri mgr̃i quẽ xp̄m messiã asse/
ris ꝛ satis nos credere incipi/
mus audiui ego ipsum aliquã
do sibi in secreto dixisse: q̄ sicut
moyses exaltauit serpentẽ in
deserto ita ip̄m exaltari opor/
tet. vt qui credit in ip̄m non pe
reat sed habeat vitam eternã.
Uñ ex his lȝ cõfusio iaȝ mihi
videt habere figure ꝓpositum
interpretando tñ ex te plene et
trite intelligere spero.

Peregrinus.

Serpens eneus ipe ẽ xp̄s
nã in eo q̄ serpentis for
mã tenet serpens videt:
sed q̄ venenũ vt serpentes nõ
hȝ verus serpẽs nõ ẽ. Sic xp̄s
silitudinem habuit carnis pctĩ
penalitatib⁹ subdit⁹ nr̃is famis
sitis laboꝝ ꝛ doloꝝ tentat⁹ per
oĩa ꝑ silitudine absqȝ pctõ: ſȝ a
veneno nequitie aut ignorãtie
semp immunis. Exaltat⁹ aũt fuit
in ligno serpens eneus ipe qñ
positus fuit in cruce. Serpẽtes
igniti demões sunt qui prauis
suggestionib⁹ q̄si morsib⁹ viru
lentis tendentes ad terrã viuẽ
tiũ ꝑ mũdi heremũ: vulnenare
nõ cessant pcipue dormientes

pre tedio nam ex morsu cōmuni serpētis antiqui q̄ callidior erat cūctis animantibus terre diffusum est virus malitie i serpentibus alijs demoniorum ꝛ concupiscentie in hominibus vt de facili ad interitū sauciens sed aspiciens quicūq̧ veneno infectus: siue ex primo morsu originali seu scdo actuali pcti: oculo fidei intelligens plagam suam redditur sospes quia ipm posuit deus propitiatorem per fidem in sanguine eius: inde q̧ progredi valet: ꝛ festinare ad illam requiem glorie.

Amaon.

Magister et domine: q: socius meus retulit se audisse a nicodemo vtiq̧ fide digno: semper ei displicuit conspiratio nostrorū pontificum ꝛ phariseorū cōtra magistrum nostrum: ꝛ multū deuotus ad doctrinam eius q̄ videlꝫ magister ipse sibi dixit oportet exaltare filiū hoīs de se loquens considerans quod oportet: necessitatem exprimit nunquid ꝛ si mori pro salute humana necessarium fuit non poterit ꝛ aliter mori q̄ per hoc q̄ exaltaretur i cruce? Mille ēni modis miseros mors capit homines vna: quare ergo potius elegit crucem q̄ alterum ex seculo transitum.

Peregrinus.

Mi dilectissimi fratres ꝗ sollicitudine vos auidos ad diuina aspicio ꝛ q̄ daꝫ pia curiositate curiosos cū refectione de vestri profectu: ꝛ ad inquisita vestra promptiorē me redditis ꝛ fecundiorem ad alia. Oportuit quippe exaltari christum per mortem in cruce quadam necessitate decenti: et vtilitate q̄plurima. Deus ēni qui prenunciauit per os oīm prophetarū pati christum suū in cruce impleuit sic: nam cum falli non posset diuina prescientia ex cuius libro trahunt prophete oracula sua: vt prophetie sui fideles inuenirentur: necessarium fuit christū in crūce mori cum hoc refertur ad ineffabilē dei preordinationem eternaꝫ. Decentissimū quoq̧ fuit: vt vnde mors oriebatur inde vita resurgeret: ꝛ qui per lignum vetitū vicerat genus humanum: per lignum crucis vinceret hostis ille malignus: ꝛ sic apte reparatio ruine rnderet medicina q̧ morbo sicut ꝛ venenum tiri in triacha conuersum virus mortificat quod prestat interitum. Omnis ēni res per quascūq̧

causas contrahitur: non incongrue per easdem dissoluitur: sz per contrarium modum. Per dulcedinem gustus ex ligno ꝓhibito contractuz fuit peccatū: ⁊ per amaritudinem gustus ex felle in cruce dissolutū fuit atqꝫ curatum. Cū enim aduersarij nostri in aeris cāpo: discurrāt insidiantes nobis decēs q̄z fuit vt pugnaturus pro nobis ipse iesus per mortem ad locum accederet certaminis vbi reperiret eosdem in aere scz crucez ascendens. Et quia purus ipse existens: a suis exigit puritatez cum totus mundus esset imundus sordibꝰ cunctis: ita ꝙ neqꝫ aque diluuij in sublime tendētes super cacumina montium valuerint purgare: ad ipaz habitationē nostraz q̄ sistit inter terram ⁊ aerem sanctificādum decuit vt crucem ascēderet: vt sanguine fuso cōsecraretur terra ⁊ corpore aer: ⁊ homines loca tam sacra non audeant contagijs violare. Grandis via restat ad celum altaqꝫ nimis: nec vt volucres vtūtur alis: ⁊ ideo vtile fuit: vt quasi quibusdā gradibus ex lignis crucis scale erigerentur: vt latitudine charitatis: longitudine perseuerantie profundo humilitatis altitudine sapientie ascendamus cum christo in celum. Hec enim sunt partes crucis seu dimensiones perutiles. Quanti sunt charissimi qui mortis genus ꝓ iusticia aut veritate minime recusarēt at vbi horribilem sibi viderēt mortē parari: vt obprobria maxima a pio mētis proposito resilerent quod pluries compertum est: sed nō est hoc perfecte iusticie: sed fremat mundus seuiat mundus: corruscet armis increpet linguis: quicqd malignitatis excogitari potest homini paret ⁊ experiri purgeat nunqꝫ licet a veritate discedere vt illa euadat. Et propterea mortem acerrimam ⁊ turpissimam que erat omnibus ꝓpter dedecus ⁊ penam odibilem: ꝓpter quod dicebatur ī lege: maledictus omnis qui pendet in ligno. mortem vtiqꝫ crucis eligere voluit vt non videaf amara quecūqꝫ sors mortis: dūmodo recta vita ꝓcesserit. Possem ⁊ plures rationes decentie ac vtilitatis ostendere ex hoc genere mortis quā christus elegit: sed hec sufficiant vt alia tractare possimus.

Cleophas.

MI domine amātissime vitta cocinea labia tua restringens ⁊ colligēs

locutio tua capillos cogitatio num occurrentium ne oculos mentis aperiat. Et lingua tua lignum vite. Multum autem me movet ultima rationum et si cuncte sint grate. Et experientia docuit recens: quod dixisti Nam ex apostolis hui9 nostri magistri quidam erant ita ad eum affecti ut non recusarent mori cum ipso: sed audientes sibi crucem parari ⁊ multa opprobria: omes occulti steterüt.

Peregrinus.

De deuteronomio occurrit ad propositū sanctio illa qua a domino mandatum fuit ut homicidiū per petrans casuale ⁊ non ex malicia puta cū socio ad nemus tendens ut incidat lingua si ferro ḋ manubrio excusso securis occiderit socium nō debet interfici sed ut euadat securus q̄ꝫ citius recursum oportebat habē ad unam ex tribus refugij ciuitatibus ad inuicem eque distātibus et ibi inquietari ab ullo nō poterat. Non tamē redire ad propriam ciuitatē ante mortem summi sacerdotis. Nā tūc liber ⁊ tutus redibat ad ppria. Der maliciam occidit hō aīaꝫ suam inquit sapiens maliciam appellans non eam que ex opposito distinguitur cōtra ignorantiam ⁊ infirmitatem passionum interiorum. Tribus enīꝫ modis omne vitium agit: aut enim ignorantia aut infirmitate aut studio idest malicia perpetratur. Et primum in grauitate excedit a secūdo: scdm̄ vo a tertio superat. Nominat igit sapiens maliciam omne peccatum: quia malum est a malicia deriuatum: vel econtra. Mal lū aūt est p̱uatio boni. Priuat enim actū humanū modo: specie: ⁊ ordine. Ordine ut nō habeat debituꝫ finem. Specie ut careat materia debita. Modo propter carentiam debite circūstantie q̄ precipue in criminalibus reperitur. Istud autēꝫ homicidium spirituale per errorem cōmittitur: propter q̄d ait sapientissimus salomon. Errant qui operantur malū. Nemo enim ad malū tendēs operatur. Nam ⁊ primum malum q̄d mala contulit omnia mūdo totum occidens genus humanum: per errorem factum est. Leue enim arbitrat9 est adam diuinum preterire mandatum ⁊ facile indulgendum: bonum enim implere desideriū suum Cuncti quoqꝫ qui perpetrant mala: pro tunc malum illud q̄d eligunt dicunt bonum. Oꝫ oīa

appetiũt:vez vel appẽs. Sicq3 de heremo mũdi vbi q̃si tot ar bores sũt:q̃t bona repiũt aliq̃s hoz capere volens ad habẽdũ si ferrũ incidens appetitus de manubrio exeat rationis:occi/ dit proculdubio animum cõso cium corporis sui:sed per erro rem mortem meretur: q2 non obstinata malicia vt ãgelus to tum se vertit ad malum: sed p errorez. Multiplex misericor dia dei lapsis humanis ita sub uenit vt nõ desint salutis reme dia: dum adeatur ad ciuitates refugij:quas tres citra iorda/ nem et totidem vltra constitui voluit vt prouideretur vtrisq3 Hec ciuitatis refugij sunt que nunc manent:fides:spes:chari tas:tria hec. Et licet ad inuicez eas comparãdo maior sit cha/ ritas:tñ in agẽdo sunt eque di stantes. Tantũ enim qs credit quãtum sperat et amat. Tantuz sperat quantum credit et amat. Tantũ amat quãtũ credit et spe rat et tãtũ opat ad extra. Citra iordanẽ vbi originat baptism9 et vltra habent: q2 et añ baptis/ mũ institutũ.s. in veteri testõ si cut et postea in nouo in messia inchoãte nullus ab eterna mor te saluari valuit nisi i vna hax vina repiret cũ virtutes ita cõ nexe sint vt q' vnã obtinet vere nulla sibi deficiat. Nã sine fide impossibile est aliquẽ placuisse deo. Sz accedentẽ ad eũ in sa/ lutẽ semp oportuit credere: qa est: et q inquirentiũ se remune rator est: et ipam remuneratio nẽ expectare qñq3 exhibendã: et deũ sup oĩa: primũ vo sicut se ipm diligere. Nũc et deinceps diuulgata lege messie p orbem quã pdicauit:eadẽ qdẽ sed ma gis distincte credẽ oportebit. Et que illic credebãt fiẽda iple ta eẽ i isto messia iesu fateri ne cessariũ erit ad vitã eternam. Nec penitẽtia salutaris ab his ciuitatib9 excludit: sz tñ qs do let de offẽsa amici quãtũ amat. Sz iã plixã iterptationẽ duca/ m9 ad finẽ ppositi nri. Quãuiz qs 9uersaret i mũdo fretus oi caterua vtutũ etsi mortẽ nõ gu stabat eternã:tñ añ mortẽ sũmi sacerdotis redire non poterat ad dilectã ppaz ciuitatẽ felicita tis etne. Sz imediate mortuo ipo q se i illis 9tutauerãt vtuti b9 liberi et letabundi ad ppa re uersi sũt supna. Quis ãt sũm9 sa cerdos sit iã audistis sup. Mes sias iste almific9:cui ps 9cinen do psonuit. Tu es sacerdos in eternũ sz ordinẽ melchisedech Et sic oportuit christũ pati et in trare in gloriaz suam ciuitatis hierusalẽ: vt nob locũ pararet.

Amaon.

Spiritus eductus de litera pij decreti domini ci super mel dulcis: quia etsi subtilis tamen perutilis et deuotus: & quod ex eo recepi multum refecit. Nondũ autem̃ concipio quod nunc & alias supra insinuasti: genus scilicet humanum ex vitio primi parentis totũ occisum per originale traductum. Nam si vno peccante alter punitur in anima: quis innocẽtie relinquitur locus: cum tu etiam supra firmaueris illud propheticum verbum: filius nõ portabit iniquitatem patris: intelligi debere quo ad punitionem anime: sed vnusquisque in peccato suo morietur. Certum est quod non peccat filius qui concipitur cum nondum sit: & quod in actu non est agere non valere male vel bene. Parentes nõ peccãt generando: cum actus cõiugij sine peccato valeat exerceri. Alioquin institutor connubij deus fuisset auctor peccati: qui ad hũc finem instituit quod nephas est dicẽ. Per quas ergo rimulas intrat istud peccatum: vbi tot sunt innocentie presidia: cum etiã nec synagoga nostrorum scribarum hoc doceat: nec schola philosophorum hoc ponat ex paucis quod vidi ex eis. Ad hoc expecto tuam solitam illustrationem & ad messiam redibimus.

Peregrinus.

Interrogatio tua nõ mediocris intelligentie est nec ad eam enodandam philosophorum pficiunt dogmata. Ubi querit fides probari argumentis valefacere: est necessarium. Sed nec fides habet meritum cui humana ratio prebet experimentum: aliter non acquiesceres auditis. Eulogiõ autem illud integrum manet quod dictum est: Unusquisque in iniquitate sua morietur. Neque enim qui propter originale dãnatur ad penam priuatiuam alterius peccato sed suo punitur. Quod etsi non fecit: tamen contraxit quia vnum erat cum illo et in illo a quo traxit quando illud quod traxit cõmissum est. Sic enim modicũ fermentũ totam massam panis corrũpit: & amaritudo radicis ad ramos: & fructus per humorem infectũ traijcitur sic illud vnum ade peccatum massam humane nature que tota nunc erat in eo virtualiter infecit: & in omnes qui ab eo sunt scientialiter propagati deriuatum est. Messias qui dicitur christus solus euasit: quia

in eo fuit tm̄ ſm̄ corpulentie vl corpoream ſubſtantiam: nō ſm̄ ſeminis propagationem: conceptus de virgine myſtico ſpiramine: nō ex virili ſemine. Et quēadmodū manu perpetrāte homicidium vel furtū exigēte iuſticia: nō ſola ſed totus homo propter defectum pncipij motiui totius hominis ſcȝ volūtatis perimitur: ita cum participatōe ſpeciei omnes homines ſint vnus homo: in quo quot indiuidua quaſi tot membra: ad ā primo principio actiuo ad motum generationis peccante totum debet puniri quod erat in eo: ⁊ ab eo per virtutem actiuā ipſius in alios propagandum. Unde omnes in adam peccauerunt. Unde rabbite nec ſpm̄ qui viuificat querunt in ſacris codicibus: nec litteram ſatis attendunt. Nā ex vbis pſalmiſte euidentiſſime hec elicere pſū dicentis. Ecce enim in iniquitatibus cōceptus ſum: ⁊ in peccatis peperit me mater mea. Et propterea circunciſio abrae data eſt ⁊ ſemini eius: non ſolū in ſignum ſed in remediū: qḋ euidentiſſime oſtenditur in eo quod ait: Maſculus cuius preputij caro circūciſa non fuerit delebitur anima illa de populo ſuo: id eſt de cetu ſanctorum. Et rationem aſſignans ſubdit: q2 pactum meum irritum fecit. i. mandatum meū tranſgreſſus eſt adam: in quo tunc ipſe ſeminaliter erat. Et propterea maſculus natus ex legis edicto q̄dragesimo die ſue natiuitatis ex vtero: cum hoſtijs offerebat in templo: vt ſicut anima innocens tunc a deo creata in quadrageſimo die a prima natiuitate in vtero ſeu a principio cōceptionis ingreditur vt tēpluȝ corpus organizatuȝ ſed infectū vnde ⁊ ipſa macula originalis inficitur. Inde ſacrificijs expietur vel expiāda vel expiata mōſtretur.

Cleophas.

Quāuis pfunda ſatis ſit materia ḋ originali tractata: tu tamē magiſter ⁊ domine ita enucleaſti exemplis: ⁊ auctoritatibꝰ confirmādo: vt palpabileȝ ipſam feceris veritatem. Pulſat tamen queſtio animum meum verbum pphete inductum cū in plurali dicat in iniquitatibus ſe conceptum: tu autem vnum originale nunc vſqȝ aſſeruiſti cōtractum a cunctis non plura.

Peregrinus.

Expedite respōderi posset nō insolitum in scripturis plurale poni ꝓ singulari ⁊ sic ibi accipi posse. Sed melius dicit plurali numero. ideo visum fuisse quia et si originale essentia sit vnum: effectus est multiplex. Nam inficit ⁊ deordinat omēs anime vires: rationem. s. ignorantia: voluntatem malicia: ⁊ concupiscibilem concupiscentia: irascibilez debilitate ad bonum que quatuor vulnera dicunt anime Est enim ipm originale priuatio originalis iusticie. Quodam enim donum fuit diuinitus collatuz ade vt a principio humani generis ipsa originalis iusticia in cūctos cum semine transfundenda esset: que cōsistebat in hac rectitudine cum gratia vt corpus subditum eēt spiritui: sensualitas rationi: spiritus creatori plene ⁊ sine vlla contradictiōe. Hac ablata per inobedientiam ade remanet inordinatio omnium potentiaꝝ ad sua tendentium. Et hoc trāsfunditur loco iusticie originalis: quod originale dicitur peccatum. Ex hoc etiam habet inclinatio ad omnia actualia crimina: que vtiqꝫ non solum plura sed inumera sunt que inclinatio concupiscentia nominat Et ipsa concupiscentia originali ablato quo ad reatum: remanet actu in cunctis inclinās habitu non actu semper: sed plus ⁊ minus ſm ⁊ naturalia collata: ⁊ gratuita addita et exercitia propria. Ad matrem messie non intendo regulam extendere traditam: forte in processu si non deficiat tempus aliquid inducemus. Ipsa enim est que caput serpentis antiqui cōtriuit sola idest concupiscentiā caput vitiozuz: gratia ab vtero repleta. Sed iam ad ipsum messiam redeamus. Et lege moysi euacuata ad iesum naue manū mittamus: qui nomen meruit obtinere messie. Prius tamē ex gestis ipsius moysi christum passum figuratum cernamus.

Aamon.

Discurre quo libet. Semper enim gratiora propinas. Ex pinaculo templi nunqꝫ tantam doctrinam tanqꝫ sapidam vt hodie ex ore tuo suscepi.

Peregrinus.

Dilectus deo ⁊ hominibus moyses prophetaꝝ excellentissimus veteris testamenti cum appropinqua/

uit ad rubum ardentē: vt aptiꝰ intueretur quomodo cōtinue ardens rubus non combureretur: audiuit dominū inde sibi loquentem. Uidens inquit vidi afflictionem populi mei qui est in egypto ⁊ descendi liberare eum ⁊ introducere in terrā lacte ⁊ melle manantem. Etenī deus ignis consumens est ait ipse moyses omnem videlꝫ auferens malicie rubiginē ⁊ mūdi affectum. Rubus vo seu spinetum natura existit humana penis ⁊ afflictionibus pungitiuis vndiqꝫ fulta. Ignis igitur in rubo est deus humane nature vniꝰ in qua sustinuit punctiones penarum ⁊ obprobriorum. nec tamen est passa diuinitas. Indeqꝫ liberatus est populus de seruitute diabolica. Hic est moyses qui cuꝫ teneret manus eleuatas ad celum: cum virga victoriam habuit cōtra amalechitas. Christꝰ enī iesus manꝰ tenens eleuatas in ligno crucis deuicit demōes: hostes populi dei. Ipsa enim virga q̄ in terram proiecta: facta est serpens in manu moysi tenta: miracula faciebat. Uerbum enim crucis pereuntibus qui terra sunt per affectum data serpenti in cibum: non solum stulticia erit gentibus: sed ⁊ iudeis coluber virulentus eos scandalizens. His autem qui salui fient virtus dei erit lignum. Ipsa ē aquas amaras ī dulcedinē vertens: quia si crux christi ad memoriam reuocetur nil est adeo aduersuꝫ quod equo animo nō tolleretur. Hic moyses duodecim misit exploratores ad promissionis terram: vt ex vitis fructu mirabili allate in ligno per illos acuerentur cuncti ad pugnandum pro eius obtentu in signum cum videlicet christus mittet duodecim apostolos suos qui iteriori oculo hierusalem perlustrata celesti discurrentes per orbem vniuersis predicabunt christum crucifixum qui est vitis vera afferens vinum dilectionis quod letificat cor hominis: in quem sapientes non fatigabuntur temtationibus et tribulationibus fideles animis suis deficientes. Et quia propter ethiopissam in vxorem ab eo ductam zelo inuidie ducta murmurauit maria lepra percussa est ad tempus. Nam quia iste messias christus sponsam sumens ecclesiam de gentibus collectam vitijs denigratam: sed super niuem dealbatam cum asperfa fuerit aqua cum isopo fidei passionis: emulatrix synago

ga detrahens et obloqui de eo non cessans lepra perfidie i ficietur usq3 ad septimã mūdi diem quãdo reliquie salue fiēt sancte lepre recognita culpa.

Cleophas.

De nostre legislatore sa/tis congratulor magna & mira audisse: quia ad sapientiam eius & probitatē se/ueritatem cum lenitate miscen tem in iudeis nimis afficior. S3 tamen nostri doctores atq3 magistri docent in synagogis cum propheta nūcupatur sine proprij nominis expressiõe de dauid esse intelligendum: quia ipse maximus prophetarum. Tu autem moysen excellentissi mum prophetarum asseruisti. Incidentem hanc questiuncu/lam insolutam oro non dimit tas: vt ad messiam q̃3 citius re uertaris.

Peregrinus.

Oysen excellentissimū propheta4 non incon/grue nec per excessum dixi: q2 simpliciter cunctos an/tecellit. Nam cum ad comple/mentum prophetie tria conti/neant sc3 vt videat pphēta que procul sūt a cōmuni & naturali hominum cognitione: & vt ipsa populo annunciet miraculisq3 tanq̃3 vera cõfirmet. Moyses iste tripharia vidit que alij non videbant. Uisione corpo/rali quidem: vt rubum arden/tem non consumi. Imaginaria võ quasi ad nutū habebat: non solum audiens verba: sed etia3 loquentem videns & nõ solum in dormiendo sed etiam vigi/lando. Uñ de eo scribit: Quia loquebatur ei domin9 facie ad faciem: sicut loquitur quis cū amico suo. Uisionem võ intel/lectualem habuit clariorem eo q2 vidit ipsa3 diuinam essentiã quod de nullo alio pphēta di citur. Unde ī libro numeri scri bitur. Quia pala3 & nõ p enig/mata vidit deum. Dauid autē3 & si per visionem intellectualē diuinorum mysteriorū copio/sius fuerit: non tamen diuina3 essentiam clare intuitus ē. S3 & quãtum ad denunciationem etiã alios moyses precellit: q2 loquebatur toti populo ex per sona dei quasi inducens ipsum ad obseruantiã legis moysaice iurta illud Malachie: Memē tote legem moysi serui mei. In tertio etiam quo prophetia fir matur sc3 operatione miracu/lorum etiam moyses superior inuenitur. Unde ī deuterono.

dicitur: Non surrexit vltra p̄pheta in israel sicut moyses q̄ noscet dominū facie ad faciem in omnibus signis atq̄ porten tis que per eū misit vt faceret in terra egypti pharaoni ⁊ oībus seruis eius vniuersisq̄ terre illius. Uisio autem prophetica dauid ex propinquo attingit visionem moysi: quantum spectat ad visionē intellectualem: quia vterq̄ accepit reuelationem intelligibilis ⁊ super naturalis veritatis absq̄ visione imaginaria. Uisio m̄ moysi excellentior fuit quātum ad cognitionē veritatis. Sed dauid plenius cognouit ⁊ expressit mysteria incarnationis christi. Et ideo qui ipsū dauid dixerūt maximum prophetarum non male sed minus proprie locuti sunt. Nam maximus est nō simpliciter sed ſm aliquid: idest q̄ ad mysteria reuelata d̄ christo messia.

Amaon.

Bone magister ex solutione questiuncule socij mei magnā questionem menti mee inseruisti Dixisti enim si recte percepi moysen deum vidisse aperte. Scio deum mentiri non posse. Cum ipse deus moysi poscenti vt ostenderet ei gloriam suam: ipse responderit: non videbit me hō ⁊ viuet: quo pacto videre deū potuit qui adhuc viuebat i mūdo? Quomodo etiam si deū vidisset ad aquas contradictiōis infidelis esse potuisset ⁊ deum offendere?

Peregrinus.

Acuta satis est inquisitio tua quā indiscussam dimittere nolo. Celeriter tamen expedire vt tempus sufficiat ad aliarum que restāt scripturarum interpretationem. Uidit moyses vtiq̄ diuinam essentiam non in subiecta creatura vel per imaginarias visiones: vt iacob cū dixit: Uidi deū facie ad faciem ⁊ salua facta est anima mea. ⁊ isaias: Uidi dn̄m sedentē sup soliū excelsū ⁊ eleuatū ⁊ plena erat oīs terra glia eius: sed palam vidit vt angeli in patria ⁊ hoc per lumen glie de quo ps̄ In lumine tuo videbimus lumen: participatum q̄dem ab eo nō per modum formē imanentis: sicut participāt ab angelis beatis: sed p modū cuiusdam passionis transeūtis Uñ non sequitur q̄ fuerit simpliciter beatus. Et ideo cū non deficeret esse viator: nec etiam per hoc nomen prophete sibi

euacuauit. Et quia nõ ẽ homo qui faciat bonum super terrã ⁊ nõ peccet: q̈nimo septies ĩ die cadit iustus ⁊ resurgit: non impossibile fuit in peccatum labi ad aquas contradictiõis: Propter quod dominꝰ dixit. Quia non credidistis mihi vt scificaretis me corã filijs israel non ĩtroducetis hos populos ĩ terram quã dabo eis. Utrum aũt illud mortale fuerit vel veniale non facile iudicandũ: ⁊ si q̈dam opinantur charitatẽ tũc ipsum ad horã deseruisse. Dñi autem sententia: qui fidelis est in omnibus verbis suis: inuiolabilis manet: quia deum vidẽ non potest in hoc mortali corpore constitutus purus homo viuens vt cõmuniter viuitur scꝫ sensibus vtens. Et ratio est quia spiritus est deus absq̧ oi materia. Et cum videri nõ possit nisi ab intellectiua potentia necesse autem sit quẽcun q̧ intelligentẽ fantasma speculari que materialia sunt: quia a sensibus accipiuntur: ideo vtendo potentijs sensitiuis non potest in hac vita deus ab intellectu hominis videri seu cognosci: nec per modum rei corporalis qualis non est diuina essentia. Ipse enim deus excedit nõ solum corpora quorum sunt fantasmata: sed ⁊ omnem intelligibilem creaturam in infinitum Sed cum intellectus humanꝰ eleuetur ad altissimã dei visionem oportet vt tota mentis intẽtio illuc adducet: ita ꝙ nihil intelligat seu accipiat a fantasmatibus: sed totaliter alienatꝰ ab eis: ⁊ alijs sensibus totaliter feratur in deum. Sic igitur nõ viuens vita sensitiua sed alienatus omnino a sensibus: ⁊ si viuens vita vegetatiua diuinã essentiam videre potuit. Non tamen frequenter sed perrarissime talem habuit visionem Nam alias visiões frequẽtissimas imaginarie habuit: vt cũ legem recepit ordinata q̈dem fuit per angelos apparentes ĩ aliqua forma ⁊ dñi personam representantes. Huic demum ꝓphete sanctissimo dñs dixit. Prophetã suscitabo eis de medio fratrum suorum similẽ tui ⁊ ponam verba mea in ore eiꝰ loqueturq̧ ad eos omnia que precepero ei. Qui autẽ verba eius audire noluerit ego vltor existam. De ipso messia christo ibi locutus est dominus qui similis fuit moysi ĩ genere: idest homo sicut moyses: sed nõ purus hõ vt moyses: legislator vt moyses: sed ille legem timoris Iste legem amoris dedit. Lex

illa moysaica dicit lex mortis: lex huius euangelica lex vite & spiritus. Propheta fuit moyses procul videns communiter. Etsi ad horam prope & clare videns propheta christus est inquantum viator cum erat mortalis annuncians que procul erant a cognitione hominum occulta cordium & futura. Sed quia comprehensor erat ideo non obscure vt propthete sed limpidissime omnia in verbo videbat & continue habens non solum sapientiam diuinam inquantum deus sed et scientiam beatorum possidebat anima eius: ac etiam scientiam inclitam vt angeli & primus homo in creatione eorum a principio sue conceptionis & adeo eminentem vt in ipso augeri non posset Quantum ad scientiam experimentalem ex his que passus est didicit vt misericors fieret. Suscitatus fuit iste propheta de medio fratrum: quia de genere iudeorum miraculose conceptus est & natus. Et sermonem quem ab eo audistis vos & alij non suus erat sed eius qui miserat patris. Unde restat quod qui non audiet eum credendo in eum a domino exterminabitur.

Cleophas.

Ita videtur quod intellexerint aliqui turbe que colloquebantur istum christum esse illum prophetam promissum: unde vociferabant hic est vere propheta qui venturus est in mundum & propheta magnus surrexit in nobis.

Peregrinus.

Ad iesum naue dirigemus sermonem vt & in eo cernatis quod oportebat christum pati. Hic iesus naue a domino princeps populi sui peculiaris institutus mortuo moyse legis antique latore quiumbra extitit futurorum bonorum tipice et christus iesus: quem deus principem posuit & saluatorem mundi ipsumque dedit caput ecclesie in membra influens vitam sensus & motum spiritalem legalibus ad sepulchrum cum honore deductis vt roborati ex eius christi potentia accingantur ad prelia: quia non est hominibus colluctatio carnis & sanguinis: sed aduersus principes & potestates aduersus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritalia neqtie in celestibus. Iste iesus verus per fluuium iordanis aque baptismalis quam ipsum intrans sanctificauit: non emundationem qua non egebat imo de recipiens sed regenerationem spiritus ei conferens omnes milites suos per ipsum transuexerit: aquas superiores false scientie & errorum ibi ad nihilum ducens: superiores vero sapientie salutaris ad sublimia promouens archa federis in medio firmata donec transiret vniuersus populus

quem ipsum eundem significat dominū iesum. Nam lignū im putribile sethim: ex quo fuerat archa formata quid aliō q̄ ei⁹ corpus qui nō vidit corruptio nem ex matris purissimis for/ matum sanguinibus. Que itro erant insinuant animam san/ ctissimam: veritatem legis: mā suetudinem seu dulcedinē mā/ ne: virgam iusticie continen tem. Erat autem intus ꝛ extra auro operta: quia actus iterio res ꝛ exteriores ipsius sunt p/ fectissime dilectionis. Propi tiatoriū autem quod arche pre eminebat confixa manebat di/ uinitas est eius: qua propitiat iniquitatibus plebis. Hec igit archa deifica in aquis firmat dum populus transit: quia hic est qui baptizat interius. Lapi des duodecim firmissimi ad/ ducuntur ꝛ educuntur exinde a duodecim strennis viris: qa duodecim articuli firmissime veritatis fidei ibi reddent ab edoctis: ꝛ inde erudiuntur in/ docti: quos colligent apostoli duodecim huius messie. Ipse iesus transito iordane quoq; re ges inter ceteros cruci affixit: vbi claruit prodigium solis et lune: quādo videlicet quoq; sen sus qui hominē regunt i terra cruci affixos tenuit et afflictos

visum videlicet ex irrisionum aspectu: auditum ex contume/ liarum relatu: gustū ex felle po tatum: odoratum ex fetore ini/ bi cadauerum: tactuq; non solū in manibus vbi magis viget q̄ per totum attritum. Hi sunt p̄ me radices vitiorum cum oīs nostra cognitio ortum habeat a sensu ꝛ a cognitione appetit⁹ accipiat suum obiectum vbi lu minaria celi tantam feritatem ac seuitiem contra suum actorē non ferentes se absconderunt: in hoc etiam instruens qui xp̄i cupiunt milites esse: carnē suā crucifigere cum sensibus ꝛ con cupiscentijs suis. Demum iste iesus validissimo hierico mu/ ros postq̄ sacerdotalibus tu bis funditus euertit mutabilis scz mundi vitiorum alta edifi/ cia ꝛ obstinatissima suorū disci pulorum predicationibus ad nihilum duxerit exercitus su/ os fidelium qui legitime certa uerint terram promissionis i/ troducet vnicuiq; tribuēs par tem s̄m opera eius elimina/ tis ꝛ exterminatis prius ex il/ lis qui ibi fuerūt gigantes no/ minati statura magna scientes bellum quos non elegit domi/ nus spirit⁹ scz apostaticos. At siquis fidelium cōtra interdu; de mundi thesauris erariū vel

parum tulerit etiā occulte: iesu 9o occultari non poterit:ſʒ velutí achoꝛ q furatus eſt de anathemate hierico pauca quedā coꝛam omnibus ſententialiter manifeſtat⁹ exterminabit a populo dei. Habetis ergo ꝓpoſitū quomodo opoꝛtuit chꝛiſtuʒ pati:vt intraret cum ſuis gliaʒ ſuam repꝛomiſſionis terram.

Cleophas.

Auribus noſtris audiuimus ex te dñe mi venerādé Jeſu naue magnalia geſta ⁊ maioꝛa ibi ſigſa de meſſia ieſu:⁊ exultauim⁹ ⁊ delectati ſumus non modice. Sed titi lari ſentio deſideriū meū ſcire ⁊ illō quod exiſtimo ibi latere myſteriuʒ quādo magnanim⁹ ille ieſus inſidias poſuit cōtra habitatoꝛes hay:⁊ quaſi timēs fugam ſimulauit terga vertēs hoſtibus ſuis. Poſt pꝛo ſigno dato militibus ſuis ſcutū ſuum erexit illis indicans vſq̃ ad intentionē omnes foꝛe delēdos.

Peregrinus.

Dum ergo cariſſimi ad alia feſtino q̃ꝫ plura ex breuitate poſtpono:⁊ qꝛ vos vidi quaſi metentē ſequentes:ſpicas colligere derelictas in agro ſcripture: etiam ex induſtria aliqua intacta vobis dimitto: vt minus egeat inopia veſtra ſicut ⁊ optim⁹ ille booz vnus ex meſſie patribus. Ruth moabitiden quā poſtea duxit vxoꝛem ſuis fieri mādauit. Ex recolectis autem ex vobis ſpicis ne ariſte īpediant volo grana nuda excutere latentis ſpūs vt vtiliꝰ ⁊ delitioſi⁹ edere valeatis. Sane ſicut habēti iuſtū bellum coꝛpoꝛale vti inſidijs ꝯ hoſtes ſuos:nec contra fas:nec cōtra ius eſt ita in ſpirituali pugna quā ſemper iuſtiſſimā habemus contra nequitias infernꝛquia auferre nos:⁊ noſtra i quietare non ceſſant:vt aggregēt ſibi:īſidias ponere licitiſſimum eſt: videlicet occaſiones maloꝝ vitare vt timidos virtutes occultare quaſi imbecilles ⁊ ardua ad tempus fugere. Cū autem vehementer vrgenꝛ victoꝛiam expeciantes:tūc ſcuto crucis erecto debēt milites dei viriliter dimicare eis reſiſtendo ⁊ oꝛationibus:ieiunijs:elemoſynis:exhoꝛtationib⁹:lectionibus:ſacramentis impugnaudo coꝛum oīa demoliri. Qđ egregie ī facto docuit iſte meſſias. Nam potentia ſua ꝑcuſſit ſuperbum leuiathan capiēs hō deitatis hūana mōꝛtalitate eſca to. Unde ⁊ frequēter tanq̃ꝫ im

becillis timebat morte͂: psecu/
tores fugiebat: ambulabat i ga
lilea: dimissa iudee puincia: q2
volebant eu3 iudei interficere
Et itinere fatigatus sup fonte3
sedebat: potum postulans a mu
liere ꝛ hec q̃ plura vt sic cela/
ret diabolo sue diuinitatis ro/
bur. Demu͂ cum extimauit mu͂
di princeps se esse victore͂: scu/
to crucis erecto captus fuit et
destructus inimicus.

Amaon.

O Utinam dies ista ꝓten/
deretur in duplu3 sicut
factum est oratione ip/
sius iesu naue: cu3 aduersarios
insequeref: vt historiales oēs
ꝛ prophetales codices: nec nō
ꝛ sapientiales discurreres. Nā
que tenebrosa est aqua in nubi
bus aeris: vmbraticis verbis
scientia tua ꝛ interpretatiōe vt
cristallus clareret. Jam vt pla
cet ad alia progredere.

Peregrinus.

Ex iudicum libro qui se
quitur Sanson ille for/
tissimus in mediu͂ ve/
niat: qui ab aliquibus hercules
est suspicatus ꝛ falso cu͂ sanson
ex circu͂cisione sanctissim⁹: ille
ex preputio impius ꝛ imitissi/
mus. Hic igitur sanson annun/
ciatus ab angelo matri: ꝛ gde3
etiam patrem nō latuit postea
ex matre sterili miraculose na/
3areus fuit abvtero matris sue
idest domino consecrat⁹. Que
omnia messie conueniunt: sed
explicare non curo. Jn iuuētu/
te autem sua in deserto leonem
spiritu dei occidit parentibus
celans: sed mel in ore eius rep
tum comedens parentib⁹ par
tem tribuens. Tanq̃ leo q cir/
cuit querens que͂ deuoret: ad/
uersarius diabolus est: quem i͂
deserto christus occidit du͂ ei⁹
rabidas tentationes superauit
Ego eni͂ vt alias dixi deo ope/
rante omnia eius opa ad liqui
dum noui. Unde ꝛ multa vob̄
occulta reuelo. Et si fuit ignotu͂
parentib⁹ suis: fructu tn͂ illius
victorie tanq̃ mel dulce se ꝛ ꝓ
pinquos non par refecit. Pro
strauit sanson mille ex alophi/
lis mādibula asini vltra alios
ꝑ se occisos: q2 simplici doctri/
na discipuloꝛ plures iteremit
in mentibus audientiu͂ demo/
nes: vel vitia ꝛ inumeros sub/
ruet cum discurrent per orbe3.
Et ex illa maxilla i terrā piecta
fons idificiēs egredief scriptu
rarum exponentiu͂ doctrinam
illoꝛ simplicē postq̃ ꝑ mortem
ad terram descendēt. Hic mu/
lierē diligens meretricē in ci
uitatem eius descendens ibiq3
quiescēs du͂ gaudētes philistei

ke putarūt captū tenere: noctis medio fortissimus surgēs: non solū teneri nō potuit: sʒ portas cū vectibus humeris ferēs: ciui tatem exiuit montana ascēdēs. Sic xp̄s naturā nimis huma/ nā diligens: que meretrix erat fornicata cū amatoribus multis idoloꝝ ⁊ creaturaꝝ vt inuehit deus p Jer. ꝯtra ipam ad peni tentiam vocās descendit ī mū dū. Ibi demū quiescens p mor tem cuȝ inimici eius iudei vel demones exultarēt inimicum arbitrantes suū detineri a mor te ī infimis terre hac nocte me dia surrexit fortissimus ⁊ confra ctis portis eneis cū serreis ve ctibus in ꝯfusionē inimicoꝝ ad montē dn̄i cito ascendit. Ama uit precipue dalidā: cū qua ē et diu ꝯuersatus: vt infidelis ⁊ pes/ sima dedit eū in manibus inimi/ coꝝ ⁊ infideliū a quibus cecatus ⁊ vinculatus. Tandē seipm occi dens ipsis hostibus plures stra/ ges dedit moriēs: q̄s fecerat vi uus. Synagogā enī dilexit ml' tū in ea ꝯuersatus cōtinue nil ei tenens occultū. Sed vt pdi/ trix ⁊ terrenoꝝ amore deuicta ad occidendū dedit in manus infideliū: pilati. s. ⁊ suoꝝ a quibus victus illusus ⁊ q̄si ignorantia cecus iuxta illō ps. Cōgregata sunt sup me flagella ⁊ ignora ui. Se tradens in mortē inimi cos ppli sui occidit sicq ppl̄m suū liberauit. O portebat ergo xp̄m pati vt ex liberatiōe suoꝝ gloriosus efficeretur.

Cleophas.

Figuratū venerorum pluri mū: sed figura in cūctis ptibus suis fere ptur bor q̄ mō vir ille sanson si sanctus fue/ rit valuerit licite ad meritricē accedē ⁊ seipm occidē ac men dacia plura dicē: cū osa ꝯ deca/ logū dn̄i spiant vxorē q̄ȝ alieni genā ducē in lege nō admittat Quāuis enī ad bonū egerit si/ nē vt se occidētnō tn̄ reo: ma/ la facienda vt veniant bona.

Peregrinus.

Sicut creature facte sunt in muscipulā pedibus insipiē tiū ꝯsecutiue nō causati/ ue q: s. mali ei abutētes capiūt ad mortē: nō q in pnitiem eas creauerit deus q mortē nō fecit nec deletat ipdictōe viro ⁊ ita ⁊ fmo diuinus vt bonus odor alius ē mōtis ī mortē alius ē vite ī vitā q: lra occidit spūs aūt viuificat Qui. n. oīa scrutat spūs dei mē tes suoꝝ illustrat: Sansonis ge sta ⁊ silia q̄ a iure cōi exorbitāt in ꝯtia nō esse trahēda opeꝝ suoꝝ ȝ admirāda. Nā nepha/

riū eē ꝛ ꝯ diuinā legē: cōmunē ad meretrices accedere: certo certius est. Propter quod venerabilis ille tobias: filium ad monuit carissimum: attende tibi inquiēs ab omni fornicatiōe ꝛ propter vxorem tuam nūq̄ patiaris crimen scire. Et merito quia fornicatores regnū dei non consequentur. Seipsū occidere multo dānabilius est cū dñs dicat: Non occides. Nec ei qui seipsum occidit alium q̄ hominem occidit. Indecēs est autem crimen suum alienis commodis impendere. Quid eni prodest homini si lucretur vniuersum mundū: anime vo sue detrimentū patiatur? Scitote tū sansonem in illis gestis nō peccasse: quia spiritus qui per eum miracula faciebat eum ad hec inducebat. Qui autem spū dei agūtur hi non sunt sub lege. Sicut enim deus actor nature non alligauit potentiam virtutibus naturalibus rerū: q̄n ad placitum preter cōem cursum nature effect⁹ operet insolitos vt in miraculis: ita non alligauit auctoritatem suam legibus suis hominib⁹ datis: q̄n ad placitum priuatas leges extra cōmunes puatis personis possit imponere. Hec enim vnicuiq natura ē. Lex est: qd imprimit deus. Verū quia ipse sathanas transfigurat se in angelū lucis: ideo nullus transgredi dz terminos quos posuerunt patres sui: ꝛ multo magis deus: nisi sit certus de contraria lege a deo sicut sanson ꝛ alii in huius fuerunt. Mendacia illa seu verba dalide dicta non fuere si referantur ad spiritū. Qr autē aliẽ nigenam vxorem duxit ꝛ hoc signauit: quia christus ecclesiā de gentibus alienam ab israel in sponsam erat ducturus.

Amaon.

Contrarie nō valet verbis tuis rationibus fultis nisi obstinatissimus infidelis: aut arrogantia cōtentiosus: a quibus nunq̄ veritas inuenitur. Sed si non indebite moueor aliqd de tēpore huius messie aduēt⁹ prefixo adiicias vt in ipso firmemur ꝛ non circūferamur omni vento doctrine scribarū ꝛ phariseor: qui ad huc spectandum dogmatizant.

Peregrinus.

Cum aliud non intendā nisi vestri profectum: et hoc summe proficiat nosce christum iesum ꝛ hunc crucifixum: figuras intercidēs ad tempus ipsius aduentus vertā

sermonem. Et cū huic pphete testimoniū perhibeant de tpe tamen punctaliter determina/ to: daniel apertior: nullus inuenitur. Unde ab ipso exordium capiamus: precipue ad reuelationem de septuaginta hebdomadibus abbreuiatis. Sed sede mecum dum eam declaro qr multa attentione opus hēt: ꝛ anima sedendo ꝛ quiescendo fit sapiens. Orante illo pphetа sanctissimo continentie ꝛ abstinentie dedito: que ad sapientiā hauriendā plurimū valent: p liberatione populi sui a seruitute babylonica in qua erat cum ceteris iudeis: apparuit archāgelus gabriel significans: eius preces auditas a dño. Et quia vberior est gratia q̄ precatio: non liberationē populi sui de illa temporali seruitute sibi intimauit: sed totius generis humani redemptionem fiendam p messiam christū a seruitute spirituali demoniū: ad gaudiū magis atq̃ magis cumulandū Hoc est enim qđ pphete ꝛ sci omnes cū intensis desideriis magnisq̃ suspiriis flagitabāt. Ait itaq̃ gabriel ad eum: Septuagita hebdomade abbreuiate sunt super populum tuum ꝛ super vrbem sanctam tuam: vt ɔsummatur p̄uaricatio ꝛ finē accipiat peccatum ꝛ deleat iniquitas ꝛ adducat iusticia sempiterna ꝛ impleatur visio ꝛ pphetia ꝛ vngatur sanctus scōꝝ Scito ergo ꝛ animaduerte ab exitu sermonis vt iterꝫ edificet hierlm vsq̃ ad christum ducē hebdomades septem. ꝛ hebdomades .lxii. erūt. Et rursus edificabitur platea ꝛ muri i angustia tempoꝝ. Et post hebdomadas .lxii. occidetur christus. Et non erit eius populus qui eū negaturus est. Et ciuitatē ꝛ sanctuariū dissipabit populus cū duce venturo. Et finis eius vastitas. Et post finē belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactū multis hebdomada vna ꝛ in dimidio hebdomadis deficiet hostia ꝛ sacrificium. Et i templo erit abhominatio desolationis. Et vsq̃ in ɔsummationē ꝛ finē pseuerabit desolatio. Singula hoꝝ sunt diligēter notāda. Et pmo notate q: hebdomade iste annoꝝ non dierū ſm expositiones singuloꝝ q̄s omnes menti bene retineo. Cū igitur quelibet hebdomada cōtineat septē annos ꝛ. lxx. ducta p septē cōstituant quadringinta nonaginta: erunt hebdomade lxx. ānoꝝ: anni quadringēti nonaginta. Abbreuiate autē dicuntur: non q: resultēt ex ānis

lunaribus vt quidam volunt. Annus qdez lunaris minor so lari .xi. diebus est. Et talis repu tatio p lunares ãnos in scriptu ris nõ extat in vsu sz abbreuiate dicunt .i. determinate seu pcise qsi nõ plus tpis curret. Istum ãt numez totũ .s. lxx. hebdoma daz in sequẽtib9 angelus diui dit i tres ptes .s. in septẽ & sexa gintaduas & vnã. Et hoc qz spe cialia opa & varia facta sũt pplo in illis partib9 temporis. Nã in pmis septem populus reedi ficauit ciuitatem cũ magno la bore & tenuit eam cõtra gẽtes per circuitum molestantes vt Neemias ostendit. In alijs se xagintaduab9 hebdomadib9 iu dei habuerunt aliquando aspe ra aliquãdo aduersa precipue tempore machabeoz: vt libri eoz declarant. In vltima heb domada que icipit a baptismo christi & terminatur quarto an no post passionẽ eius sunt opa salutis humane impleta: que & hic dicuntur determinatione peccati & delectatiõe eius per mortem christi: & de pacti con firmatione: quod pactum pro prie est noua lex que publicata fuit per christuz: sed adhuc ma gis fiet per apostolos eius: & ne isti vestri scribe pleni menda cijs vos decipiant in computa tione annorum. Me non põt fallere: qui omnes historiogra phos nouit iudaicos atqz gen tiles. Nã & si iudeus sim tamen remotus satis a vobis. Et ideo ignotus scio omnes historias: & computationem regnorum. Scitote qp ab exitu sermõis vt iterum reedificetur hierusalez de quo angelus loquit danieli qp fuit quando data fuit licẽtia ab artaxerse neemie ãno vide licet vigesimo regni eius vsqz ad baptismũ christi veri messie hebdomade fuerunt pcise .lxij. & septem .i. anni quadringenti octuagitatres. Et i vltima heb domada que restat annorum: fuerũt impleta passio & confir matum pactum .i. lex euangeli ca publicata & firmata. Ab ãno autez ciri regis persarum: qui primo dedit licentiaz captiuis in babylonia iudeis vt redirẽt hierusalem ad reedificandum non ciuitatem sed templũ vsqz ad licentiam datam a predicto artaxerse neemie ad reedificã dum ciuitatem hierusalẽ: fluxe runt anni centũ: qndecim. In quo tempore gubernatus fuit ille populus & rectus, precipue per sacerdotes: vsqz ad tempo ra machabeorum: qui & ipsi de tribu leui regnauerunt in illo populo. Et durauit eorum pn

cipatus p centum viginti septē annos vsq3 scз ad herodez: sub quo natus est christ⁹. Est ergo sensus vt exponamus particu/latim litterā. Scito ⁊ animad/uerte qualiter .lxx. hebdoma/de intelligende sint. Ab exitu sermonis vt iterum redificet hierusalem. i. a vigesimo anno arthaxersis mittentis neemiā ad redificandum hierusalem vsq3 ad christum ducem: idest vsq3 ad manifestationē vnctio/nis sancti sanctorum: qui vere est christus ⁊ dux fidelium: erunt hebdomade septem. s. annorum in quibus populus cum labore ciuitatem edificabit ⁊ tenebit: ⁊ hebdomade .lxij. in quib⁹ po/pulus nunc prospera nunc ad/uersa sustinebit. Et iste hebdo/made. s. septem ⁊ seraginta due simul faciunt annos quadrin/gentos octuagintatres. Et tot anni fluxerunt a licentia data ab arthaxerse vsq3 ad xp̄i baptis/mū vt dictū est. In q̄ baptismo vnctio. s. inuisibilis declarata ē per plenitudinem gratie spiri/tus sancti in specie columbe su/per cuз apparentis ⁊ patre de celis testificante. Hic est filius meus dilectus. Et quod subdit ⁊ rursus edificabitur platea et muri in angustia temporū: re/fertur ad id quod dixerat de p

mis septem hebdomadis q. s. cum labore erant edificaturi muros ⁊ ciuitatem in qua ha/bitauerūt seraginta duab⁹ heb/domadibus annorum vsq3 ad baptismum christi: vbi inchoa/ta est vltima hebdomada i qua christus predicauit ⁊ passus ē. Et hoc est quod subdit. Post seragintaduas hebdomadas q̄ scilicet erunt post illas septem prius dictas: occidetur christ⁹: quia postq3 predicauerat tri/bus annis cuз dimidio passus est in quarto anno illius heb/domade vltime: Et sequitur. Et nō erit eius populus qui eū negaturus est: quia ex tunc iu/dei negantes eum coram pila/to non fuerunt populus eius: sed conuertendi gentiles. Scdm vo aliam litteram dicitur Et non erit. Quasi dicat continu/ando predictis licet occidatur christus: mors ei non domina/bitur: quia cito resurget scilicet tertia die quasi non esset mor/tuus. Et ciuitatem ⁊ sanctuari/um dissipabit populus cum du/ce venturo: idest hierusalem ⁊ templum destruetur. quod erit per romanos: ⁊ hoc in punitio/nem tanti sceleris. Quod autē dicitur: confirmabit pactum multis hebdomada vna: intel/ligitur de vltima hebdomada

annoꝝ in qua lex euangelica p predicationem christi ⁊ miracula confirmata est in cordib⁹ apostoloꝝ: ⁊ magis adhuc cōfirmabitur per spm̄ sanctū quē recipient sicut pphetatum est eos debere repleri post qd̄ ipsis predicantibus multi conuertētur in his tribus annis cum dimidio sequentibus qui faciunt vnam hebdomadam cum tempore quo predicauit ipse messias. Dicitur autem lex euangelica huius messie pactum seu fedus ꝑm q̄ prenūciauit ipse dn̄s per Jeremiā dicēs: Ecce dies veniunt ⁊ feriam domui israel ⁊ domui iuda fedus nouū non ꝑm pactum qd̄ pepigi cum patribus vestris ⁊c̄. Firmata est igitur illa doctrina christi per doctrinam ⁊ miracula apostoloꝝ. Pactum dicitur q: quodammodo deus conuentionē fecit cum hominibus q̄ eā fernando det eis vitam eternam. Sequit: Et in dimidio hebdomade deficiet hostia ⁊ sacrificium: quia i medio illius hebdomade christo patiente: ex tunc sacrificia legis sunt cassa ⁊ mortua. Et sic in capite haꝝ hebdomadaꝝ. i. in vltima ꝯsummata est per christi passionem preuaricatio ade. i. originale ⁊ finē accepit peccatum veniale: ⁊ deleta est iniquitas mortalis viꝰ. Omnia enī huius virtute passionis anichilantur cum applicatur ad homines p sacramenta eius ab eo instituta. Adducta est per ipsuꝫ iusticia sempiterna: omnis perfectio virtutum ꝑm doctrinam: que durat semper: quia alia causa nō est sequēda que iusticia ducet ad eternā gliam. Impleta est visio ⁊ prophetia omnis sanctoꝝ precedētium. Oportuit ergo christum pati ⁊ occidi vt deleretur iniq̄tas ⁊ induceretur iusticiā que ducit ad sempiternā gliam.

Cleophas.

Mi pater magister ⁊ domine ⁊ quo vtar vocabulo nescio: vt exp̄maꝫ reuerentiam ⁊ affectum quem in me genuit sapiētia tua. Ego pro me viā veritatis elegi: quā tta radiosam fecisti tua interp̄tatione. Sed vt refellere valeā cōmenta mendaciꝫ ⁊ contradicentes reuincere obsecro doce as: si quispiam dicturus insurgeret: pphetiā danielis implētam scꝫ de alio christo computationem quoqꝫ annoꝝ aliter accipiendam: vt queadmoduꝫ veritateꝫ meditatur gutt meū ita labia mea impiū detestent.

Peregrinus.

Attēdite a scribis hipocritis qui tulerūt clauē vere scientie. Neqꝫ.n. ipsi introierunt neqꝫ alios intrare ꝑmittunt. Ueniet aliqñ pseudo rabbi qui cum complicibus suis ista dicturus sit faciens computationem annorum septuaginta hebdomadarꝫ a tempore quo captiuitas iudeorum perfecta est a nabuchodonosor sub sedechia vsqꝫ ad destructionem hierlm fiendaꝫ ꝑ vnum principem. Post quē dicit ꝙ erit populus iudeoꝝ in ꝑfecta captiuitate reductus in q̄ dimittet eos dñs vt sic humiliati desistant ab iniquitatibꝰ suis ⁊ deleatur iniquitas eoꝝ ⁊ adducatur iusticia sempiterna vt scꝫ in perpetuū fiant iusti ⁊ mereantur vt impleātur prophetie ⁊ sic durabit illa captiuitas vsqꝫ ad messiam quā expectāt: qui erit sanctus sanctoꝝ. ſꝫ mendax iste erit sicut ⁊ pater eius. Et qui in lege gloriatur contra legem: deum inhonorat. Predicat ꝭm legem non furandūꝫ ⁊ ipse omni dolo ⁊ malicia plenus ꝙ̄plurimum temporis furatur subtrahēdo de medio vt mendacium suū imperitis veritati apparenti fucatū ostēdat Nam vbi tempus asserit fluxisse: precise. i. nec plus nec minꝰ septuaginta hebdomadaꝝ ānorum. i. quadringentoꝝ nonaginta a captiuitate facta per nabuchodonosor vsqꝫ ad aliā captiuitatem fiēdam sub ꝑncipe romanorum: omnes alij historiographi assignant ad minus tēpus sexcentorū sexaginta duoꝝ annoꝝ. Aliud mendaciū addēt non minus. Nam septem hebdomadas quas ponit ꝑpheta ab exitu sermonis vt edificetur hierlm vsqꝫ ad christum ducē: dicit iste fallax numerandas a tempore captiuitatis babylonice vsqꝫ ad cirum regem psarꝫ quē exponit esse christum de q̄ loquitur daniel: quia vnctus in regem ⁊ ducem: quia dedit licentiam reuertendi ⁊ reedificandi. Sed q̄d stultius dici potest: cum mittet iste christū verum messiam in cirum regeꝫ? Sed etiam errat in computatione. Nam a captiuitate facta sub sedechia vsqꝫ ad pmū annū ciri qñ licentiam dedit reuertendi fluxerūt qnquaginta nouem anni. Septem autem hebdomade annoꝝ quas iste mendax ponet: sūt quadraginta nouem anni. Aliud quod subdit daniel: videlicet ꝙ post hebdo

madas.lxij.occidetur christus exponet de quodam rege alio qui occidetur tẽpore illius pn cipis qui vastabit hierusalem. Et hoc falsissimuȝ ⁊ defectuose computat ãnos. Et mutat se de christo in christum.i. de ciro i herodem cum ꝑpheta de vno ⁊ eodem loquatur. Sed nec in illa captiuitate vltima desistẽt iudei ab iniquitatibus suis vt iste neqꝫ somniabit: sed quoti/die magis atqꝫ magis effici/entur deteriores vt videbitis Multa aũt falsa ꝯfingẽt: sꝫ noli te audire eos quia sermo eorũ vt cancer serpit. Et sicut Iãnes ⁊ mambres restiterunt moysi: ita hi resistunt veritati: sed vl/tra non proficient quia insipiẽ/tia eorum nota omnibus erit.

Amaon.

Quia ad ostendenduȝ tẽpus prefinitũ a deo ꝫm reuelationem factã da/nieli ⁊ punctaliter determina/tum de aduẽtu messie reuoluẽdo pene oẽs historias ĩpletũ es/se prudẽtissime diseruisti: scire optarem si curiosum non foret quare tali tpe venit xp̃s dei fi/lius in mũdũ ⁊ passus est ⁊ nõ prius vel postea.

Peregrinus.

Alta ꝓfunditas.s. diuinorum secretoꝝ: ⁊ qs inue/stigabit? Quis enim no/uit sensum dñi: aut qs ꝯsiliari⁹ eius fuit? Ratio itaqꝫ hoꝝ alia efficax assignari nõ põt nisi qa oia quecũqꝫ voluit dñs fecit: in celo ⁊ i terra. Et quia sic voluit ita factum est. Uoluntas auteȝ eius nisi rectissima esse nõ põt Ratio autem decentie hec fuit quia tũc magnus debuit de celo venire medicus qñ magnus per totum orbem iacebat egrotus. Misit igitur deus filiũ suũ in mundum: natum ex muliere vbi venit plenitudo tpis. Tan/ta temporalitas tunc regnabat ꝙ omnia tempora plena erant ⁊ omnia vanitas. Preputium deũ ignorabat: idolis seruiens Circũcisio dñm ꝯtẽnebat. Nec prius venire decuit ne medicina perutilis: min⁹ foret grata. Nec postea ne desperatis esset infructuosa. Magno itaqꝫ dei consilio factum est vt post hois casum illico lex nõ daret: nec filius dei mitteretur. Nisi enim hominis superbia prius vires suas experiretur: sui libertatis arbitrij sufficientiam arroga/ret: ⁊ legem superflue datam ⁊ dei filium frustra venisse. indi/caret. Et nisi ꝑus lex scripta daretur per quã qd posset proba/

ret:christi aduentuz superfluũ iudicaret. Ne igitur detraben di vel murmurandi occasionẽ haberet reliquit eum deus in lege naturali: vt se vires sue na ture cognosceret. Ubi cum de/ficeret videns sibi liberum ar/bitrium et legem minus sufficiẽ p adiutorio grato atqꝫ oportu no vocitare cõpulsus est Opor tuit igiť vt conuictus homun/cio de sui ignorantia atqꝫ ipo tentia: langores suum apte ipse videret. Et morbũ grauissimuz intelligens si diu expectatus et flagitatus non succurreret de/sperata plaga ei⁹ curari renue ret: Quod sapiens innuit. Dũ medium silentium teñerẽt oĩa inquiens: et nox ĩ suo cursu me/dium iter haberet oĩpotẽs ser mo tuus domine a regalibus sedibus venit. Primum enim silentium fuit ante legem: scõm sub lege: tertium erit in gloria Primum fuit ignorantia lan/goris. Scõm desperatio cura/tionis. Tertium adeptio sanita tis. Ante legẽ nãqꝫ homo mor bũ non agnoscebat suũ. Ideoqꝫ silebat nec querebat remediuz Ut autem lex subintrauit et lan guidis ostendit vulnera sua: mox fractum est ipsum silentiũ et ceperant egri poscere reme/dium. Sed p opa legis vbi non est salus sanari: volẽtes qđ que rebant inuenire nequibant. Tandem considerans homo p legem neminem posse iustifi/cari: quasi per diuturnos cla/mores fatigatus et desperans: rursus loqui cessauit. Et subse/cutum est scõm silentium. Tũc autem omnipotens sermo pa/tris a regalib⁹ sedibus forma serui indutus in mundum ve/nit. Angelus magni consilijin piscinã descendit. Heliseus ad suscitandum mortuum accessit Summi regis filius de consen su patris ad tollerandam mor tem passiõis: de equalitate ma iestatis ad patibulum crucis: de sede regali ad officinã pcti de lumine celi ad tenebras mũ di vel inferni venit. Et veniẽs locutus est pacez: dedit gratiã: proposuit medicinam: promi/sit veniam. Et ita rupto silẽtio incipient egri pura ac vera cõ fessione quasi magnis clamo/ribus flagitare remedium: et accelerare ad medicum p quẽ vulnera sanentur. Recepta vo sanitate et donata nature mor/talitatis felicitate: nihil vltra restabit petendum. Et tunc tertium et beatum erit silen/tium.

Cleophas.

Stupeo nimis in interp-
stationibus tuis ⁊ nõ mi/
nus in enodatione que/
stiuncularꝫ nostrarum patenti.
non sic nostri rabbite: sed ĩ gut
ture aut infra dentes sibi loqui
videntur. Tu autem ore aperto
Et tunc ad mentem reduco ꝙ
viginti vnus sunt ãni elapsi vł
circa: qñ hierosolymis in tẽplo
vnus inuentus est puer duodẽ
nis etate ſm stature ⁊ faciei iu
dicium: qui de aduentu messie
diu ex scripturis pertractans
omnes doctores in summã ad
mirationem trahebat sup pru/
dentia interrogationũ ⁊ respõ
sis eiꝰ. Superuenietibꝰ parẽtibꝰ
eiꝰ cũ illis descẽdit ⁊ incognitꝰ
postea mansit. Unde conside/
rans quã pretendis etatẽ me
in dubium mittis ne forte ille
tu sis qui ad tantam profeceris
sapientiam.

Peregrinus.

Quis ego sim non opor/
tet nunc solicitari. Ali/
quãdo scietis. Proseq̃/
mur cum itinere sermonẽ no
strũ. Aliam ex sacratissimis vi/
sionem quã oblitam ad mentẽ
reduxi. Et qd̃ interpretatus est
daniel regi: volo referre vbi vi
debitis ad quãtã gl̃iaꝫ messias
iste prouehi debet. Uidit ĩ som
nis nabuchodonosor rex baby
lonis statuam sublimẽ ante se:
cuius caput aureum erat: ex ar
gento võ pectus et brachia: ex
ere võter ⁊ femora: tibie ex fer
ro ac etiam pedes sed terra co/
mixti. Uidit exinde lapidem
vnũ abscidi a monte sine mani
bus hominum: qui percutiens
statuam in pedibus eam cõmi
nuit. Et tunc ferrum: terra: es:
argentum ⁊ aurũ: sunt quasi in
fauillam redacta. Creuit autẽ
lapis ille abscissus ⁊ factus est
mons magnus ⁊ impleuit vni
uersam terr. Statua ista mo/
narchiam mundi temporalẽ
designat quatripartitã diuer/
sis etatibus mundi. Nam ca/
put aureũ monarchia fuit assi/
riorum que cepit a nino ⁊ per/
mansit vsqꝫ ad baltasar filiũ na
buchodonosor ĩterfectũ a ciro
Scd̃a monarchia mundi cepit
in ciro rege persarum ⁊ medo
rum ⁊ permansit vsqꝫ ad dariũ
quẽ pcussit alexander. Et hoc
signatur per pectus ⁊ brachia
de argento illius statue: qꝛ mi/
nus fuit nobilis ista ꝙ prima.
Tertia fuit monarchia grecorꝫ
que cepit in alexandro: sed ipo
mortuo diuisa fuit in quatuor
reges. Et notatur in statua per

ventrem et femora ex ere: quia minus nobilē q̄ scd̄m sicut ar/gentū p̄ualet eri. Quarta ē monarchia romanoꝝ q̄ cepit ꝫ im pfecte ī iulio cesare. Perfecta ē aute; in octauiano augusto: sb quo ortus est iste messias. Hic figuratur per pedes statue ferreos et fictiles: quia sicut ferrū dōmat omnia metalla: ita istō cuncta regna subiecit. Mixtura autem eorum illa sunt ciuilia bella. Lapis abscissus sine manibus a monte: ipse est xp̄s iesus: qui conceptus est de virgine sine manib⁹. i. sine humano opere: quia d̄ spiritu sancto Mons aūt dicitur virgo maꝛ eius ppter summā eius cōtemplationem: perfectionem et nobilem ex patribus generationē Hic est lapis de quo p̄s ait: Lapidem quē reprobauerunt edificantes hic factus est in caput anguli. A dn̄o factum est istud et est mirabile in oculis nostris Ad litteram cum templu; edificaret pulcherrimus et fortissimus lapis ad manus venit artificum: et cum vellent et pluribus vicibus experirentur vt ī fra edificium diuersis in locis collocarent nunq̄ valuerūt vn̄ reprobauerunt dimittentes: ꝫ postea in sūmitate templi posi tum est in caput anguli optime cōnectens duos parietes. Sic spiritaliter principes sacerdotū et scribe q edificatores erant templi spiritualis sc; synagoge doctrina et regimine videntes christum lapidem peroptimū moribus voluerunt et quesierūt totis viribus collocare cū ceteris et inter ceteros credentes et docentes eum fore homine; purum vt ceteri: sed nunq̄ hec potuerunt obtinere: quia miraculis et doctrina et vita ostendebat se supra hominem esse: ppf quod reprobauerunt illi pontifices et pharisei eum: statuētes vt siquis confiteretur eum esse christum extra synagogam fieret: et demum vt reprobū extra ciuitatem cruci affixerunt. Sꝫ suscitatus positus est in sūmitate tēpli spiritualis ecclie vt caput eius faciens vtraq; vnum coniunctos in vnum tēpus ecclesie conuersos ex iudeis et cō uersos ex gentibus. A domino vtiq; factum est istud: qui exaltauit eum et dedit illi nomē q̄d est super omne nomen. Lapis igitur iste percussur⁹ est statuā in pedibus: quia veniet tēpus qū imperiu; romanoꝝ christo subdetur: imperatoribus conuersis ad fidem. Et sic etia; oīa regna ei subijcientur. Omnis enim natio conuertenda ē ad

fidem huius messie christi iesu Et sic lapis iste mons fiet et magnus replens fide sua vniuersam terram. Nec aliud regnum temporale succedet: sed regnum glorie durans in eternum. Ecce quomodo oportuit christum pati et reprobari per passionem et sic intrare in tantam gloriam et nos introducere.

Amaon.

Magister bone quia in superiori prophetia danielis dictum est christum occidendum vt deleatur iniquitas et finem accipiat peccatum dicas obsecro: si peccatum non fuisset si christus passus fuisset vel saltim deus incarnatus.

Peregrinus.

Auctoritas ipsa inducta primam partem soluit quesiti et quamplures alie. Ipse ait isaias. Uulneratus est propter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra Siquidem remota causa remouebitur effectus: cum causa finalis passionis christi fuerit iniquitas humana. s. vt deleretur Si non fuisset iniquitas vlla vt quid perditio hec tante passionis: cum omne agens agat propter finem quem intenditur? Sed secunda pars magis incerta remanet. Nam cum in paginis sacris quasi vt initium curationis humane ponatur mysterium incarnationis: si primus homo in suo honore mansisset: creator hominum creatura non fieret Si enim tollitur morbus et vulnera quid opus est medico? Sed quid inconueniens sequitur si dicatur vel credatur quod non propter curationem cum morbus non esset: sed propter maiorem exaltationem et dignificationem humane nature etiam nulla culpa reperta gloriosus deus homo fieret cum semper tamen eam dilexerit. Sed iam ad prophetam illum eximium dirigamus sermonem qui super senes intellexit: qui in breuibus verbis omnia mysteria et opera christi breuiter psallendo descripsit.

Cleophas.

Et hoc summe placet: vt quia frequenter psalmi in synagogis cantantur ablato velamine per tuam interpretationem. Quia tropis et enigmatibus referti sunt eorum intelligentia clara ad christum ipsum dirigamus et figamus affectum. Nam illorum sensum non habendo: frequentius ad alia distrahimur.

Peregrinus.

Evotissimus hic ppha david quē dñs invenit ſm coꝛ ſuū anteꝗ crea/toꝛ aſſumeref divinus ⁊ chꝛiſti myſteria pſonaret quid egerit in figurā pretermittendū oino non eſt. In bethleem natus ſic chꝛiſtus fuit david nūcupatur ꝙ interpretaf foꝛtis roboꝛe vł decoꝛis aſpectu. Nō incógrue ſignans eum qui decorem indu tus eſt ſpecioſus inventus pꝛe filijs hominum foꝛtis quoꝗ ⁊ potens in pꝛelio graviſſimo. Hic contēptus a fratrib⁹ tāꝗ minim⁹: ſed a dño inunct⁹ eſt ꝑ conſoꝛtibus ſuis vt narrant re gum hiſtoꝛie plene. Nec iſtud a myſterio vacat: qꝺ per ſe qui/libet advertere pōt. Miſſus ē a patre ad viſitandum fratres ſuos ⁊ deferendū panes vtiꝗ doctrine mirabiliter reficien/tis. Contra Goliath ꝑncipem philiſtinoꝝ magnitudie ſūmū armis circūdatum aſpectu ter ribilem: caſtra iſrael diſcurren do exprobꝛantem: ipſe inijt ſin gulare certamen. Quinꝗ lapi des de flumine ſecum tulit in peram abſcōdens. Vno autē percuſſit. Armis ſanctis vti no luit: ſed cum baculo eum agreſ ſus ⁊ funda. Contra eum preva luit totus inermis in nomine domini: ex inde liberans popu lum ſuum illo perempto gla/dio ſuo. Poſtꝗ cū magna glo/ria reverſus eſt in hieruſalem obviantib⁹ puellis atꝗ laudes victoꝛie eius concinentib⁹. Et ex tunc anima Ionathe ardēti amoꝛe conglutinata eſt cū aīa david: vnde ⁊ omnia veſtimē/ta ſua illi donavit. Sed ſaul ni/mis invidit. Sic ſic meſſias q dicitur chꝛiſtus ꝯtra principē in feroꝛum armatum malicijs: ſuperbia altiſſimum: natura po tentem: qui dei populum infe/ſtare non ceſſat agreſſus ē pu/gnam ſolum baculo crucis pro tect⁹: ⁊ funda humilitatis. His egit victoꝛiam. Ipſa enim vͦga ⁊ baculus qui nos conſolantur Virga quippe ad percutiendū inimicos crucis chꝛiſti. Bacu lus ad ſuſtentandum imbecil/les. Hanc virgā diſcipulis ſuis in via poꝛtare mandavit. Non virgaꝫ vīdicationis ⁊ invaſio nis: hanc enim pꝛohibuit: ſed virgam crucis pꝛedicādo cru/cifixum non ſeipſum. Virgam defenſionis ad percutiendum domones ⁊ ſuſtentandum de/bilitatos. Quinꝗ lapides ſunt legales obſervantie dure in quinꝗ libꝛis moyſi contente quas ipe in exemplū ſervando poꝛtavit. Sed fidelib⁹ ſuis ab ſcōdit: nec illis cerimonijs vti

voluit. Uno tm̄ lapide dilectio
nis: que omnis precepti est fi/
nis: que etiam in ip̄a lege man
datur inimicum occidit. Non
armis legalium: quibus popu/
lus iudaicus vtebatur se accin
xit impugna gerenda. Gladio
autem suo decapitatus est hostis
quia ea astutia qua instigauit
alios ad mortem ille inferen/
dus peremptus & confusus est
Demū cum magna glīa occur
rentibus angelis & iubilantibus
reuersus est ad supernam hie/
rusalem triumpho potitus. Cō
glutinabitur anima ionathe. i.
eorum qui in eum credent di/
scipulorum cum ipso intenso amo
re affecti ad ip̄m perspecta eius
virtute & charitate imēsa: & oia
sua sibi dimittent ꝓpter eum.
Sed saul. i. iudaicus populus
vidit glīam & ferre non valens
sed zelo inuidie ductus querat
pro posse extinguere eū. Opor
tuit ergo christū pati vt ab ini/
micis liberaremur & ipse intra/
ret in glīam suā. Hic manu sua
citharam pulsans refocillabat
obsessum saul vt spiritus malus
fugaret ab eo. Cithara lignea
crux intelligatur. Corde in ea
extente que fiunt ex carnibus
animalis exsiccatis & intortis
mēbra sunt christi in cruce extē
ta & sanguine euacuata & exsic/
cata. Melos resultās ex citha/
ra sermo ē christi. Plectio cla/
uorum percussio: quia adeo sua
uis est vt vexantem se spm̄ ma
lum vel leuius ferat & qnq; pro
pellat. Noui ego omnia q̄ dixit
in cruce quia ibi eram. Si enim
aliquē abededon. i. extermina
tor iracundia torqueat que est
appetitus inordinatus vindi-
cte cōtra eos quos reputat ini/
nimicos cum audit ip̄m citha/
re sonum: pater videlicet igno
sce illis quia nesciunt quid faci
unt: cessat vexatio illa ire vbi i
dulgentia pro occisoribus po/
stulatur. Si māmona auaricie
cruciet tenacitate: audita scōa
voce qua dicitur: hodie mecum
eris in paradiso eius exemplo
procul fugat cupiditas que est
inordinatus amor habendi cū
non solum temporalia que sunt
minima bona sed paradisum q
est summū bonum: & latronibus
christus pmittat. Si asmodeus
libidine stimulet cum tertius
crucifixi sonus percipit: mulier
scilicet ecce filius tuus & ecce mater
tua frigescit luxuria audiēs vir
gines & iuuenes adinuicē ha/
bendas vt genitum & genitricē
Inter quos naturale fedus nil
turpe patitur suspicari. Belze/
bub accidia languidū reddēs
animum & ita eggrauās: vt nil

boni agere libeat exilio relega tur. Dum ex eo qd audit: deus meus deus me⁹ ne derelinqs me colligit quātūcūq; laborio sa dimittenda non fore: sed di uinum auxiliū postulandū ne se deserat vnde bonū relinquat Behemot aium frequēter cū corpore torquens mitigat: so nante cithara illud: Sitio. Do cetur enim mens rugientez vē trem et sitibundum tenere: et ad edomādas illecebras gule amaris et asperis vesci. Si ad uersarius noster sathan cuz in uidentia aduersat bonis: qz tri statur de aliena felicitate resel litur audito sonitu sexto Consū matū ē: completū sc; mysteriū restauratiōis illius ruine qua inuidia diaboli mors itroiuit in orbem terrarū: vt āmodo nul lus audeat inuidere: qa actor bonoꝝ omnib⁹ fecit redēptio nem cōmunē. Leuithan de sup bia crucians que est peruerse celsitudinis appetitus audire non potest vltimā notam. Pa ter in manus tuas dñe cōmen do spiritū meum: totaliter me subijciens regule sm tuaz pro uidentiam infire: nil aliō cupi ens nisi tue subijci beneplaci to voluntatis. Quid suauius ci thara ista audiri potest: Sz iā tempus est vt psalterinm acci piat ꝛ coram dominica archa christum signante totis virib⁹ saltet ꝛ nudus psalmos decan tet intelligēs qz apud dñm mi sericordia ꝛ copiosa apud eum redemptio.

Cleophas.

Hec summo desiderio ex pectam⁹ audire. Si tn placet prius edoce: qre potius messias dr filius dauid q̄ aliorum precedentiū patrū cum ita ab illis sicut ab eo de scenderit.

Peregrinus.

In promptu ē ratio. Nā ꝛ illi regi ꝛ pphete egre gio: specialis adeo facta ē repromissio cū dictum fuit: De fructu vētris tui ponam super sedem tuā. Et signanter dictuz est de fructu ventris tui: nō lū boꝝ tuoꝝ: cū enim puerperiuz cum pmo concipitur materia decidat a lumbis viri ꝛ a ven tre mulieris: qz non ex virili se mine christus conceptus: s; tm ex muliere ꝛ virgine. Ideo di ctum est: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. s. ad regnandū. Tum etiam qa ipse dauid fuit multū mansuetus et pius que summe sunt i christo

reperta. Sz iam ex psalmis ip sius videbitis. non solũ passionem ⁊ resurrectionem: sz oẽm christi conuersationẽ ab eo descriptam: pauca tñ ex plurimis adducendo. Incarnationẽ eius ipse describit cum dicit: Permanebit cuz sole ⁊ ante lunam in generatione ⁊ generationẽ. Descendet sicut pluuia ĩ vellus Ubi ⁊ diuinitatez exprimit in permanẽtia ⁊ in vellera ⁊ vtriusqz insimul vnitatem in descẽsione ⁊ modũ ĩ pluuia seu roze. Celi ⁊ terra ait idem mutabuntur quantũ qdem ad figuram seu qualitatem presentez. Preterit enim figura huius mũdi non quantũ ad substantiam sm quã terra in eternũ stat. Tu aũt deus ipe es ⁊ anni tui non deficient: sed permanebunt. Et cuz sole qdez qui finem habere nõ potest etiam sm gentiles ante lunam nil fuit nisi deus: qꝛ qui viuit ĩ eternum creauit omnia simul saltem quantum ad materiam ⁊ substantialem formam. Cum sole igitur permanebit ⁊ ante lunã: quia fine ⁊ principio caret. In generatiõe ⁊ generationem permanebit: presentia: potentia: ⁊ essentia inhabitando. In generatione celi. i. angelorum creatiõe. In generatiõe terre. i. eoꝝ que sunt sup terrã. In generatione bonoꝝ ⁊ malorum. Sed in maloꝝ generatõe permanebit per iusticiam. In generatione bonoꝝ per gr̃am ⁊ gl̃iam. Ipm igitur verbũ qd deus est in eternum permanet Descendet aliquando nõ mutando locum qꝛ incircũscriptibile est: sed assumet naturã humanam in qua non erat vnitũ Que natura apte signat in vellere: qd pellis est morticina: sz cuz lana. Quis est enim homo qui viuit ⁊ non videbit mortẽ? Omnes enim morimur. Sed vbi in alijs hominibus natura ipsa est pellis erasa siue tonsa: qꝛ aĩa nr̃a nascitur sicut tabula rasa nulla scientia picta vel virtute inducta: ĩ christo fuit lana calida plena omnis gratie ⁊ veritatis. Ipsum igit verbum descendit in vellus: cum naturaz mortalem assumpsit. Et sic pluuia aut ros descẽdit: que terrã non scindit sed secundat: quia matrẽ in qua descendit: virginitatem non violauit sed secundauit. Et videtur propheta figuram notasse eius qd datum fuit in signũ gedeõi ꝯ madianitas obtinende victorie. Hoc. n. petijt: vt extẽso vellere in area de nocte reperiretur in mane roze pleno: sed area sicca ⁊ immadida: qd ⁊ factum est: ita qꝫ

expressum vellus roze canchā implevit. Ros vtiqȝ de celo descendens diuinitas est ad nos veniens: quod estuanti desiderio Isaias poscebat: rorate in/quiens celi desuper: celi videlȝ diuinaꝝ personarum: quarum opere factum est mysterium i/carnationis et si sola filij persona fuerit carni vnita. Nubes pluant iustum: nubes videlicet prophetarum que obscure iu/stum per excellentiam in se cō/tinebant: vt venturum insinuantes adimplerentur: ita videlȝ qꝫ aperiatur terra virginalis fe/cundata spiritu permaneantqȝ claustra pudoris: et sic germi/net saluatorem vt terra inscissa germinat fructum suū. Vellus humana est assumpta mortali/tas. Nocte igitur obscure vite presentis descendente roze in vellus in mane pncipio.s. noui testamēti: inuenitur vellus ro/re repletum. i. humanitas dei/tate repleta et ei vnita: area tñ vteri virginalis sicca. i. impol/luta remanente. Expressuȝ aūt fuit vellus et tortum in cruce: indeqȝ concha eccłie: roze gr̄e extat refecta. Et hoc fuit signuȝ quasi initium liberationis hu/mane ab hostibus suis. Vultis scire conditionem tēporis sue natiuitatis: audite quod sequit̄ in eodem psalmo: Orietur in diebus eius iusticia et abundā/tia pacis. Et tāta qꝫ iuxta Isaie vaticinium conflabunt homi/nes gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces. Nusqȝ in historijs reperitur mundus a bellis quieuisse nisi tempore octauiani augusti: sub quo nat⁹ est christus quādo et descript⁹ est orbis: quod pculdubio non humanis meritis q̄ nulla erāt actum est: nec industria princi pis sed dispensatiōe diuina: ad insinuādum qꝫ nascebatur ille qui est pax nostra electos suos descripturus in eternitate. Si reminisci delectat illi⁹ magni/fice visitationis regum et adorationis per indeam vulgate temporibus retroactis et vni/uersalis ipsius messie dominij subsequimini. Et dominabitur inquit a mari vsqȝ ad mare: et a flumine vsqȝ ad terminos orbis terrarum. Reges tharsis et insule munera offerent. Reges arabum et sabba dona adducēt Et adorabunt eum omnes reges omnes gentes seruiunt ei. Loca satis remota ponit vnde venerunt hierusalem: quia de tharsi arabia et sabba plures fuisse d̄scribit. Nā cū tres eōif

populus opinetur:tamen quia psalmista i plurali dicit:reges de singulis pnominatis locis venisse plures: alios regulos cuz illis tribus visitasse: siquis suspicaretur non esset absurdū Que autem premia obtulerint ꝛ quo preuio ductu isaias nō reticuit dicens: Aurꝫ ꝛ thus offerentes:ꝛ laudem dño annūciātes. Et ambulabūt reges i splēdore ortꝰ tui:stelle.s. que apparuit i ortu messie. Et qꝛ pmitie fuerunt gentiliū:in hoc fuit psignatū qḋ sequit: Adorabūt eū omnes reges:oēs gentes seruient ei. Nec propheta latuit seuissimam necem paruulis a calidissimo herode illatam: illumqꝫ punitum:sed spiritu dei reuelante predixit:quia iudicabit pauperes populi parentes occisoꝝ tribuens ei premia meritoꝝ de tanta iniuria recepta. Et saluos faciet filios pauperuꝫ paruulos illos associans collegio martyꝝ. Et humiliabit calumniatorem herodem:qui calūniose exquisiuit a magis locū inuentū pueri sibi doceri:vt ab eo posset occidi nō latria venerari. Nam ad nihilū deductus seipsum interemit. Et sic ex ore infantiū ꝛ lactentiū laude perfecta messie destructus ꝛ consusus est inimicus. Sed ꝛ festiuū gaudiū illiꝰ antiqui symeonis tetigisse videt cum ait in alio psalmo: Circuiui ꝛ imolaui in tabernaculo eius hostiam vociferationis:cantabo ꝛ psalmum dicam dño. Circuiuit nāqꝫ symeon templū in spiritu ingrediens vt obuiaret matri filium mundi saluatorem gestanti et dño fm legem sistenti. Immo lauit hostiam oblatam pro puero salteꝫ signatam. Et accipiēs euꝫ in vlnis cantauit ꝛ psalmū dixit: Nūc dimittis dñe seruū tuum in pace.

Amaon.

Mi dñe ꝛ venerande magister tu ita oīa huius christi mysteria tangis ac si semp fuisses cū eo. Unde ꝛ in suspicionem adducor:ne forte tu sis angelus eius sicut ꝛ raphael thobiam associauit. Hoc āt nosce desidero:Quia dixisti solū filiuꝫ dei incarnatū: quare nō ita incarnatus est pater aut spūs sanctus cū tres personas in diuinis esse fateris?

Peregrinus.

Ego charissime āgelus dei nō sum nec ipe messias angeli custodia indiget cum dñs angeloꝝ existat Omnia tū me scire gesta eius

deo operante verissimũ ē. Tue autem inquisitioni satisfacere volens: noveris magno consilio magnaq3 dei sapientia fcm esse: vt dei filius homo efficeretur potius q̄ȝ pater vel spirit⁹ sanctus. Primo qdem q2 eadē arte ꝛ sapiētia qua artifex op⁹ fecit: destructū reficit. Cū igit filius in diuinis sit quedā ars dei omnipotentis ꝛ sapientia per quā facta sunt omnia: quia omnia in sapiētia fecisti ait ps. ꝛ mundū per lapsum hominis propter quē creata sunt cuncta quodāmodo destructus fuerit seu diminutus: decuit vt p eandem artē ꝛ sapiam q̄ dei filius e resarciret seu deformatus reformaret: ipsa3 naturā lapsam sibi vniendo. Deinde cōfusio q̄dam esset in humanis métib⁹ duos filios in diuinis: eūdēq3 licet ꝓm diuersa patrem ꝛ filiu3 esse respectu earūdem ꝑsonaꝝ absurde d: ceret. Nam si alius q̄ȝ filius carne3 assumpsisset: puta pater: tunc pater ipe eēt fili⁹ ꝓm assumptam humanitatem respectu filij ꝛ filius pater. Et ꝓm diuinitatem filius esset qui erat alius pater ꝛ pater qui filius ꝓm humanitatē: vn⁹ ergo ꝛ idem pater et filius respectu eiusde3 persone. Congruenti⁹ ergo fuit vt vnus ꝛ idem qui filius erat ꝓm diuinitatem: esset etiā filius ꝓm hūanitatē. Porro quia morbus genus inuasit humanū ex sapientia per inordinatum eius appetitum: cum dictum fuit mulieri a tortuoso serpente: eritis sicut dij sciētes bonum ꝛ malū si comederitis ex vetito ligno: ideo equū ꝛ iustum fuit: vt per sapientiam hōo liberaretur humiliatam q̄ non rapuit exsoluentem.

Cleophas.

Sicut locū mei mente3 obscura3 fecisti serenā ita ꝛ nubē que radios tue locutionis mihi suspendis declarando amplius oro dissipes ꝛ disperdas. Probasti enī per psalmigraphum christum messiam regem fore ꝛ dominū vniuersoꝝ. Ego vo illud nō intelligo dominiū nec video regnum cū semper pauper vixit in mundo: pauperculos elegit discipulos: in fine nudus mundum exiuit: alieno tumulatus sepulchro.

Peregrinus.

O Ere charissimi christ⁹ rex regum existit ꝛ dñs dominantiū triplex possidens regnum: supernaturale videlicet quo regnat in celis:

quod omnibus bonis plenum annunciant doctores sm illud psalmi: Notam faciat filijs hominum potentiam tuam idest dei et gliam magnificentie regni tui. Regnum tuum regnum omnium seculorum. s. excedes et duratiõe et preciositate. Spirituale vo in ecclia regnat eas gubernans in electos suos gratiam et omnem virtutem influens. quib9 se rationaliter regat qd promisit pater eternus filio suo. tunc in mundum venturo psalmo dicens: Dabo tibi gentes in hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre et reges eos in virga ferrea. i. in iusticia inflexibili et tanqȝ vas figuli confringes eos: quicqd videlz i eis fuerit terrenum et vitiosum vt regnare valeas in eis quietus. Terrenum quoqȝ regnum realiter possidebat cu sibi foret data potestas in celo et in terra: vt primogenito mortuorum qui princeps est regum terre etiam sm humanitatem assumptam. Uerum quia exemplum venerat tradere conuersationis humane non vt rex curiam tenuit diuitijs et milit9 et potentia plenam: sed pauper adeo vixit q vbi caput suu reclinaret non habuit. Nouerat enim facilius esse camelum p foramen acus transire qȝ diuitem intrare in regnum celoru: diuitem videlicet qui finem in diuitijs ponit aut qui p phas et nephas colligit vt frequenter accidit nisi forte onus deponat sicut camelus cum per tale hierusalem portam trasibat. Nec ignorabat quia difficile nimis imo impossibile est vt de delitijs quis transeat ad delitias et presentibus et futuris fruat bonis et in vtroqȝ sclo appeat gloriosus: hic ventrem implere il lic mentem. Insuper mens potentie auida: nec abstinere nouit a vetitis: nec gaudere concessis: nec pietati adhibere co sensum. Et imo omnia terrena contepsit ho xps iesus diuitias delitias et omnem temporalis dignitatis et potentie vsum: vt contenenda esse monstraret. Ego ait ipse per psalmistã mendicus sum et pauper dominus sollicitus est mei.

Cleophas.

Omnino conformis est tua doctrina verbis nostri magistri. Na sicut paup viuebat: ita multu ad ptepru diuitiaru efficacit psuadebat: semel historia narrans cuiusdam diuitis epulonis in infernο sepulti que res nimis au

ditores exterruit. Persequere tamen de ipso prophetia christum mysteria personantia.

Peregrinus.

De baptismo ubi clarificari cepit ipse messias christus vaticinatus est cum ait in psalmo. Vox domini super aquas deus maiestatis intonuit: dominus super aquas multas. Vox inquit domini. i. christi sup aquas iordanis dicentis Jo. sine modo. Sic enim decet nos implere omnem iusticiam: idest consummatissimam humilitatem ut maior subijciatur minori: dominus seruo christus ioanni baptizatus ab eo. Aliud ergo: idest nunc sine: dimitte hanc tuam humilem excusationem: qua fateris ad hoc indignum. dominus maiestatis intonuit scilicet pater eternus dicens: Hic est filius meus dilectus: ut sciatur a cunctis per aquam baptismatis que nunc sanctificatur huius contactu assumendos homines fore in filios adoptionis. Dominus super aquas multas scilicet spiritus sanctus qui in specie columbe apparuit ad gratiam infundendam que perducit ad gloriam propter quod fluminis impetus baptismatis cum spiritu letificat ciuitatem dei ait al' ipse. Et quia baptismus ianua est omnium sacramentorum que christus instituit contra spirituale laborem septemplicem a nobis propulsandum: ideo etiam in eodem psalmo alia insinuat sacramenta sub noie vocis dominice. Cum ergo effectus assimiletur cause inquantum potest: et sacramenta effectus sint verbi incarnati: que ex verbo constat et carne: hinc est quod ipsa sacramenta conficiuntur ex verbis tanquam forma et elementis tanquam ex materia. Et quia forma principale est: unde effectus ois actiois sequitur ideo sub noie vocis sub quo est verbum vocale sacri: forma exprimit cuncta cum effectu addito: qui signatur in materia. Est enim vox domini super aquas formalis. Ego te baptizo: In nomine patris et filij et spiritus sancti. Effectus autem est purgatio sordium peccati: precipue originalis morbi quod agit materialiter aqua sordes abluens corporales. Exinde vox domini in virtute est forma confirmationis quam exprimere omitto: quod christus instituit cum paruulis manus imposuit: et ad hunc effectum quem notat psalmus scilicet in virtute. Contra morbum enim spiritualis debilitatis habet roborare et fortificare: ne quis timeat vel

erubescat fidem publice fateri
cuz expedit. Vox dñi sequitur
in magnificentia. Ista est vox
formalis consecratiōis eucha/
ristie quā christus instituit in
vltima cena dicens: Accipite ꝛ
mãducate hoc est corpus meũ
In magnificentia certe est ista
vox: qꝛ magnifica operat̃: vt pa
nis in christi corpꝰ subito trãs/
substantietur. Multaqꝫ magni
fica ꝛ stupenda consequunt̃: sed
ꝛ magnifica nihilominus refe
ctio mentis per ipm vt nõ mu
tet assumens christum in se sic̃
cibum carnis sue: sed ipse mu/
tetur in ipm dicẽs cũ apostolo
Viuo ego iam nõ ego: viuit vo
in me spiritus. Vox dñi cõfrin
gẽtis cedros que vox est in sa/
cramento penitentie cũ pecca
torez absoluit sacerdos q̃ vtiqꝫ
vox dñi in persona est eius qui
dicit p Isa. Ego solus deleo ini
quitates tuas ꝓpter memetip
sum. Confringet cedros altas
superbie. In omni enim pecca
to actuali contra quẽ morbum
talis est medicina parata ẽ re/
perire aliquo modo superbiaz
cuz suo recalcitret subijci dño.
Hanc ipse ad confringenda et
destruẽda peccata instituit cũ
auctoritatem discipulis suis de
dit dicens: Quecũqꝫ solueritis
super terram erunt soluta ꝛ in

celis: claue tñ non errante pre
cipue tñ petro vt ab eo omnes
recognoscerẽt ꝛ iurisditio oīs
ecclesie ab ipso in alijs deriua/
ret. Figurate aũt cum leprosos
ad sacerdotes misit ꝛ ꝓpter ip
sa delenda peccata dilectus in
quit quẽadmodum filius vni/
cornium idest peccatoꝝ supple
cõminuetur. Vox dñi interci/
dentis flãmam ignis. Ad ma/
trimonij sacramentum ptinet
Qd̀ vt sic ecclesie sacramentuz
christus instituit cum ipse dixit
Quos deus cõiunxit homo nõ
separet: vinculi separatiõe non
thori. Est autem eius affectus
contra concupiscentiam: nõ q/
dem eam auferens: sed flãmaz
ipsius intercidens: vt sua qsqꝫ
contentus vxore appetitu non
vtatur alterius. Vox dñi sequi
tur sexta concucientis desertũ
que spectat ad ordinem sacruz
qui septem diuisus in partes a
christo institutus in vltima ce/
na: ꝛ apostolis collatus. Prius
ipse figurate actus exercuit Ho
stiarij: videlicet cũ de tẽplo vẽ
dentes ꝛ ementes eiecit. Exor
ciste cũ demonia expulit: lecto/
ris cum in synagoga nazarena
libro oblato Isaie ꝓphetiam p
legit. Accoliti cũ lumen mũdi
se esse asseruit. Subdiaconi cũ
materiam panis ꝛ vini conse/

crandi accepit ⁊ discipulis pedes lauit: leuite quoq₃ cū euangeliu₃ predicauit ⁊ discipulos ad orandum excitauit. Sacerdotis aūt cum panem ⁊ vinum ꝯsecrauit: ⁊ seipsum in ara crucis hostiam obtulit. Contra defectum aūt ignorantie est eius effectus ad erudiendum. s. plebem fidelem: ⁊ sic ad concutiēdum mundi desertum: ⁊ excitādum ad diuina obsequia ꝑ monita ⁊ sacramenta. Ultima vox dñi est preparātis ceruos. Ad quid nisi ad fontem aquaꝝ viuentium dñm? Non solum impeditur quis ad subitū glorie īgressum per venialia: sed etiaꝫ per reliquias peccatoꝝ: q̄ sunt quedam ebetudo ⁊ tardus affectus ⁊ tepidus ad superna: ⁊ inclinatio ad ista frena. Ad quē defectum tollendū institutum a christo fuit sacramentum extreme vnctionis in figuraꝫ tū cum apostolos misit ad predicandum ⁊ infirmos sanandu₃ oleo perungendo. Scio ista vobis esse ignota: sed oīa vobis manifesta in proximo erūt. Cū autem ipa sacramenta medicinalia virtuteꝫ non habent nisi ex xp̄i passione cuius merito portas aperiunt. Unde post voces subdit ps. Dñs reuelabit cōdensa. i. supna que erant clausa. Ideo videre potestis q₃ oportuit christum pati ⁊ intrare in gloriam suam?

Amaon.

Magnum magister bone saltum fecisti de xp̄i operibus: a cunis eius ad virilem transeundo etateꝫ: quasi nil intermedio tanti temporis spacio memoria dignuꝫ egerit opus: nisi forte in tempore illo te latuerint gesta eiusdem: cum tamen videaris ex verbis omnia ipsius opa noscē Asserunt aliqui magnis miraculis claruisse etiam ī pueritia sua que si digna sunt fide: ignoro. Unde tu ipse declara.

Peregrinus.

Cum deus ⁊ natura nil egerit frustra: ipse christus qui deus est verus absq₃ causa perutili ista non egit. Et quamuis de nullo quis ei dicere valeat: quare hoc fecisti. Christuꝫ pie tū non curiose querenti nō subtrahitur ratio que copiose edificet. Christum fuisse vllo vnq₃ tēpore ociosuꝫ nephas est credere cuꝫ ocium sit nouerca virtutū mater vitiorum. Sicut ignis ardere nō desinit ita amor diuinus cum stimulus sit superacutus ad agen

dum continue viget. Operaf eni magna si est. Et quia in ipo perfectissime fuit oma opera eius singula ex charitate proce debant ꝛ quasi infinita. Unde ꝛ quasi meriti infiniti erat qđ/libet opus ꝛ verbum ꝛ cogita/tus eiusdem. Cum autem illis meritis non egeret: quia iam glozia plenus: nobis illa serua uit: ꝛ in thesauro ecclesie habe ri voluit: sicut ꝛ penas satisfacti uas ab eo toleratas: fidelib⁹ in indulgentijs erogādis p suos vicarios dereliquit. Existima/re potestis propterea in pueri tia ꝛ adolescentia voluisse mū/do latere: nec operibus magni ficis celebzem se facere: non vt ipe glozie aura pulsari timeret qui impeccabilis erat: sed in h̄ instrueret ante virilem etatē ꝫ arduis ꝛ famosis actibus non se debere exponere: nec de faci li quēq̄ exponendum foze cu ꝫ in senibus non iuuenib⁹ sit pzu dentia ꝛ in his qui multo sunt tempoze sapientia. Iunctus q̄ꝫ sanguine feruens et inexperta malozum ꝛ glozie auida: mul/tis se et alijs periculis tradit. Uoluit insuper ꝛ illum populū nō perturbari ex ipso quasi cre derent aliquod fantasticum eē quod viderent tam cito supza naturam operari ꝛ diabolo oc cultare mysterium ne impedi ret intentum. Quod autem re/peritur de miraculis pueritie scriptum: apocriphum est et potius fabulosum q̄ꝫ veritate subnixū. Nisi qꝫ erat supza mo/dum facetus mansuetus ꝛ pius mandatis parentum obtempe rans ꝛ in laboribus iuuans.

Cleophas.

Et si querentib⁹ nobis non tibi placuit decla/re personam: vel salte ꝫ nomen edicito: vt cum tu tanta affabilitate nobis pauperculis colloqueris quem indubie ma gnum virum putamus: valea/mus familiarius ꝛ nos loqui tecū ꝛ suauitate nominis frui.

Peregrinus.

Ego emanuel vocoꝛ. Sꝫ iam ad certamē messie quomodo cuꝫ dracone pugnauit psalmistam inquira/mus. Accessit enim imediate post baptismum: in desertum vbi tentabaf a sathana peracto ieiunio tanq̄ tentatiōibus ap/to remedio. Quoddam enim genus demoniozuꝫ non eijcif nisi in ozatione ꝛ ieiunio. Ipm sputum ieiuni hominis: serpen tem occidit in quo exercendū christum psalmista predixit.

Humiliabam in ieiunio in qui ens animam meam. Accedens ergo temptator sive visibilis i hu mana specie sive inuisibilis fan tasie suggerens vt operaꝛ quo tidie dixit: Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiant ne .s. debilitate deficias. Si ꝓ quia filius dei es remitte ieiuniorũ rigorē. Sed scuto aut psalmista circũdabit te vitas eiꝰ vitas scꝫ scripture inducte: vnde non ti mebis a timore nocturno scilꝫ afflictionis & defectionis cor poralis: qui timor suadet fran genda ieiunia & alia opera de bita ex accidia; ꝗsi inconueni enter fiat. Ut scutum enim op posuit veritatem scripture di centis. Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore dei: quo scuto inimici iacula in eum retorsit quasi ei diceret: Quia anime tãꝗ ꝑncipalioꝛi hois ꝗti suus conueniens cibus non est sub trahendus: nullus autē ei sua uior cibus ꝗ veritas precipue scripture: que dicit in omnibus deo parendum ieiuniis & labo ribus vsqꝫ ad mortem nullus incõueniens faciendũ. Immo lapides in panes cõuertere nõ debeo: quia irratiõabiliter eēt & vitium gule. Cũ mihi aliter valeam prouidere vt ad castra vicina accedere: miraculum ex petere: indebitum foret. Non timeo a timore nocturno defe ctionis quã suades: quia in al tissimi adiutorio habito spans in eum. At hostis antiquus ꝑ pendens in pugna de carnali vitio succubuisse: de spirituali bus nequitijs cũ eo certare cu rauit inanis scilicet glie & ela tionis: sciēs quia nulla est tam excelsa virtꝰ que dulcedine glo rie nõ tangatur. Et hec sagitta prius est mẽti infixa ꝗ̃ visa: vo lans in die bonorum operum. Unde ei supra pinnam templi cõstituto dixit: Si filius dei es mitte te deorsum: cum nõ leda ris in aliquo ab angelis dei su stentatus. Uiso miraculo ma nifestabiꝛ mundo sanctitas tua vnde deus glorificeꝛ. Intende bat malignus ille: vt gliam suã inde quereret ex laude plebis sequenda vel saltem si dei esset filiꝰ efficaciter agnosceret. Sꝫ mentita est iniquitas sibi. Nã illico veritatē dei lequentis in deuteronomio vt scutũ apposu it dicēs Scriptũ est Nõ tenta bis dñm deũ tuum. quasi dicat. Cũ qs põt in aliq̃ re sibi huma nitus ꝓuidere sectando cõia ex pectare diuina presidia: psum ptõis ħ est & dñm tentare. Agē quippiã vt qs singularis appa

reat ⁊ laudetur ab hominibus non est dei gloriam sed ꝓprias querere. Et cum glia ipa ꝓpria sit ipsius dei sponsa quã nulli cõmunicat ego dñs inquit per Isa. gliam meam alteri non dabo. Hoc agere ē deum tentare ⁊ contra se dei iracundiam ꝓuocare qđ fiendum nō est. Nō igitur timuit a sagitta volante in die suggestioni repugnans serpentis. Demũ tertiũ aggressus est prelium cum in montez excelsum ducens: Ostēdit oīa regna mundi ⁊ gliam eorũ ⁊ dixit: Hec oĩa tibi dabo si cadēs in terram adoraueris me. Reminiscens hostis ille antiquus ꝙ ꝑmos parentes fortissimos spiritu deiecerat nō soluz gula dicens: In quacunqȝ die comederitis: ⁊ elatiōe subdēs: eritis sicut dij: sed etiã auaritia concludens: scientes bonum ⁊ malum: ex quo superatꝰ fuerat in ꝑmo ⁊ scđo cōgressus audaciter aliud inchoauit certamē auaricie ⁊ ambitiōis. Promittit ei dignitates dare ꝑsidentias ⁊ regimina: si tñ adorauerit largientem adulationibꝰ plurimis: si ei seruierit in muneribus ⁊ obsequijs ĩmuneris qđ fieri non valet nisi cadendo: et quidem hoc nisi negociũ ambulans in tenebris ⁊ ita densis ꝙ a paucis aspicitur dum sub specie boni vt valeat prodesse querat ⁊ cupiat preesse: sed veritatis diuine scuto protectus non timuit christus a negocio isto sȝ resilijt dicens: Dñm deũ tuum adorabis: non hominez ⁊ illi soli seruies. Promittit cupidis serpens ille qui comedit terram gliaȝ regnoꝝ: diuitias videlicet si tñ nũmum colat vt deum innumeris curis: ⁊ illi soli seruiat sollicitudinibꝰ nimijs ⁊ laboribus exquisitis: vt saltez per diuitias honores sibi ⁊ dignitates valeant vendicare: ex quo peccunie obediunt omnia nisi virtutes ⁊ gratia. Istđ aũt est ruina ⁊ demoniũ meridianum. Notum est enim omnibus auaricie vitium: ⁊ sic a maiori vsqȝ ad minorem: a sacerdote vsqȝ ad leuitam oēs auaricie studeant ſm Jere. que cũ aliquē arripuerit mox in oīuz prosternit ima vitioꝝ dirutis virtutibus. Non timuit pauꝑ christꝰ a ruina ⁊ demonio meridiano: sed repulit dicēs: Dñz deum tuum adorabis: non auꝝ vel argentum ⁊ illi soli seruies. Et tũc diabolus discessit ab eo vsqȝ ad tempus .s. passiōis. Nā tunc iteꝝ venit princeps mũdi huius loquens per ꝑncipes sacerdotum ⁊ turbas dicens: Si

christus rex israel est descēdat nunc de cruce ꝛ credimus ei. Alios saluos fecit seipm nō potest saluum facere. Sperauit in dño liberet eū. Qđ ꝛ ps tetigit dicēs: locuti sunt labijs ꝛ mouerūt caput supple dicētes. Sperauit in dño eripiat eum: saluū faciat eum qm vult eum. Sed in eo non inuenit quicq̄ꝫ quo caperet eum. Fixus est mansit in cruce postponens illoꝝ cōuersionē etiam si secuta fuisset: vt obedientiam patris impleret. Hec omnia operatur deus tribus vicibus per singulos inqt Job de tētato homine loquēs ꝛ per victoriam cōsolato. Prima qdem vice de vitijs carnalibus pulsans gule et accidie in primordio cōuersionis. Scđa vice in profectu cōuersationis de spiritalib9 stimulās inanis glie ꝛ proprie reputatiōis. Tertia in prouectu status ꝑfectionis multa suggerēs sub specie deuotionis ꝛ dei honoris. In cauda nā serpentis vt dicit precipue latet venenū. In fine vite omnibus molitur fraudib9 animas expugnare: cum aliud non remaneat preliū. Sed nō deserit christus milites suos ꝑ eis dimicans victoriam obtinens ꝛ coronans. Cum enī beatus sit qui suffert tentationem qm probatus accipit coronam vite. Oportuit christum pati tentatiōes ꝛ tentari per omia absq̄ꝫ peccato: vt inde exēplo eius roborari qui sapientia pugnauit que vincit maliciam ꝛ merito victorie confortati: qa hosteꝫ prostrauit antiquum et ex ipo cauti facti ne homines quātūcūq̄ꝫ perfecti securos se putent sic intremus in gloriaꝫ suam.

Cleophas.

Verba psalmiste inducta o magister emanuel de iusto viro videnẗ dicta nō de messia quē asseruisti nō esse hominē purum: vnde non apta videtur iterpretatio tua.

Peregrinus.

Cum christus vt caput: ꝛ viri iusti vt membra sint vnius mystici corporis qđ eccłia dicitur: sicut q̄ propria dicuntur de xp̄o nō incongrue extendūtur ad membra: sic ꝛ multa de membris ꝓprie dicta in scripturis extenduntur ad caput: vt illđ ps. Lōge a salute mea. s. corporali verba dilectoꝝ meoꝝ. s. faciunt eē. Ubi dicta sua appellat q̄ membrorum suoꝝ. i electoꝝ suorum erant. Unde etiam ꝛ si proprie

de viro iusto ps loquatur pro eo quod subditur: Angelis suis deus mandauit de te vt custodiant te &c. cum christus vt dictum est nō egeat custodia: tū alia de eo in psalmo ꝯtenta nil obstat itelligi: ꝛ precipue quod subditur: Super aspidem ꝛ basiliscum ambulabis ꝛ conculcabis leonē ꝛ draconē: que ad easdem tentatōes supradictas pertinere videntur: quod hostis versutus reticuit ne seipsū suo iaculo vulneraret.

Amaon.

Ex interpretatione tua o emanuel cōtradictionem quandam sentio i mente mea exortam dū scilicet dixisti Sathanā messie ignorasse diuinitatē: cum enim ipse magister noster quā messiam esse asseris i domo simonis petri demonia ab obsessis corporibus effugaret: clamabant illa per eos tu es fili9 dei. Quomodo igitur ignorabat quod tam aperte fatebantur?

Peregrinus.

Iesum christum dei filiū esse principum inferorū nullus agnouit certitudine ꝛ si cōiecturis aliquādo moueretur. Nam si cognouissent nunq̄ dominum glorie crucifixissent instigando. Sed in passione positum cum agnoscere i cipet resilire voluit ab inceptis suggestionibus quibus instigauerat corda iudeorum ad crucifigendum ꝛ non valuit: sed preualuit christus morte sua cum rapiens: quod insinuauit ps dicens: Insidiatur scilicet malignus vt rapiat pauperū xp̄m: pauperem spiritu pauperes rebus. Rapere pauperē dum atrahit eum: idest dum attrahit rapere eum pauperem: querēdo ꝛ procurando eius mortem vt attrahat eum in infernum vt ceteros p̄res. In laqueo suo scilicet crucis quē parauit inimicus ille: humiliabit eū paup expoliando ꝛ auferendo paupe res homines quibus dominabitur de manib9 eius: vnde ꝛ cadet a principatu suo tyrannico. Magnam disputationē diu i mente sua gerebat ille callidus serpens circa istam materiam aliquando ad partem affirmatiuam aliquādo ad negatiuam suspicādo declinās: semper tamen dubius remanens. Cum enim sciret ex prophetarū oraculis dei filium aliquando ad humani generis redēptionem venturum tempus ignorabat aduentus precisum. Insi

diabatur ergo vt leo in spelun ca malicie sue attendens cū ve niret vt ipediret. Uidēs itaq̄ in natiuitate christi iesu: celos nouo sydere exultantes: ange/los gloriam deo in excelsis cō cinnentes reges sapiētissimos adorantes sibiipsi dicebat: Iste erit ille dei filius in mundum venturus cui sydera obsecūdāt angeli exultant. Sed sibi respō dēs ad hoc vt superbus aiebat Quomodo potest dei filius me stis concrepare vagitibus: fe/mineo lacte nutriri stabulo sor didiori iacere: pannis inuolui cū feno? Ridiculum est ista de deo sentire. Adest mat̄ sī sanctissima tamen sponsum habēs. Et q̄uis vetulum senem tamē ex iuuencula generare innatu rale non est. Sanct⁹ igitur iste puer erit ꝛ magnus ex sanctissi mis ortus parentibus: sed non deus. Ad baptismum iesu accedente vidēs insidiator ille ma lignus columbam super eū de scendere vocem audiens de ce lo intonare: tu es filius me⁹ di lectus: iste debet vtiq̄ dei fili⁹ esse sibi dicebat. Testimonium enim huius rei euidens est: sed repugnat nimis sententie huic qꝛ cum peccatorib⁹ ꝛ inter pec catores accedit ad ioannem vt baptismum recipiat remediuz peccatorum. Ergo in aliquo pec cator est. Sed mundatum dei filium esse protestatus est deus non vnigenitum eius sed ꝑ spi ritualem adoptionem ꝛ sancti tatez eximiam. Ingredit̄ iesus desertum ꝛ cum ieiunaret sine cibo ꝛ potu: supra hominē istō esse dicebat ille malignus. Re colo tn̄ quia moyses et helyas sine cibo ꝛ potu transigerūt to tidem dies qui puri homines fuerunt. Si plus fecerit iste su pra illos plus q̄ homo est. Si non amplius vt ceteri: ipe pec cator est: ieiunio indigens ad carnem edomādam. Cū ergo ieiunasset quadraginta diebus ꝛ quadraginta noctib⁹ ꝛ postea esuriret: ecce ait sathanas i cor de suo: quia vere homo est: de⁹ enī minime esurit sanctissim⁹ tamen. Uidebo si aliquid lucrari cum eo valebo: vel saltim cer tius eum agnoscere. Sed sapi/entia vincit maliciam: ita cer/tamen exercens vt neq̄ in ali/quo diabolus superaret nec ipm agnoscēt. Procedit exinde ad publicū iesus. Manifestat seip sum mūdo innumeris pdigijs ꝛ inauditi doctrinis. Uidētes h̄ demoēs ꝛ se expelli q̄dā iusita ta potētia clamabāt exq̄dā pie ctura coacti Tu es fili⁹ dei sz re/spiciētes ip̄z ex itinē fatigati do

lere turbari ad ficum esuriens accidere: potum sitiens petere persequẽtes fugere homo hic est non impassibilis deus con/ cludebat. Sed qꝛ sanctus est et nostris vijs nimis contrarius laqueum sibi crucis paremus: vt eũ ad inferos cũ alijs attra/ hamus. Perfecerunt qđ cõce/ perũt. Immisit enĩ in cor inde scharioth sathanas vt traderet eum ꝛ iudeis vt ad mortem ca perent. Qđ cum factum esset ꝛ iam illi patres in lacu detenti virtutem passionis sentirent: ꝑ pendens princeps tenebrarũ in laqueum se incidere quẽ fe/ cerat: qꝛ redemptor hic erat q venerat captos eripere: nõ cũ captiuis manere: doluit nimis ꝛ laqueũ destruere voluit: imit tens in fantasiam ꝓcule vroris pilati dormientis terribiles vi siones: vt nuncium ad virum mitteret qui diceret: Nihil ti/ bi ꝛ iusto illi. Multa enĩ passa sum ista nocte in visu ꝓpter eũ scꝫ mala que ventura sunt tibi ex hoc ostensa. Et ideo nõ des sententiam cõtra eũ. Sed im/ pediri nõ potuit. Et cũ iaꝫ esset in cruce leuatus ipe iesus: loq̃/ bantur per quosdam ipi mini/ stri sathane. Descendat nũc de cruce ꝛ credimus ei. Sed non est potentia non est consilium contra deum. Nam postq̃ i la queo suo crucis humiliauit euꝫ inclinauit se cõfusus in astucia sua: ꝛ cecidit a dñio generis hu mani. Et hãc vtilem simulatio nem ꝛ in tempore assũmendã prefigurauit ipse dauid: qñ cuꝫ nũciatũ fuisset achis regi geth de fortitudine eius et ꝓbitate finxit se insanum ꝛ debileꝫ: ꝛ sic euasit ne caperetur. Oportuit ergo christum pati ista humi/ lia nostra: vt diabolo celaretur ne impediret nostre glorie in/ gressum.

Cleophas.

Ita particularia narras de magistro nostro iesu ꝙ semper ei astasse vide ris ꝛ nunq̃ recessisse ab eo: cuꝫ tñ nunq̃ viderimus te cum eo Sꝫ ꝛ verba psalmiste obscura ita interpretaris perlucide ꝙ ex dei reuelatione ista habere nõ possumus dnegare. Vñ ꝛ de doctrina eius ad quã mirabilr̃ afficiebamur aliquid etiã pla/ ceat enarrare.

Peregrinus.

Ex secreto iesus iste pro cedens ad publicum vt in hoc etiam instrueret/ tur genus humanum prius in occulto per exercitiũ penitẽtie

& lectionis hauriendas ꝙ ppſo doctrinam effundendam cepit turbas docere. Qd̄ propheta ꝑ cognoſcēs deſcribit in pſalmo in eius perſona ſic loquēs: Ego cōſtitutus ſum rex ab eo ſuper ſyon montem ſanctum eius ꝑdicans preceptū eius. Ubi eiꝰ conuerſatiōnis ſanctitatem ponit in eo ꝙ conſtitutꝰ rex a deo ſuper ſyon montez ſanctum dicitur: & actionis nobilitatez qa predicans & inſtructionis ſublimitatem: quia preceptum eius Conſtitutus a deo nō ab hominibus fuit: qui errare poſſunt: nec ſeipſe ingeſſit: ſed a deo poſitus ſuper montem ſcz ex iſtes eminentis pfectionis ſcm̄ continue firmitatis & pſeueratōis ſyon que interpretatur ſpeculatio contemplatiōis & ſcripturarum ruminationis. Conſtitutꝰ rex ad preſidendū: ſed propter veritatem manſuetudinem et iuſticiā regnauit idem ꝓs. Actus vtiqꝫ nobiliſſimus eſt predicare quem chriſtus precipue exercuit: & ſolus ſiū defectu. Un̄ predicans inquit. Si enim debite exercetur actinā & contemplatiuam vitam ſimul cōplecti tur: iuxta illud pſalmi. Memoriam abūdantie ſuauitatis tue eructabūt predicatores ſcilicet ſuauitatem diuinoꝝ: quoꝝ contemplatione debriantur predicatione nunciabunt. Js cuius figuram et ipſe dauid prius in heremo ſtetit: poſtea bellum exercuit: & in regno ſuo & iudicia exercebat: quod pertinet ad actinam: & pſalmos cōponebat & pſallebat & hoc ad contēplatiuam. Et ipſe ieſus in mōte ſolus orabat: & frequenter deſerta penetrabat: & ſepe in templo docebat: infirmos viſitabat. Sublimitas inſtructiōis ibi notatur dum dicitur: preceptum eius ꝑceptum dn̄i lucidū. Quid niſi charitas eſt. Omnem longitudinem & latitudinem diuinoꝝ eloquioꝝ que lucida ſūt poſſidet charitas: Quod idem ꝓs expreſſe dicens: Omnis conſumatiōis: idest impletōis legis vidi finem. Latum mandatum tuum nimis. Jta enim latū eſt ꝙ omnia amplectit̄ creaturas cum creatore: omnia diligens propter eum. Unde & interrogatus idem ieſus qd̄ eſſet magnum mandatū in lege: reſpondit. Diliges dn̄m deum tuū ex toto corde tuo &c̄. Ad hoc tāꝗ̄ ad ſummā ſue doctrine in vltimo ſermone inducens: hoc is quit eſt ꝑceptum meum vt diligatis inuicem ſicut dilexi vos. Cum enim regula ſcōa ſit propter qd̄ vnūquodqꝫ & illō ma-

gis qui vere diligit proximum
qui propter deum diligendus
est:⁊ vtiqȝ magis diliget deuȝ
Sed notate carissimi. Nō hoc
fuit primū verbum eius in pre
dicatione:sed quid magis erat
necessarium. Nam quia chari/
tas per peccatum amittit:⁊ cui
liber actui peccatuȝ mortale cō
trariatur:nec nisi per peniten/
tiam valet reparari: ideo cum
populos sciret vitijs infectos:
vnde ⁊ charitate vacuos: a pe/
nitentia inchoauit dicēs: Pe/
nitentiam agite appropinqua
bit enim regnum celoruȝ. Hūc
etiam penitentie fructum p̄s in
telligens ait: Qui seminat i la/
chrymis in exultatione metet
scȝ regnum celorum. Et istud ē
preceptum p̄dicatum dn̄i adeo
necessarium ꝙ nisi cōuersi fue
ritis inquit p̄s.s.ad penitentiaȝ
gaudium suum vibrauit cōmi/
nationis gehēne: arcum suum
tetendit sue longanimitatis et
patientie. In arcu enim ligնuȝ
durum trahitur a molli corda
⁊ quāto magis trahitur tanto
sagitta emissa fortius vulnerat
Sic in ista expectatione hoīuȝ
ad penitentiam corda minime
trahit lignum durum seuere iu
sticie. Sed quāto plus expecta
tur quis tanto maiori iudicio
condēnatur. Tarditatem enim
supplicij dei ira que lento gra/
du procedit grauitate compen
sat. Et parauit illum arcum in
scriptura insinuādo varias pla
gas contra impenitentes. Et i
eo parauit vasa mortis pene ⁊
dānationis. Unde ⁊ ipse salua/
tor. Nisi penitentiam egeritis
oīes similiter peribitis. Et q̄a
opera penitētie exterioris sūt
elemosyna: oratio:⁊ ieiuniū: d
quibus p̄s. dispersit dedit pau/
peribus. ⁊ in alio psalmo: diri/
gatur oratio mea sicut incēsum
in ꝯspectu tuo. ⁊ i alio: Genua
mea infirmata sunt a ieiunio.
fructum autē horum tollit hy/
pocrisis ⁊ inanis gloria. Et iō
christus post preceptum peni/
tentie cautos reddit dicēs: No
lite ieiunare sicut hypocrite.
Et iterum: Cum facis elemosy
nam noli tuba canere ante te.
Et postea cum oraueritis non
eris sicut hypocrite. Predicās
igitur preceptū domini scilicet
charitatis: p̄mo quidē duo eiꝰ
mandata que sunt totius vite
spiritualis ⁊ salutis fundamen
tum: cum ab eis essent diminu/
ta suppleuit. Decem precepta
que sunt fundamenti superedi
ficium dirupta refecit. Consilia
que sunt ad edificij ornamen/

tam adiecit. In charitate radicati et fundati oportet q sint q comprehendere volunt cũ omnibus sanctis in patria que sit longitudo diuine eternitatis: latitudo summe bonitatis: altitudo sapientie dei claritatis: profundum sue iuste seueritatis: quod fundamentum charitatis habet tria obiecta: scilicet deum: proximum: et seipsum: circa que populus iudaicus errabat. Nam quantum ad primum diligendus est deus propter se et ei seruiendum. Illi autem seruiebant deo: et deum diligebãt propter temporalia consequenda: que eis promittebant iuxta illud: Si volueritis et audieritis me: bona terre comedetis. Uel consequendã laudem humanam. Sz declarauit christus oportere intentionem esse ad deum directam non ad temporalia: dum ait: Si oculus tuus fuerit simplex: totũ corpus tuũ lucidum erit. Si autem neqz: etiam corpus tuum tenebrosum erit: idest si intentio fuerit directa simpliciter i deum: corpus operis inde secuti erit gratia luminosum et deo acceptum alsecus: quod optime psalmista intelligens aiebat: Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem scilicet eternam que ẽ ipse deus. A te enim inquit ipe quid volui super terram: quasi dicat nihil: sed pars mea deus in eternum. Quo ad proximum diligendus est omnis qui eterne salutis est capax: amicus in deo: inimicus propter deum: in quo non parum deficiebant ex seniorum suorum traditionibus diligentes amicum: et odio habentes inimicum. Sed errores eorum christus eliminauit dicens: Diligite inimicos vestros. Si enim sanctus propheta non nouisset sic esse intelligẽdum: sic viuendum: non dixisset Si reddidi retribuẽtibus mihi mala decidam merito ab inimicis meis inanis: nec pro inimico mortuo ieiunasset et fleuisset morte audita et sibi viuenti pepercisset. Debet homo diligere seipsum et prius q̃ proximum: et magis ẽm spiritum q̃ ẽm corpus. Illi vo magis sensualitatẽ sequebantur q̃ rationem: in quo christus eos correxit dicens: Intrate per angustã portam. Et iterum: Regnũ celorum vim patitur et violẽti rapiunt illud. Et loquitur de violentia: quam quisqz sibi facit in mortificando appetitus sen

sitiuos. Ad qd etiaz psalmista. Defecit caro mea & cor meum deus cordis mei. Docuit autez deum esse diligendum ex toto corde: vt nil volūtas desideret contra deum. Ex tota anima vt nil intellectus admittat in credendo: vel intelligendo contra veritatē fidei. Ex tota mente vt non obliuiscatur dei inter prospera & aduersa sed firmus psistat. Declarauit & primuz sicut se diligendum: vt scz omnē hominem quē potuerit vel bñficientie consolatione: vel informatione doctrine: vel cohertione discipline inducat ad colendū deum. Seipsum quis vere diligit quādo cōditiones vere amicitie ad animā seruat. Uult enī amicus suum amicū esse & viuē & q habeat bona & ad hoc operatur & laborat & delectabiliter conuersatur cū eo. Sic diligēs seipsum ꝯm charitatem vult q anima que est pars pncipalis conseruetur in esse spirituali a quo deficit per peccatum mortale. Uult q viuat in deo nō in mūdo. Uult q habeat bona spiritualia que sunt vera bona: et ad hec laborat vt habeat bona virtutum. Delectabiliter conuersatur secum in mente: quia reperit ibi bonas cogitationes & dispositiones et huiusmodi.

Sed qui diligit iniquitatē odit animam suam ait ps. Non se dilexit talis ꝯm animam: sed ꝯm corpus. Hoc autem fundamento restaurato decalogum quasi eius supedificium dirutum reparauit in melius ite pretādo. Irritum siquidē fecerant mandatum dei pmum sine causa colentes eum docentes traditiones hominum. Dilatabāt philateria sua per superscriptionē & incantatiōes & diuinationēs quibus semp fuerunt dediti. Et frequēter lauabāt manus & parapsides. Sed docuit christus q intus est esse mundandum & deum pura mente colendum. Iurando autem per creaturas & leuiter quia honorificentiam creatoris transferebāt ad creaturam vel non potētes se ligari peierebant. Ipse iesus redarguit dicens: Nolite iurare per celum neqz per terraz: nec per quodcūqz aliud iuramētum: vt solum necessitas illō admittat non suauis voluptas. Tertium preceptum puertebant operibus maxime seruilibus peccatorum diebus festiuis insistendo & quod necessarium & spirituale erat prohibendo. At edocuit ipse: quia in sabbatis licet bñfacere & curare infirmos et necessaria vite procurare. Un

⁊ totum hominē sanum fecit in
sabbato animā videlʒ ⁊ corpus
Transgrediebantur populi et
illud de veneratione parentuʒ
edocti ab auaritia sacerdotum
vt vota vouerent templo tēpo/
ralium rerum ⁊ redderēt etiaʒ
si ex ipsorʒ impletione parētes
fame parirēt: qđ ipē declarauit
magnum impietatis scelus exi
stere ita crudeliter ꝓpinquos
abijcere. Existimabant illō mā
datum impletum non occides
si actu non interficerēt de men
tis homicidio nullam sibi con
scientiam facientes. Sed decla
rauit iesus ipse q̄ etiā q̄ irascit
fratri suo reus erit iudicio dā/
nationis eterne si sol rationis
occidat sup iracundiam suā ap
petendo vindictam. Dabant li
bellum repudij quādo vxores
displicebant. Qđ deus in lege
fuisse pmissum ostēdit propter
eorum duritiam non ꝯcessum
quia contra sextum ꝓceptum.
Non mechaberis ait ⁊c̄. si qs
dimiserit vxorē nisi propt for/
nicationē nec tunc aliam in cō
iugē ducē licet. In vsuris obsti
natissimi fuerunt ⁊ sunt quas
omnes messias iste aperte pro
hibuit dicens: Mutuum date
nihil inde sperantes: nō solum
nec paciscētes sed nec sperātes
non aurum non argentuʒ non
obsequium non demū qđ p̄cio
existimari possit. Non mētiri
ipse instruxit ne octauum vio/
letur mandatum cum inquit.
Sit sermo vester est est: nō nō.
Ut sicut affirmatio est in corde
alicuius materie dicende ita ⁊
in ore: ⁊ similiter i negatiua lo
cutione. Perdet enim dn̄s oēs
qui loquuntur mendacium ꝰm
psalmistam. Et q̄nis cogitatio
nis penaʒ ꝰm leges humanas
nemo mereat: moysaica lege
autem manus puniebat tēpo/
raliter non animus: ꝓpter qđ
laxatis habenis ad transgres/
sionem noni ⁊ decimi mādati
currebant ꝓcipites. Immacu/
lata lex dn̄i conuertēs animas
ad ciuitatem supernam: omnē
prohibet prauum affectū dicēs
Qui viderit mulierē ad cōcu/
piscendum eam: iam mechat⁹
est eam in corde suo. Et alibi at
tendite vobis ab om̄i auaricia
Omnia autem seruanda pre/
cepta idem psalmista docuerat
dicens: Psalterio decē cordaʒ
psallite illi. Debent enim ipsa
mandata ore pnunciari de eis
loquendo ⁊ alios docendo. Et
ideo dic: Psallite quod fit ore.
Debent omnes mente ea rumi
nare ⁊ non timore seruili nec
aliqua intentione terrena ser/
uare: sicut pharisei qui oīa opa

sua faciunt vt videantur ab ho
minibus sed pure propter deū
Propterea subdit: illi scilz deo
non hominibus. Debēt quoqz
integraliter non solum in pro
posito mentis vel in docendo
sicut scribe vestri qui dicunt ꝛ
non faciunt sed opere executio
ni mandare: ꝛ hoc est in psalte
rio decē cordarum. Psalteriuz
enim est instrumentum: quod
tactu manus pulsatur. Et ꝑma
tria pertinent ad deum: qnqz
sequentia ad proximi dilectio
nem: duo vltima ad dilectionē
sui. Et quia ipse christus legem
venerat non soluere sed adim/
plere non solum adimplevit fa
ciendo que ipse facturus ꝑnun
ciaverat: ꝛ erroneas expositio
nes excludendo per verissimā
doctrinam: sz consilia addidit
que perficiunt charitatem. Et
de consilijs patientie taceo qui
bus dixit sinistraz maxillā offe
rendam: percutienti dextram:
ꝛ huiusmodi: que magis intelli
genda sunt monita quo ad ꝑpa
ratōez animi q̄z quo ad opꝰ qđ
in aperto fit: vt in secreto teneať
patiētia cū animi benivolētia:
paratꝰ ēt ꝛ alia maiora sufferre
patiēter. In publico aūt id fiat
qđ ꝓdesse credēdum ē quibus
bū velle debemus. Insup ꝛ sini
stra tēporalium offerenda ē pa

rato pcutere dextrā spiritualiū
cum preponenda sint semꝑ vt
potiora tēporalibus spiritualia
Venio ad cōsilia quibus obser
vatis quasi remotis obstaculis
ad summum attingitur apicem
charitatis. Quis enim trāsito
ria sine affectu possidere visus
est? Hoc autē vt quodam visco
ita mentis ale implicantur: vt
ad alta volare non valeat. Qui
cum vxore est que mundi sunt
cogitat quomodo vxori place/
at: non deo: ꝛ divisus est. Non
parum obnubilat animū volun
tatis vaga libertas. Hec autem
triplex radix maloꝝ oium que
versantur in mundo concupi/
scentia carnis: ꝛ cōcupiscentia
oculoꝝ ꝛ supbia vite evellūtur
ꝑ adimpleta consilia. Nā pau/
pertas cupiditatem evertit seu
concupiscentiam oculoꝝ: casti
tas carnis cōcupiscentias edo
mat. Humilis obedientia sup/
biam proprie voluntatis. Per
hec siqdem omnibꝰ abrenūcia
tis temporali substantia: corpo
ris volūtate: ꝛ animi libertate
totū se qs dedicat deo: divinis
obsequijs mācipatus vt sanctꝰ
idest deo deditꝰ merito censea
tur: ꝛ cum fructu centuplicato
qđ bū īsinuasse videť psalmista
cū ait: In terra deserta. i. conver
satiōe paupertatis ex q̄ cūcta de

serunt tpalia. Jnuis abdicatõe ꝓprie volũtatis ex qua nõ itur aliquo ꝑ opus ad placitũ volũtatis sue ꝫ aliene. Jnaquosa ob seruatione castitatis ex q̃ terra corpis arida manet. Sic in scõ apparui tibi. i. in statu sanctitatis ꝛ totalis dedicatõis diuine Et seq̄t ꝑmiũ. Ut viderẽ vtutez tuã. hic ꝑ ꝯtẽplationẽ ꝛ gloriã tuã: in futuro ꝑ premiationem Ad hec ꝯsilia xp̃s hortabat̃ cũ predicando dicebat: Siqs vult post me venire. s. vt verus discipulus: abneget semetipsum: sue voluntati abrenũciãdo: ꝛ tollat crucẽ suã castitatẽ seruando: q̃ sensitiuã cruciat: ꝛ sequat̃ me: q paup sum imitando. Qui non odit patrẽ ꝛ matrẽ: aliosq̧ propinquos detestando. i. ꝛ odiendo in eis non naturã ꝫ vitiũ: q̃ ꝯtrariant̃ virtuose ꝯuersatiõi: adhuc aũt ꝛ aĩam suã. i. ꝓpriaz volũtatẽ: nõ põt meus eẽ discipulus: dicebat ipse iesus. Si. n. voluntas ꝓpria est: mala ẽ. Nã si bona foret a deo nõ ꝓpa esset Jpse enim opat̃ in nobis velle ꝛ pficere. Crucifigere vo carnẽ suã a ꝯcupiscentiis ꝛ seipsũ castigare ꝓpter regnũ celoꝝ: qa difficile est: nec vnicuiq̧ donatũ: ideo nõ pcipiendo sed psuadẽdo inquiebat. Qui põt capere capiat. Cuidã aũt iuueni ad pfectionẽ anhelanti ꝛ sup̄ ꝫ medium inquirenti: rñdit. Si vis pfectus eẽ vende oĩa q̃ habes ꝛ da paupib⁹ ꝛ sequẽ me. Nec enĩ credẽdũ est in pauptate eẽ pfectionẽ: ꝫ charitas ipa ẽ vinculũ pfectionis. Pauptas autẽ est instrumentũ dispon ens ad charitatis pfectionez. Et iõ ad eã suos discipulos verbo ꝛ exẽplo inuitabat ad culmen intendens pfectionis adducere.

Amaon.

Ante q̃ vltra ꝓgrediaris qr materiã ꝓutilem ꝛ necessariã mãdatoꝝ pstrinxisti: q̃dã erozta dubia circa declarationẽ ipsoꝝ ozo ponas in lucẽ. Dixisti. n. ꝯ pceptũ decalogi eẽ vsuras accipe: ꝛ vxoꝛe repudiata aliã ducere. Satis miroꝛ de hac sñia cũ nr̃i pncipes ꝛ scribe assererẽt hec licita fore: qr ĩ lege pmissa dũmodo feminis non exerceat̃ cum circũcisione sed cum prepucio.

Peregrinus.

Quod ĩ lege fuerit vsura pmissa erga aliẽigenas dupl'r põt ĩtelligi. Aut de alienigenis finitimis pplo isrl̃aut ẽt qbusc̃uq; aliys extra pplm iudeoꝝ. Igit̃ si intelligat̃ de his gentilib⁹ q̃ habitabant

circa confinia iudee:q sibi vsur pauerant terras a dño eis con cessas:sic vera pmissione z licita fuit contra eis pmissum vsuras ab illis accipe:nō vt vsuras s3 vt recuperationē iuris sui sicut z ipsis egredientib9 de egypto pmisit etiam ac iussit expor tare vasa aurea z argētea accomodata ab egyptijs i satisfactionem multiplicis dāni z offense eorum. Sed si intelligatur de alijs vniuersaliter vt interpretantur vestri rabbite z cōtinue operantur:sic fuit compatiua pmissio:ne videlicet crudeles fierent erga fratres generis sui auaritie pmaxime dediti. Unsi lex non inferebat penam: nō tamen diuinam vitabant vltionem. Nec ignorantia eos excusare valebat:cum pphete quoqz est leges exponere hoc illicitū fore nō silerent:nam psalmista cum dicat dño deo requiescet i mōte sancto tuo superne.s.pñie qui peccuniam suam nō dedit ad vsuram:cum alijs quē i illo psalmo cōtinent impletis? Nō ergo requiescet qui dat ad vsuram. Propheta etiā ezechiel vel dñs potius per eum dicit: Qui ad vsuram nō accomodauerit:nec amplius accepit zc. hic iustus est vita viuet et non morietur. Libellum repudij ēt ob duritiam cordis moyses pmisit dari ad vitandum maius malum.s.vxoricidij. Et q̄uis ex sacra pagina hoc non reperiat auctoritate argutu3 vt malicia fenebris tñ exemplis cōtrarijs retunditur:dum nullus sanctorum hoc peregisse docet. Porro z si varia circa predicta vīi sapiētes nunc usqz fuerint opinati āmodo ex doctrina ipsius messie luce clarius constat nil horum cuiqz licere.

Cleophas.

Venerāde dñe emanuel: cum de magistri nostri pclara doctrina tractares duplex animum meum pulsauit questio. Prima circa precepta. Quā quia monit con socius meus z tua sapientia pmaria optime soluit ita vt generit intellect9 ideo eā reticeo. Alterā vo obsecro vt elucides circa consilia:exortam: ad que plurimū hortabatur ipse mgr noster tanq̄ ad pfectionē inducentia. Et nos ex ore eius accepimus idem qđ retulisti. Uidētur tñ prima fronte ipsa ɔsilia obseruata:magis perfectione3 subruere q̄ iuuare. Nam paupertas homine periculo exponit corporis z spiritus. Quod intelligēs sapientissimus salo

mon dn̄m exorabat circa finez libri ꝓuerbiorum: paupertatē sibi non dari ne necessitate ductus furari cogeretur aut deierare. Et iesus syrach asserit propter inopiam non paucos perisse. Qui autē amat periculum: incidet in illud s̄m Salomonem & hec culpa non vacat. Si continentia virginalis aut vidualis seruetur a cūctis: vt perfectius dn̄o famulentur: nōne finietur q̄citius genus humanum: & q̄ plurimi de libro vite radentur Cum tn̄ pfectissimus ille abraā cum ceteris patribꝰ coniugio vacantes deo grati & valde fuerūt ab eo dilecti & dn̄s iusserit: crescite & multiplicamini & replete terram. Quid de obediētia dicam cum notum sit: q̄ nemo inuitus benefacit: & si bonū est qđ facit. Qđ ex obedientia fit quadam obligatiōe necessaria duci videtur ad operandū cum tn̄ deo non placeant coacta seruitia. Et q̄uis existimem magistrum nostrum vt sapientissimū vera docuisse: his tamē obiectis respōsa dare nequirē nisi tu ipse edoceas.

Peregrinus:

Dubitare de singulis carissimi mei nō extat inutile qn̄ nō ex infidelitate & pertinacia procedit: sed acumine ingenij & studio intuēde veritatis. Et tales sicut non deserit lux illa que illuminat oēm hominē venientem in hūc mūdum p̄cipue in necessarijs: ita nec homo despicere debet sed instruere. Firmam itaq̧ tenete sententiam multū valere ad perfectionis augmētum seruata ꝯsilia. Nec ꝑ omnimodā terrenorum abdicationē voluntariam: quis se exponit periculo. Contingeret istud si inuitꝰ necessitate cogente: inopiam sustineret. Tunc enim vt eā exosam fugaret furtis periurijs: & alijs illicitis operam daret. At vbi sponte assumit: nō aliena appetit: qui propria contēpsit ꝓ maximis diuitijs mendicitatē ipsam amplectens. Et cum laudabiliter iactet cogitatum suum ī dn̄o vt perfectiꝰ querat regnū dei & iusticiam eius: necessaria sibi adicere: diuinā prouidētiā merito sperare debebit. Continentiam q̄ plurimū valere ad vacandū deo ratio dictat. Actꝰ enim venereus & si inter cōiuges culpa careat ꝓpter debitū finem: mentem tn̄ obnubilat et intelligentiam deprimit ne totaliter ferre possit in deū. Sollicitum quoq̧ esse oportet coniugez quomodo alteri placeat

⁊ familie prouideat ⁊ diuisus ē Cum autē paucissimi essent in orbe terrarum: vt multiplicare tur genus humanum a princi pio ⁊ imediate post diluuiū cō iugium nō solum exhortatiōe: sed iussione tradi fuit necesse: adeo vt fratres germanis soro ribus copularētur. Abraam āt cum posteris generis sui: quia aliis nationibus ad idolatriaȝ declinantibus: vera religio in eius remansit domo: ⁊ debitus dei cultus. Oportuit tēpore il lo vacare coniugiis vt p ppa / gationē carnaleȝ dei populus copiose augeret. Nunc aūt q: nuptie replerunt orbē terraꝝ ⁊ amodo non solus notus i iu / dea deus: sed videbūt oēs fines terre salutare dei nr̄i: vt expe / ditius vacetur orōni ⁊ ɔtēpla / tioni ɔsultius ē castrare seipsū propter regnū celoꝝ cum non sit digna ponderatio aīe conti nentis. Nemini tn̄ precipitur sed suadetur. Qui pōt cape ca / piat. Nec vnq̄ deerunt: q va / cent coniugio. Obedientia vo ipsa est que cūctas vtutes men ti inserit: insertasq; custodit. Ip sa pregit: ipsa dirigit: ipsa pdu cit si bene seruetur. Necessitas auteȝ coactionis illa est: que i / uoluntarium causat. Unde ⁊ p mium cū merito excludit. Ta / lis vo non est necessitas obedi entie: quia nullus cogit ad p / mittendum obedientiam: sꝫ vo luntarius ad hoc quisq; acce / dit. Et quia spōte se ppter deū ad illam necessitatē posuit: tan to deo efficitur gratior: quanto plus deo offert, videlȝ volunta tem cum opere: quēadmodum ex duobꝰ seruis plus ille offert domino ⁊ ei acceptior fieri dꝫ: qui fructus alicuius pulcherri mi arboris sue largitur cum ea q̄ȝ alter q precise fructū ense / nia mittit arbore tamē sibi re / tenta. Et voluntate magis fixa in bonum operetur obediens ceteris paribus magis meret eo q sua spōte ideȝ pficit opus

Cleophas.

Quia inq̄sita omnia ple / nissime enucleasti: ⁊ adi tione non indiget pleni tudo: iam pse quere ad votū de doctrina magistri nostri egre gia siquid superest intimādū.

Peregrinus.

Nec dies nec mēsis suffi / cerēt si oēs ipsius smo / nes vellēȝ reuoluē: q̄ tn̄ oia deo opante mihi nota vt aī dixi. Sed q̄dā tn̄ sub cōpendio refero. Hoc tn̄ omittē nolo qd̄ initiū fuit pmi sermonis ad di

scipulos in mõte plati. Apiens eni os suū dixit: Bti pauperes spiritu cū ceteris que sequūt. A btitudine ergo inchoās septē enumerat btitudines. Ubi attē dite sapiam eximiā docentis. Cū.n. omne agēs agat pp̄ter finē quē intendit: et finis vltim9 hois sit btitudo: imo apte a btitudine exordiū sumpsit vt feli/citate ostensa: quā vniuersi naturalr appetūt ad operandum virtuose efficacius mouerent. Ois quippe mortalium cura: quā multipliciū studiorū laborū exercet cū diuerso calle pcedat ad vnū tñ btitudinis finē nitit puenire. Pauci tñ ad verā attingunt: q oiūz bonorū statū pfectū cōplectif: qz nec eā sciūt. Opinati sūt quippe aliq insipietes btitudinē in vita voluptuosa et sensitiua repiri. Alij in vita morali actiua. Alij in cōtēplatiua. Hec aūt ita se hñt vt vita voluptuosa et sensitiua: vere sit btitudinis ipeditiua de q psalmista. Btm dixerūt pplm cui.s.tpalia de qbus pmiserat: sed salte estimationis locutionē Isa. declarat dicēs: Popule me9 q beatū te dicūt ipsi te decipiūt. Actiua vo vita cū fide ad verā btitudinē ē dispositiua. De hac ps. Bti imaculati i via q āmbulāt in lege dñi ipsam seruando. Sz cōtēplatiua cū gra in via: est felicitatis inchoatiua: quā signare videt psalmista dicēs: Bti q scrutāt testimonia ei9.i. diuina eloqa q de eo testimonia reddūt vel creaturarū vtutes et pfectōes q diuinā magnificentiā attestāt: si tñ nō ex curiositate vel vanitate: sed pia veritate in toto corde exqrūt eū. Sz in supna pria cōtēplatio est pfectiua btitudis et essentialiter ipsa btitudo. Et de ea ps. Bti q hitant i domo tua dñe. s.glie in scla sclorū laudabūt te: ex eo q cōtēplant facie ad faciē maiestatē tuā. Igif qa sensualis et voluptuosa btitudo querif in diuitijs et honoribus aut i potētijs et vindicatiōibus partim etiā i carnalib9 delectationib9 q oia cōplurimū ipedimentū pstāt ad btitudinē capessēdā: qz ad crimina innumera deducūt: iō in pmis trib9 btitudinib9 expssit act9 xpiēs in illis. Vlā cō cupidos et ambitiosos q suā felicitatē i diuinis appetūt et humanis fauorib9 inqt: Bti scz spe paupes spū.i. volūtate et affectu: et paupes etiā spū.i. vento ambitiōis et inanis glie. Pauperes aūt dixit signāter nō va/cuos: qz nulla ē tā excelsa vtus q aliqñ delectatiōe glie nō tāgat. Istorū.n. demū est regnū celorū vbi glia et diuitie indeficientes

quia transitoria contēpserunt. Et ad hoc valet illud psalmi aptari. Beatus vir qui timet dn̄z Qui enim dn̄m timet ei subijci tur: gliam suam querit non propriam: in mandatis cupit contemnens terrena. Contra regimina et vindictas affectantes in quibus felicitari arbitrant ait: Beati mites qui. s. mansuetudinem sectantes querunt subijci non potentari aduersa et illata opprobria equanimiter portāt non vlciscunt: et terram viuentium possidebūt securi sine vlla perturbatione vel timore: qualia patiūtur diuina terrena habentes semper suspecti: cui alludit qd̄ dicit ps̄. Beata gens cuius dn̄s deus eius populus quē elegit in hereditatē sibi. Mansueti enim hereditabunt terrā precipue viuentium. Qui vo finem in voluptatibus cōstituūt sicut equus et mulus quibus non est intellectus contra eos inuebit dicens: Beati qui lugēt: nō qui sequuntur gaudia mundi q̄ dolore miscentur: et eorum extrema luctum occupant nunc et in sempiternum: sed qui contristātur pro suis et alienis delictis et in colatu presentis exilij: ac patrie dilatione. Consolabuntur hi non momentanee sicut in hoc seculo neq; pdigijs et tristicijs ingruentibus sed leticia sempiterna: fugietq; dolor et gemitus: qd̄ insinuasse videt psalmista. Beatus qui tenebit inquit et allidet paruulos suos ad petram idest non solum actus exteriores: sed etiā paruulas et leues cogitatiōes lubricas retinebit ne vltra progrediantur ad aliquā delectationem: ad petram dure penitentie confringēdo. Submota exinde vita sensuali tanq; bzutali: signatur vita que dam a sapientibus que actiua nuncupatur. Hac quis bene et virtuose se habet in humana ciuilitate: cuius pars vna est non ledere proximū in quoq; s; reddere vnicuiq; qd̄ suum est. Altera sublenare eum in suis necessitatibus. Unde quartā posuit beatitudinem dicens: Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam idest valde cupiūt: et in arduis et in paruis eum exercere: quia desiderium vehemens ad opus trahit. Saturabunt isti nec aliquid deficiet propter iusticiā exhibitam: cui sententie cōcordat ps̄ dicens: Beati qui custodiunt iudicium et faciunt iusticiam omni tempore. Nec eniz bene potest iusticia exerceri nisi precedat iudicium discutiēs diligenter seriem rei. pro alia parte iusticie: qntam exprimit

videlicet. Beati misericordes qm̄ ipsi misericordiam conse/quentur. Non vtiq3 subijcient miserijs quarū timore pleriq3 se subtrahunt a miserationibꝰ ne eis deficiat cum pauperibꝰ largiuntur: sed consequent misericordiam liberantē ab om̄i miseria. Nec hanc psalmista reticuit. Beatus inquiens qui intelligit super egenum: quo ad spiritualia ⁊ pauperem quo ad tēporalia. In die mala .s. extre/mi iudicij liberabit eu3 dn̄s ab illa seua sentētia. Ite maledicti in ignem eternum ⁊c̄. Demum contemplatio veritatis in qua quidam posuerunt vltimā felicitatem cōsistere si sit perfecta ⁊ prime veritatis .s. dn̄i dei hec est essentialiter beatitudo ⁊ p/fectiue: sed in hac vita nō possi detur nisi impfecto modo. Cognoscimus eni3 de deo tm̄ nisi quia est: sed non quid est. Po/suit igit magister noster iesus duas vltimas beatitudines ad contemplatiuā pertinētes: nō quidem pertinentes ad actus ipsius cōtemplatiue: sed dispo/nentes efficaciter ad ea3. Que autem posuit pro premio earū: illa sunt opera contemplatiōis Unde ī sexto loco dixit: Beati mundo corde. Munditia qdē cordis maxime ē necessaria ad contemplationis actum: quia ī maliuolam animā non itroibit sapiētia: qd̄ tm̄ exercitiū actiue vite est. Isti autē dn̄m videbūt ex quo oculos sinistrum intel/lectus ⁊ dextrum affectus hn̄t mūdos. Dicat ⁊ psalmista. Beatus cui nō imputabit dominꝰ peccatum: nec est in spiritu eiꝰ dolus. Quia enim spiritꝰ ⁊ cor mundum est ⁊ sine dolo: ideo si quid defectuosu3 sit ab extra nō imputabitur ei. Ultimam hāc esse voluit. Beati pacifici qui sc3 habent cor sedatum a passionibus: pacatum a ꝑturbationi/bus proximoꝝ: qm̄ filij dei vo/cabunt intuētes regē in decore suo ⁊ euellata facie glīa3 dei cō/templātes equales angelis: q filij dei vocātur. Psalmista vo Beatus vir cuius est auxilium abs te ascensiones in corde suo disponit. Nec eni3 sine speciali dei auxilio ⁊ gratia dei esse pōt vt ascendat quis per ꝯtempla/tionem ad statum filiorum dei Qd̄ postmodum addidit ipse iesus. Beati qui persecutione3 patiunt: propter iusticia3 potiꝰ hoc qd̄ additum est quedā manifestatio precedentium beatitudinum q̄3 alia de per se beatitudo. Et hoc enim manifestat: si quis est vere pauper spiritu mitis: lugens ⁊ iustꝰ cū ceteris

si persecutionem passus propter iusticiam non deficit ab ea. Sunt autem ipse beatitudines scilicet paupertas: mititas: luctus: et huiusmodi: quidam actus virtuosi procedentes a donis septem spiritus almi. Et licet virtutes morales inducant homines ad similes actus virtuosos: vt patet de iusticia: mia tēperantia ⁊ alijs tamen psecciori modo ipsa dona spiritus ad illa opera inducunt. Ut verbi gratia: Fortitudinis virtus facit hominem eē patientem in aduersis: sed fortitudinis donum etiam libenter ⁊ appetenter facit aduersa pati propter christum. Sed ⁊ istam triplicem beatitudinem simul videtur ps. fuisse complexus in principio sui libri psalmorum dicens: Beat⁹ vir qui nō abijt in consilio impiorum ⁊ in via peccatorum non stetit: ⁊ in cathedra pestilentie non sedit: sꝫ in lege domini voluntas eius ⁊ in lege eius meditabitur die ac nocte. Nā a vere beata spe ⁊ tādē re psalmista excludit vitam brutalem que consistit in concupiscentijs sequendis: dū dicit: Beatus vir qui abijt ⁊c. vbi notat triplex gradus peccati. s. in corde ⁊ ibi est consiliū impiorum: in opere ⁊ illa ē via peccatorum: in consuetudine ⁊ illa est cathedra pestilentie ex qua sicut ex cathedra docetur malum: ⁊ vt pestis alios inficit Secundo notauit vitam actiuā ibi: In lege domini voluntas eius scilicet erit ad eam seruandam; que vitia prohibet passiones cohercet: subuenitur necessitatibus aliorꝫ docet: nullūqꝫ ledere: sed vnicuiqꝫ qđ debitū est tribuere. Contemplatiuam signauit quando subdidit: In lege eius meditabitur die ac nocte. Per maxime enim meditatio ad contemplationē pertinet. Et cum potissima contēplatio sit circa primam veritatem scilicet deum eiusqꝫ perfectiones: ⁊ in lege domini: que sacra pagina est: maxime ista habeantur plusqꝫ i quibuscūqꝫ doctrinis: imo in lege domini meditatur contemplatiu⁹ die ac nocte: que quidem contemplatio non inflat: vt ethicorꝫ methaphysicorum sed edificat ad regna celorum. Predixit qꝫ Isa. hanc suauem doctrinam p messiam christum propinandā dicēs: Uenite ascendamus ad montem domini: idest christꝫ qui est mons omnis perfectionis. Hic in monte docuit thabor sermonem primū: ⁊ i monte syon sermonem vltimum. Et

ad domum dei iacob que est ec
clesia: que quasi tunc erat in di/
scipulis. Et docebit nos vias su
as mādatorum recte in ipso ser
mone expositorum. Et ambula
bimus in semitis eius: idest ab
eo edoctis. Semita que est ar/
tior quasi strata que dicitur via
signat consilia ꝛ. ipsas beatitu/
dines que de perfectioribus ac
tibus sunt per christum in eo/
dem monte explicata: quia de
syon exibit lex scilicet euāgeli
ca per vniuersum mundum di
uulganda. Sed attendite dile/
ctissimi quia volens Isa. nota/
re perfectionem ipsius messie
ꝛ doctrine eius: et quomodo
sit a gentilibus auide suscipien
da: sic immediate ante dicta ver/
ba inquit: Erit in nouissimis die
bus preparatus mons domus
domini in vertice montium et
eleuabitur super colles ꝛ fluēt
ad eum omnes gentes ꝛ ibunt
populi multi dicentes: Uenite
ascendamus ad montē domi/
ni cum his que predicta sunt ꝛ
breuiter exposita. Ubi debetis
scire ꝙ dies nouissimꝰ dicitur
dupliciter: vno modo simplici
ter ꝛ absolute: idest vltimus vel
circa finem: vltra quem non est
alius dies seu tempus. Et sic in
telligitur illud Job in nouissi/
mo die de terra surrecturus sū.

Alio modo dicitur nouissimus
dies respectiue: idest per respe
ctum ad aliquē statum vel tem
pus: Et sic dixit Jacob patriar/
cha filijs suis benedicens. Au/
dite que ventura sunt vobis no/
uissimis diebus: idest tempori
bus messie. Isto modo sumitur
hic in Isaie auctoritate. Dicun
tur autem dies messie nouissi/
mi per respectum ad alium sta
tum qui non succedit. Statui
quidem legis moysaice: succe/
dit status legis euangelice da/
te per messiam. Huic autem nō
succedit alius status in via: sed
status glorie obseruantibus eā
Mons domus domini: est ipse
messias super quo domus do/
mini: idest ecclesia fundata est.
Hic erit sicut in re ita in mani/
festatione per orbem eleuatus
super omnes colles ꝛ in verti/
ce montium: idest excedēs vir
tute omnes iustos homines: ꝛ
in vertice montium scilicet su/
perans sine comparatione om
nem perfectionem propheta/
rum et patriarcharum et flu/
ent ad eum omnes gentes cō
uertende per fidem ꝛ deuoti/
onem doctrine eius curren/
tes: idest de omni genere gen
tilium. Quidam autem de ve
stris non sapientibus sed insi/
pientibꝰ dicēt hoc implēdū in.

aduētū messie ſm corticem lit/ terę: videlʒ q̄ tres mōtes altissi mi .s. thabor: ⁊ mons carmeli ⁊ mons synai debent vniri ⁊ sup ipsos deponi mons syon: q̄ di/ citur mons domus dn̄i: qa ibi edificatum est templum quod dicitur domus dn̄i: ⁊ ibi docen te messia fluent ad eum gētes ⁊ ibunt populi. Sʒ quid absur/ dius dici potest? Certe si subiu gale balaam arioli resurgeret cum loquela sibi ad horam cō/ cessa argueret veraniam horū Quod tācꝫ erroneū alius rab/ bi vitans diceret intelligendum de eleuatione spirituali nō ma teriali: tēpore messie videlʒ q̄ quia messias in monte syon do cturus est ⁊ facturus multa mi racula valde magis q̄ꝫ sint fcā aliqua mira ī monte synai: tha bor: ⁊ carmeli. Ideo dicit̄ mōs syon qui est mons domus dn̄i: eleuari super illos seu vertice illorum. In monte q̄dem synai facta sunt mirabilia: quia ibi da ta a dn̄o lex moysaica: ⁊ apparu it mons fumans ⁊ ardens. In monte thabor: transfiguratio ⁊ alia etiam mira. In monte car meli helyas fecit ignem descē dere de celo ad consumandum holocaustū. Sed in mōte syon vbi erat templum: christus de/ dit legem euangelicam que po

tior est moysaica. Ibi frequēter predicauit: ibi miracula multa fecit de quibus adhuc erit dicē dum. Ibi sacramentū sui corpo ris instituit ⁊ q̄ꝫplura alia. Et discurrentibus discipulis suis per orbem fluent ad eum oēs gentes p fidem. Iste verum di cet: sed vt balaam obturatū ocu lum habebit: vt neget hūc xp̄m quē videre potuistis oīa hec fecisse in monte syon esse mes/ siam aliumcꝫ expectet cum sue salutis interitu. Expectat⁹ igit̄ dei filius a patribus iam venit. Ueniens mira docuit docens praua tollerauit: vt impleretur illud Isa. In tribulatione mur muris doctrina tua eis. Nō. n. parua tribulatio eē poterat ipi christo: cum murmur multus erat dē eo in populo dicentib⁹ quibusdam. Nequaq̄ꝫ bonus ē sed seducit turbas aliis asseren tibus. Non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit ce/ teris conclamantibus. Demo/ nium habet: potator: vini: am i cus publicanoꝝ ⁊ peccatorum. Sic tñ oportebat xp̄m pati i do cendo vt scriptura impleretur ⁊ figura omnium pene prophe tarum: qui populum docentes multa ⁊ īmania ppessi sunt ab eis: ⁊ vt ostenderetur veritas ipsius doctrine ⁊ docentis eā:

quia veritas inualescit ⁊ omnia vincit ⁊ obtinet in secula seculorum. Doctrina quoqꝫ viri ꝑ patientiam cognoscitur: inquit solamon. Insuper vt doctoribus in posterum detur exemplum veritatem doctrine cum expedit propter timorē aduersorum nullo modo deserendā: nec mirentur si persecutionem patiuntur propter veritatē ⁊ iusticiam: ⁊ deridetur iusti simplicitas quasi lampas cōtēpta cum ipsum datum doctorem iusticie mundo ꝫm prophetā ꝑncipes persequuti fuerint gratis ⁊ beelzebub nuncupauerit.

Cleophas.

Quam suauis fuerit doctrina huius nostri magistri nos testes sumus ⁊ turbe que pre dulcedine eius aliquando triduo sustinebant eum in deserto non habentes quid manducarēt queꝗꝫ rationabilis docens vtilia tu īsinuasti. Tria tamē sunt que stuporē inducunt circa doctrinā ipsā. Primum est quare gentilibus non potius elegerit predicandum vtpote magis paratis ad eam suscipiendam: vt patuit in quibusdam a nobis ⁊ consocijs visis Centurione Cananitide ⁊ Samaritana cum siccittimis ꝗꝫplurimis. Finis enim morēs instruentis est vt flectat. Aliud est non minus admiratiōe dignum. Nam cum doceret scandalum proximorum euitandū adeo vt diceret: ve illi per quē scandalum venit: expedit eni ei, vt suspēdatur mola asinaria in collum eius ⁊ demergatur i profundum. vnde ⁊ ipse cū nō teneretur didragma a transeūtibus debitum soluit per quendam ex suis discipulis staterē scilꝫ quē miraculose inuenit in ore piscis hamo eiꝰ iussu de mari educti ne exigētes illud scandalizaret. Non visus est curare scandalum scribarum ⁊ phariseorum: quod sciebat eos habē de doctrina eius. Postremum est quare non scripsit tam magnificam necessariam ⁊ salutiferam doctrinam cum ꝓphete qui ei equari non possunt: scripto mandauerint suas ꝓphetias ⁊ moy. legem vt taceamus de his ethnicis qui libros impleuerunt suis scientijs. Sicut aristoteles ⁊ plato cum ceteris

Peregrinus.

Inquisitiones tue o cleopha humane sunt ⁊ ideo ratione exigunt vt menti satisfiat ne suspensa remaneat ⁊ in promptu occurrit. Nā quan

tum ad p̄mam cum messias q̄ dicitur christus fuerit datus a deo minister circūcisionis. i. p̄dicator iudeorū propter veritatem dei ad confirmandas p̄missiones patrū: decuit vt p̄us ipse et discipuli eius iudeis predicaret. Sic enim ostensum est per predicationem suam eis factam impleri promissiones factas antiquitus iudeis nō gentilibus. Dicit enim ps̄ in p̄sona eius: Ego constitutus sum rex ab eo super syon mōtem sanctū eius vbi. s. cōmuniter docebat: quia ibi erat templū predicās preceptum eius. Exinde que a deo sunt: ordinata sunt. Hic aūt est debitus ordo diuine p̄uidētie: vt diuina et spiritualia tradātur per viciniores deo aliis magis remotis sicut īferiores angeli illuminantur p̄ superiores: et per inferiores angelos: homines. Ut ergo aduent⁹ xp̄i ostenderetur esse a deo exigebat hoc debitus ordo vt iudeis qui erāt deo propinquiores p̄ fidem et cultum vnius dei p̄us doctrina christi preponeretur: et per eos quo ad apostolos et alios conuersos ex eis ad gentes transmitteretur. Demū cōueniens fuit sic fieri vt iudeis auferreretur calūniandi materiā. Oportuit ergo p̄us christi aduentum nunciari iudeis: ne iustam haberent excusationem dicentes: se ideo non recepisse eum: quia iuisset vel misisset discipulos suos ad predicandū gentilib⁹ et samaritanis. Uerū et si decuit prius christum et discipulos predicare iudeis: non tamen debuit omnino gētiles repellere: ne spes salutis eis p̄cluderetur. Et proter hoc aliq̄ gentiliū particulariter sunt ad missi propter excellentiā fidei et deuotionis eorū: quos nominasti et figurādū gentilitatis conuersationem cum maiori fide et deuotione q̄ habuerit populus iudeorum. Unde Isa. loquens in persona patris ad filium. s. dn̄m christum iesum inquit: Parum est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus isr̄l et sedes iacob cōuercendas. Dedi te in lucem gentium vt sis salus mea vsq̄ ad extremū terre quod fiet per discipulos suos. Quantum ad secundam inquisitionē de scandalo. s. in doctrina xp̄i. Scitote q̄ bonū q̄nto cōmuni⁹ tanto diuinius. Cum ergo salus multitudinis sit preferenda pauci quorūcūq̄ singularium hominum: quando aliqui sua peruersitate salutē multitudinis impediunt: non est timēda eorum offensio et scanda

lum a predicatore z doctore ad hoc qꝫ multitudinis saluti pro uideatur. Scribe autem z pharisei z principes iudeorum sua malicia salutẽ populi plurimũ impediebant: tũ quia repugnabãt doctrine christi per quam solam poterat esse salus: tũ quia prauis suis morib⁹ eam corrũpebant: mala exempla vite sue eis dando: tum quia et scripturas pertinentes ad mores male exponebant. Et imo domin⁹ non obstante offensione eorum: publice veritatem docebat quã illi odiebant z eorum vitia arguebat. Quãuis enim ipsi scribe z pharisei non proficerent ex hoc: hoc tamẽ bonum sequebatur: quia cum illorũ vitia populo innotescebãt minus auertebãtur a doctrina christi salutifera propter verba scribarũ z pharisëorum qui semper obsistebant doctrine eius. Qz aũt domin⁹ dixit scandalum cauendum fore: sic intelligendum est vt nullum dictum vel factũ fiat ab homine minus rectũ qꝫ det alteri occasionẽ ruine spiritualis: quod christ⁹ optime seruauit. Unde ipse non scandalizauit aliquem: sed ipsi ex malicia sua scandalizati sunt ex bono: vnde debuerant edificari. Qđ scandalum simile phariseorũ: quia ex malicia procedit nõ est curandum: sed scandalum pusillorum cum procedat ex ignorantia vel passione sedandum est vel auferendum: non tamẽ vt veritas vite deseratur. Porro de scriptura doctrine eius scire debetis qꝫ non fuit conueniens christum suam doctrinã scribere. Primo quidem propter dignitatem ipsius. Excellentiori enim doctori excellentior modus docendi debetur. Et ideo christo tanqꝫ excellentissimo doctori hic modus cõpetit doctrinam suam auditorum cordibus imprimere: qđ efficacius fit verbo qꝫ scripto. Habet enim quid latẽtis energie viue vocis actus: et de ore magistri in aure discipuli trãsfusa fortius sonat. Unde z apud gentiles excellentissimi qdam doctores vt pitagoras z socrates nihil scribere voluerunt. Secundo fuit hoc magis conueniens propter excellentiam ipsius doctrine christi: que tanta est vt litteris comprehendi non possit. Nec enim mundus capere posset eos: qui forent libros scribendi propter hominum incapacitatem ad tantam doctrine profunditatem. Si

autē christus scripto suam doctrinam mandasset nihil aliud de eius doctrina homines estimarent eo quod cōtineret eius scriptura. Tertio fuit expediens vt quodā ordine doctrina eius ad omnes pueniret: qui ipse imediate discipulos per se verbo docuit: qui postea alios verbo et scripto docerent. Si āt ipsemet scripsisset imediate eius doctrina ad omnes peruenisset. Unde et de sapiētia dicit̄ puer. Qui misit ācillas suas: id est discipulos predicatores humiles corde: secundos opere: vocare ad arcem .f. patrie supne alios predicatiōe et scriptura. Et lex quidem vetus quia in sensibilibus figuris dabatur cōuenient̄ sensibilibus signis scripta fuit. Sed doctrina christi est lex spiritus et vite. Et ideo non atramento sed spiritu dei viui scribi debuit in cordibus hominū. Siqui autem exurgent asserētes christū libros scripsisse falsissimum esse noueritis. Et qa doctrina quidē fallax: vt here ticorum: aut impudica vt imundorum: aut cum inuidentia habita: que conditiones quia male sunt odiunt lucem vt non arguantur opera eius. Ideo talis traditur doctrina cōmuniter in occulto. Sed doctrina christi veritate fidelior: honestate mūdior: charitate feruentior fuit. Hinc est qd palā locutus ē mundo et i occulto locutus est nihil vt merito dicere posset illud sapiētie: Sine fictiōe didici hāc scz sapiētiam et sine inuidia cōmunico et honestatē illius nō abscondo. Didicit autem xps inquantum homo accipiens sapientiam a deo ab initio sue cōceptionis. Et hanc sine fictione mixture alicuius falsitatis: visus est autem loqui in occulto: inquantum loquebatur turbe in parabol vt de seminate et aliis que cum essent sub metaphoris: populis earum sensus erat occultus sed hoc propter incapacitatem eorum et indignitatem: quibus etiam melius erat vel sic sub tegumento similitudinū doctrinam audire spiritualium qz omnino ea priuari. Illarum tamen parabolarum nudam et apertam veritatem discipulis ipse magister tradebat: vt remi nisci debetis per quos ad alios tempore suo deueniret. Unde nec in occulto dici potest illa edocta: que coram pluribus discipulis differebat et per eos in alios deriuāda Sed nec latere vos volo quales esse debeant rectores qui populos habēt instruere. Hoc enim ipse expssit

in sermone in monte formato dum eos asseruit sal terre ciuitatem supra montem positam et lucem mūdi per hec innuēs in eis esse debere sal sapientie et discretionis: ciuitatem beniuolentie et perfectionis lucem modeste conuersationis. Lec⁹ enim si ceco ducatum prestat qd inde expectari valet: nisi vt ambo in foueam cadant? Qui discipulus veritatis fieri non vult sapientie vacādo oportet qꝫ docendo magister inueniat errozis. Inter ornamēta primi sacerdotis aaron iussit dn̄s fore et precipuum rationale ante pectus ipsi⁹ in quo textura erat inscriptum: que pmaxime de omnibus traditur in sacris oraculis: Nam contra ignorantez inuehit dn̄s per Osee dicens. Quia tu scientiam repulisti et ego te repellam ne sacerdotio fungaris mihi. Et quia discretio est mater virtutum signata per sal maxime ea vti oportet i traditione doctrine. Sine sale enim discretionis: nunqꝫ deo sacrificium extitit gratum humane actōis. Propterea et ipe magister discipulis dixit mittens ad predicandum. Habete sal in vobis et pacem habete inter vos. Uerum si linguis hominū loquatur quis et angelorūꝫ charitatez autem non habeat: erit velut es sonans aut cimbalum tinnens se ꝯsumēs: alijs cōiter sonum faciens auribus ad demulcendum non cordi ad flectendum. Debet ergo īmens ꝑfidēus esse ciuitas que dicitur ciuium vnitas. In anima enim rationali tanqꝫ multi ciues sūt plures eius potentie: per quas operatur que debent vniri in vnum et dirigi. Unum simpliciter solus est deus. Nam oīs creatura etiam celestis multiplex reperitur saltem veritate cogitationum sibi inuicem succedentium et affectionū. Oīs igitur potentia actum suum in deum dirigat vt in finem: et iūcerunt vnite in vnum ꝑ charitatis beniuolentiam. Hoc impletur. Nec sufficit cōmunis dilectio: sed sita sit super montem eminentis perfectiōis: vt tāqꝫ bonus pastor ponat aīaꝫ suam cum expedit pro ouibus suis. Maiorem autem charitatem nemo habet vt aīam suam ponat quis pro amicis suis. Perfecta enim charitas foras mittit timorem qui mercēnarium fugare cogit: idest tacere cū lupum viderit: idest diabolum vel tyrannum: vel perniciosuꝫ ex⁹ gregem inuadentem. Sicut ergo saul electus a dn̄o ad regen

dum populum suū cunctis emi
nebat ab humero sursū:ita cū/
ctam plebem precellere debet
rector: in sanctitate ꝛ perfectio
ne virtutum. Nempe quia cha
ritas etiam perfecta principali
ter in voluntate locatur que vi
deri ab hominibus non potest
imo ꝛ lucem se debet aliis exhi
bere per conuersationem exte
rius deuotam pariter ꝛ mode
stam: vt omnia ad edificationē
fiant cuncta honeste ꝛ ſm ordi
nem ab omni specie mali absti
nendo. Scire etiam debent p̄/
lati si vnq̄ꝫ delinquunt quoniā
tot morib⁹ digni sunt q̄t exēpla
pditiōis ad posteros transmit
tunt. Lucebit nō parum si lum/
bos p̄cingat castitatis baltheo
si colliget de spinis persecutio
num vuas beneficentie: ꝛ de tri
bulis aduersitatuꝫ ꝛ tribulatio
num ficus dulces patientie et
equanimitatis: si cum samarita
na idriam cupiditatis dimit/
tat penes puteum altum mun
dane vanitatis: si cum baptista
ioanne predicatore non molli
bus vestiatur: sed habeat victū
ꝛ vestitum. his contentus per/
maneat. Hec docuit ꝛ fecit ipse
messias christus ꝛ imo ipe ma
ximus in regno celorum. Qui
autē docuerit quantūcūq̄ꝫ emi
nenter ꝛ ea nō fecerit minim⁹
vocabitur in regno celorū mi/
litantis ecclesie. Quia ꝛsi in ali
quo nomine ꝛ opinione: tamē
paruus propter defectum vir/
tutum. In regno celorum pagi
ne sacre minimus propter de
fectum sapidi gustus: ꝛsi multū
acutus. Sed in regno triūphā
tis ecclesie minimus: id est nul
lus quia erit ab eo exclusus. Sꝫ
hec tria videtur notasse simul
psalmista cum ait: Nunc reges
qui. s. vos ꝛ alios habetis virtu
tibus regere: intelligite ꝛ eru/
dimini qui iudicatis terram. i.
ecclesiam seu homines. Intelli
gite. s. scripturas ꝛ erudimini:
vt discrete doceatis quo ad pri
mum. Seruite domino ī timo/
re. s. filiali qui procedit ex dile/
ctione: deo mentem subijciente
non timore seruili qui non est ī
charitate. Unde subdit: Exulta
te ei cum tremore. Timor serui
lis non facit exultare sed trista
ri quia penam habet: quantum
ad scdm̄. Nam p tertio addit:
Apprehendite disciplinam ne
quādo irascatur dominus: hec
scꝫ non faciendo. Disciplina āt
est quedam debita compositio
morum exteriorum: qua q̄s lu/
cet aliis. Sed quia doctrina et
maxime miraculis cōfirmatur
imo vobis intendo āmodo de
miraculis huius messie disserē
quorum plurima vosipsi potui
stis videre oculata fide. Nullū

autem eorum me latet deo operante.

Amaon.

Hec auidissime optamus audire vt cum stupore reuiuiscat et gaudium perceptum in operatione eorum: quod tantum extitit vt clamare vrgeremur cum turbis: Hic est vere propheta qui venturus est in mundum: et quia deus visitauit plebem suam Sed quia in passione subtracta sunt: propterea fides ad eius deitatem satis dormitauit: sed aliquantulum tuis magnificis eloquijs euigilasse sentimus.

Peregrinus.

De sequentibus signis deo cooperante ad sermonem eius vaticinatus est psalmista cum ait: Misit sagittas suas et dissipauit eos: fulgura multiplicauit et conturbauit eos Ubi notat primo propheta doctrine christi conditionem cum dicit: misit sagittas suas: secundo eius doctrine operationem cum subdit: dissipauit eos: tertio ipsius per miracula confirmationem: quia fulgura multiplicauit et conturbauit eos. Et quantum ad primum verba christi fuerunt vt sagitte misse ex arcu oris diuini: vbi est considerare et lignum durum seueritatis et cordam mollem benignitatis. Erant illa verba sacratissima: vt sagitte alte volantes quia velociter currit sermo eius inquit propheta Et quales fuerint ipse sagitte idem psalmista ostendit alibi dicens Sagitte potentis acute cum carbonibus desolatorijs. Dicuntur autem potentis iste sagitte: quia a potente emisse. Quis enim ei resistere valet? Ab omnipotente fuerunt misse iste sagitte quia a deo missus fuit ad predicandum: vt predixit Isa. propheta dicens in persona eius: Spiritus domini super me: eo quod vnxerit me. s. vnctione gratie et immo ad euangelizandum pauperibus misit me. Erat docens cum magna auctoritate quasi potestatem habens et non sicut scribe et pharisei. Unde et legem aliquando in cerimonialibus soluebat tangendo leprosum tanquam potestatem habens super eam et eam in obscuris interpretans. Acute erant quia efficaciter cordibus infigebantur penetrabilius omni gladio ancipiti vsque ad diuisionem anime et spiritus pertingentes. Ex maximo enim amore procedebant. Est autem amor stimulus supacutus. Acute .i. feruenti proferebantur vt in templo aliquando clamantem audire potueritis. Siquis sitit veniat ad me et bibat Corda vulnerabant dolore et amore. Nonne mente retinetis mariam illam peccatricem et penitentem. Mattheum publicanum theloneum

differentem. Samaritanam lubricam, illum predicantem: Et vnde nisi quia misit in illis sagittas suas verborum. Sequebantur sagittas carbones desolatores: idest vastatores idest exempla vite ipsius christi perfectissima propter que dicebat Ego sum lux mundi: qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite spiritualis omnium ex me exempla virtutum. Quantum ad scdm notatur effectus doctrine christi ibi: Dissipauit eos .s. inimicos christi: de quibus locutus fuerat supra Et ad idem alibi dicit: Sagitte tue acute in corda inimicorum regis ad scz perforanda. Et ex hoc populi sub te cadent: idest tibi subijcientur fidei me et dilectioni. Inimici christi sunt infideles iudei et heretici et gentiles et peccatores. Sed dissipauit iudeos quantum ad errorem eorum: quem credunt xpm purum hominem non deum cum interrogauit eos Quid vobis videtur de christo cuius filius est? Et cum respondissent dauid: tanquam purum hominem dissipauit reprobando eorum errorem per sagittam scripture ipsius dauid dicentis: Dixit dominus domino meo: idest dominus pater domino meo xpo: sede a dextris meis: idest coequalis esto in gloria respectu diuinitatis. Dissipauit errorem gentilium dicens: Diliges dominum deum tuum non deos: quos plures fore falso ethnici opinantur. Dissipauit hereticos saduceos resurrectionem negantes: soluens eis questionem septemuirorum cuius futura esset vxor in vltima resurrectione quia videlz tunc neqz nubent neqz nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo. Surgent etiam quanqz qui dicant patrem esse alterius essentie quam filius non eiusdem: et qui dicant patrem et filium et spiritum sanctum vnam esse personam. Sed dissipauit eos cum dixit iudeis: Ego et pater vnum sumus. Et sic de alijs multis Dissipauit peccatores destruendo in eis regnum peccati ostendens per parabolam nuptiarum ecclesie: quia sicut qui noluerunt venire ad nuptias inuitati scz infideles fuerunt occisi .i. dānati succensis eorum ciuitatibus ita et qui in ipsis repertus fuit fidelis non habens vestem nuptialem .s. charitatis cooperientem omnem criminis turpitudinem post seuam increpatione mittitur in exteriores tenebras sempiternas. Sic ergo dissipauit eos sagittis predicationum per se et postea per discipulos idest faciet iuxta illud ysaie: Demum ad

confirmãdum ipsam doctrinam miracula addidit. vnde dicit: Fulgura multiplicauit et côturbauit eos. Ubi notate et radiositatem eorum: fulgura et pluralitatem multiplicauit et vtilitatem et côturbauit eos. Fulgura imo apte signãt miracula: quia sicut fulgur emittit magnum radiũ seu lumen: vnde incutit stuporem et terrorem: quia subito apparet et nescitur quomodo ac insolita nature operatur sic opera miraculosa emittunt magnum radium ad certificationem veritatis doctrine: que predicatur admirationem piam inducũt et timorem reuerentie ad faciẽtem. Et quia opus sunt dei: quia non successiue et paulatim vt natura sed statim operatur: imo ipsa subita fiunt et preter côsuetã naturę. Ex miraculis q̃ fecit iesus christus magister vester triplex lumen exortum est. Primum est veritas sue instructionis. Secundum sanctitas sue côuersationis. Tertium vnitas in ipso dei et hominis. Et quo ad primũ ea que sunt fidei humanam rationem excedunt et hinc meritum habent: quia his assentit liberum arbitrium cum non cogatur demonstratione: sed captiuatur intellectus sponte in obsequium christi. Et imo cum humana ratione probari sufficiẽter non valeant decens est vt probentur argumento diuine virtutis: vt dum quis facit opera que solus deus facere potest vt miracula gesta: credatur illa doctrina facientis esse a deo imoque verissima: sicut cũ aliquis defert litteras anulo regis sigillatas creditur ex voluntate regis processisse qd̃ in eis côtinetur. Ex miraculis igitur christi ostenditur q̃ doctrina eius de fide et moribus verissima fuit. Unde dixit principibus sacerdotum et scribis: Si mihi non vultis credẽ id est doctrine mee in se vere et credibili: operibus credite. i. miraculis que ostendunt veritatem eius. Secundum est quod ostenditur sanctitas eius. Cum enim quis facit vera miracula ostenditur ex hoc penitentia dei eẽ in illo per copiosam gratiam. s. vt dum quis facit opera deo reseruata: quia supra virtutẽ oĩs nature create vt sunt miracula credatur deus esse in eo per gratiam et per consequens vita eius vt sanctissimã et a deo approbata sit imitanda sine dubitatione aliqua. Quod considerantes aliqui rationabiliter moti dicebãt côtra emulos et detractores vite christi. Quomodo potest homo peccator hec signa facere? Et nicho-

dem⁹. Nemo potest hec signa facere q̃ tu facis nisi fuerit de⁹ cum eo. Cui sententie cócordat psalmista dicens: Fidelis dñs scʒ iesus in omnib⁹ verbis suis idest verax in sua doctrina et sanctus scʒ ostenditur in omni bus operibus suis scʒ miraculosis. Tertium precipuum est quod declarat esse ex ipsis miraculis verus messias deus et homo in lege promissus. Predixerũt enim prophete messiã in mundo signa facturum: ⁊ aliqua etiam determinate expresserunt que nõ legitur fecisse aliquis nisi isteveſter magister iesus: ⁊ hunc dixerunt esse deum Unde psalmista: Misit verbuʒ suum ⁊ sanauit eos: idest hoĩes ⁊ eripuit eos de internitionibus eorum. Misit scʒ deus pat verbum suum idest filiuʒ suum qui missus dicitur inquantum incarnatus ⁊ sanauit infirmos plĩmos anima simul ⁊ corpore. Eripuit de internitionibus idest mortibus multos resuscitans: Non vnum tm̃: vt helyas ⁊ helyseus lʒ secundus alteruʒ suscitauerit sepultus: sed q̃plurimos christus iesus suscitauit a mortuis. Jsa. quoqʒ sic ait de messia: Dominus ipse veniet ⁊ saluabit nos. Tunc aperientur oculi cecorum ⁊ aures surdoꝝ patebunt. Tunc salliet sicut cer uus claudus ⁊ aperta erit lingua mutorum. Uenit aũt deus inquantum humanitati nostre vnitus est: vt vna eadẽmqʒ persona de⁹ ⁊ homo esset iste iesus Et ipse illuminauit cecos: surdis restituit auditum: claudis gressum: loquelam mutis vt vidistis. Nullus autẽ propheta legitur miracula hec fecisse: qa null⁹ eoꝝ fuit messias nisi iste. Unde quando iudei in porticu salomonis ĩ solẽnitate encenio rum interrogauerunt eum dicentes: si tu es christus dic nob̃ palam: respondit opera q̃ ego facio. s. miracula in nomine patris mei: ipsa testimonia perhibent de me. s. qꝫ sum christus. Et post pauca: Ego ⁊ pater vnũ sumus. s. in substantia: vn⁹ deus: vna essentia. Cum igiẽ miracula fieri non possunt nisi virtute dei: est aũt deus verax ⁊ veritatis confirmator non falsitatis: si dicendo se esse christũ ⁊ verũ deum: ⁊ mentitus fuisset: ĩpossibile erat eum miracula illa facere: alioqn deus approbator esset fallacie qꝺ hereticum est dicere. Quinimo si non fuisset verus messias: ⁊ dei filius: cum fuisset maxime superbie hoc de se asserendo ad nihilum deductus fuisset: ⁊ maxime confusus sicut nabuchodonosor q voluit in orbe vt deus venerari: lʒ vna

mulier fecit ei confusionē: scā videlȝ iudith caput abscindendo holoferni pn̄cipi militie ei⁹ Et si in passiōe fuerit valde humiliatus in hoc: imo oblat⁹ est quia ipse voluit pro redēptiōe humani generis. Nec tn̄ tunc tēporis defuere miracula plura: que cum multis alijs cōuersando secū vosipsi vidistis. Un̄ ꝛ de incredulis dixit: Si non fecissem in eis signa que nemo alius fecit: peccatum nō haberent. Nūc aūt excusationē non hn̄t de peccato suo. s. incredulitatis: cum tanta viderint signa Qd̄ bene figurauit cecutiens il le patriarcha iacob qui filium benedicens. s. xp̄m in ꝓphetijs populus iudaicus ex eo descendens: eū pn̄tem habens ꝛ pascētem sua doctrina ꝛ miraculis n̄ agnouit. Si ergo videritis aliquē tot facientem prodigia virtute propria: tunc dubitare poteritis ꝙ eorum sit verus messias diuinus. Sed quia nullum talem audistis nec videre poteritis: hunc iesum fore verȝ deuȝ ꝛ messiam lege promissum nō ambigatis. Quantū ad scdm̄ dicit psalmista ꝙ ipsa fulgura miraculorum multiplicauit ꝛ tam copiose ꝙ sint ipsa ei⁹ signa qͦdam pelagus imensum. Cū aūt sit ois creatura sub triplici dia vt ex hoc illuceat vestigiū deifice trinitatis in omni eius genē scȝ intellectualis ꝛ rationalis ꝛ materie corporalis: nature pottēta xp̄s multiplicauit. Nā circa intelligētias seu angelos bonos ꝛ malos mira operatus est Ipso enim sole iusticie oriente cum angelo qui pastoribus ei⁹ sacratissimā natiuitatē nunciauit facta ē multitudo militie celestis laudantium deū ꝛ dicentium. Glia in altissimis deo. Comiz fuit: spūs in voces erūpe i corpib⁹ tn̄ assumptis. Post ei⁹ tentatiōe accesserūt angeli et ministrabāt ei corpi. s. necīs deferēdo. In passiōe apparuit angelus de celo ei orāti ꝯfortans eū sensitiuā videlȝ memoriam passiōis exterritā. Et vos ēt iā recitastis mulieres ꝗdaȝ ex vestris h̄ mane euntes ad monumentū ei⁹ viderūt angelos qui dicerēt eū viuere. Quid dicā ꝺ angelis malis cū semel ab vno eiecerit legionē eoꝝ? Legionē aūt scli sapiētes asserunt esse sex milia sexcēta sexaginta sex. Taceo ꝺ filia cananee demoniaca ꝛ lunatico puero ꝓiecto qn̄qȝ a demone in aquā ꝛ ignem ꝛ illo in synagoga pre vexatione clamante: liberatis cum alijs infinitis. Sed nō minus fuit a demonijs aias liberare. Nō soluȝ eni a maria magdalena septeȝ demonia eiecit animā ei⁹ per

vitia capitalia vexantia sꝫ a tur
bis plurimis. De hominibus
autem illud psalmiste implet.
Sanat oēs infirmitates tuas:
ꝛ redimit de interitu vitā tuā.
Nam cecos illuminauit vtbar
timeum filium timei clamantē
secus viam hierico ꝛ celidoniū
Leprosos mundauit decem si/
mul solo verbo. Alterū manus
eius cum tactu. Puerum cen/
turionis paralysi dissolutū con
solidauit. Et in lecto iacentem
oblatum alium paralyticuꝫ: et
per tegulas submissum sanatuꝫ
in domum ire iussit. Cōtractū
membris trigintaocto annis i
porticu piscine morantem libe
ratum lectum suum ferre man
dauit. Hydropisi laborantem
sospitati restituit. Mutum sur/
dum ꝛ demonio obsessum sal/
uum fecit. Claudis i tēplo gres/
sum rectum concessit. Sed ꝛ so
crum petri magnis febribꝰ de
tentā ita validā fecit: vt subito
surgens ministraret sibi ꝛ disci
pulis. Emorroissam siue martā
seu aliam a pfluxu sanguinis ꝑ
duodecim ānos ꝯtinuato pur/
gauit: fimbrias eius contingen
tem. Curuatā deorsuꝫ decem ꝛ
octo annis mulierem vt sursuꝫ
non valeret aspicere plene ere
xit. Ambulanteꝫ petrum super
aquas ne influctibus mergere
tur apprehendit. Sicqꝫ virtus
de illo exibat ꝛ sanabat omnes
Mortuos suscitauit non solum
puellam archisynagogi filiam
in domo iacentem: ꝛ adolescen
tem vidue vnicum extra portā
delatū ꝛ lazarum quatriduanū
sꝫ ꝛ alios plures: Cogitationes
hominum occultas et insidias
eorum detexit pluries: quesitꝰ
de soluendo censum cesari: de
mandato magno legis: de iudi
cio deprehēse in adulterio. Ab
sentia occulta manifestauit vt
mortem lazari. Manū aridā
cuiusdam viuidam fecit. Auri/
culam abscissam a simone mal/
cho reparauit. Uenientes ad se
capiendum iudam cum cōpli/
cibus suis retrorsum in terraꝫ
prostrauit ꝛ sursum leuauit. De
manibus volentium de monte
nazareth precipitare ꝛ alias in
templo capere vel lapidare il/
lesus: ꝛ intactus euasit. Discipu
los idiotas ad predicandū mi/
sit dans eis potestatem sup oīa
demonia ꝛ vt langores curarēt
Sed in futurum per totū orbē
diffundetur sapientia ꝛ virtus
eorum vt impleatur illud Isa.
Egredientur impetu ab Jacob
qui replebunt faciem orbis fre
semine. s. doctrine. Mirabilia
quoqꝫ fecit circa creaturas pu/
re corporales in elementis: plā

tis:animalibus:⁊ corporibꝰ ce/
lestibus. Aquas enĩ mutauit in
vinum ĩ nuptijs galilee ĩ cana
celebratis. Terra mota est ⁊ pe
tre scisse sunt ⁊ monumenta ap
ta in eius passione scissumq; tẽ
pli velum a summo vsq; deor/
sum. Uenti in aere cõcitati ma
re conturbantes ad iussum eiꝰ
sedati sũt. Super aquas ambu/
lauit imadidus. Panem mul/
tiplicauit semel ex qnq; ordea/
ceis qnq; millia hominũ vsq;
ad saci etatem pascens. Atq; ite
rum ex septem panibus q̃tuor
millia in deserto. Ficulneã fo
lia tm̃ habentem ⁊ non fructus
verbo aridam fecit. Laxatis re
tibus ad iussum eius vno iactu
tantã multitudinem piscium ĩ
eis congregauit: vt implerent
due nauicule pene vsq; ad sub/
mersionem. Gregem porcorũ
a demonibus obsessum in pre/
ceps maris ire pmisit. Stellã
de nouo creauit suam tempora
lem natiuitatem magis osten/
dentem. Solem in sua morte
eclipsauit: vt plene videatis il/
lud p̃s impletum de ipso messia
dei filio: quẽ paulo minus ange
lis pater minorauit ppter mor
talitatis assumptionẽ ⁊ passio/
nem. Sed iam gloria resurre/
ctionis coronauit eum ⁊ hono
re venerationis per manifesta
tionem: ⁊ constituit eum super
opera manuum eius: ita vt oĩa
subiecerit sub pedibus eius vt
ad nutum in eis miracula face
ret: vt vidistis ⁊ audistis. Sic
ergo oportuit christum pati ⁊ ĩ
trare in gloriam suam. Sed vti
litatem horum prodigiorũ vo
bis nolo fore ignorantes cum ibi
copiosus sit anime fructus ad
mores. Et hoc innuit ppheta
dicens: Conturbauit eos. s. ini/
micos eius. Sane conturbauit
emulos suos permissiue. Tur/
bati enim ex miraculis eius q/
dam dicebant: Non est hic hõ
a deo qui sabbatum non custo/
dit. Alij vero murmurabant di/
centes: In beelzebub principe
demoniorum eijcit demonia.
Alij signa querebãt de celo ad
calũniandum. Non autem di/
misit quia nec debuit miracula
facere: sed illorum turbationẽ
permisit. Conturbauit ⁊ demo
nes causatiue. Nã eijciebat eos
de obsessis cum multa eorũ di/
splicentia ⁊ pena. Et propterea
clamabant. Quid nobis ⁊ tibi
iesu fili dei? Uenisti ante tẽpus
torquere nos. Uidete quantã
dementiam ⁊ obstinatam ma/
litiam vestrorũ scribarũ ⁊ phari
seorum: q̃ demones tanta vir/
tute ⁊ multitudine prodigiorũ
fateri aperte coacti sunt ipsum

videlȝ dei filium esse: qnimo ⁊ saxa ⁊ mlta elemēta suis scissionibus ⁊ mutationibus ad eius imperium vt ostensum est pꝛestitata sunt. Hi durioꝛes lapidibus: ⁊ calidioꝛes demonibꝰ cuȝ incredula plebe sua diffitentur Sed non fuit absconsa eoꝝ cecitas ⁊ durities pꝛophetis. Sed pꝛenoscens Isa. ait. Exceca coꝛ populi huius ⁊ aures eiꝰ aggraua vt videntes non videant: et audientes non intelligāt neqñ conuertantur ⁊ sanem eos. Exceca dicit pꝛenunciando nō optādo: idest excecabis pmissiue non causatiue vt non videant: idest intelligāt qȝ demones vident ⁊ elementa ⁊ coꝛpoꝛa celestia modo suo. Et dñs per Ezedura inqt ceruice sunt ⁊ indomabili coꝛde. Ipsi nolūt audire te: quia nolūt audire me. Increduli ⁊ subuersoꝛes sunt. Et animaduertite ꝙ ipse iesus increpabat demonia vt tacerent etiam cum illam necessariā venerandam ac fidelissimā veritatem pꝛoferebant. Et pꝛimo quideȝ vt nos instrueret: ne curemus de verbis diaboli quantūcūqȝ vere loqui videretur. Nephas est enim vt cum adsit nobis diuina scriptura in qua loquitur deus: istruamur a diabolo ⁊ a diuinis queramus rerum noticiam. Exinde cum ipse inimicus sit humani generis si quando dicit veritatem ad finem decipiendi facit: vt sic homo assuetus talia credere: quia vera expertus aliquādo est: eū tandem in aliquod falsum vel inconueniens inducat. Sȝ nec decet officiū apostolici gloriam subripere: demonem et christi mysterium lingua fetida pꝛedicare cum ⁊ frequenter mendacia imisceat. Postremo nolebat christus inuidiam accendē inde eoꝝum quod fiebat ex tanta laude. Et quia venit pꝛincipaliter dei filius vt dissoluat opera diaboli: īmo frequenter hꝰ agebat scilicet expellendo demōes ab obsessis. Cōturbauit tertio homies quos curauit spiritualiter ⁊ effectiue: videlicet cōturbando mentes eoꝝum salutari turbatione penitentie de qua psalmista: Anima mea turbata est valde. Nullum siquidē coꝛpoꝛe sanauit quem ⁊ anima nō curauerit. Sic totum hominē sanum fecit in sabbato. Uenia autem non datur nisi coꝛꝛepto scilicet per penitentiam: p quā anima conturbatur doloꝛe. Sicut enim medicina coꝛpoꝛalis non sanat nisi alterādo: ita medicina penitētie seu gratie mē tem conturbando contritione

sanat animam. Et in ipsis bene ficiis sanitatum collatis osten/ dit figuratiue et multiplex pec cati nocumentum: et gratie xpi copiosus effectus vniuersos de fectus excludens. Miracula enim ab ipso messia christo ita debetis intelligere in veritate historialiter facta: vt credatis aliquid etiam fiendum morale designare. Sicut igit sunt mor bi corporum q̃plures varii: ita et morbi animarum per pecca/ tum inducti qui curantur quo/ tidie per christum gratia sua. Quod intelligēs psalmista ora bat dicens: Sana animam me am quia peccaui tibi. Et quas infirmitates seu mala occurre rat per peccatum ipse exprimit sub metaphoris i suo tertio pe/ nitentiali et ipsa signentur per infirmitates et defectus a chri/ sto sublatos. Et primo quidem incurritur mors anime eterna seu infernalis: vnde dominus per Eze. Anima que peccaue/ rit scilicet mortaliter ipsa mo/ rietur scilicet morte eterna. Et iste defectus signatur per mor tuos a christo suscitatos scilicet puellam in domo iacētem ado lescētem extra portam iam de/ latum et lazarum sepultum. Sūt enim tres differentie mortalis peccati tanq̃ tres mortui. Una cum in corde cōsentitur crimi/ ni tanq̃ in domo conscientie. Altera cū in opus exterius pce dit assensus q̃si extra delata p ianuā sensuū Tertia cū male cō suetudis molle pmit anim⁹ vt iā sepultus. Cuilibet hoꝝ mors debet gehēne in pticulari iudi cio trāsit⁹ corporalis clam. De/ mū i vniuersali iudicio palam corā vniuerso. Qō itelligēs ps. tāq̃ vltimū oiuz terribiliū pe/ tit ab h erui dicēs: Dn̄e ne insu rore tuo arguas me. s. in finali iudicio: vbi arguūtur a iudice pctōres ita acrit q dicūt mōti b⁹ cadite sup nos: et collib⁹ coo pite nos a facie agni iudicātis xpi iesu. Et imo i furore dic: ga fic furor est subit⁹ et vehemens mot⁹ ad puniēdū: ita iudicium fiet velocit et cū maxia seuerita te. Neq̃ i ira tua. i. seuera puni tione gehēne corripias me in morte: qō agit dū qs pmanet i pctō: et nō resuscitatur p grām. Multa alia mala ꝯsequūtur ex pctō i pnti: vn̄ ps dit: Qm̄ sagit te tue ifixe sūt mihi. Prio qdē pene oēs ex originali pctō q̃ ita sūt īfixe vt educi ex toto n̄ valeāt vt fames: sitis: frig⁹: calor: et h⁹i ignorātia: ꝯcupiscētia: malitia: frigiditas: q̄ et augēt ex actua/ lib⁹ pctis. Et qr nūq̃ q̃tūcūq̃ scō ista auferunt q̄ ad corpus et quo ad animaꝫ a nullo duobus exceptis xpo cum matre eius:

ideo subdit: Confirmasti super me manū tuam: idest totaliter firmasti manum tue punitiōis vt non euadam ista. Ponit de/inde alia mala dicens: Non est sanitas in carne mea a facie ire tue: idest ex presentia tue puni/tionis. Et potest intelligi de sa/nitate corporali ad litterā. Nā multe infirmitates accidunt ex vitijs: tum ꝑpter inordinatio/nem: tum ex punitione diuina: sicut egrotauit ezechias vsq; ad mortē: non nisi ꝑpter peccatū īgratitudinis vel elatōis. Hoc signatur per paralyticū sanatū cui prius dixerat: dimittuntur tibi peccata tua: & hoc insinuās causā illi⁹ paralytici fuisse pec catū. Tertium est inordinatio passionum. vnde dicitur: Non est pax ossibus meis a facie pec catorum meorum. Ossa anime quibus habet robur ad operan dum sunt potentie eius in qui/bus non est pax propter impul sum passionū quibus subijcitur vñ Isaias: Cor impij q̄si mare feruens quod qescere nō pōt. Et hoc signatur per febricitātē socrū simonis. Sicut enim fe bris tollit quietem corporis & ossa confringit que procedit ex inordinatione humor̄ ad inui cem pugnantium: ita peccatū quietem mentis. Quartum ē amissio quasi liberi arbitrij. vñ dicit: Qm iniquitates mee sup gresse sunt caput meum. Caput quod est membrum p̄ncipale si gnat liberū arbitrium p qd̄ do minus est homo suor̄ actuum: quo se dirigit in actibus suis et principalis est dignitas eius. Peccata cooperiūt istud vt nō videat peccator ipm habē. Nā vt dicebat ipse christus: q facit peccatū seruus est peccati. Ser uus enim vt scitis non facit id quod sibi videtur: sed qd̄ placet dn̄o: sic impius non agit quod vult s̄m rationem sed s̄m q̄ in stigat peccatum dn̄s suus. Qd̄ signatur per claudos a christo sanatos. Claudus enim videt viam rectam per quā incedat sed non valet propter claudica tionem rectus incedere. Quin tum est subtractio operis meri torij. Unde dicit: Sicut onus graue grauate sunt sup me. Sic enim qui habet onus graue, su per se: non potest operari ꝑpt pondus impediens ita anima grauata pondere iniqtatis: nō potest meritorie operari. Vñ dicit dn̄s per aggeū prophetā Cōgregauerūt mercedes iniq sc; facientes opa de genere bo norum & miserunt eam in sacu lum pertusum. i. perforatum ex quo egredit qd̄ ponit: q̄si dicat

Amiserūt meritum suoꝝ opeꝝ
Et hoc signatur per habentem
manum arridam sanatū. Ma/
nus enim signat opus: sed ari/
ditas ei⁹ inutilitas ipsius: quo
ad meritum ꝛ premiū eternū.
Sextū ē macula anime seu tur/
pitudo eius. Putruerunt ait et
corrupte sunt cicatrices mee a
facie insipientie mee: idest pec
cati mei. Clarum est ꝙ vlcera
reddūt corpus, turpe: ita culpa
animā deformē facit. Pulchri/
tudo enim anime resultat ex de
bita proportione seu ordinatōe
actionum cum refulgentia grē
ꝛ nitore: ex qua similitudinem
dei dicit habere. Et de tali dici
tur illud canticū: Tota pulchra
es amica mea. s. per grām ꝛ di/
lectionem: ꝛ macula non est in
te. Et illud: facies tua decora: ꝫ
per culpā amittit hanc pulchri
tudinem grē ꝛ efficitur turpis
adeo vt dicatur de peccatorib⁹
per Hieremiā i tre. Denigrata
est super carbones facies eorū
idest conscientia. Sunt similes
hi decem leprosis: quos christ⁹
mundauit. Omne enim pctm̄
est contra aliquod decem pre/
ceptorum. Septimum est sub/
tractio suffragioꝝ. Et ideo dici
tur: Miser fact⁹ sum. Nā talis
ꝛ merita acquisita prodit ꝛ suf/
fragiorum: idest orationum et
aliorum bonoꝝ que fiunt in ec/
clesia partem non habet: pro q
bus idem psalmista orabat di/
cens. Participem me fac dn̄e
omniū timentiuꝫ te: ꝛ custodiē
tiū legē tuā. Et dn̄s p Ezechi.
inquit: Si auerterit se iustus a
iusticia sua ꝛ fecerit iniquitatē
omnes iusticie eius non recor
dabuntur: idest merita perdet
bonoꝝ que fecit dū permanet ī
malo. Nam reuertens ad peni
tentiam recuperat quo ad ea ꝙ
fecerat in statu gratie. Unde fi
guratur per languidum in por
ticu piscine iacentem: qui ꝛ sub
stantiam cōsumpserat: ꝛ ita de/
stitutus alioꝝ auxilio: vt nō ha
beret hoīem qui mitteret in pi
scinam. Sic ipsius substantiam
meritorum cōsumit ꝛ suffragiū
ad exeundū de infirmitate pec
cati non habet. Octauum ē to
talis inclinatio ꝛ affectio terre
norum cum dicit: Curuat⁹ sum
vsqꝫ in finem: idest vsqꝫ ad pe/
dem vsqꝫ ad terram: vt faciem
habeam in terram. Nescit eniꝫ
cogitare ꝛ desiderare nisi ter/
rena: nec in aliīs delectat adeo
vt ibi constituant vltimū fineꝫ.
Unde manasses rex impius re
cognoscens miseriam suoꝝ sce/
lerum dicebat: Incuruat⁹ sum
multo vinculo ferri ꝛ peccati: ꝛ
non est respiratio mihi. Talis

de celestibus cogitare nescit:q̃ & male credit. Et hoc signatur per mulierem que erat inclinata adeo vt non posset respicere sursum. Nonum est multiplicatio peccatorum. Propterea dicit: Tota die contristatus:idest cum remorsu conscientie igrediebar.s.noua peccata. vñ Isa. Occurrēt demonia onocentauris & clamabunt pilosi alter ad alterū:Demonia sunt manifesta peccata. Onocentauri q dicuntur esse hoies ex parte superiori vt in facie:sed bestie ex pte inferiori sunt peccata occulta q̃ hñt speciem boni in exteriori actione. Pilosi sunt actus vitiosi et bestiales. Et est sensus: Qr pctā occulta & que videnẗ bona opa sequunẗ peccata manifeste malat exinde etiam actus feminales & bestiales: tales quales nō facerent bestie:& vnus act9 malus trahit imediate ad alium. Peccatum eni qd per penitentiam nō diluiẗ mox suo ponderē ad aliud trahit. Nec pōt diu stare qs in peccato: qn labatur in alia plura: quia in repentinis operatur qs:fm habitū precon ceptum et finem prestitutum Qui cū sit malus in peccatore & frequenter occurrant repentini casus male eligit & operatur. Unde figuratur per sanguinem fluentem mulierem sanatam. Ad quod facit quod dicit zacharias: Sanguis sanguinē tetigit:idest vnum peccatū sequitur aliud. Decimum est augmentatio carnalis concupiscētie. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus. In lumbis dicitur esse sedes luxurie i viris:quia inde deciditur semen. Unde Job potestas ei9 scilicet diaboli in lumbis quo ad viros:& in vmbilico vētris quo ad mulieres. Quā plures eni3 capit sub dominio suo per vitia carnis. Implentur autem lumbi illusionibus: dum inde bite illis resoluit & in cōtumeliam corporis sui:& etiā in somnis imaginarijs turpibus dormiendo. Exemplum patet in magdalena:q̃ cū nobilis erat diues & innupta postq̃ acquiescere cepit peccato: ita incontinentie dedita erat:vt nomē ꝓprium amisisset & peccatrix diceretur:curata tamen a christo in anima quod non minus fuit miraculum q̃s si mortuā suscitasset. Sic & samaritana q̃ post qnq3 viros concubina inuenta a christo:casta facta est. Undecimum est sensuum inordinatio quod notat dum dicit. Non est sanitas i carne mea. In carne.i. corpore sunt qnq3 sensus

quātum ad organa eorum fine quibus non potest esse vsus eorum. In istis sensibus nō est sanitas:idest debita cōmensuratio ⁊ ordinatio vsus eoꝝ ſ3 magna inordinatio: quia nō regūtur ſm rationem ſed ſm instinctum ſenſualitatis. Et illud p3 ad ſenſum. Nam mali habent ſenſus valde īmodeſtos vt aſpiciant qcqd placet eis ⁊ cum oī laſciuia. Sic ⁊ audiunt omnia v̄ba turpia ⁊ maledica loquūt ſine freno. Et ſic de guſtu:odoratu:⁊ tactu. Nec mirum quia vt dicit ſalomon. Non ſaciatur oculus viſu:nec auris auditu ⁊ ſic de alijs. Et talis figurat per ſeruū centurionis paralyticū3 male vexatū3. Sic paralyticus habet carnē totā infirmā diſſolutā in compagibꝰneruoꝝ:ita hic in ſenſibus eſt totus relaxatus. Quia queādmodū ille qui recogitat vel recitat dāna multa que incurrit ex aliquo infortunio in ꝓſecutione narratōis etiam anteq̄ cōpleuerit enarrare ſuſpirat ⁊ dolet circa ipſa ⁊ poſtea alia que reſtāt narrat ita pſalmiſta:in medio ipſorū3 detrimētoꝝ prouenientiū ſibi ex pſalmo plorat ⁊ dicit:Afflictus ſum ⁊ humiliatꝰſu3 nimis idest valde rugiebam:a gemitu cordis mei:idest celare nō poteram dolorem qn̄ ⁊ extra oſtēderem. Dn̄e ante te omne deſiderium meū:idest tu ſcis quantum deſidero exire ō peccato. Et gemitus meus a te non eſt abſconditus:idest tu ſcis quāt3 doleam. Cor meum cōturbatū eſt in me:ſalutari turbatiōe deteſtationis peccati. Et ꝓſequit ipſa nocumenta peccati narrare dicēs:Dereliquit me virtus mea qd̄ eſt duodecimū ad lra3 omnis virtus infuſa per pctm̄ deſerit hoīem. Cū eni oēs ſint cōnexe ad inuicē q b3 vnā hēt oēs:cuivna deficit deficiūt oēs Q̄ōlibet ātvitiū b3 ſibivnā virtutē directe ꝯtrariā. Hec vō eſt natura ꝯrioꝝ vt mutuo ſe expellant. nec eni aliqd ſimul eē pōt bonū ⁊ malū:ſanū ⁊ infirmū:album ⁊ nigrū:ſ3 alteꝝ eoꝝ:In quē igit intrat aliqd vitium p ipm expellit virtus ꝯria ſicut p auaritiam liberalitas:per gulam abſtinentia ⁊ huiuſmodi. Et ꝑ conſequens illam expulſa3 oēs alie comitant derelinquentes illum. In cuius figura habetur in Gen̄. q ꝑmi parentes cōmiſſo peccato ſe cognouerūt nudos q.ſ.expoliati erant oī virtute. Et hoc ſignatur in ſilio reguli a quo pene receſſerat virtus vitalis:quia incipiebat mori ſed ſanatꝰ fuit. Tertiumdecimum

est obtenebratio intellectus.vñ dicit:Lumen ocu.⁊ ipsum non est mecum. Oculus dexter intellectus speculatiu⁹ nō videt ita vt.s.gustet. Oculus sinister practicus non videt ita vt scilз eligat bonum qđ debet. Et ideo Sophonias dicebat: Ambulabunt vt ceci quia dño peccaue⁹runt. Et sapiēs malicia excecauit eos vt.s.non videant detrimēta peccati pericula sua finez vltimū:id quod debent eligere cum sunt in operando. Uñ dic sapiens quidam ⁊ bene: Oꝫ ois malus est ignorās. Qđ signat per cecum illuminatum filium bartimei. Sꝫ ⁊ cecitas illa quā adducimus ab vtero matris:qꝛ anima nostra nascitur vt tabula rasa tollitur quantū ad necessaria salutis per gratiam signatam p cecū a natiuitate. Quartumdecimū est amicoꝝ supplātatio. Unde dicit:Amici mei ⁊ proximi mei aduersum me appropinquauerunt ⁊ steterūt scꝫ contra salutem meā pugnātes ⁊ preliantes. Querunt eni amici ⁊ propinqui sibi seruiri i oibus etiam illicitis querūt exaltationem temporalem de suis non spiritualiter. Et ideo dixit dñs per Osee: Inimici hominis domestici e⁹. Peccator aūt vt non displiceat eis:non curat agere multa contra deum ⁊ cōscientiam de quibus regritur: quia plus diligit tales q̄ʒ deū. Et ꝑpterea christus dixit:Qui nō odit patrem ⁊ matrem et fratres ⁊ sorores non est me dignus. Uult dicere ꝙ debēt odiri inquantū contrariј sunt saluti hominis.i.detestari illū affectum inordinatum eoꝝ et non acquiescere eis. In cuius signū iacobum ⁊ ioannē vocans vno verbo qđ minum fuit: fecit eos deserere parētes ⁊ cūcta. Quintumdecimū est angeloꝝ auxiliј minoratio.vñ dicit: Qui iuxta me erāt de longe steterūt. Sūt homines non solum angeli eorum custodes deputati sꝫ ⁊ aliј Quia omnes administratoriј spiritus sunt missi i ministeriū eorum.i.seruitium qui hereditatem capiunt salutis. Isti cum hominibus sunt incitantes ad bona sed cuꝫ peccator nō assentit bonis incitamentis sꝫ diabolo ⁊ peccatis:nec vult exire de eis ⁊si non recedat a custodia eius:tamē minus operatur. Et sic dicitur elongare se ab eo detestando maluꝫ eius ⁊ inde ita inuando.vnde dicūt per Isaiā: Curauimus babylonē.i.voluimus curare ⁊ non est curata derelinquamus eam. Et seqꝫ propheta loquens: Angeli pacis

amare flebūt dolentes.s.modo
suo de pditiōe illius. Quod fi
guratur per apostolos q angli
dicunt inquantū predicatores
qui elongauerūt se a christo tē
pore passionis:sed per ipsuz re
ducti sunt. Decimūsextum ē de
monum roboratio imo dicitur
Uim faciebant qui querebant
animā meaz. Aduersarius dia
bolus tanq̄ȝ leo rugiens circuit
querēs quē deuoret: sed resistē
tibus ei timet ꝛ fugit: sumit ma
gnam audaciam in peccatores
ꝛ facit magnā vim in animā et
corpus inquātuȝ pōt nocet. vñ
Isai. Seruietis diis alienis.i.
demonib⁹ per peccatū alienis
ab omni misericordia q nō da
bunt vobis requiē die ac nocte
affligendo:mō vno modo:mō
alio ꝛ aiaȝ ꝛ corpus: sicut patet
de illis septem viris sarai vxo
ris filij tobie quos diabolus ha
bens potestatē ꝑpter peccatuȝ
eorū suffocauit. Et qui inquire
bāt mala mihi locuti sunt vani
tates et dolos tota die medita
bantur.s.ipsi demones loquūt
in corde suggerēdo vanitates
temporaliū reꝝ dolos:mala sb
specie boni ꝑponendo vt deci
piāt. Et sic vō triplicem modū
nocēdi vel per violentiam ho
minum vel per affectum mun
danaꝝ delectationū:vel sub spē
boni. Et ideo christus frequen
ter liberauit obsessos a demo
nibus q: vexabant multipliciē
vt illū quē proijciebant i aquā
ꝛ ignem:alium quē nudabat ve
stibus ꝛ nocebat hominibus ꝛ
ali⁹. Decimūseptimū est auriū
obturatio que est duplex. vnde
dicit:Ego aūt tanq̄ȝ surdus nō
Et paulopost: Et factus sum sicē
homo non audiens. Prima est
surditas mentis que non audit
diuinas spirationes ꝯtra quos
dicit ipse deus per Salomonē
in prouer. Uocaui vos inspirā
do.s.ꝛ renuistis. Et causam assi
gnat psalmista alibi dicens: Si
cut aspidis surde obturātis au
res suas: que non exaudiet vo
cem incantantis. Sicē enī aspis
vnam aurem ponit in terram
in alia caudaȝ mittit ne audiat
incantatoreȝ ꝛ capiat:ita miser
peccator ex vna parte totā men
tis intentioneȝ figit in terrena
ex alia parte caudam lōge vite
sibi vane promittit:vt penitere
adhuc possit. Et non cōsiderat
miser qd dicit sapiens: Nō tar
des cōuerti ad dñm neq; diffe
res de die i diē: subito eueniet
tibi ira illius. Nunc figurat sur
dus quē christus sanauit mittē
do digitos in auriculas eius.i.
grām suā. Est alia surditas cor
poralis que ponit ꝑ.xviij. ma

lo de qua dicit: Et factus sum si cut homo non audiens: scilicet verba dei exhortantis et corre/ ptiones contra vitia per predi catores et prelatos et alios con socios. Unde Jere. Terra ter/ ra terra audi verbum domini q. d. quia non vis audire ver/ bum domini: ideo terra nō sis quantum ad corpus per crea/ tionem: terra quantum ad ani mam per affectum terrenorum ad terram vadis infernorum: gnimo tales odiunt aliquādo et psequunt iuxta illud: Odio habuerunt corripientem et lo/ quentem perfecte abhominati sunt. Et hi signantur per alium surdum simul et mutum sanatū Est. xix. subtractio debitarum lo cutionum que est duplex. Pri/ ma quo ad se. Unde dicit: Si/ cut mutus non aperiens os su/ um. s. factus sum in laudando deum et in confusione peccati. Sed nemo poterit iustificari: nisi fuerit peccatum ante con/ fessus. Confessio enim a morte liberat: aperit paradisum: spem saluandi tribuit. Unde salomō ait in pver. Qui abscondit sce/ lera sua non dirigetur. s. in vi/ am salutis. Qui autem ꝯfessus fuerit et reliquerit ea inueniet gratiam. Quia igitur nouit ma lignus q̄ maximam vtilitatem consequatur homo ex confessi/ one: ideo immittit maximam difficultatem in corde homi/ nis: vt non videatur posse vllo modo facere: Sicut lupus cum rapit ouem: vt possit deuorare capit per guttur: vt muta fiat. Uoluit dominus in terra pro/ missionis q̄ dux exercitus in bellis esset iuda qđ interpreta tur confessio ad signandum q̄ i bello spirituali in ecclesia mi litanti non potest aliter bene preliari et haberi victoria: nisi premittatur confessio. Secun/ da subtractio debite locutiōis est quo ad alios que est vigesi/ mum nocumentum. Unde di/ cit: Et non habēs in ore suo re/ darguti ones scilicet factus sum. Nam peccator videns se male facere perdit audaciam repre hendendi timens ne sibi dica tur: Medice cura teipsum. Un de et iesus christus duobus mu tis restituit loquelam inter ce teros scilicet demoniacos Et al teri cum sputo tetigit linguam eius.

Finis.

Epiſtola dñi Franciſci caſtilio
nenſis preſbyteri ſecularis ⁊ ec
cleſie ſancti laurentij de floren
tia canonici ſacre theologie ꝓ
feſſoris eximij ⁊ grecis ac lati/
nis litteris viri eruditiſſimi ad
fratres ſancti dñici de bononia
ordinis predicatoꝝ ſuꝑ vita bti
Antonij de florentia eiuſdē or
dinis archiepiſcopi florentini
q ad dominū migrauit die .ij.
maij. M.cccc.lix.

Franciſcus caſti/

lionenſis preſbyter priori fra/
tribuſqꝫ beati dñici conuentus
bononienſis ſalutē. Cū vitam
reuerendiſſimi pr̄is fr̄is Anto
nij archiepiſcopi florētini nuꝑ
conſcripſiſſem: que ꝓpter geſta
illius viri preclara admodum
atqꝫ vite hoīuz co q in ſe mul/
tarū virtutū exempla cōtineat
nō paꝝ vtilis eſſe videt̄: nullus
mihi cōuenientior viſus eſt q̄
tu fr̄eſqꝫ tui cui h̄ eſſet opuſculū
dirigēndū. Nam cuz locus ve
ſter ſit īter alios cōuentus iſti⁹
ordinis tū vite atqꝫ obſeruātie
ītegritate tū ciuitatis ac ſtudij
ſacraꝝ litteraꝝ nobilitate: non
minus ob ſanctoꝝ fratrū eorū/
demqꝫ doctiſſimoꝝ magnā co
piam maxime vō ꝓpter p̄ntiaꝫ
ſacrati corporis bti dñici pr̄is
vr̄i toto corde illuſtris ac nobi
liſſimus ad vos ſane ꝑtinē po/
tiſſimū videt̄ tantaꝝ virtutum
laudē celebrare. Ipſe enī Anto
nius tantū decoris tantūqꝫ or/
namēti addidit ordini vr̄o tū
religioni vr̄e q̄ tū pene extincta
erat incremēti adiecit: tātū de/
niqꝫ tū alijs hoib⁹: tū vł maxie
ordini vr̄o ſua doctrina ſuoqꝫ
exēplo ꝓfuit: vt nūq̄ꝫ poſſit ei⁹
memoria a quocūqꝫ veſtrū ſa/
tis pro dignitate celebrari. Ha
buiſtis enī in ordine ex q̄ ꝯdit⁹
eſt ſanctiſſimoꝝ virorum ma/
ximaꝫ copiam: habuiſtis pon/
tifices plurimos etiā romanos
habuiſtis doctores egregios q
multa ſcripſere ad communeꝫ
hominum vtilitatem. Sed ſin
guli pene ſingulis virtutibus
ornati. In hoc vno viro certe

sanctitas immensa: pontificatus excellentia: celibatus siue vt ita dixerim virginitatis gloria: doctrina singularis & nris temporib⁹ accomodata peculiari quodã ac diuino priuilegio cõuenerũt. Nihil sane huic viro nisi martyrij palma: quã tamẽ ex tolerantia multoꝝ laboꝝ ac corporis passionũ merito sibi vendicare põt defuisse videtur Sed qd ad hec explicanda me extendo: cum iam ipsius vitam oẽs audituri simus? In qua nõ omnia que dici de eo poterant neqꝫ ea qua decebat tantã rem narratione cõscripsi: sed breuine molestus fierẽ eaqꝫ inepta satis cio: oratione eius gesta cõplexus sum. Unum te id pater optime & fratres tuos rogatos volo: vt hoc breue opusculuꝫ pmum vos legere non pigeat: deinde alijs simul fratrib⁹ vr̃is qui per ceteras italie ciuitates constituti sunt cognoscendum: postremo vo i vestra bibliotheca conseruãdũ custodiendũqꝫ recondatis: vt tanti viri exempla posteris quoqꝫ sint icitamẽta virtutuꝫ. Siquid vo minus apte minusqꝫ pro dignitate rei scriptum est in hoc veniã mihi dari postulo qui nũqꝫ hacten⁹ ad scribẽdum accessi: idqꝫ partim ex meaꝝ reꝝ actorius vite perturbatione: partim ex insti tuto fortasse non improbando faciundũ putaui. Sin aũt qcqꝫ in tãtaꝝ virtutũ laudẽ cuipiã vestrum gratum iocũdũqꝫ scripsi: id mihi ad orationes suffragiaqꝫ sanctoꝝ fratrũqꝫ ĩpetranda patrocinari postulo. Uale.

Explicit epistola.

¶ Prologus in vitã beati Antonij de Fiorentia ordinis predicatorũ archiepiscopi florenni incipit.

Nonnullis reb⁹ sepe numero annexa est quedã vt ita dixerim vis officij atqꝫ honesti necessitas vt ad certas res peragendas nõ manu violenta cõpulsi sed ipsa virtutis decoriqꝫ necessitudine ita protrahamur: vt a nobis omitti sine nephario scelere nõ possint. Huiusmodi est siquis parẽtem etate confectum ac pauperem suis opibus cum id possit enutrire contẽnat. Siqs item filiam iam nubilem potius domi impudicam retinere qꝫ honesto viro nuptui tradere pertinaciter contendat. Aliaqꝫ huiusmodi tam multa sunt: vt vix narratione longissima comprehendi possint. Hac ego decori honestiqꝫ necessitate adduct⁹ vitam sanctissimi viri Antonij florẽtini presulis qui bocãno

ex hac vita migrauit: lr̃is me mozieq3 mandare constitui.

Quãq̃3 eniz plures sint alij do cti viri in nostra ciuitate q̄bus ⁊ doctrina ⁊ igenio facile cedã qui rem hanc possent sentētijs ⁊ amplitudine ozatõis illustra re: tñ quia apud viꝝ ipsum fui ⁊ domi eius vltra octauũ annũ gestaq3 eius singula aut bonaz partem pzopzijs oculis vidi au ribusq3 hausi: ad me poti⁹ hoc onus officij q̃3 ad quēuis aliuz merito deferri ac pertinere sũ arbitratus. Est enim res digna memozatu tum alijs decausis: tum vel maxime vt qualem no stra etas produxerit viꝝ intelli gam⁹. Incredibileq3 est vt his nostris tempozibus q̄bus oĩs bene viuendi ac religionis noz ma labefactata ac pene destitu ta est: tot tãq3 excellētes ṽtutes in vno homine cõuenire potu isse. In eo nãq3 oĩs religionis nozma oĩs pietas diuini cult⁹: oĩs sacraꝝ scripturaruz certissi ma doctrina: oĩs deniq3 sanctis sime vite lucidissimũ exemplar situm erat. Hinc oẽs religiosi viri siue monachi siue presby teri fuerint siue etiam episcopi poterunt optimam vite sue mo rumq3 disciplinam ac pie viuē di certam regulã adipisci. Hic enim vir nõ tam postq̃3 e vita migrauit veꝝ etiaz ⁊ antea dũ viueret ab oĩb⁹ italie populis omniq3 romana curia de prela tis loquoz summisq3 põtificib⁹ sanct⁹ appellabatur. De h̄ igit̄ viro ea que ipse vidi et que ab alijs verissimis testimonijs ac cepi breuiter atq3 concise dilu cideq3 narrabo: alijs qui maio ri diccendi vi maioriq3 eloquē tie: artificio prestant' exoznatio nem tãtaꝝ laudum amplitudi nemq3 relinquam.

Explicit prologus.

¶ Incipit vita b̄ti Antonij ar chiepiscopi florentini ozdinis predicatozum.

Antonius florentina vrbe ori-undus ho nestissimis parētibus patre Ni-colao: ma-tre thoma sia natus est. Is multa solertia plus memozia valuit: ingenio grauis mitisq3 admodũ ac taci turnus. Statura cozpozis non magnus: ossibus ac neruis ma gis q̃3 carne suffultus. In ipsa puericia religionis studiosus eccl̃iam ⁊ auditionē diuini ver bi frequentabat: cepitq3 iam tũ ozatiõi assidue contēplatiõiq3

vacare. Ferturq3 adhuc puer
ad figuram crucifixi que in ec/
clesia sancti michaelis in horto:
sic enim appellat: sita est longo
tpe singulis dieb9 accedere cõ
suevisse: ibiq3 supplex ac geni/
bus flexis diutius orare: adeo
vt plurimi id cernentes admi
rarent tantã eẽ in puero tole/
rantiã ĩ orãdo: ⁊ in pseverãdo
cõstantiã. Cũ vero letanie ac pces/
siões publice fierẽt frẽs pdica/
tores qb9 iam tũ afficiebat mul
ta cũ gravitate ac modestia seq̃
bat. Nũq3 in ludo lraꝝ in quo
supra coetaneos suos mirũ ĩ mo
du3 pficiebat qcq̃3 puerile a so
ciis qui adhuc supstites sunt in
nra civitate fecisse memoratur
Erat enĩ iam tum in eius mori
bus sermoneq3 ac gestu corpis
prematura senectus gravitasq3
imensa. Cũ aũt ad pubertatis
ãnos pvenisset aĩu3 ad religio
sam vitã capescendã cõvertit:
motus vt sepius nobis narra/
bat predicationib9 pstãtissimi
viri fris ioannis dñici: qui ex
ordine predicatoꝝ postea eius
virtutib9 ita postulãtib9 sancte
romane ecclesie cardinalis ef/
fectus est. Cuius viri singula/
res virtutes atq3 doctrinã in p
misq3 solertiã ⁊ acumẽ ingenij
summis in celũ laudib9 extolle
bat antonius. Erat enĩ ĩ eo ma
gna divinaꝝ scripturaꝝ cogni
tio in interpretando solertia: ĩ
proloquendo facũdia: in rebus
agendis experientia: ⁊ in cõsu
lendo prudẽtia singularis. Ad
hũc cũ suscipiendi habit9 cã ac
cessisset antonius: ille enĩ tunc
fesulis ecclia3 beati dñici ac eũ
cõventũ q nunc extat a funda/
mentis condebat: visus est hõi
prudentissimo puer acutus q
dem ingenio ac bone indolis:
sed etate tenellus. Jubet illum
adhuc aliquot ãnos expectare
donec ad pferendã religionis
austeritatẽ sufficiat. Et qm̃ iter
rogatus ab eo cui nam scientie
aut facultati opam daret respõ
dit se decreti lectione plurimũ
delectari: vade inqt cũ totum
decretũ memorie mãdaveris:
tunc in ordinẽ admittere. Nõ
ausim affirmare qđ loquar: nã
ipse antonius nunq̃3 de se talia
nobis narrasset sed in signum
singularis memorie vulgo hec
de illo fama ferebat. Dicit enĩ3
adolescẽs tũc ab hoĩe discessis/
se: transactoq3 ãno ad eũde3 ita
decreto familiarẽ effectum re
diisse: vt in quacũq3 ei9 libri pte
illũ iterrogasset mirũ ĩ modũ
hõi satisfaceret. Tũ vero nõ iã re
pulsus sed avidissime suscept9
sextodecimo etatis ãno assum/
pto bti dñici ac pdicatoꝝ hitu

nouū induit hoīez q̄ sm̄ deum
creat⁹ ē. Narrauit nob̄ postea
sanct⁹ p̄sul mihi scʒ marcoqʒ p̄
sbytero cui sūma dilectōe eo q̄
bonus ac fidelis magnoqʒ sibi
vsui eēt afficiebat:i cui⁹ ēt mor
te defecit inqt baculus senectu
tis mee:se anteq̄ʒ ad religionē
accederet voluisse de v̄tute sua
periculū facē. Cūqʒ ab esu car/
niū abstineret:vt id parētes la
teret:fingebat se sūptas ð mēsa
carnes ꝯsumē: q̄s postea clam
sub discū p̄iciebat. In ea v̄o re
ligione q̄ʒ mitis i frēs caruſqʒ
oib⁹ q̄ʒ dicto maiorꝫ obediens
q̄ʒ orōni lectōiqʒ assiduus q̄ʒ de
niqʒ earꝫ obseruationū q̄s ꝯsti/
tutōes appellāt obseruātissim⁹
fuerit:nō longa ēt narratiōe ex
plicari posse ꝯfidā. Multa rese
canda censeo:ne orōnis longi/
tudine legētib⁹ molestiā afferā
Cognita igit̄ hoīs v̄tute:statim
a p̄rib⁹ ordīs ad gubernatiōeʒ
aliorꝫ fratrū assumpt⁹ ē:m̄ltisqʒ
in locis italie p̄or effect⁹ rome:
neapoli:caiete:cortonij:senis:
florētie:fesulis: postremo ēt ge
neralis hui⁹ tusce p̄uincie vica
rius ac neapolitane fact⁹ ē. In
q̄ munē m̄ltos italie ꝯuent⁹ ad
v̄e religiōis atqʒ obseruātie re
gulā reformauit:t m̄ltosqʒ ānos
magna cū diligētia ac seuerita/
te p̄uinciā gubernauit:circūeū
do ciuitates pedes sepenūero
icedēs:postremo v̄o etate atqʒ
corpis infirmitate ꝯfect⁹ asellū
imitat⁹ p̄sonam saluatoris p̄iu
mēto hēbat. Ubi v̄o asellus aut
itineris lōgitudine aut viarꝫ
hyemisue asp̄itate nō sufficeret
maiori robustioriqʒ iumēto vte
batur. Tot v̄o tāqʒ graues mor
bos i eo ordine p̄pessus ē:vt se/
pi⁹ ad mortis p̄iculū accessisse
videret̄. Hermā qʒ igentē ma
gna cū molestia p̄tulit q̄ʒ plures
ānos:q̄ ēt postremo maximam
morti ei⁹ occasionē p̄buit. Nar
rabat ip̄e p̄r nōnūq̄ʒ q̄ʒ multas
variasqʒ egritudines p̄pessus
eēt:q̄t febriū gn̄a:q̄rtanāqʒ in p̄
mis lōgissimā i p̄risim ēt flecti
ab oib⁹ i ipsa iuuētute putabat̄
Sʒ ex his oib⁹ aiebat liberauit
me dn̄s:q̄ppe q ad maiora s̄ua
bat̄. Trāseo q̄ʒ fuerit charitatis
amator:⁊ fraterne salutis ʒela/
tor ardētissim⁹ recēsere: n̄ solū
suorum fratrum verꝫ ēt reliq̄rꝫ
oiuʒ. Omitto dicē quanto vsui
boiuʒ ei⁹ admonitiōes:ꝯfessio/
nes:p̄dicatōesqʒ fuerint:ad pre
clarꝫ eni ei⁹ facin⁹ qualē se.s.in
sua ad pōtificatū assūptōe ondē
rit festinat orō. Cum.n.vacāte
florētina eccl̄ia post mortē bar
tholomei de ʒabarellis archi/
ep̄i eugenius quart⁹ inde mor
tui locū suffectur⁹ eēt q̄ʒ plures

partim de nostris ciuibus: partim de his qui erāt apud eugenium qui oēs maximis opibus maximisq̄ fauoribus gliabantur ad eam dignitatē cōsequendam maxima ambitōe ferebāt. Diuq̄ vexatus romanus pontifex pulsatusq̄ vndiq̄ precibus ac multaꝝ pecuniaꝝ pollicitatione vt fertur in ambiguo fuit ad quēnam tale mun⁹ merito deferri posse videret. Postulabant florētini viꝝ grauem sciētia: virtutibusq̄ ornatum in pmisq̄ ciuem suum. Ad quē ireť nō facile reperiebať. Ita nouē mensib⁹ ambiguus suspensusq̄ animo romanus pontifex pseuerat. Cui tandeȝ subijcientib⁹ viris religiosis psonā Antonij cum iam antea virtutem hois cognouisset statim eoꝝ consilijs acquieuit ⁊ nos multo post in consistorio publico fratrem Antoniū admirantibus cūctis ac stupefactis in exaltatōe incogniti viri archiepiscopū florētinum pronunciauit: vt in illo id verissime prophete dictum eueniret: Nō est inuentus filis illi qui conseruaret legē excelsi. Erat tum forte Antonius in peregrinatione: ⁊ neapolim visitando suorum cenobioꝝ grā pgebat. Cūq̄ in ipso itinere ad eū hec esset fama perlata: cepit vir sanct⁹ statim de fuga cogitare. A consueta via diuertere ppofuit: ad mare tuscuȝ iter dirigē in sardiniam properabat: quo ibi vt postea intelleximus incognitus latere posset. Hec enim postea accepi a nepote eius petro: qui hoiem studiose queritans talia moliētem inuenerat. Cūq̄ nepoti id nūcianti conātiq̄ eum ad patriam reuocare ille se talem dignitatem vnq̄ subituruȝ negaret velletq̄ a se nepotē dimittere: ille vō nusq̄ ab eo se discessurum assereret: necessitate coactus senas a nepote suoq̄ comite conuerso ordinis deductus cepit qđ fuga nō poterat voluntate firmoq̄ pposito huic de se facte electōi ɔtraire. Asserebat se tanto oneri minus aptum minusq̄ idoneum esse. Sed statim ad eum apostolice littere perferuntur Significať ei voluntas pontificis: mandatūq̄ vt q̄ primū fesulas ad cōuentum sancti dn̄ici se conferat. His enim locus nō longe a menib⁹ florentie vrbis situs est. Cūq̄ illuc vir sanctus apostolico dicto parens deuenisset: cepit pro hac euitāda dignitate sollicitus esse. Ciues q ad eū frequentes visitandi pastoris sui congratulandiq̄ grā veniebant: vt se tali onere libe

rum esse paterentur orabat. Scri
bebat eugenio litteras aliasq
itidem ciuiũ imprimisq cosmi
medicis qui tum i nr̃a ciuitate
auctoritate atq opib9 ceteros
anteibat: ad eundem summum
põtificem de hoc suo firmo ob
nixoq proposito conscribi lit/
teras summis precibus ipetra
uit. Sic omni qua poterat arte
huiusmodi aufugere dignitatẽ
nitebatur. At romanus pontifex
cum sciret se optimã de eo ele/
ctionẽ fecisse: cũq nullis psua/
sorijs litteris quas plures ad
antonium dederat videret ho
minẽ a suo ꝓposito flecti posse
tandem per litteras nõnullorũ
prelatorꝝ imprimisq grauissi/
me maximeq auctoritatis viri
dñici cardinalis firmani hanc
suam oino voluntatem irreuo/
cabilemq sententiã eẽ declara
ri fecit. Missisq ad euz oibus
super pontificatu capiendo lit/
teris apostolicis: qcqd sibi pro
illis offerri exoluiq ↄsueuit nõ
modicã ꝑfecto peccuniã libere
ↄdonauit. Tum demũ antoni9
nullum iam cernens sibi ĩter
fugium relictum: cũ hanc sũmi
pontificis videret obnixam fir
mãq sententiam: hoc omniuz
suorꝝ ciuium desiderium: veri/
tus ne voluntati dei ↄtrairet q̃
in his signis tam mãifestis ap

parere videbatur: decreuit ad se
non nullos venerabiles sacer/
dotes abbatesq ac prelatos fe/
re oẽs ciuitatis cõuocare: inter
quos etiam nõ nulli grauissimi
ciuium affuerunt. Qui cum ad
eum fesulas in vnũ cõuenissent
declarata primũ summi ponti/
ficis voluntate cũ singuli super
ea re ab eo sententiã dicere, re/
quisiti ad id oneris suscipiẽdũ
hortarentur: tum demũ omnes vt
simul cuz eo preces deo oratio
nemq facerent exorauit. Qua
peracta deum hoiesq testatus
id contra voluntatẽ suam fieri
prostratus in terrã totus impo
situm a sede apostolica onus su
scepit. Uideres tũ lachrymas i
maxillis oium singultusq fre/
quentes ac gemitus cũ pre dul/
cedine tãti facinoris virtutisq
suauitatẽ omnes cõmoti essent
In hoc imitatus est vir sanctis/
simus antiquos nr̃e fidei p̃res.
Nõne ambrosium: nicolaum:
martinũ aliosq maiores nr̃os
in quibus erat sanctitas imẽsa
hoc itidem fecisse memorie ꝓ/
ditum est? A qbus hic nr̃ pon/
tifex cum in ceteris mihi non
impar illis fuisse videatur vite. s.
sanctimonia: doctrina: ⁊ exem/
plis: in huius etiam dignitatis
contẽptu q̃ꝫ illorꝝ virtuti haud
dispar fuerit facile demonstra

nit. Ingressum vo ciuitatis nõ
in equo vt mos esse ferebat sed
pedes non pretermissa tamen
soleni processione reliquoq3 ap/
paratu qui ad religionẽ ptine/
bat: faciundũ instituit. Cũq3 pri
mo diluculo missam celebrasset
extra ciuitatẽ in ecclia sancti galli
tũ magna cum solẽnitate atq3
oium expectatõe ciuitatẽ ingres/
sus pmũ ecclesiam sancti petri ma/
ioris: mox inde nudis pedibus
vt mos est ecclesiam cathedralẽ
accessit. Postremo obseruatis
consuetis cerimonijs satis fatiga
tus atq3 cibũ sumeret se domũ
recepit. Ibi plures plati cũ nõ
nullis ciuibus archiepatus cu/
stodes appellant pro dignitate
accepit. Hic iam maiori inge/
nio maiorisq3 q3 in me sit facun
dia opus eet ad id scz explican
dum quãta cum sapientia: quo
studio: qua vigilantia: q3 iusticia
qua mansuetudine: qua deniq3
oium hoium admiratõe tresdeci
annis pontificatũ gesserit. Pri
mũ oium domi familiam mode
stissimã habere voluit eãq3 nõ
magnã: sed vir officijs necessa
rijs satisfaceret: oẽmq3 pompã
oẽmq3 luxum a victu vestituq3
suo ac suorum eliminãs. Nullam
habuit suppellectilem nullum
apparatum nõ aurea non vasa
argentea: non canes: nõ equos
vt pleriq3 prelatorum faciũt. Vnde
tñ paruulũ mulum qui etiam
dono ei datus fuerat domi pro
extrema necessitate retinebat.
Aiebat nõ decere prelatũ bona
pauperum in nutriendas bestias
aut in quevis alium superfluum
luxum consumere. Duobus pmo
vicarijs qui ius dicerent: dein
de cũ duo cõtrouersiã sibi inui
cem afferre viderent: vno tñ
vtebat. Eligebatq3 viru quẽ pro
bum peritũq3 potissimũ arbi/
trabatur: cui pro labore annuo
centum aureos mercedis noie
d suis bonis dari iubebat. Pro
curatori. xxx. alijsq3 domesticis
ministris de quo cõuenerant p
mio satisfieri integerrime cura
bat. Nemo fuit apud illũ q non
sibi satis superq3 factũ esse corã
omnibus profiteretur. Procu/
ratori soli omniũ colligendorũ
fructuum prouentuumq3 ac to
tius rei familiaris administra
tionem relinquebat: reliquam
pastoralis cure solicitudinem
sibi reseruabat. Vniuersam eã
familiã quã sepenumero in ti/
more dei viuere hortabatur op
timo victu secluso tamen semp
luxu superfluo pasci iubebat. Ipe
cibis cõmunibus vescebatur:
i hisq3 minime curiosus. Sem
per enim quid quaq3 die come
sturus esset: penitus ignorabat

Quod ei parabatur apponeba turq; sumebat. Omni sexta feria quadragesimalibus cibis se omniq; familia vti ieiuniuq; seruari mandabat. Jeiunium quoq; aduentus domini singulis annis velut in religione faciebat seruare ɔsueuerat. Quo etiam tempore nonnuq; ouis in grauescente etate pro corporis imbecillitate vtebatur. Jeiunia vo ecclesie nulla penitus nisi morbi grauissimi causa reliquisset. Lectioni diuine quā i mensa semper habebat ita erat intentus: vt nullū posset lector verbū minus recte proferre: quod non statim eius correctione emendaretur. Diceres hominem non ad cibum sed ad lectionē accessisse. Cena eius aut nulla aut breuissima erat. Surgebat noctu semper adeoq; sollicite vt signum matutini officij cathedralis ecclesie preueniret. Cumq; diuinum officium cum suis clericis magna cum attentione et mentis eleuatiōe persoluisset reliquū quod erat temporis vsq; ad horam diei tertiam: lectioni sacre autcomponendis libris de quibus paulopost verba faciam tribuebat. Hora tertia missam celebrabat quā nūq; nisi magna vrgente necessitate reliquisset. Celebrata missa quod reliquū erat diei totum in cure pastoralis sollicitudine in audiendisq; his qui multi diuersis de causis ad eū ibant vsq; ad serā noctem preter id temporis quod necessitati corporis condonabatur consūmabat. Neminem inauditū nec vilissimū quēq; a se dimittebat. Satisfaciebat omnibus quantum in se erat: quippe qui audiendo patientissimus ac respondendo mitissimus esset. Tāta enim eius ingenio insita erat humanitas: vt neminem etiam domesticum ministrum vnq; quauis de causa i quouis errato acerbe reprehenderet: vt ne paululum quidem irasci aut excandescere posse videretur. Dixerat olim cum esset in ordine cuidam ex fratribus ad modum carissimo se siquando quēpiam in aliquo errato asperius castigasset: non id ex animi perturbatione sed ex violentia quam sibi inferebat efficere. Nullis deniq; vexabatur iniurijs nullis cōtumelijs nullis iacturis mouebatur: omnibus humanus: affabilis omnibus vt de illo id verissime dici posset: quod de moyse in libro numerorū scriptum est: erat enī moyses vir mitissimꝰ sup omēs hoīes q morabant in terra. Cō

fluebant ad eum oēs cause ciui tatis nedum clericoꝝ sed ꝛ lai/ coꝝ plurime: qui de cōi ꝯsensu eas in illum tanq̄ in optimum ac iustissimū cognitorē reijci/ ebant. Singulis vero diebus religiosis viris q̄plurimis do mus eius referta erat: qui par tim elemosynas: oīa eniꝫ bona sua in pauperes distribuebat: partim de rebus dubijs certis/ sima verissimaq̄ ab eo iudicia reportabant. Tanta enim erat in eo sacraꝝ litteraꝝ cognitio: tanta ꝯsuetudo tanta deniq̄ in consulendo experientia: vt nō solum ciues veꝝ ꝛ aduene plu/ rimi principes ac prelati de re bus grauissimis eius sententiā plurimi facerent. Ob quā rem etiā antea frater antoninus cō/ silioꝝ appellari ceperat. Sic enim vtplurimum diminutiue anteq̄ pontifex fieret vocari cō sueuerat. Qꝛ siqs libros eiꝰ q̄s de om̄i doctrina sacra magnis voluminibus ꝯscripsit perlege rit dicet tantā in eo hoīe fuisse sapientiā: vt merito totiꝰ italie quinpotius iuxta euangelicum dictū tanq̄ sal ꝛ condimentum quoddā totius terre dici posse videretur. Si qñ vō ex illo ne/ gociorūꝫ tumultu dabat aliqua vel parua requies statiꝫ ad stu dium diuinamq̄ lectionēꝫ vel oratione̅m reuertebat. Multa enim alia preter officiū vsitatū dicere ꝯsueuerat: Nā psalmos penitētie dicatos cū letanijs offi ciumq̄ beate virginis q̄uis in festo duplici nullo die dicere p̄ termisisset. Bis saltem in heb domada officiū mortuoꝝ cum nouē lectōibꝰ ꝛ in festiuitatibꝰ solēnibus integrum psalteriuꝫ dicere vsitauerat. Quodq̄ multa admiratione dignum est nihil vnq̄ legendo sed om̄es penitꝰ psalmos memoriter recitabat. Hoc enim hi qui cum eo psal/ modiam dicebāt experimento didicerunt. Asseruit etiā mihi vnus ex suis veteribus familia ribus se potuisse aīaduertere il lum se nonunq̄ flagris verbe rare consueuisse: ꝛ hoc ex q̄ ad archiepiscopatus dignitatē as/ sumptꝰ est. Illud sane in eo ma gne grauitatis magneq̄ pru/ dentie signū erat: q̄ nulla erat tam magna negocioꝝ pturba/ tio que ei ad diuinaꝝ rerū spe culationē reditum remoraret adeo nulla molestia pturbatus summa pace ac quiete interna aīus fruebatur. Dederat mihi sanctissimꝰ pater egregiā quā/ daꝫ monitiōeꝫ litterisq̄ aureis sententiā ꝯscribendam. Cū eni molestiā pastoralis cure ac tan tā diuersoꝝ negocioꝝ pturba/

tionem solus apud illum dete/
stareᵣ:non est inquit possibile
plerisqꝫ mortalium ac fere om
nibus ob eã que ex rebus huiꝰ
seculi consurgit solicitudinem
aliqua pace ac quiete sedati ani
mi perfrui:nisi ipse sibi aliquez
secretum occultumqꝫ mẽtis se
cessum reseruauerit: ad quem
nec negociorum molestia: nec
curarum solicitudo: nec omni
um rerum agendarũque foris
sunt pturbatio penetret: quo
cum negociorũ exercitatio ces
sauerit statim omni passiõe nu
datus animus tanq̃ ad arcem
quandam: ⁊ ad hominem quẽ
paulus interiorem appellat cõ
fugiat. Ad qđ consequendum
magna aiebat arte opus ẽ. Cũ/
qꝫ ipse hac sedati animi pace ac
quiete frueretur: nullum tamẽ
pastoralis dignitatis officium
omittebat: nullam sacrorum lo
corum ac sanctimonialium mu
lierum visitationem: nulla mis
sarum solẽnia: nullas altarium
consecrationes: aut calicum: seu
sacrarum vestium benedictio/
nes ꝑtermittebat. Quibus ĩ re
bus omnes consuetas cerimo/
nias diligenter accuratissime/
qꝫ obseruabat. In ordinationi/
bus vero sacrorum ordinum: iti/
demqꝫ in ecclesiarum collatio
nibus seu cõfirmationibus: ni/
hil muneris penitꝰ accipiebat
a se: aut a suorum quoq̃ patie/
batur. Aiebat id genus cõmer
cij: haud quaq̃ ab eo auaricie
crimine que simonia nuncupa
tur alienum esse. Sic etiam re
liquis in rebus ab omni mune
re imaculatas in oriasqꝫ manꝰ
conseruabat. Non amicitia: nõ
odio: neqꝫ prece: neqꝫ precario
vt poetico vtar verbo: a recti
iudicij quã nouisset semita di/
uertebat. Erat tamen cum illa
seueritate summa humanitas
misericordiaqꝫ cõiuncta: eaqꝫ
in delictis sacerdotum potissi/
mum vtebatur. Idqꝫ agebat vt
nec impunitum crimen relin/
queret: nec etiã ad viuum pu
tridum vulnus penitus reseca
ret. Tantũqꝫ sua industria sua.
qꝫ solicitudine factũ est: vt cle
rum quem satis in bonestum:
satisqꝫ deperditum omni gene
re flagitiorum acceperat: satis
modestum satisqꝫ emendatum
relinqueret. A multis quoqꝫ er
ratis ciues suos maximeqꝫ a
cõmercijs vsurarijs reuocãs:
alios ad rectã viuẽdi normã
pduxit. Ceperat primo in ipsis
primordijs sui potificatus sin/
gulis dominicis diebus ad sin
gulas ciuitatis ecclesie accede
re: ibiqꝫ populo qui affuisset sa
lutis monita ac diuinum pro/

ferre sermonem consueuerat. At postea cernens id iam vilescere cum simul huc alij plures egregijq3 diuini vbi oratores accederēt: decreuit in alium rectius operandi vsum id temp9 consumere. Sic vir sanctus oīa sui muneris officia magna cu3 diligentia maioriq3 charitate prosequebatur. nullum vitans laborem: nullum periculum: nō frigora: non estus: non pluuias obseruabat. Omnes etiam robustissimos iuuenes in tolerādis laboribus anteire videbatur. Accepi ego ab vno ex eius domesticis ministris: illum cū per agros ad ecclesiarum visitationem accederet cum subardenti sepius sole ad opus inceptum exire consuesceret: nōnūq3 compressos remoratosq3 gemitus dum equum ascenderet edere consueuisse: quos ex latenti vt ille existimabat mala valitudine vehementiq3 corporis dolore inflictos comprimere ac dissimulare non poterat. Cumq3 ille vellet sanctu3 virum in ipso itinere remorari: z ad modicam vel parui momēti requiem hortaretur: pge modo aiebat nostrum iter prosequamur. Illud sane intactu3 non preterea: quod egomet in eo viro singularis patientie signum conspexi. Cum enim tribus fere annis ante obitū eius relatum fuisset ei clericos i maiori ecclesia minus attente minusq3 religiose officia matutina celebrare: cepit ipse singulis noctibus ad ecclesiam cathedralem imponende modestie causa accedere. Cumq3 quada3 nocte magna vis ventorum ac pluuie: ex hyemis asperitate omnia perturbaret: accessim9 duo presbyteri: ego et marcus de quo prius verba feci ad antiquum patrem vt illum ab incepto itinere illa tm̄ nocte retraheremus. Cumq3 in sententia permaneret: cepi ego audacius aduersari: asserēs senectuti eius illud incommodum algoris ac pluuie: non enim est vnita cathedrali ecclesie dom9 episcopalis: maximum detrimentum afferre posse. Cumq3 itidem renitenti decerem nōne heri ac nudiustertius hoc egisti pater: hanc tantū cepto operi noctem interpone: quote a tanti rigoris ventorumq3 flantium tempestate cōserues tum ille testimonium apostoli tanq3 pro contrario sumens ar

gumento: In fame inquiēs et sitiin frigore et nuditate: cum me tanq̄ imbecilliorem ad remanendum hortatus esset: ipse ad susceptū iam munus prosequendum properauit. His tantis tanq̄ egregijs virtutibus effectum est vt magnum sibi sapientie nomē magnamq̄ sanctitatis auctoritatem non solum apud ciues suos: verum etiam apud omnes Italie populos apud nobilissimos principes ac romane curie prelatos compararet. Summa erat populi erga eum reuerentia: summa pietas: magna de eius sanctitate opinio. Quacunq̄ illum transeuntem intelligebant accurrebant omnes: simulq̄ genibus flexis pronicq̄ in terrā: maiores pariter atq̄ minores ꝛ nobilissimi ciuium atq̄ optimates pro benedictione ab eo suscipienda flectebantur. A summis vō pontificibus non solum amabatur verum summa reuerentia summaq̄ veneratione dignus esse ducebatur. Eugenius quartus qui cognita hominis virtute illum ad eum dignitatis gradus vocauerat paulopost: vt eo copiosius frui posset: florentia illum ad se romam accersiuit. Erat enim pontificis summi vt fertur intentio maiori eum honestare dignitate. Fecissetq̄ voto satis nisi paulopost morbo preuentus diez obijsset. In qua egritudine antonium semper egrotanti assistere: et per manus eius sacrosancte ecclesie sacramēta extremamq̄ vnctionem suscipere voluit. Non minori eum dilectione aut reuerentia nicolaus quintus qui in pontificatu successit eugenio prosecutus est. Integritatem atq̄ hominis sanctitatem non solum admirabatur: verum et alijs p̄dicabat. Diciturq̄ hoc fuisse ex Nicolai summi pontificis ore prolatum. Non minus ait: ego archiepiscopum florentinum sanctorum cathalogo adhuc viuus ascribendum putarem quam Bernardinum mortuum: quē ego multis verissimisq̄ testimonijs omni approbante ecclesia canonica celebratione decorani. ¶ Magnum profecto verbum atq̄ immense sanctitatis testimonium: idq̄ non in bernardini detractionem sed

in laudem antonij prolatum fu isse iudicamus. Cōstituerat eti am idem summus pontifex vt appellationes causarum: et iu/ diciorum que a sententia ipsius archiepiscopi fierent ad sedem apostolicam in romana curia non admitterentur. Existima/ bat enim qd iudicasset vir san/ ctus nullius cuiusque iudicio in fringendum esse. Nil tum ab apostolica sede petisset antoni us: qd non: sine pro se: sine pro quouis alio facillime impetras set. Quinetiam cum in quadam penuria ciuitatis nostre postu lata primo a summo magistra/ tu: acceptaque pecunia publica famelicam plebem ac pauperes iesu christi pauisset antonius: cum perdurante charitate an/ none suis sumptibus prouenti busque episcopatus qui exiles ad modum sunt supplere non pos set: a nicolao papa pro pascēda plebe magne pecunie subsidiū impetrauit. Neque id semel tan tum sed et sepius a summo ma/ gistratu cōsecutus est. Comple ctebantur illum pari charitate pariqz beniuolentia: plati om/ nes ac reuerendissimi roma/ ne ecclesie cardinales. In pri/ misque vir magne auctoritatis ac virtutis dominicus sub titu lo sancte crucis ecclesie roma/ ne cardinalis firmanus: qui de se post obitum magnum inte/ gritatis ac sanctitatis nomen posteris dereliquit. Quid di/ cam de petro sub titulo sancti marci qui eugenij pōtificis ne pos fuerat? Quid de iohanne sub titulo sancti sixti? Quid de eo qui nuper sub titulo sacte: sa bine cardinalis effectus est tūc vo temporis episcopus spole/ tanus erat: quo amore ac mu/ tua inter se charitate. maxime ob similia studia amplecteban tur: consulebatque sepe alter alte rum in rebus dubijs. Quid de reliquis cardinalibus loquar: quibus ita charus erat in beni uolentia deuictus: vt omnes san cto viro rem gratam facere sū mo gestirent desiderio. Neque hoc ex officiosa antonij ambiti one prouenerat. Nemo enim hominum erat: qui minus eo ad gloriam et ad excellentiam dignitatum accenderetur. Nō pecunia: non laude hominum: non vituperatione: non volu/ ptatibus vilis mouebatur anto nius. Non habitum ordinis sui non animum: non faciem aut vultum in dignitate mutarat. Cupiebatque potius vt sepius ex eius ore audiuimus si licuisset ad suam reuerti monasticā cel lulam: quam ad altiora trascende

re. Memini ego cum quidam ei satis impudenter breui cum cardinalem futurum adulandi gratia dixisset: tum ille de stro be inquit ac propinqua morte nobis de maiori gradu ac exaltatióe meditandum. Cūq3 alio item tempore alius eum sancti tatis nomine appellasset: Sancti inquit antonius in paradiso habitāt: nos autem peccatores in terra. Post obitum vo nicolai ad calixtum tertium q̄ apostolica sede ei successerat a summo magistratu nostre ciuitatis legati romam missi sūt inter quos vt legationi adderetur auctoritas antonius primo loco electus. Collegae autē ei⁹ giannot⁹ pandolfinus eque strís ordinis: otto nicolinus iurisc̄ōsultus: antonius ridulfus & iohannes medices. Qui cū3 perusio iter facientes romam magno apparatu peruenissent statuta die in consistorio publico ad presentiam pontificis ad missi sunt. Quo in loco qui & p sonarum auctoritate: & magna hominum etiam doctissimorū frequentia celeberrimus erat: talis fuit ad summū3 pontificē oratio antonij: tanta verborū3 ac sententiarum venustate: tantaq3 gestus ac vultus grauitate vocisq3 sonoritate prolata: vt stupentibus omnibus nō's theologus aut orator: sed missus e celo angelus prolocutus esse videretur. Tangebat in ea oratione abstrusa mysteria: sententiasq3 grauissimas adiecerat. Que omnia nunc enumerare cum adhuc ipa extet oratio superfluum indicō. Qua ex re id factum est: vt cum antonius magnum antea ciuitatis nostre nomen maiorū3 gloria maiorīq3 auctoritate illustrass3 ad successorem calixti pium secundum romanum pontificē3 eode3 legationis officio fungi summo itidem eligenti magistratu cogeretur. Nec fuit ea legatio priore deterior: aut apparatus: aut personarū3 dignitate: in qua etiam elegans ac gloriosa fuit oratio antonij. Fuerunt autem college antonij in hac secūda legatione angelus acciaiolus equestris ordinis: loisius guicciardinus: petrus pazius: gulielmus rucellarius petrusfrancisc⁹ medices. Qua vo beniuolentia ac dilectione pius papa ex ea parua q̄s in illa legatione cum eo habuerat consuetudine antonium complexus fuerit: q̄q3 de eius sanctitate opinionem conceperit: indicauit postea in obitu eius decretum eiusdem summi pon

tificis: quam rem paulopost se riosi⁹ enarrabo. Illud sane ad maximam antonij laudem cessisse videtur q cum pius papa in ipsa prima assumptione suam vellet curiam romanam in quibusdam minus decenter: minusq honeste vsitatis reformari: ad id curandum aliquos ex grauioribus cardinalibus constituisset quos reformatores curie appellauit. Antonium quoq illis socium tanquā optimum ac prudentissimum virum adiecit. Sed ea reformatio maiori vrgente necessitate: tūc intermissa et in aliud maioris quietis tempus dilata est. Cum etiam federicus imperator qui romam ad coronam imperij capiendam profectus est ad italiam aduentare diceretur: elegit sūmus magistratus nostre ciuitatis antonium legatum: qui imperatori obuiam fieret. Sed antonius iam senio atq imbecillitate cōfractus id honoris ad aliū deferri maluit. Hec dico vt intelligamus qualis, erat de prudētia antonij deq eius facundia opinio: neq profecto falsa. Nā vt cetera omittam in quib⁹ eloquentia Antonij demonstrata est: illud sane silentio pretereū dum esse non censeo q cum ex legatione quam ad calixtū habuit: in patriam cum collegis reuersus esset antonius. Cūq ad summum magistratum: vt de more est functe legatiōis rationem redditurus accessisset: totum enim legationis pōdus ei incubuerat talis tam longa: tam diserta: tāq recenti memoria fuit eorum que gesserāt in legatione copiosa enarratio vt a diuino potius quodam q̄ ab humano ingenio oratio illa habita esse videretur. Eoq id magis animaduerti: quo omnes qui tum aderant plurima admiratione: maximoq stupore perculsos esse conspexi. In vtraq enim legatiōe sancto viro comes fui: et secretarij officio fūctus. Neq vero vsq̄ etiam in rebus magnis deerat antonio animi magnitudo. Quā tum maxime patuit cū etiā magistratum summum nonnullis in rebus coram redarguere ausus est. Idq potissimum fecit eo tempore quo franciscus patauinus: qui nunc est ferrariensis episcopus: tum vero eugenij thesaurari⁹: huc missus ab ipso sūmo magistratu pro vindicandis redimendisq nōnullis nostrorū ciuium: qui rome

detenti erāt: velut obses captꝰ est. Erat tum forte extra civitatem visitationis causa Antoninus. Qui cum hanc rem accepisset magna ad urbem festinatione properavit: summumq; statim magistratū adiit: magnaq; detestatione quod per illos factum erat redarguit. Clamabat tum sūmo magistratui Antoniꝰ non licere quavis de causa viro ecclesiastico violentiā afferri. Qd̄ nisi ab incepto destitissent gravissimā in eos excōmunicatōis sentētiā publicasset. In principio quoq; sui pontificatus: non minore laude dignum operatus est facinus. Cum enim quadam die visitandarum ecclesiarum gratia civitatem perambularet: ventum est ad quendam locum: ubi cives multi publice ad talorum alearumq; ludum convenerant. Quod cum vidisset vir sanctus illuc accedens precedente cruce summa cum detestatione omnia ludi instrumenta subvertit. Cum vero subsequentibus annis subito in civitate nostra ludus novus qui per sortes fiebat exortus esset in quo non tantū nostra: verū et romana civitas infecta erat adeoq; deperdita: ut omnis pene populus relicto artiū exercitio illuc ad perdendam peccuniam privatamq; substantiā se quisq; converteret. tanta fuit pastoris industria: ut sicut repente advenerat ludus detestabilis: ita repente penitus extinctus esse videretur. Quod etiā rome postea summus pontifex ad imitationem Antonij tolli iussit. Ex qua ieiunum id bonum consecutū est: q cum quidam ī nostra civitate sacerdos ex illis sortibus aureos mille lucratus esset: intercepit eam peccuniam Antoninus ac pauperibus errogavit. Erat enim tunc quoq; plebs famelica in nostra civitate. Nō defuit etiā tum Antonio magnitudo animi cum sordidissimum hominem ac detestabile caput ioannis canini quem heretica pravitate infectum deprehenderat non approbantibus id multis civibus flāmis concremandum esse adiudicavit. Quod vero in hac extrema positꝰ egritudine in qua etiam decessit: quibus verbis: quo animo ecclesiasticam īmunitatem tutabatur. Cū enim per publicos magistratus lata lex eēt in qua cōtra canones clericorum patrimonia tangebantur: audebat

dicere se etiã in summum magistratum nisi ea lex abrogata fuisset ex communis sententia: quin etiam si opus esset in universam civitatem se interdictũ ecclesiasticum imissurum. Sic merito eum ut summe virtutis virum verebantur omnes: colebãt ut patrem: ut sanctissimũ virum adorabant. Neq; id immerito. Erat enim universorũ civium patronus quidam ac patrie qui omnibus prodesset: neminem lederet: omneq; substantiam suam pauperibus erogaret: neq; id parce aut minutim. Cetum enim aureos in festis paschalibus in pios usus et necessitates pauperum distribuere consueverat: preter quotidianas elemosynas. Nihil sibi reservabat: nihil post se in morte nisi necessariam eamq; parvam ac tenuem suppellectilem deliquerit. Edificandi quoq; curam aut solicitudinem nũq̃ habuit. Hoc successoribus aiebat meis faciendum reliquamus. Verũtamen cũ non parvis terremotibus universa esset florẽtina civitas conquassata: in restaurationem domorum itidẽq; in aliis condendis novis edificiis ita postulãte necessitate cõsumpsit. Et quoniam terremotuum mentionem fecimus adiciendum est illud portentũ qd apud castellum sancti cassiani quod a nostra civitate octo milibus passuũ distat biẽnio post terremotus illos contigisse cõperimus. Nam in vigilia sctĩ bartholomei apostoli summo mane in ipso crepusculo talis tanq; vehemens fuit aeris perturbatio: tanta ventorum procella: ut nulle nedum arbores aut virgulta: sed nec edificia quidem stare potuerint. Evulse sunt radicitus quercus ingẽtissime alie trũcate: pinnus quoq; grossissime per mediũ fracte ac distracte sunt: vastatiq; sunt agri arboribus. Sed neq; domus ulle tantam tempestatem perferre potuerunt. Omniũ tecta eversa ac dispersa non nulla, et integra sublata et longo spatio de loco ad locum translata fuit. Pleraq; edificia penitus ad terram postrata. Occisi etiã multi promiscui sexus viri ac mulieres a ruinis oppressi. De pecoribus nihil loquor cum in ea procella illud sane poeticum dici posset: cum stabulis armẽta trahit. Facta est igitur tũ magna arborum domorum atq; hominum strages. Illud quoq; profecto multa admiratione in ea ventorum perturbatiõe dignũ est: q cum quedam ecclesia ma

gnam ex ea procella ruinam fe
cisset corruentibus alijs vndi/
q; maris ac parietibus: solum
tabernaculum corporis domi/
ni intactum ibidem illesumq;
permansit: magnum sane no/
stre fidei argumentum. Fuit
autem ea rerum perturbatio
ex ventorum commotione sine
aqua primo: mox subsecuta est
ingens pluuia. Nihilo; in eo
turbine salubrius fuit q̄ bre/
uitas temporis: nam octauo fe
re hore spatio perdurauit.
Breue etiam terrarum spati/
um per latitudinem occupauit
Non enim integros mille pas
sus complexa est: per longitu/
dinem vero magis magisq; ad
quinquaginta millia passuum
plusue protracta est: et a tyre/
no vt fertur mari eleuata per
vulteranum agrum ac floren/
tinum ad fesulanum vsq; per/
uenit. Res sane magni porten
ti: ac nostris temporibus inau
dita. Erat vero antonius vt iam
ad illum redeamus vt in alijs
accuratus: ita sui commodi aut
cultus, corporis negligentissi/
mus: adeo vt post menses mul
tos ad commutandas plenas
sordibus ac pediculis tunicel/
las et calligas vix compelli pos
set. Quin etiam id quod ab vno
ex eius fratribus admodum il
li familiarissimo accepi non ta
cebo. Sunt enim que nunc a
me scribuntur de Antonio vi/
ris grauibus: et his qui iam
solido vt ait apostolus vtuntur
cibo maxime edificationis cau
sa ac magne sanctitatis exem/
plar. Quod vero filij huius se/
culi de hisce rebus sentiūt par
ui facimus. Aiebat autem fra
ter ille Antonium quadam vi/
ce cum cibum sumeret petijsset
vt sit vinum sibi misceri: cumq;
frater ille cyatum in quo paulo
āte vrina fuerat abluere ac mū
dum reddere festinaret: sic mi
sceto inquit Antonius: nam lo
tum illorumq; esse nil refert.
In quo beato Francisco simile
quid fecisse apparet qui cinerē
ferculo immiscuisse dicitur ne
vitio gule tangeretur. Ut vero
sui aut voluptatis negligentis/
simus: ita erat equi iustiq; di/
ligentissimus obseruator. Ab
eo quod semel bonum rectum/
q; esse nouerat nullis multo/
rum magnorumq; ciuium pre
cibus flectebatur. Sic tandem
ciues omnes illum admodum
verebantur et amabant pluri/
mum. Quin hec fuerūt cosmi
multa cum sapientia verba pro
lata: qui vt opibus ita et pruden

tia ceteros ciuium anteire du/ cebatur. Magne aiebat fue/ runt hac tempestate nostre ci/ uitatis calamitates: maiora pe ricula bellorum: pestis: inedie terremotuũ. imprimisq̧ occul tarum seditionum: que omnia meo iudicio nostram euertis/ sent ciuitatem: nisi pontificis nostri merita orationesq̧ re/ stituissent. O preclara ac sapi/ enti viro digna sententia. Is etiam vt nuper in successore antonij sic prius in ipsa anto nij promotione sua suorumq̧ postponens cõmoda: vtilitati publice ꝯsulendũ putauit. Il/ lud sane non est pretermitten dum: quod ad perfectam An/ tonij gloriam pertinere videa tur. Nihil enim deest vt pro pheta ait timentibus deum. Si enim Antonio tabulis te/ stamentoq̧ dignitatem suam cuippiam legare licuisset: ne/ minem ei qui sibi in pontifi/ catu successit preponendum iu dicasset. Eum enim rectum do ctumq̧ virum existimabat: cu ius etiam iudicio in dubijs va rijsq̧ sententijs sepius vteba/ tur. Sed de hoc alias. Nunc ad Antonium redeamus. Qui cum igitur septuagesimum eta/ tis annum attigisset: tredecim

enim vt diximus annis ponti ficatum gessit ad quẽ cum qn/ quagesimum septimum ageret annum assumptꝰ est: febri qua dam lenta correptus quã fleg/ maticam physici appellant: non vehementi sed longa egri tudine laborauit. Cumq̧ ce/ pisset morbus ingrauescere ve hementiorq̧ eum febris vexa ret accessi ego ad lectum i quo iacebat conabarq̧: vt fit egro/ tis: ipsum amantissimum pa/ trem consolari simulq̧ bonam spem ⁊ conualescentiam polli cebar. Ad quod vir sanctus fiat inquit voluntas dei. Et pau lopost subiunxit prophete ver ba que scribuntur in psalmo. Dies inquit annorum nostro rum in ipsis septuaginta an/ nis quasi preuidisset vite sue terminum: cuz ad eam iam eta tem vt paulo superius dixitꝰ peruenisset. Imposuerat etiaz non multo antea extremã ma num ingenti libro magnoq̧ vo lumini quam summam appel lauit. Quam longo tẽpore ma gno labore multoq̧ artificio cõ scriptam: vt paulopost docebo non ad meatus syderum na/ turenq̧ occultas vires demon strandas: sed ad dandam edo cendamq̧ eam salutis scien/

tiam ediderat que in edocendo timore domini cum perceptione mandatorum eius ac operis consumatione posita ē. In quo libro quicquid ad consideratione em speculationemq; sacratissime theorie: quicquid ad nobilissimarū virtutum acquisitionem: quicquid deniq; ad bene beateq; viuendi vsum pertinere videatur dilucide sapienterq; conscriptum est. Nihil pretermissum: nil obscure nil concise mutilateq; dictum. Eaq; de causa magno eum volumine necessario conclusit. Non enim de vniuersalibus tm̄ rebus scripsit: verum etiā ad particularia queq; descendens ad hunc nostrum viuendi vsum & ad singulare3 quandam humane vite operationem doctrinam accomodauit. Quam etiam quinquepartitam esse voluit. Et in prima parte de anima in genere deq; eius nobilitate ac de immortalitate anime disputauerit. De infusione eius in corpore: de eius potentijs que extrinsecus sunt: de intellectu ac voluntate de passionibus anime. Item de causis peccati. De peccato ac nocumento eius. Item de septemplici genere legum

Cuius principium est. Quam magnificata sunt opera tua domine. Et vade ad formicam o piger. In secunda parte de septem vitijs in specie & de eorum ramis. In primisq; de superbia eorum capite: et in primo titulo tractauit de simonia & vsuris diffuse: in secundo de restitutionibus: item de iuramento ac periurio: item de voto ac transgressione voti: postremo de infidelitate eiusq; generibus. Que incipit. Tu contribulasti capita draconum in aqs: tu cōfregisti capita dracōis. In tertia de officijs cuiusq; hominis cuiuscunq; conditionis: de omni arte atq; vsu viuendi vtilissimū sane opus: quod etiā de statibus hominum appellauit. In quo etiam de censuris: de excommunicatione scz suspensione et interdicto atq; irregularitate copiose pertractauit. Item de septem ecclesie sacramentis. Que incipit: Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. In quarta vo parte de septem virtutibus quatuor cardinalibus tribus theologicis. De gratia spūs scti in genere: de septem donis. Et i dono pietatis adiecit quadraginta sex

fermones de beata virgine maria. Incipit: Benedictionem dabit legislator ibunt de virtute in virtutem: videbitur deus deorum in syon. In quinta vo hystoriam a principio orbis cōditi vsqz ad tempora sua complexus ē. Que incipit. Loquar propositiones ab initio. Alios itidem breues libellos quosdam latino: nonnullos etrusco sermone conscripsit: vt sacerdotibus minus doctis aliisqz idiotis personis consuleret. In quibus omissis argumentorū disceptationibus nudas conclusiones breuitatis causa conscripsit. In illo vo magnoopere quam quinqzpartitam summam esse diximus nihil omnino dixit quod non multis rationibus maximisqz argumentis: omniumqz etiam approbatissimorum doctorum augustini hieronymi grerorij ambrosij thome: aliorumqz testimonijs: atqz auctoritate ꝯfirmatū protulerit: adeo vt nemovnqȝ in tāto ope quicqȝ min9 recte minus elimate aut iprudenter prolatum redarguere potuerit. In qua re illud sane multa admiratiōe dignū ē cū hoīez q̄ ꝑus ī ordine suo in ꝯtinua ac maxima suoꝝ fratꝝ admistratiōe:

deinde ī pōtificatu ī maximis negociorum ac rerum agendarum perturbationibus constitutus fuerit potuisse tot librorum volumina tam varijs materijs conscripta tot doctorum ac sacrorum canonum testimonijs & auctoritate firmata conscribere. Cum igitur antoninus vt paulo superius diximus iam libros suos pro suo desiderio ad cōmunem hominum vtilitatem exactos reddidisset: cū iam clerum ciuesqȝ suos ex mala vitiorum consuetudine ad recte viuendi normam maxima ex parte reuocasset: cū deniqȝ de se omnibus mortalibus optimum sanctissime vite exemplum prebuisset: placuit altissimo corona debita tantorum laborum hominē non frustrari. In ea igitur de qua nunc diximus positus egritudine: curauit p̄mo omnia ecclie q̄ oībus mādat fidelib9 sacramēta suscipe. Cūqȝ in die aplōꝝ philippi & iacobi ante crepusculū extremā vnctionē simulqȝ plenariā indulgētiā astātib9 frib9 suis q̄ secū viri ī ea egritudine assidue ac frequentes magna cū charitate obseruarūt suscepisset: cūqȝ illi circūfusi lecto matutinum offīū decātarēt ꝑuenissētqȝ ad

laudeꝛum vir sanctus in ipsa iam mortis anxietate positus magno conatu in fervore spiritus initium aliis faciens dixit: Deus in adiutorium meum intende. Quod imense pietatis signum: magna fuit gemituum omnib⁹ astātibus ac lachrymarum reintegratio. Cū vo quasi ad ipsum vite terminum devenisset: nec iam ulla nisi pauca admodū atq; ea semi integra verba proferret: hoc sepius ex ore eius verbum auscultantib⁹ audiebatur: servire deo regnare est: quasi iam laboris sui premium paratamq; ante oculos mercedem intueretur. Aliud hoc item verbum sepius proferebat. Sancta ⁊ imaculata virginitas: quibus te laudibus efferam nescio. Cūq; fratres qui totum iam psalterium legerāt eosdem psalmos reiterarent ꝑvenissentq; ad eū versum psalmi vigesimi quarti qui dicit: Oculi mei semꝑ ad dominū: ipse elevatis tunc oculis erectisq; ad celum manibus eundem versum replicavit: Oculi mei semper ad dominum: quoniā ipse evellet d̄ laqueo pedes meos. Simulq; ex continuo labiorum motu ⁊ ex nonnullis perceptis ex ore eius verbis intelligebatur illum in continua tacitaq; psalmodia detineri. Maxime q; eum psalmū sepius iterare videbatur qui in ultimis matutinis laudibus decantat: Laudate dominum de celis et reliqua: quo etiam in vita ut sui fratres asserunt delectari plurimum consueverat. Nō nūq; etiam porrectā a fratribus brevem domini crucifixi imaginē cōplexus tāto dilectiōis de osculabatur affectu: ut astantes oēs nullo pacto lachrymas continere valeremus. Sequenti igitur die post festum apostoloꝝ hoc est secunda maii: ⁊ in vigilia ascensionis domini post lōgam anxietatem spiritus ille sanctissim⁹ solutis corporis vinculis ad ethereas sedes evolavit. Quod magnis signis verissimisq; argumētis ita fuisse cōprobatur: ex quibus nō omnia nunc recensenda sed quedam in laudem tantarum virtutum pretermittēda nō sunt. Illūdq; in primis quod verissima ipsorum fratrum narratione percepimus. Fertur enim quidam eiusdem ordinis frater constātius nomine vir magne sanctitatis: cum esset in civitate esculana ⁊ vigilans oraret in ecclesia vidisse manifeste antonium eadem ipsa hora qua ex hac vita migravit gloriosum ad cele

ftem patriam euolasse. Utqꝫ il/
lud ita esse maiori confirmaret
argumento vidit eadem hora
alium fratrem qui etiam i alia
ciuitate tunc obierat non iam
ad celum sed ad purgatorias se
des descendere. Quod cuꝫ ille
aliquādiu reticens ⁊ leticia in
sueta vultusqꝫ hylaritate dissi/
mulare nō posset: pulsatus pre/
cibus diu a fratribus tandeꝫ id
quod vidisset magno cum gau
dio enarrauit: ⁊ de morte vtro
runqꝫ post aliquod dies id ita
esse certa rei experientia com
pertum est. In ipso quoqꝫ exe/
quiarum die dum corpus in ec
clesia sancti marci positum eēt:
accessit mulier q̄ altero latere
debilitato ac stupido diu man/
cha fuerat tactoqꝫ sancto corpo
re anteq̄ꝫ de ecclesia recederet
integritatē virium in toto cor
pore se recepisse percepit. Sed
anteq̄ꝫ ad reliqua que volumꝰ
signa narrare accedamus dicē
dum est quali eum honore i ip
so funere pius romanus ponti
fex honestare ac gloriosum red
dere voluerit: qui tum forte in
ciuitate florentina aderat ⁊ ad
celebrandum id concilium qd̄
dictum appellauit mantuam ꝑ
perabat. Primum igitur om/
nium statim post obitum An/
tonij funus ipsuꝫ diligenter ac
magnifice curari pro viri ac ci
uitatis dignitate mandauit: q̄ꝫ
pluresqꝫ episcopos aliosqꝫ pre
latos ad funus deducendū ac/
cedere: omnem archiepiscopi
defuncti familiam longis pul/
lisqꝫ vestibus indui: ad quod ēt
bona pars ciuium magneqꝫ au
ctoritatis viri honestādum ac
cesserūt. Reuerendissimus q̄ꝫ
cardinalis sancti marci de quo
superius mentionem fecimus
tum amicitia tum pietate com
motus in ipsa cathedrali eccle
sia officio exequiarū adesse vo
luit. Primum igitur ad ecclesi
am maiorem deductum vnde
rite officio celebrato ad ecclesi
am sancti marci et conuentum
predicatorum vesperi magna
populi subsequente multitudi/
ne corpus translatum. Sic eniꝫ
ipse testamento legauerat: vt
iuxta fratres suos humi conde
retur. Videres tum vniuersam
cōmotam ciuitatem a maiori
bus vsqꝫ ag minores: ⁊ tam ma
res q̄ꝫ feminas ad sancti viri
manus pedesqꝫ deosculandos
accedere. Hinc gemitus: inde
suspiria: a mltis lachryme: a nō
nullis querule voces edebant.
Neqꝫ hoc tantum ipsa ciuitas
fecit viciqꝫ in suburbijs positi:
verum ex montibus vndiqꝫ de
scendētes ac de remotis regio

nib⁹ innumerabilis populus ac cedebat. Addiderat etiam summus pontifex maximum eius viri sanctitati testimonium: vt quicūq; ad sanctum corpus benedictasq; manus deosculandas accessisset: septem annos septemq; quadragenas indulgentie ac culparum remissionis consequeretur. Factumq; est ex noua semper superuenientis populi atq; aduenarum multitudine vt sanctum corp⁹ in ipsa ecclesia aliquot dies videndum omnibus deosculandumq; necessario poneretur: necnisi octaua die post ei⁹ obitum sepulchro condi posset. Illudq; sane multa admiratione dignum est tanto tempore reseruatum corpus exanime nullum tetrum odorem edidisse: quin potius mirabili semper fragrantia redolebat. Uidebaturq; omniū iudicio venustior letiorq; in mortuo facies q̄ fuerat in viuo. Insuper manus pedesq; nullo rigore cōtracti nulloq; maculati liuore cernebantur. Quod certe oībus id cernentibus magnum sanctitatis signū esse ducebatur. Ad signa vo que hactenus post eius obitum visa sunt non omnia tamē enarranda accedamus. Sed vt paulo ante dixeramus nō sunt etiam omnia pretermittenda: ne eam partē que multis fortasse in eo nobilissima esse videatur intactam relinquam⁹: vtq; etiam piis mentibus aliqua ex parte satisfactum esse videatur Pauca igit̄ ex illis certissima perstringemus. Simulq; cum singulis diebus noua semp addi videantur: aliis hoc munus copiosius absoluendum relinquem⁹. Narrauit mihi nuper vir quidam leonardus antonii ciuis reatinus non ex infima plebe se huius sancti viri meritis non tantū bonam valitudinem verum etiam incolumitatem ac vitam consecutum. Nā cum ad balneas porrecte profectus in grauissimam febrem incidisset: adeo vt iam de sua salute diffideret: recordatus sanctitatis antonii pōtificis: facto voto statim conualuit. Filiolū q̄s suum qui de alto loco ad terras ceciderat cum medici iam de eius morte patri meditandum preciperēt magna cum fiducia pater sancto viro antonio natū vnicum toto mentis affectu cōmendauit: ꝛ paulo post filium se habere incolumez intellexit Hec mihi leonardus ipse longiore narratione cum lachrymis recensebat. In cuius rei testimonium ad sepulchrum An

tonij magnam sui ac filioli par uulam imaginem appofuerat. Accepimus etiam a fide dignis mulierem quedam hinc ciuem ac nobilem cum in pariendo diu tius laborasset nec difficultati partus ullum remedium in/ uenire posset: superpositis alli gatisque eius uentri paucis ad. modum pilis qui ex barba An tonij iam mortui abrasi conser uatique fuerant illico partus fa/ cilitatem ac perfectionem consecutam. Reuerendissimus uero cardina lis sancti sixti uir magne scien/ tie atque auctoritatis, cum etate simul ac morbo confectus senis ad ciuitatem florentinam acce deret: nunciatusque ei esset obitus antonij oculis simul ac mente ad celum erectis a sancto uiro magnum sensibiliter egritudi/ nis sue ac corporis passionum leuamen impetrauit. Cumque postea ciuitatem intrasset: ad se pulchrum antonij supplex cum lachrymis in testimonium tan te sanctitatis accessit: ibique lam padem gloriosam accendi uo/ luit. Quid luisius qui fuerat An/ tonij domesticus nonne patrem suum iacobum qui ob infirmi/ tatem ex amentia noctu domum exire et solus in tenebris ciuita tem circuire consueuerat: nec ab hoc morbo ulla medicorum cu ra biennio sanari poterat: cum pro eo filius sancto uiro uotum fecisset incolumem ac sanum pa/ renti recepit? Quod mihi po/ stea ipse luisius proprio ore re/ censuit. Alius item adolescens nicolaus sacchetus nomine ci/ uis noster cum grauissimo apo/ plexie morbo correptus esset: cumque de eius uita penitus me/ dici diffiderent eo quod ultra ui/ ginti et quatuor horas insensibi lis perduraret: contigit ut duo ex fratribus predicatorum qui ad uisitandum infirmum acces serant cum illum pene mortuum esse conspexissent reuersi domum positis genibus ad sepulchrum antonij orauerunt pro illo. Qui statim sequenti die stupentibus omnibus conualescere cepit: sicque non multo post incolumitati re/ stitutus. Possem alia multa su gna huiusmodi enarrare que pretermittenda censeo. Pluris enim facienda indicamus que in eius uita ac moribus uidimus quecumque ex eius doctrina ac sapi/ entia bona nascuntur que super rius enarrauimus quam ipsa miracula. Quin etiam antequam ex hac uita decederet antonius non caruit eius uita miraculis. Cum enim aliquot annis ante obitum pro officio pastorali suffraganei sui episcopi pistoriensis diocesim

visitaret: est enim florētina ci/
uitas vrbis pistorij sesularūqꝫ
metropolis: cumqꝫ ipsas quoqꝫ
alpes visitando circuiret per/
uenit ad officinā quandā fer/
ri fundendi. Cumqꝫ ipse vna
cum suis comitib9 vidende no
ue fabrice desiderio officinam
intrasset: fertur quidam ex his
qui fabrili operi intenti erant
calore ignis ac labore fatigat9
cum eos intrantes officinā cō/
spiceret idqꝫ moleste ferret: ce
pisse pturbati animi verba ac
blassemias proferre. Mirum
est profecto quod fertur. Cepit
statim ferrum congellari: adeo
vt nullo igne nullo labore nul/
laqꝫ arte fundi posset sicqꝫ tota
illa nocte perdurauit. Sequen
ti mane officine magister sctō
vt videtur spiritu afflatus ad
antonium accedit eumqꝫ sum/
mis precibus exorat vt ad offi
cinam accedens super illam si
gnum crucis eiusqꝫ benedictio
nem infunderet. Quod cum fe
cisset antonius motus viri pre
cib9: ferrum quod prius duris/
simum fuerat statim fundi ce/
pit. Hoc mihi hi qui cum ipso
presule presentes fuerant mox
vt in patriam reuersus est ma
gna cum gratulatione retule/
runt. In alia item visitatione
sue diocesis: eius scilicet partis
que est bononiam versus: que
mugellus nūcupatur cum per/
uenisset ad quandam plebem
nunciatumqꝫ esset ei plebanū
loci grauiter egrotare: accessit
vir sanctus ad lectum egroti.
Cumqꝫ super eo quoddam euā
gelium certasqꝫ orationes per
legisset: paulo post sacerdos qui
prius de salute sua parum spe/
rabat cepit integerime valitu/
dinis vires assumere. In qua
re non dubitabant omnes qui
astiterant id antonij orationi/
bus impetratum fuisse. Illud
sane profiteri licet: quod in no
stra familia experimento didi/
ci. Cum enim alio item tempo
re ecclias rurales visitaret an/
tonius: et me alioqꝫ propinquo
meo impetrante ad villam no
stram castilionensem diuertis/
set ibiqꝫ pernoctasset: cuꝫ se quē
ti luce discessum pararet cepi
apud illum calamitatem nraꝫ
deplorare ex eo qꝫ cū tres esse/
mus in familia nostra ex qbus
vnus solummodo danthes no
mine vxorem eamqꝫ multis an
nis sterilem haberet breui de
extinctione antique familie du
bitari facile poterat: simulqꝫ be
nedictionem domui nostre in
auxilium suscipiende prolis ab
eo dari petij atqꝫ ipetraui. Sa/
cumqꝫ est nō multo post vt ea

que multos annos apud virū suum sterilis fuerat: ipso adhuc vivente archipiscopo primo feminam reliquos mares omēs eosqꝫ venustos ceperit filios procreare: continueqꝫ in suscipienda noua prole hactenus perseuerat. In qua re ego bñdictionem sancti viri tātum valuisse non dubito: vt desiderij nostri compotes efficeremur. Hec de signis que partim in vita partim post obitum eius visa sunt: cum multa alia ac pene infinita recenseri possint pro tempore dicta sufficiant.

¶ Conclusio operis dulcisqꝫ lamentatio de transitu antonij eiusqꝫ digna laus.

Non possum autem huius tāti viri mortē atqꝫ absentiam non summo merore summoqꝫ desiderio prosequi. Dicitur beatus ambrosius cum ei obitus cuiusdam optimi ac prestantissimi viri nunciatus esset multis lachrymis faciē irrigare cepisse. Cumqꝫ ille qui id nunciauerat admiraretur hominem grauissimum in tantam: vt ita dixerim: animi molliciem flecti ac causam tanti fletus perquireret. Non est inquit ambrosius deflenda tanti viri carentia: qualem vix multa tempora producere consueuerunt? Merito igitur eius obitū defleuerunt omnes boni omnesqꝫ viri religiosi: qui frequentes ad eum accedentes consulebant hominē in rebus dubijs: quibus tanqꝫ oraculum quoddam totius italie certissimas irreparabilesqꝫ veritatis sententias proferebat. Defleuerunt eū non immerito pauperes iesu christi: quibus patronus altor ac tāqꝫ pius pater extiterat. Tota deniqꝫ ciuitas velut publico luctu sanctum virū pioqꝫ desiderio prosecuta est ī primisqꝫ optimi cives atqꝫ optimates. qui illum tanqꝫ sanctū virum non solum venerabantur atqꝫ colebant: verum etiam verebantur maximam se in eius morte fecisse iacturam profitentur: tanta erat apud illos auctoritas sancti viri. Illudqꝫ sane inauditū ac multa admiratōe dignum est: qꝫ dum eius funus ad ecclesiaꝫ sancti marci deferretur animaduertentibus cernebatur. Ut enim dum viueret concurrebant vniuersi viri ac mulieres ad locum qua illū trāseuntē intelligebāt: summissiqꝫ in terram ac proni sanctū presulem adorare cōsueuerant sic exanimi tū corpori ac feretro inclinati positisqꝫ in terram genibus non curantes etiam plu

niam que tunc forte ingruebat omnes non tm̄ cives verum et advene qui tum multi in nr̄am civitatem propter presentiam summi pontificis advenerant tanq̄ cosuetam ab eo benedictionem accepturi: consuetam ad orationem licet mortuo humiliter ac devote prestabant: magnum de sua erga eum fide ac reverētia testimonium reddentes: maiorez de tali iactura luctum ostendentes. Quis tantam calamitatez christiano populo inflictam non deploret? Quis tam preclaruz iusticie ac veritatis lumen extinctum nō defleat? Vereor ego pfecto ne post hac sblato e medio tāto lumine in obscuram tenebraruz caliginem atqz in gravissimas temporum rerumqz omnium perturbationes protrahamur. Cui rei iam quedam magnaꝝ calamitatum signa suboriri videntur. Totus fluctuat orbis vndiqz: ecclesie vires labefacte iam pluribus annis magno conatu contra impios hostes atqz atrocissimos infideles in cassum hactenus laborarunt. Galli etiā iam non nullas italie partes occuparunt: ⁊ ad maiora accinguntur. Suspensi sunt omnium populorum ac principum animi: magna quedam lune solisqz eclypsis brevi future significare: maiora his temporibus prophetie quedaz minari videntur. Quē sit res exitū habitura incertuz est. Utinam bene vertat. Amen.

¶ Explicit vita beati Antonij de florentia ordinis fratrū predicatorum archiepiscopi florētini edita per Reuerendum sacre theologie doctorem dominum Franciscum de castelione

¶ Epithaphion eiusdem.
Hic est ille tuus pastor florentia: pro quo
Nō cessas mesto spagere rore genas
Patribus haud priscis pietate antonius impar
Qui scp̄sit qcqd lr̄a sacra doce

Finis.

Reuerẽdo patri fratri Tho
me de Leuco generali vicario
cisalpino regularis obseruãtie
ordinis predicatoꝝ frater Ba
ptista finariẽsis salutem dicit:

Scio quosdaz re
uerẽde pater mihi ꝑ iocum: vt
ego accipio succẽsere solitos ꝙ
amare videar oratorias facul/
tates que seculari potius sapiẽ
tie: ꝙ religiose cõuersationi cõ
uenire videant. Qd si serio id
faciãt mihi eque nõ est cure ꝙ
si ioco. Nõ enim singuloꝝ opi/
niones curare debeo: nec oĩuz
votis facere satis possum. Cũ/
ꝙ extãt maioꝝ exempla copio
sissima: ꝛ quidem viroꝝ admo
dũ illustriũ: quibus si vellẽ eo/
rũ accusationẽ facile refellere z
ꝛ me etiam si illas amarẽ: non
iniuria id facere aptissime cõ/
probarem. Sed quo ista loquã
tur zelo ipsi viderint. Mihi
võ sat erit qcqd egero quãtu/
lũcũqꝫ fuerit totũ ad animarũ
salutẽ ꝛ cõmodũ ꝓximoꝝqꝫ re
ferre. Istiusmodi autez homi/
nes valere sinaz: quos scio etiã
ipse nõ ꝓbas. Me siquidẽ iam
diu ita institui: vt qcqd supest
tpis a religionis exercitijs: q/
bus me ab ineũte adolescentia
dedicaui id i sacre scripture ri
mãdis questionibus ꝛ grauio/
ribus studijs libẽter imparti/
ar. Sed aliqñ tñ iuuat in mino
ribus philosophari: et ab illis
theologice: atqꝫ physice disci/
pline subtilissimis rationibus
fessum: vt ita dicã: ingeniuz ad
hec studia humaniora conuer
tere: quibus satis ego fateor a
puero delectatus fui: licz haud
multum ꝑfecerim: ꝛ illa ꝓpter
maiora impedimẽta dudũ pe/
nitus videar reliquisse. Habet
enim etiam ipsa suos fructus sa
tis vberes ꝛ nõ iniocũdus atqꝫ
vt ego arbitror deo etiã nõ in/
gratos. Nã ꝑ se quidẽ optima
sunt mõ bene illis vtare. Cũ er
go me nuꝑ ad hec studia pau/
lulũ cõuertissem estiuo tpe ani
mi laxandi causa: libellum hũc
edidi quẽ tuo nomine dedica/

ni quo tua ꝯfirmat⁹ auctoritate alioꝝ iudicia nō ptimescat. Il/luȝ igif reuerēdissime pr̄ ad te mitto: vt iter ceteras molestias ac labores itineris q̄s ꝑpf mu/nus regiminis tibi demādatū: illustrādo pagrādoqꝫ regiōes ac monasteria visitādo sustinē soles aliqd solatij atqꝫ volupta tis, tibi ac luce frī integerrimo religioso ac itinerꝭ tui socio cō ferre possit: erit itaqꝫ vt opinor tibi viro doctissimo atqꝫ huma nissimo nō ingrat⁹: ceteris vo marie adolescētioribꝫ nō inutil. Cōtinet. n. exhortationē ad ꝯtē ptū mūdi ⁊ religiōis amorē: lꝫ sine succo ⁊ cōpositiōe verboꝝ. Tu ergo illum benigna suscipe manu: meqꝫ tuis apd̄ imortalē deū sp oꝛonibꝫ iuua. Uale.

Serapion de ꝯtēptu mundi reuerēdissimi pr̄is frīs Bapti ste sacre theologie ꝓfessoris et epi vintimiliensis ordinis p̄di catoꝝ feliciter incipit.

Argumentū.

ADo lescentes tris nobilis simos eru ditissimosqꝫ: sapiētis simū quē dā religiosum viꝝ de mūdi cō tēptu: iferniqꝫ penis egregie p̄ dicātē forte ꝯtigit audiuisse: q postqꝫ ex illa auditiōe discesse rāt secū ꝯferre incipiūt sueqꝫ tā dē ꝯsulūt saluti. Parētes patri am mūdū relinquūt. Ad religi onis ꝯuersationē emigrāt. Hi ꝑmūita cōfabulari adorsi sunt: Thomas: Serapion: Ciprian⁹

Thomas. Q̄ꝫ p̄ clare o serapion hodie locutus ē vir ille: quē tu quidē xp̄ianum phi losophuȝ: vulgus vo appellare solet predicatorē. Ego aūt diui nū quendā hominē arbitror q̄ si ceteris hoibus e celo missuȝ.

Serapion. Ipse affui sti o thoma: an ab alio quodam audi uisti

Tho. Ipe o sera/pion affui. Naȝ ego ⁊ ciprianus ⁊ paulus nosti hoīes sūmo mane ad lo/cū accessimus: maturiusqꝫ con/uenimus q̄ꝫ solebamus: atqꝫ se/dētes expectauimus donec ille ad populū sermonem haberet Te quoqꝫ medio ferme ſmone vidimus tardiuscule venientē

Sera. Uera narras o thoma: nā tardi or fui atqꝫ ob hoc ip̄m vehemē ter irascor mihimet. Cuȝ enim multis sermonibus affuerim:

nescio si vnq̃ȝ eque ac tunc fuerīs delectatus. **Tho.** Quid tibi acciderit nescio: mihi certe ipsi hoc accidit: vt pene obliuiscerer mei ita suadenter visus est dicere. **Sera.** Mihi q̃ȝ pene suasit: vt e mundo aufugerē: patrē q̃ȝ relinquerē senē ac sepulchro iā proximū. Dixit enim ab his qui vellent beate viuere mundū prius oportere relinquere. Que sententia haud multū: tamē meo inhesit animo: cū scirē cōplures mundanos hoīes pie ac btē vixisse. **Tho.** Plus ergo apud nostrū cip̄rianū ea ratio valuit: qui hūc penitus viuendi modum mutare disposuit: nec parētes mō sed patriā ꝛ amicos relinq̄re cogitauit. **Serapi.** Quid narras? **Tho.** Velim id non ex me sed ex ipso cognoscas. **Sera.** Ubi nā est. **Tho.** Sequet̄ nos actutum nisi me fallat. Edixim⁹ enim adinuicē nos ad meū ortulum suburbanum ituros. **Sera.** Ego vō si videtur operiri eum hic malo. Cupio enim ab ipo percontari: que nam ei sit mens: quodq̄ȝ secum ipe statuerit. **Tho.** Usq̄ȝ ad fluuium qui subter muros labitur: pedetentim p̄cedamus: nā ꝛ hoc ipm condiximus: vt qui nostrū prior illic adessꝫ: sociū expectaret. **Sera.** Ut tibi videtur o thoma. Sed p̄ deum dic mihi quid eius adeo mouit animū: mentē: rationē: consilium: vt ita deliberarit tā repēte. **Tho.** Multa qdē o serapion d̄ mūdanaꝝ reꝝ cōtēptu ꝛ p̄clare dicta me ministi: q̄ quēuis hominē etiaꝫ locupletissimū ad terrenaꝝ rerū despectū allicē possent eaq̄ȝ p̄sertim: que vltimo loco de supplicijs inferni memorauit: que q̄ȝ tā metuēda etiā mihi videntur: vt toto corpore ac visceribus cōtremiscā: cū ī mēte veniūt. **Sera.** Haud multū mihi ridere cupiēti: risū expsisti thoma. **Tho.** Quā obrē? **Sera.** Quī absurda dicere inceptas. **Tho.** Absurda o serapiō. **Sera.** Immo ꝛ deliramenta. **Tho.** An tibi delirameta videt̄ ista? **Se.** Prorsus ita. **Tho.**

Male pfectonarras. ego ñ solũ
ista credo:ꝫ vissima eẽ ꝯfiteoꝛ
nihilqꝫ certi⁹ mihi videri põt.

Sera. Proh dei homi
nũqꝫ fidem ꝙ te
nũc subito factum vecoꝛdẽ vi/
deo? Nã anicularꝫ nugas sequi
mihi videris que apud iferos
ea pictoꝝ poꝛtenta manere in/
ter textrina vel apud focũ post
coenas narrare solẽt. Nã illis
hic mos est cuꝫ cenate largiter
fuerint his de reb⁹ philosopha
ri atqꝫ quãto ampli⁹ biberint:
tãto apud inferos maioꝛa refe
rũt esse pdigia.

Tho. Hic vir
nũqꝫ de
sistet in nugis versari. Ego qd
anus garrula loquaꝛ nescio: ta/
lia tamẽ existimo apud inferos
demonũ poꝛtẽta ꝛ penaꝝ gene
ra: qualia nec cuiusuis moꝛta/
lis animus excogitare possit.

Sera. Nunqd etiam
putas illic esse
que a poetis finguntꝛ vt est hy/
pocẽtaurus: chimera: triceps:
cerbarus: cocyti: fremic⁹: trans
uectio acherõtis: sitiẽs tanta/
lus mento summã aquam attin
gẽs: sisiphus saxum versans et
sudãs nihilqꝫ pficiẽs: inexoꝛa-
biles iudices: minos et rada/
mãthus: eacus ꝛ triptolemus:
quoꝝ radamãthus quidẽ asia/
ticos: eacus aũt eos q venerint
ab europa iudicare phibentur
Minos autẽ cõmissum ferunt
vt iudicet si occultuꝫ qcqꝫ aliis
extitat: ꝛ alios ad beatoꝝ insu/
las alios ad tartaꝝ transmittat
Hec ꝛ his similia narrãt fabu/
le. Multaqꝫ pterea variarum
monstra feraꝝ: vti nos olim in
scholis audiuim⁹. Hec foꝛtasse
metuit cyprian⁹: qui ꝛ charissi
mos parẽtes ꝛ pulcherrimam
domũ ꝛ amplissimuꝫ posterga
re patrimoniuꝫ cogitauit. Hec
et ipse metuens totis artubus
cõtremiscis. Sed mihi crede
bono animo esto. Nam vt ad
martiã cathonis filiã scribit se
neca illa que inferos faciũt ter
ribiles fabule sunt. Luserũt igt
ista poete ꝛ vanis nos agitaue
re terroribus.

Tho. Hui hui
o serapi
on: ꝙ astutus es ꝛ me tanqꝫ pu
eruꝫ ludis. Putas me nũc tuis
verbis cõuictũ: ꝛ iã non audẽã
ꝯfiteri maximas apud inferos
esse penas: o ꝙ inept⁹ ẽ hõ iste.

Sera. Mitius me do
ceas: ne ab scho
lis tuis aufugiã.

Tho. Mitioꝛ
o serapi
on tecũ sum ꝙ opoꝛtet. Nã oꝛa
toꝛie me ꝯuincere pgis nescio
quas adducens similitudines
nõ sibi inuicẽ cõueniẽtes: vt si/
cut ista: que fabulosa esse dixisti

non puto apud inferos esse: ita
nec alia. Verum hic pbādi mo
dus nullius estimari debet mo
mēti ad veritatē. Adeo ne me
delirare censes: vt poetis & pi/
ctoribus credēdū oino putem.
Nā ɔtradicens nescio que poe
taꝝ somnia ī mediū adduxisti:
que ab illis ficta fuisse manife/
stū ē. Quis enim ē tam excors
quē ista moueāt? Sed alia sunt
apud inferos his multo terri/
biliora: que maturinus ille pre
dicator elegāter explicauit: vt
ignis inextinguibilis atroce te
nebre: demonū ac malignoꝝ
spirituum ɔspectus terribilissi
mus: qui mltofit tetrior q̄ mō
stra que poete somniātes vide
runt. Atqꝫ multo etiā plura me
morata sunt que ille sic pbauit:
vt omnia ex diuinis libris testi
monia certissima verissimaqꝫ
pferret. Vsus eni semp fuit ad
huiusce veritatis ɔfirmationē
tuꝫ pphetijs tum euāgelijs. Ex
diuinis libris sentētiās ad oia
que dixit accomodatas habuit
qḋ pbatiōis genus in oib⁹ cau
sis & debet & solet valere pluri/
mū. Illa o serapion & ego & cy/
prianus extimescimus: & qdeꝫ
vehemēter nullusqꝫ vt opinor
erit tā firmo & ɔstāti animo: ni
si forte is insaniat: qui possit cū
ea secū cogitauerit nō timere:
Quis enim se ppetuo crucian/
duꝫ igne inextinguibili sempi
ternoqꝫ ɔsideras: cui non sunt
ethnei ignes cōparandi: vide
quātum ardeat: sine metu sine
solicitudine eē queat? Sed hec
nūc relinquamus. Nō enim a
nobis pbari debent que ab illo
viro doctissimo hodie fuerunt
abunde satis supqꝫ pbata. Scio
ꝑterea te magis: vt soles: dispu
tādi studio q̄ ex animi senten/
tia lo
qui.
Sera. Recte sen
tis o tho/
ma sed vellē iam cyprianus ad
esset: vt posseꝫ ea que dixeras p
con
tari.
Tho. Tace ne for
te te exaudi
at. Adest enim cogitabundus
nescio quid secum murmurās.
An non
vides.
Sera. Video
equidē
multūqꝫ demiror. Est nāqꝫ soli
to tristior: alio vultu: alio īcessu
vestitu obsolētiore: corpe incul
to & horrido capillatior: q̄ an-
te & oculis atqꝫ aspectu denun
ciare videt mutationes animi
sui. Recte tū feceris si ad eum
sermonem
ɔuerteris.
Tho. Ita fa
ciaꝫ o
serapiō. Per opportune heus
o cypane
venisti.
Cipria. Cur
q̄so?

Tho. Quia res in questione vertebat tibi facile cōpta. Cipri. Uideo qd sit tu mi o thoma mihi narra

Tho. Narro iā tibi sed alind prius abste scire fera pio cupit. Cipri. Quid istuc ē.

Tho. Que nam sit huiusce mutationis tue cā. Cipri. Quid tua refert. Nihil h quidez ad rē ptinet. Sera. Inter mitte nunc istū sermonem:nā postea nobis dicet. Aliud qōuis roga

Tho. Quid rogo? Se. An vera sint que audiuimus.

Tho. Queadmodum dicis.

Sera. Si apud iferos anime post separationē a corpore excruciātur in penis. An non intelligis?

Tho. Intelligo ꝛ iā rogabo. Dic nobis o cipriane reminisceris que de inferni supplicijs ab illo viro doctissimo ac pene diuino quē hodie predicantē audiuimus dicta sunt. Cipri. Optime reminiscor o thoma. Quid tandem?

Tho. Dis in rebus visus ē dubitare serapion sint ne apud inferos ea penaꝝ genera: que ab illo sunt recitata: vt ignis inextinguibilis:sempiterna nox:loca obscurissima: chimerijs vt aiunt tenebris atriora demonum inaudita portēta ꝛ cetera huiusmodi plurima:q̄ psequi longū eēt

Cipri. Utinam vt anus illa optat: ne i ne more pelio securibus cese ceciderent ab igne ad terram trabes: sic ista apud inferos non essent tormenta. Omni enim liberati essemus metu quo die noctuqꝫ pmimur atqꝫ vexamur

Sera. Quis ea questio ab illo satis explicata sit: tamen sententiam tuam quasi nihil vnqꝫ audierim aut cogitauerim nosse velim. Cedo igitur mihi: nisi quid negocij te impediat narraqꝫ nobis. Est enim rerum earum noticia ad bene viuendum: nō modo vtilis: verum etiam necessaria: vt quoniam multi ad beatam vitam amore minime abduci possunt: territi saltem quodā suborto timore trahant

Cipri. Uera predicas o serapion. Ego enim vt de meipso interiꝫ dicā

nihil vnq̄ȝ vidi: nihil audiui: nihil ipse legendo querendo/ue cognoui: quod me magis ab voluptatum illecebris reuocauerit animumq̄ȝ ad virtutes induxerit. Tātūq̄ȝ apud me valuit illa sententia vt iam me vehementer peniteat anteacte vite: q̄nquidem intelligam ob eā marias mihi penas eē luēdas.

Sera. Sacris litteris ista dicentibus satis assentio: sed meministi ab eximio oratore dictum esse difficile in his reb⁹ mentis aciem a consuetudine oculoꝝ abducē. Nam ego nullum vnq̄ȝ penit⁹ vidi hominem qui apud inferos illa vidisset: vt nobis annunciaret.

Cipria. Miror o serapion: cum ea solum velis credere: q̄ oculis tm̄ sūt perspicua: his vō que animo debent ꝛ cogitatōe comp̄rehēdi: assentiri recusas quin potius admiraris: cum tibi dicuntur quasi noua sint ꝛ inaudita ꝛ non apud omnes manifestissima. Qua in re similis mihi esse videris pastori apō actium qui cum nauem nunq̄ȝ vidisset vt procul diuinum vehiculum argonautarū e monte cōspexit admirans ꝛ perterritus hoc modo loquitur. Tanta moles labitur fremebunda ex alto ingenti sonitu ꝛ strepitu p̄re se vndas euoluit vertices enim suscitat: ruit prolapsa pelagus respergit profluit ita vt interruptum credas nimbum: Quid rides o serapion? Una quidem refellendi species est: cum quis aliquid dicat: ridere non autem arguere.

Serapi. Risum mihi o cipriane ciconcitasti quoniā me opilion mirāti nauem similem fecisti. Sed age concedo penas apud inferos esse quod etiam propter sacras litteras ante concessi. At percōtari cupio: videris ne ipse hominem qui reuersus ab inferis vel ex acheronte: vt dici solet: ea tibi denunciarit. Hoc enim mihi videtur mirabile: q̄ e tanta hominum multitudine: qui ad ea loca migrauerunt adhuc videris neminem qui ea que illic agerentur tibi narrare potuerit: nisi forte poete testimonio te defenderis: facilis descensus auerni: sed reuocare gradum superasq̄ȝ euaderē ad auras hoc opus hic labor est.

Ciprianus. Possem tibi demonstrare: si temporis conditio pateretur tum ex diuinis libris: tum ex antiquis annalium monumen

tis que, ⁊ q̄ꝫ terribilia penaruꝫ
ac suppliciorum genera in in/
ferno sint etiaꝫ si abste visus sic
nemo qui ea ambabus vt di/
ci solet manibus attrectauerit.
Multa eni o serapion esse fate
amur necesse ē: que nullꝰ oīno
hoīum vidit. Et extra nostros
requiramus exēpla. Abste pe/
to: vtrum ne animus tibi sit ali
us a corpo re an non. **Serapi.** Pro/
sus ita. **Cipria.** An illū
o cu[l]kyn q̄ꝫ vi/disti? **Sera.** Nunq̄ꝫ o cypriane
Cipria. An alio quo/dam sensu cor
poris cōprehēdisti: cū sensu pci
pi nihil queat nisi corporeuꝫ et
ip̄z sit qd̄ sentitur. **Sera.** Mini me.
Cipria. Nōne id totū
qd̄ an'mū dici
mus potius mēte ⁊ ratiōe com
prehen dimꝰ. **Serapi.** Ui/def
Cipria. Quid ergo re
cusas credere
in inferno post mortē maloruꝫ
animos cruciari ⁊ pati penas
etiaꝫ si ex illis nunq̄ꝫ tibi alias
visus est: qui reuersus ab infe
ris ea tibi dixerit: An arbitra
ris nullā eos aliā habere curā:
nisi te ad viridarios mittere

q̄ꝫ q̄ꝫ reperiamus multos in di
uinis libris ip̄mq̄ꝫ ducē nostrū
xp̄m excitatos a mortuis surre
xisse: plurimaq̄ꝫ narrauisse. Sꝫ
nūc ista relinquamus: nam se/
ries ē lōgis sima reruꝫ. **Sera.** Iaꝫ mi/
hi o cipriane ferme suasum est:
sed opto nil molestū sit: aliquaꝫ
his de rebus audire rationem
si modo vllam potes afferre.
Cipri. Quia semp ratio
nes quasdā pscru
taris: nec facilē differētibꝰ pre/
stas assensum breui nūc tibi cō
cludā ratiōe: oportere. s. crede
re penas ⁊ supplicia apud infe
ros eē atq̄ꝫ ita cōcludā: Putas
ne aliquē deū eē vel nō? Uide
vt diligēter rn̄deas ⁊ mature.
Sera. Puto equidem
eiusq̄ꝫ notio vi/
def mihi in animis hominū a
natura indita. Nā vt quidā sa/
piēs ait: Nemo ē qui deū eē nō
putet: ⁊ si qualis sit habendus
igno ret. **Cipri.** Credis et
ip̄m iustū.
Sera. Maxime v̄o et
iustū ⁊ sapienteꝫ
arbi tror **Cipri.** Et omnipo/
tentem ⁊ hu
mana cu rantem. **Sera.** Pro/
sus ita.
Cipri. Animos v̄o qd̄?
Nōne arbitraris

eē ppetuos ꝛ manere post dis/ solutioné tanq̄ ex vinculis q/ busdā a corpe exemptos. Aut certe illoꝝ faues opinioni qui rētur animos simul cū corpori bus in teririre.

Sera. Minime is assētio o cipriane: qn tum animos opi nor maxime viuere cū ex isto corpe fuerint sepati. Neq̄ vn/ q̄ alit mihi psuadē qs potuit.

Cipri. Age ad hāc mihi respōde questio/ nē. Putas ne aliquā eē maloꝝ bonorūue differentiā: an paria ꝯtingere vtrisq̄ post mortem.

Sera. Nimium puto a malis bonos et mortuos plurimū differre: nec alr decet viꝝ sane mētis asserē

Cipria. Uides quid se quitur?

Serap. Quid iādē?

Cipri. Ut post mortē ꝛ bonis in celo bona: ꝛ in infer no malis mala pueniant. Alio/ qn vel nō manerēt animi: vł si oēs eque in celo beati viuerēt: neq̄ scelerati: q pctōꝝ labibus ingnati vitam in flagitijs fini/ uissent suoꝝ sceleꝝ apud infē/ ros penas darēt: deus ipe inin stus aut impotēs pbaret qđ ne phas est cogitare

Sera. Maxi me vi.

Tho. Bellissime o ci/ priane cōcludit ratio ꝛ pulchre ad capiendū se rapionē sylogismo visus es quē greci cornutū appellāt. Ac vi de me pfitear: abunde mihi p/ suasum videt.

Cipri. Quid aūt serapiōi?

Tho. Illi satis etiā ar bitror: psuasū eē l3 repugnatissim⁹ sit omniū ho minū ꝛ ad credēdū tradissim⁹

Cipri. Possē ꝛ alia mł ta ad hui⁹ rei con firmationē adducere: sed puto melius in aliud differre opor/ tunum tēpus.

Sera. Quid vi det o ci/ priane. Ista enim etiā te nō di cēte satis credo: q̄uis thomas noster iocari videat ac me tar/ dissimū appellet ad credendū Neq̄ vt veꝝ fatear mł ū vnq̄ dubi tani.

Cipri. At cur me ita argute rogare vi debaris?

Sera. Alio no/ stra tende bat oratio

Cipri Quo tā dem?

Sera. Aperte iā tecū loqur vti cū eo quo cū veluti mecū loqui putē His de rebus te cipriane roga ui nō quo illas nō crederē qui ab ipsis vnguiculis in ea fide sui semper enutritus: sed vt in/

elligerem quid in animo tuo valuisset illa predicatis oratio quidue tecum accipies cōsilij. Maximā enim ac subitam i te vidi a priori ɔsuetudine mutationez. Color sigdem gene ocu li supcilia frons vultus deniqȝ totus sermo qdez tacitus men tis est. Sermones etiam longe dissimiles nunc habes q̄ habē solebas. Nam de reb⁹ iocūdissi mis loqui semp ɔsueuisti deqȝ his que vel in foro vel in thea/ tro vel apud curiam pre oculis haberemus. nunc vō oīa floce pendere videris nihilqȝ vel lo qui vel audire cōtendis nisi de his que sunt futura post mortē Aneo tante mutationis causaz cognoscere si forte mihi persua deri possit vt tuā sequar cipria ne sen tentiā

Cipri.

Ad id qd omissuȝ ē renolueris o serapion?

Sera.

Ego nō id omitto sed intermit ti debere dixi. Uidebam enim cū te pus thomas ipse rogaret te nondū satis dispositū ad re spondenduz nec pmo cōgressu abs te ista requirēda iudicaui.

Cipria.

Quia sic lepi/ dus es: geraz tibi morē: respondeboqȝ: si duo te obseruatur polliciare.

Sera.

Que tan/ dez duo.

Ciprian.

Prius vt ea serues in pectore: lateat res: nemini indicet. Se cūdo vt meū si fieri pōt consi/ liū imi teris.

Sera.

Me co gis o/ pido. Primū qdem facili pro mitto reliquū durius. Est eniȝ arduum: sed tū si thomas iste mecū eandem velit subire sen/ tentiā ad id promitto me datu rū ope ram.

Tho.

Ego sine vlla dubi tatione polliceor. Me paratuȝ habebitis nec a vobis vnq̄ vl la ifortuna seiungar.

Cipria.

Cum o amici vos spero huiusce rei socios perpetuo fieri mihi velle vestris desiderijs faciam satis necesse est. Uez attentiōe mihi opus ē. Nec tū a me nūc ornatā dictionē: vt i curia facē conabamur: sȝ ɔtingētib⁹ vbis passim coaceruataȝ: vt cōmoti animi passio dictauerit audie/ tis. Debetis eni vt mihi videt dicēdi modū nō mīli existiare: sȝ qd dicat attendē. Cū igit de miserijs huiusce occidue vite ac de istius modi ɔditiōe falla/ ci a mltis ⁊ magnis viris sepi⁹ audiuissem intellexissemqȝ sup plicia male viuentib⁹ post mor tem eē parata: viderē etiā eos

qui presentis vite illecebris in/biarent ac voluptati proprie libidinis seruirent lȝ multis diuitijs ac magnis rerum co/pijs prediti essent infeliciter nonnūꝗ vitam euomere nec ꝗcꝗ tam lubricū esse tā fallax ꝗ vitā seculi iactari et cūcta in incertū iubente fortuna: illisꝗ tandē optime ꝯtingere: qui pie innocenterꝗ vixissent: illis āt pessime q scelerata vitā habuissent: cōscius preterite vite mee modū secūdis reb9 ponere co/gitaui ac me e tanta fluctuatio/ne separare ⁊ ex tempestate au fugere in animū duxi. Sed mirum est ꝗ sepe id me facere co nantem: fortuna turbauerit et īpedierit cupiditates. Adeo siquidē me illecebre mortifere voluptatū inuolutum in diuersa trahebant: vt nec vix paterē/tur animū ad cogitādū de vita futura beataꝗ patria vel ad punctū temporis respirare. At si quādo predicantes de hisce rebus religiosos viros audire contigisset mouebar qdem ac desiderio beneviuendi inflammari nimirum videbar: cum vō discessissē ⁊ diuertissē ad alia omis illa cogitatio elabebatur ex animo. Nihil enim mente cogitare poteram: sed ad sensū omnia referebam. Scitis enī esse dictum magni esse ingenij reuocare mentem a sensibus ⁊ cogitationem a cōsuetudine abducere. Itaꝗ cum intra tot scopulos fluctuarem ⁊ cecis oculis pericula ipsa non cernere: que me ex omni parte circūdederāt inopinate intonuit auribus meis casus lugubris Antonij college mei ⁊ omniū amicorum optimi cuius morti illa chrymari soleo reminiscens illius suauissimā conuersationē atꝗ familiaritatem que mihi cum illo a puero fuit: nam per omne tempus me viscbat disputabatꝗ nōnūꝗ quīnā modus vivēdi nobis deligendus videretur fuitꝗ semper virorum suauissimus. Is: vt nosti: diem nuper clausit extremum ac me tanto mortis dolore contudit tantoꝗ merore confecit quanto me nunꝗ affectum memini. Obijt enim eximia sua/uitate dicendi: miro virtutum ornatu et mihi non minus ob alia charus ꝗ omniū amicoꝝ perfectissim9 erat. Nā in amādo colēdoꝗ amicitiā nō cessissem9 scipioni vel Lelio: non piladi ⁊ horesti non theseo atꝗ peritoo: nō patroclo et achilli non postremo dauid ⁊ ionate

ceterisq͂ viris quoꝝ veras pro-
batasq͂ amicitias decantat an-
tiquitas. Tanta preterea in illo
erat industrie ꝓbitatis ingenij
eruditiõis ⁊ studij memorie q͂
deniq͂ tantũ quãtũ in vllo alio
viderim vnq͂. Sed enim ꝓh do-
lor substulit immatura mors:
mors inq͂ crudelis et aspera q̃
tam carissimos fratres ⁊ hone-
stissimo amore coniunctos imi-
tis ac dura dissotiat. Est enim
nimiũ odiosum genus mortis:
cum qs in etate florenti ac ve-
luti in expeditione magnarũ
reꝝ: quasi ex optimo vite cursu
in extrema fata concedit. Sed
eius mors haud scio an ampli⁹
mihi ꝓfuerit q̃ si nunc viueret
Postq̃ ille migrauit e vita: ce-
pi pfecte intelligere apteq͂ co-
gnoscẽ q̃ caduca q̃ labilis q̃
breuis esset vita hominis om-
nibusq͂ fortune telis exposita:
didiciq͂ me ea quoq͂ lege natũ
vt breui forte si deꝰ iusserit mi-
hi sit similiter moriendũ: nec
vllo modo reseruari posse: quo
tardius id fiat. Considerani er-
go ea nos cõditione nasci ea q͂
esse viuendũ vt tandẽ feliciter
moriamur. Cum itaq͂ fuissem
diebus plurimis in haꝝ rerũ
consideratione versatus ⁊ falla-
cias vite presentis ex illius gra-
uissimo ⁊ repentino casu mani-
feste comprehendissem: nec tñ
qm̃ mõ huic malo mederi pos-
sem satis intelligerẽ: peropor-
tune accessit hodierna predica-
tio que mihi oculos mẽtis ape-
ruit cecitate depulsa: monstra-
uitq͂ viam qua possim ex flucti-
bus tante tẽpestatis saluis mer-
cibus euadere. Audiui eni hõ-
minem his de rebus quas ma-
xime optabam vberius pora-
tem. Nihil pretermisit oĩo eo-
rum que ad beate viuendum ꝑ-
tinere videbant̃. Meministis
vt opinor que ab eo ⁊ q̃ elegãt̃
sunt dicta ⁊ q̃ grauiter. Cor co-
piose primum de paradisi gau-
dijs: dehinc vo de inferni sup-
plicijs declamatũ sit vosmet vo-
biscum recordamini. Itaq͂ di-
xit eos solum illas ꝑpetuas pe-
nas posse effugere ⁊ ad paradi-
si amenitatem ꝑuenire q egre-
gia pietate viriste inuenirent̃:
talesq͂ cum inuenirent̃ recte fa-
ctoꝝ digna premia reportare
atq͂ q̃si ex hoc terreno corpore
tanq͂ e carcere liberatos ad al-
ta contendere puraq͂ supra ce-
lum inhabitare loca et felices
btõꝝ sedes adeptos cũ sanctis
omnibus in eternum victuros
Addiditq͂ arduum nimis eẽ:
vt quis in magna peccandi li-

centia constitutus iuste recteq̃ vitam transigat vt ad eam felicitatē possit attingere paucosq̃ esse omnino tales. Igitur non nostram beatā vitā arbitrabaꝰ qui diuites essemus nec eorū: vt indoctū sepe vulgus opinaꝰ qui hauriendis voluptatibꝰ incumberēt: aut qui cultui corporis inseruirent: vel qui venationibus dies totos indulgerent nihilq̃ recusarent q̄d posset incutere voluptatē que omnia vt videmus: pene oēs amare querunt ⁊ habere desiderant. At illos mł̄to feliciores esse asseruit qui se scirent hoꝝ societate dissoluere per quā difficile fore cōtestans: e tanto multitudine improboꝝ hominū: q̄bus redundant omnia in frugem vite melioris euadere. Cupiditates vō corporis ⁊ suauitatū illecebras docuit oportere relinqui ab eo qui beate viuere student quiq̃ promissa premia consequi vellet nec vbi cupiditates locū habeant facile virtuti locum esse. Quobrem qui beatā inquit vitā desiderat ⁊ eam vitam: que in hoc seculo dū mortales adhuc viuimus tranquilla et felix h̄ri pōt que tandem ad meliorē cōducit: putare debet sibiq̃ suadēre baud comode posse id quod cupit conseq̄: donec intra istiusmodi hominū turbas diuersaꝰ qui se totos aurium ⁊ oculorū illecebris ac coeterorū sensuū suauitatibꝰ dediderunt: nec animū vllo pacto liberꝝ ad capescēdas virtutes reddi donec hisce terrenis cupiditatibus vt pecunie: honoris: fame: ac reliq̄s id genus fuerit amixtus. Nil lia enim impedimētoꝝ nobis prebent he cupiditates ad brē viuendū: vtpote ꝑturbātes animū nec ꝑmittentes illū assequi virtutes impediūtq̃ studia nostra ad agendum recte: ac diuinis legibus seruiendum: vt verissime a sapientibus dicantur nihil vnq̄ pensi aut boni nob̄ afferre. Nam ad iurgia: ad seditiones: ad pugnas nihil nos aliud impellit q̄ cupiditas: vn̄ omnia bella peccuniaꝝ grā fieri arbitraꝰ plato. Vincunt eniꝫ quodāmodo animū vt iam lib̄ ad reliqua esse nō possit. Ita fit vt ꝑ̄sentibꝰ intēti abstrahamur a consideratiōe futuroꝝ. Accedit aliud q̄d extremū maloꝝ ē q̄ siq̄s aliq̄n cōscientia ductus boni agere aliq̄d pergat seseq̃ ad deum cōuertat: in ipsa sua cōuersione insurgunt amici ac sepe domestici q̄ carnaliter nos diligere videnꝰ impediuntq̃ atq̃ ꝑturbant animū animiq̃ propositū nec vllo mō sinūt re

ete operandi iter ꝓsequi. Eam igitur ob rem si volumus bene viuendi modū tenere receden dum ē ab illis: vt remoti ab eo rum multitudine cōpores eius beate vite fieri possimus cuius cupidi ⁊ amatores esse debem⁹ Hec o socij si me non fallit me moria sic ferme ab eo narrata sunt: licet ea: vt est acer in dicen do: multo inflāmatius atqꝫ ele gantius ꝓsecutus sit. Plurima quoqꝫ alia ab eo sunt dicta: que consulto preter eo q̄m vobis eq̄ nota ac mihi sunt. His itaqꝫ sic sum mot⁹ vt iam pati nullo mō velim q̄ me amplius hic mun dus eludat Intelligo enim cuꝫ memoria repeto rationeꝫ vite preterite: q̄ deus tandē me ma le perdet: nisi vitā moreꝫqꝫ mu tando mihi ꝯsulam. Volebā do mi bene viuere: si bene possem At id q̄dem q̄ difficile sit nō fa cile dixerim. Nullos adhuc sū expertus ad beate viuendū fortio res ne dicā crudeliores hostes/ q̄ dome ticos: q eādē mecū m domum colunt. Unde domesti ci nuncupanf: vt verissime a ꝓ pheta dicaf: Inimici hoīs do mestici ei⁹. Dum enim a nobis temporalia expectant cōmoda ita nostra magni pendunt obse quia: vt nihil penitus de perpe tua salute nostra intenti ṗstib⁹ curare videanf. Impedit rei fa miliaris gubernatio: familia ꝓ strepēs obturbat: amici distra hūt societates male a quib⁹ dif ficile cauere possumus: q̄busqꝫ a deo sepe coniungimur vt ab eis diuelli nullo modo possevi deamur. Horū familiaritas q̄ pestifera sit vel hinc intelligi m⁹ q̄ prauos eoꝝ detestādosqꝫ mores aliquādo sustinere sepe etiaꝫ laudare cogamur. Obest preterea euagandi libertas an tiqua: peccandi consuetudo: re rum copia distrahit: affluentia diuitiaꝝ extollit: inflat honorū ambitio: occasio fallendi deci pit: plurimaqꝫ alia me ab eo bñ viuendi munere abducunt. Ta ceo quāto nobis impedimēto sint liberi: si eos habeamus pro quibus fouendis: nutriendis: exaltādis: dies ⁊ noctes ī ama ritudine ꝑducuntur. Quaobrē quia tot ṗicula: tot laquei nos domi circundant: estqꝫ in dies continua cadendi: ac moriēdi solicitudo: parentes: patriam: mundum deniqꝫ ipsum ac prio rem viuendi consuetudineꝫ re linquē ac mutare disposui: atqꝫ vt et vos ita faciatis exhortor. Cur enim hāc terrenā patriam non relinquā que nobis exiliū potius q̄ patria existimanda ē vt celum tanq̄ perpetuam do

mũ acquiram. Cur amicis pa/
rentibus ⁊ fratribus non liben
ter orbabor: vt ad indulgentissi
mum patrem deum omniũqz
cetum beatorum melius profi
ciscar? Cur terrenis comodis
non carebo vt sempiterna bo/
na non perdã? Cur deniqz hãc
caducam ⁊ vmbraticam nõ ne
gligam vitã: vt beatissima pos
sim imortalitate vestiri? Habe
tis optimi adolescentes longio
rem a me dictionem ꝙ̃ statutũ
erat. Considerate ergo an idez
vobis quod mihi videatur.

Thom. Maxime vi
Sera. def o cipriane
Me nimium
ista delectant.

Itaqz mihi gratũz esset ita me
deus amet: si diem totam his d̃
rebus loqui velles. Sed percõ
tari abs te volo: ꝙ̃uis multa sint
in mũdo pericula multaqz im
pedientia cũz nemo nisi volẽs
peccare dicatur: vt etiãz aristo
teli in ethicis placuit: nec vllus
omnino hominum repugnan
tem te atqz obluctantem ad fla
gitia posse impellere: nisi prius
animo ⁊ mente consentias: cur
e mũdo aufugere ⁊ nescio quo
migrare disponis. Nõne mul
tos ipsi vidimus in paterna do
mo: ⁊ in istiusmodi hominum
turbas quas accusas diuersan/
tes innocentissime vixisse?

Cipria. Sic e sto: mul
ti o ferapion
intra strepentes familias ⁊ mũ
dana picula recte vixerint vis
tibi non mea: sed alterius voce
respondeam? Nulla inquit elo
quentissimus atqz sanctissim⁹
hieronymus securitas est vici
no serpente dormire nec q̃ꝙ̃
sapiẽs tutos iuxta viperas som
nos capit. At potest fieri: vt nõ
mordeat: sed verum fieri potest
vt mordeat. Qꝫ si etiam nõ per
cutiat certe sollicitat. Nunc igi
tur securius est a periculo pro/
cul esse: ꝙ̃ iuxta periculum non
perire: non sapientior is nau/
ta censetur qui tempestatẽ cer/
nens nauem conducit in portu
ꝙ̃ qui ventis seuientibus in al
to mauult pelago nauigare ẽt
si nullum in fluctib⁹ naufragiũ
patiatur. In altero tranquilli/
tas: in altero ãxia cura ⁊ sollici
tudo est. Multi quidem euase
runt e naufragio: sed multi ite/
rum pe
rierunt

Sera. Si ad
essent
nunc o cipriane romani duces
fabij: scipiones: camelli cesaris
⁊ reliqui principes q in bellis
clarissimi extiterũt: te vti igna
uum ⁊ panidũ militem ab suo
exercitu deturbarent: cum que
ras non in prelio pugnare sed

fugere dicerentq; te in acie potius stare debere ⁊ aduersarijs armatus obsistere. Nunc autem que tibi palma dabitur q̃ corona: si hostes declines fugiendo ⁊ non vincas potius fortiter dimicando? Sed facis vt noui et inexperti milites solent. Nam vt ait seneca ad suspitionē vulneris pallescit tiro: audacius veteranus cruorem suū spectat q2 scit se sepe vicisse p9 sanguinē

Cipri. Fateor nou9 miles su3 in acie adhuc firmus stare non didici: s3 video malo meo esse discendū periculūq; non mediocre esse ne vincar anteq̃ discam: ne p9 succumbā q̃ habē possim cōsuetudinē preliandi. Nolo igit spe dubie pugnare victorie. Quid enim necesse est certa dimittere ⁊ incerta sectari. Malo pedibus mortem vitare q̃ scuto. Ceterum mihi crede o serapion lōge a corporali pugna spiritualis ista dissimilis ē. Aliter corpus ferro contectū hostibus armatis obijcitur: alit animus fallentium turmis opponitur vitiorum. Aliter illi corpus aliter isti mentem vulnerant. Illi vi: isti voluptate: illi dū viribus ⁊ neruis ⁊ industria preualent: isti dum delectāt vicisse dicuntur. Deniq; illi superant fortitudine: isti suauitate. Quā obrē fuga in h̃ gñe bellandi p̄cipua: vt mihi videt: victoria ē

Sera. Preposite questiuncule: mea sententia: fecisti satis. At mihi apertius dicas opto quo p̄ficisci statueris vt e mundo possis aufugere? Nunqd extra mūdū euolare cupis aut certe teipsum interficere vt in celum migres quēadmodū theobrothum vel Catonē fecisse tradūt historie? At id maximū scelus ē. Quid istud est dicere mundum relinquere non satis intelligo.

Cipria. Rumoribus me oppugnās o serapion ita iocaris: quasi dicam me velle vltra sauromatas ⁊ glacialem oceanum fugere: vt satirus ait: aut extra istum mūdum ad alios mūdos pergere quos epicurus et democritus delirantes posuerunt vel certe vt dedalus assumptis pennis ī celum euolare sublime: q̃ ineptie sunt anicularum. Non sum ita hebes: vt istud dicam.

Serap. Quid dicis igitur.

Cipria. Non difficile dictu3 est o serapion. Mundū istum nō vniuersam rerum molē voco: s3 mundanam vitam appello: eam sc3

que suaꝫ originē ⁊ finem oblita his rebus mundi fruit: his terrenis comodis delectat: mūdi varietates diligit: nihilqꝫ meditat: nisi que corā videt ⁊ i cōspectu sunt: mūdanos itē hoīes q suā beatitudinē pñtib⁹ cōmodis metiunt. Mūdū deniqꝫ p mūdi corruptione posui. Qḋ ⁊ ipe saluator noster in euāgelio fecit: cū dixit apostolis: Uos de mūdo nō estis: sꝫ ego elegi vos de mūdo. Satisfeci tibi an nō?

Sera. Mihi quidem egregie pbata ē ratio tua. Sed p deū oro mihi dicas apti⁹ quo tādē i portu iuxta comicū nauigare decernas

Lipria. Sepe mihi multūqꝫ cogitāti optimi adolescētes quis intra tot turbinū pcellas viuēdi modus tutior atqꝫ beatior haberet p quē tādē ad beatorū gloriā cūctis seculi tēpestatib⁹ puenire possemus optima atqꝫ tutissima religiōis ꝯuersatio visa est in qua veluti sup cimbam quandam periclitātes vectari ⁊ hui⁹ vite fluct⁹ trāsire possim⁹ cū non valeam⁹ sup firmiori vehiculo hoc mare magnū ⁊ spaciosum mūdi hui⁹ tutius ac minori cū picule tranare. Cū enī hec mūdana habitatio nimiꝫ vt cernitis piculosa sit nullum cōuenientius videt eē refugiuꝫ atqꝫ tutamen ꝙ vt religiose viuēdo deo cui⁹ iudiciū nec viui effugere possum⁹ nec mortui: sꝫ dū viuim⁹ seruiam⁹. Igit ānitē dū ē vt hunc ten eam⁹ optatissimū viuēdi modū: cui ⁊ premiū pclari⁹ ꝙ ceteris ppositū est ⁊ spes potiūdi ingēs. Hec ē eniꝫ via illa rectissima: q̄ libere ad celū fert nō in eliseos cāpos: vt poete loquunt. At leua malorū exercet penas ⁊ ad impia tarthara mittit Hec est mūdi via: vide quo ferat. Itaqꝫ statui ꝯtēptis caducis reb⁹ ⁊ ornatu corporis atqꝫ ceteris voluptatib⁹ spretis me in hūc religiōis portum collocare ⁊ quasi ad pistrinū dedere: vt ibi poti⁹ pterito rū scelerꝫ penas dem: ꝙ ppetuas apud iferos penas luā. Nā vt ait socrates in gorgia mltis peccatis refertū animū ad inferos descēdere maloꝝ oīuꝫ vltimū ē. Uideo pterea hāc vitam eē breuissimā cursum glie sempiternū. Hec hic patriā nr̄am eē iudico. Quasi in alienis castris detenti manem⁹. Alio nobis cū deus iusserit cedendum erit. Et siqdē vixerim⁹ bene coferemur: vbi beati euo sempiterno fruunt. Si aūt sec⁹ malas postea pēdem⁹ penas eoqꝫ mittemur: vbi luct⁹ et vltrices po

fuere cubilia cure pallētesq̃ ha
bitāt morbi tristisq̃ senectꝰ: q̃
oīa si effugere potero: satis id
mihi abū deq̃ erit

Sera. Et p̄clare
narras o cipriane. Sȝ si adessȝ
nūc laurētiꝰ nr̄ argūtiolā face/
ret: vt multi etiā facē solēt: dice
retq̃ vt nup̄ mihi dixit: si oēs
religiosi aut monachi facti fue
rint: qs sustētabit mūdū: qs fe/
ret agros: qs vrbes īplebit: qs
nauigabit mare Ubi artes inu
merabiles sine qbꝰ vix staret
hominū genꝰ: Nā si oēs tecū
religiosā vitā ꝓfessi fuerint et
illesā castitatēq̃ īcorruptibilē
ꝯseruauerit breui tp̄e sil' interibūt
hoīes: cessabuntq̃ nuptie scissi
ma mr̄imonia obstetrices abs/
q̃ mercedibꝰ mēdicabūt: infan
tes in cunis nō vagiēt: patris ⁊
mr̄is noīa morienf ⁊ nobis in
terris deficientibꝰ vna deficiat
vniuersa posteritas necesse est

Cipria. Utinā h̄ essent
oēs qd̄ pauci
sunt. Nā vt v̄bis v̄ba retūdā si
oēs religiosi fierēt nō essent ty
rāni: nō eēnt arma: nō hostium
terror: nō p̄dones: nō fures: nō
opp̄ssores pauperū: nō virginū
corruptores: tutus eēt orbis: nō
eēnt iurgia: nō adulteria: non
stupra: nō sacrilegia: nō maiora
flagitia: vacui essent carceres:
nullus penderet ad furcas: nul
lus ad suppliciū traheref. Re/
gnaret inocētia: coleref pietas
pax vbiq̃ optatissima videref
O felix humanarū rerū statꝰ: o
aurea scl'a. Qd̄ v̄o nō satis p̄te
argumētanf hoīes defecturū
genꝰ humanū si oēs deo in reli
giōe ꝯseruirēt id mihi insipiētissi
me facē videnf q̄si deꝰ ip̄e cuiꝰ
arbitrio celū: terra mariaq̃ re
gunf mūdū sine illis ꝯseruare:
aut nō possit aut nesciat. Grauē
ꝓfecto ꝓuinciā sibipsi suscepērūt
q tāta sunt cura soliciti: ne mū/
dus vacuꝰ relinquaf. O digni
rerū ꝓuisores: īmo potiꝰ hoīes
demētissimi: qui arbitrenf hu/
manū genꝰ posse meliꝰ sua opa
atq̃ libidine q̄ȝ diuina ꝓuiden
tia ꝯseruari. Quis. n. ē tā amēs
q cū videat īdulgētissimū deū
tāta clemētia humano generi
ꝓuidere q̄ȝ p̄mlti sunt hoīes
flagiosissimi ⁊ omniū vitiorū
labibꝰ ingnati: q eū ad iracun/
diā sepiꝰ ꝓuocēt: q eiꝰ p̄ceptis
obedire ꝯtēnāt q acceptis abu
tunf beneficijs: vt semp̄ gene/
ratio hominū perseueret aude
at postmodū asserere, eū nobis
defuturū: si oēs in scā religione
sibi dignum exhiberemus obse
quiū ⁊ p ipsius amore celibes ī
p̄petua carnis ꝯtinētia viuere
mus? Profecto si fauet ingra/

tis:scelestis:sacrilegis: melius faueret bonis:castis:ↄtinētibꝰ. Si maximis facinoribꝰ irritatus tāta adhuc eos ipos: a qbus ad vindictā ꝓuocat̄: ꝓseq̄t̄ idulgētia vt deficere stirpē eoꝝ: posteritatēq3 nō finat: qd faceret si ei oēs tota cū deuotiōe seruirēt: nec vllus iam eēt a quo vel offenderet̄ vel ad vltionē ꝓuocaret̄. Si multiplicat genꝰ hominū impioꝝ: quāto magis bonū beateq3 viuētiū germē augeretur. Si ↄseruat peccātiū stirpē quāto posteritatē seruiētiū sibi ī cenobica vita ꝯuaret. Qđ si q̄ris modū q̄ id fieri pōt r̄ndebo tibi queādmodū hoc ip̄z rogatus qdā r̄ndisse fert̄. Si oēs in gt ↄtinētiam corpis deo deuouissent:ei q3 recta mēte ī scā religiōe seruirēt si aliꝰ nō eēt ꝓpagatiōis modus potiꝰ e celo homines plueret:q̄3 ꝓpt̄ exhibitū obsequiū genꝰ hoium deperiret. Scio ꝓinde eū q e luto p̄mū fecit hoiem posse mille modis sine nr̄a opa humanū genꝰ ↄ̄suare:nec sapiaz:nec ptāte illi deesse. Deniq3 ↄcedamꝰ hoies d̄fecturos q terras ⁊ orbem colerēt:mūdūq3 vacuū relinquēdū nōne adhuc multo meliꝰ eēt celū īplē q̄3 terrā. Immo v̄o num beatiꝰ eēt ꝑadisum īplere q̄3 infernū. Nā carnis ꝓpagatio generatioq3 terrena: sicut homines in mūdo multiplicat:ita innumerabiles trāsmittit ad tarthaꝝ:sicq3 terrā implet ꝑiter ⁊ abyssum. Postremo pone hāc solicitudinē o serapion:difficilis res ē oīa relinquere:odiosa pauꝑtas:ardua res: continētia dura:religiōis conuersatio. Qr obrē ꝑiculū nō ē: etiā si nos ad religiose viuēdū accedamꝰ:vt oēs id faciant. Bono aīo esto pauci sequent̄. Remanebūt plurimi q huic ꝑiculo s̄ueniāt ne orbis vacuꝰ relinquat̄. Tu mō audi qđ suadeo teip̄z respice ac tibi salutiq3 tue diligent̄ ītēde. Amplectē religiosā vitā: q̄ tibi dux ī celū eē possit ⁊ si mihi credis p̄dicatoꝝ fratꝝ sil' habitu3 regulāq3 subeamꝰ. Ea religio b̄tissimū dn̄icū sortita duc̄: mł tosq3 ac mirabiles viros habuit q eousq3 s̄citati ⁊ sapie ꝓcesserūt: vt ⁊ ī orbe toto noīatissimi habeant̄ ⁊ īter celicolas nō īferiores eē credant̄. Eiꝰ religiōis ꝓbatissimos sectatores ⁊ optimos atq3 lr̄atissimos viros: et tu:o serapion et thomas nr̄ oī genere laudis et cōmēdatiōis laudare soletis: quoꝝ iocūda q̄dē cōuersatio:animi trāq̄llitas mētis delectatio:⁊ sacroꝝ exercitatio studiorū: nec facil' dictu eēt:nec p̄ns t̄ps ad dicēdū suffi

ceret. Solēt ꝓterea nō se ꝓsternere voluptatibus: sed maxīe despectu eas habere. Quod ꝗ fecerit vt a platone dictum est: ingens prēmium consequetur.

Sera. Iaȝ mihi pene ē ꝑsuasuȝ o cipane tanta dicendi copia vsus es: vt ad eā religionis conuersationē quā tantoꝑe comendasti ⁊ iam mea sponte fugata ꝓspera fortuna te sequar. At mihi velim dicas: nisi molestū sit: si alius ꝑter eum quē dixisti bene viuendi modus īueniri queat an nō.

Cipria. Arbitror o serapion nullus hoc tpe reperiaꝑ eē prestantior. Nā si aliquā tutiorē ⁊ quietiorem vitam reperire potuissem fortasse non ad hanc potissimū confugissem. Hac v̄o nulla rōe inueniri potui meliorē.

Serapi. Ego si quid o cipriane nō recte ago apte scias me nō mea sponte sed ꝑ ignorantiā relinquere Nec mihi velim succenseas: si ardentior eē videar ī rogādo.

Cipria. Uereris vltra ꝗ̄ oportet. Facultas o serapion tibi semꝑ est apud me presertim libere rogādi quod velis atqȝ loquendi.

Sera. Hac spe tecum agam: scio igiꝑ o cipriane: ꝙ multa calles prudentia: excellensqȝ ingenium a natura tibi datum ē: vereor tn̄ ne in hac ipsa re nimio quodā ducaris animi feruore nec satis cōsideranꝑ id tecū deliberaris. Nā si ꝯsuetudineȝ tuā atqȝ naturā cū laborib⁹ noui tirocinij qd̄ tantoꝑe expetis cōferre volueris: intelliges hoc onus longe fortassis tuis impar esse viribus: teqȝ impotē atqȝ imbecillem ad id pondus ferenduȝ Quo enim pacto religionis austeritatē atqȝ molestiam tolerare te posse arbitraris: ꝗ hactenus exꝗsitissimis cibis semꝑ es vsus: preciosis vestib⁹: stratis mollioribus: ꝗ deniqȝ domi tue: atqȝ intra tuos summa licentia oiumqȝ reruȝ copia in delitijs semꝑ vixisti: nullū vnꝗ̄ laborē sustinuisti: non famē: non frig⁹ non noctes insomnes: non qd̄ oibus grauissimū eē videꝑ subiectionē aliquā exꝑt⁹ es: Magna mihi crede est vis ꝯsuetudinis: religionis magna difficultas. Ceteꝝ nōne ridendum eū hoīem putaremus: qui cum ioco semꝑ ⁊ in vmbra vixisset: nec vllū vnꝗ̄ gladiū: nō galeā: non clipeū attigisset: nō puluerem: nō solē: non inediam: non horrorem frigoris: non imbrē: non grandinē perpessus esset:

non sup nudā humū vel sup se/
mur dormisset: ad secularē mi/
litiam se ꝯferret in qua esset ne
cesse aut paucis diebus infelix
vitam euomere aut domū ad p
stinas delitias turpiter redire
Uez putare debes o cipriane
religionē ipsam vt etiā sanctissi
mo bernardo visū est egregiā
quandā ꝛ insignē esse militiaz
que non molles ꝛ delicatos: nō
imbecilles et longo torpentes
ocio: sed robustos ꝛ varijs dif/
ficultatibꝰ exercitatos milites
desideret. Uis tibi de multis
pauca ꝯstringā. Non habebis
in cenobica vita esculentes da/
pes: non phasides aues: non vi
num creticū: non diuersitates
ciboꝝ afferrenſ pransuro: vt de
licatoꝝ more dicere possis: hoc
comedo: id non comedo. Non
erit tibi cibus quarūuis carniū
nec varijs nidoribꝰ fumabūt pa
tine. Sed cibꝰ grossior atqꝫ par
tior: potus austerior: longa ieiu
nia: stratꝰ durior: noctes insom
nes. Quid facies itaqꝫ iuuenis
delicatus: si qd in vita paupere
facile ꝯtingere pōt: esurienti ꝛ
longo iam ieiunio laborāti sto
maco appositꝰ fuerit panis fur/
fureus ac perexiguus et potus
aque. Recordabē: mihi crede:
delitiaꝝ quas in seculo reliqui
sti ꝛ appositas dapes oculo tor/
uiore respiciens cū nausea po/
tius propter necessitatē sumes
qꝫ cū delectatione saporis. Fri
goris vō iniurias qͣs magnope
perhorrescis: quonā pacto in
religiosa vita ꝑferre valebis?
Quid de somni quiete dicā: cū
medijs noctibꝰ iuxta ꝓphetaz
etiam hyemali frigore seuiēte
ad diuinā laudē surgere cogat
illa sancta ꝓfessio. Deniqꝫ non
erunt in monasterio qui tua fa
cessant imperitia: nec ꝑ domuz
discurrentes famuli: qui ad nu/
tum tuā impleant voluntatem
imo ꝓ maioꝝ arbitrio alijs ob
temperandū erit: ꝛ qcqd iussū
fuerit sine vlla cūctatione com
plendū. O mitto rumorē quem
de te cōcitabis in vulgo: ꝛ quas
de te fabulas vicinia cantabit
tota. Omniū enī tue ciuitatis
oculos in te suscitabis si hoc fa/
cias: ꝛ qd tibi maximo est dede
cori ac pudori si questus gratia
vt illi solent nōnunqꝫ: ꝑ vrbem
te vagari cōtigerit cunctorum
digito et sermone notaberis.
Hec o cipriane nō in eam ptez
dicta velim accipias: quo vel te
accedentē ad religionem sequi
velle recusez vel coner ab eo vi
uēdi munere reuocare. Nihil
hoꝝ me mouit o cipriane: vt ea
dicerem: nam abs te nisi morte
non diuidar: siue in heremum

siue in religionem excedas. At excitare te volui vt consideres diligentissime ac moderate decernas quid tibi conuenienti/us & accomodatius esse videatur. Pauca quidem complexus sum breuiter: nam multa sunt alia de quibus immensa eet oratio: que tamen prius tecum debes metiri: & cum tuis viribus cōparare. Didicimus eniz a seneca prius esse estimanda que aggredi volumus: & vires nostras cum rebus quas portaturi sumus comparandas. Debere enim dicit plus esse virium in actore q̄ȝ in pondere necesseq̄ȝ fore opprimere portanté onera q̄ eēnt maiora ferēte.

Cipri. Ego q̄dē o serapion q̄cūq̄ȝ absite di cunt ī ptē interpretor meliorē sed breuiter tñ cōstanterq̄ȝ respondenduȝ esse iudico: ne dissimulādo videar deterrit⁹ hac tua iactatione verborūȝ. Obijcis primum meam viuendi cō suetudineȝ: deinde religionis difficultatem: ac postremo vulgi: ac meorum ciuium denotationem. Clamo iniuriam o serapion: nam me nimium mollem ac delicatum virum facis q̄ȝ q̄ȝ tibi in fortitudine ac iulio fratri tuo qui satis presentans in armis habetur: cessi nunq̄ȝ. Sepe nāq̄ȝ vt meministi lusimus: luctatiq̄ȝ sumus: nec a vobis aliquando in terram p̄strastus vnumquēq̄ȝ vestrum semper deieci quod et frater tuus cum vehemēter mirabatur q̄ pe: qui & meipso exercitatior: vtpote versatus in castris & etate & corpore grandior videretur. Quid igitur mihi nūc ad religiosam vitam accedere. institutenti imbecillitatem corporis opponis quasi veliȝ pugnare cū hercule? Alia pugna me manet. Aliud certamen inq̄ȝ o serapion cum spiritualibus inimicis paratum est: in quo magis est mihi animi q̄ȝ corporis fortitudo necessaria. Istā vero neruorum ac virium maximam fortitudinem quaȝ mihi videris deirabere non religiosi regrunt: sed milites athlete: naute metallorumq̄ȝ fossores ac ceteri duro operi mancipati: quibus corporis robur necessarium est qui portant arma qui pugnis et calcibus sua inuicem membra debilitāt qui remos trahunt qui subuertant montes: & sub sudore & imbribus dormiūt. Ceterum religio ipa nō athletas: nō milites: nō nautas: nō fossores: sed ɔtēptorēs mundi desiderat: qui possit mente pugnare non corpore: q

vitia superet non tyrānos: qui coerceat cupiditates non leo/nes. Hanc animi fortitudinem religio in suis militibus requirit que nō amittitur per aduersam corporis valitudinem sed augetur. Unde & apostolus loquitur: Quando infirmor tunc fortior sum: & si exterior homo noster corrūpitur interior renouatur de die in diem. Qđ vo asseris de ciuibus me notatum iri: nihil mihi penitus cure est nec ciuium nec populi iudicia pertimesco: quibus satius est displicere vt deo placeam. Testē habeo conscientiam. Multitudinem autem valere sinā. Me si placet cum pphetis: cum apostolis: cum xpo: questuariū vocitent: nam & ipsi mendicātes erant: & stipem vnde vitam ducerent hostiatim q̄rebant. Ego nihil pendo vulgi estimationē nec vllus omnino sapiens stā/dum iudicio multitudinis arbitratur. Quinpotius vt verū fatear: hec satis me res mouit: vt ad eam religionem accedē/dum putarem: quo vel in hoc imitari possim vestigia salua/toris: qui cum in celo ditissimus esset: quippe qui omnium gentium omnium seculorū habet imperium: nostra pro redēptione pauper adeo fieri voluit: vt etiam alimentis necessarijs indigeret. Ad quā ob causam. Profecto vt intelligamus eius exemplo contēnendas eē diuitias: spernendam caducā gloriam: populares rumores non curandos. Deinde vero vt terrenis opibus expediti: ab ipo veram discamus sapientiam: vt lactātius ait: Qui quidem duo scilicet paupertatem ac diuine sapientie studium in ipa religione predicatorū fratrū me nācisci posse haud q̄q̄ diffido. Sed dicis: vt es homo facetus ad persuadendum concinn⁹: politus: profectus e scho/la: non habebis in cenobica vita esculentas dapes: non phasidas aues: non delicatos cibos: non vinum mulsum: at se/pe tibi ieiunandum erit: carnibus nunq̄ vescēdum: sed holeribus et leguminibus: cibisq̄ grossioribus: dormiendum durius frigoris iniurias proferendum. In his questionis tue totum pondus: hic totius negotij tui cardo versatur. Respondebo itaq̄ tibi o serapi/on: doceboq̄ multis exemplis nos sine his q̄s meministi: ci/borum delitijs facile posse vi/uere. Primum tamen satis admiror: quid mihi quasi me multum coquorum iura delectent:

totam pene coquinariã artem opponis. Ego aũt non mihi sũ conscius: adeo vnq̃ʒ hominũ ciborũ fuisse cupidũ: vt mihi de beas ventris ingluuiem obiectare. Uer sic esto feceris vt libet. Conabor iam tibi satisfacẽ ostendamq̃ʒ victus tenuitatem abstinentiãq̃ʒ ciborꝫ nõ modo sanitati nõ esse ꝯtrariam: sʒ maxime ꝯferre: nec minuere vitã nostram: sed facere longiorem Nõne qui egrotant añ ad meliorem non ꝑueniũt valitudinẽ q̃ʒ tenui cibo et castigato victu vetris onera deposuerint. Quibus igitur cibis ꝛ remediis recipitur sanitas: his etiam vt arbitror cõseruari põt. Nõne priuus o serapion: qui multo tꝑe podagre humoribus laborauit ante liberari non potuit q̃ʒ vinum ꝛ delicatos reliquerit cibos ꝛ ad mensam simplicem se contulerit: que certe non reliquisset nisi fuissent contraria sanitati. Irridet oratius noster appetitũ ciborꝫ: qui sumpti relinquat penitẽtiaʒ. Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas. Et cum in amenissimo agro in monte voluptuosorum hominum se crassum pinguẽq̃ʒ describeret lusit his versibus: Me pinguem ꝛ nitidũ bene curata cute vises cũ ridẽ voles epicuri de grege porcũ. Sed age o serapion agrediamur: si placet: exẽpla maiorum ꝛ videamus non esse difficilem carnibus abstinere. Xenephon ciri vitam octo voluminibꝰ explicauit. Eos libros cũ nuper poggius noster latinos fecisset legi diligenter atq̃ʒ: vt verum fatear: vehementer erubui: cuꝫ ꝑsaꝝ abstinẽtiã cũ nostra: idest christianoꝝ volui comparare Dicit eniʒ apud eos legẽ fuisse ne qs vnq̃ʒ nisi semel in die cibum sumeret eũq̃ʒ cibũ refert polentam ꝛ cardamũ ꝛ panem cũ sale. Lex item erat ne qs expueret: ne nasũ tergeret. Has enim supfluitates que generaſt ex cibi quotidiana corpis exercitatione ꝛ nimia victus tenuitate siccabant: quos tñ cõstat ĩ longissimã ire solitos senectutẽ Dicerarcus refert sub saturno idest in aureo seculo: cũ oĩa humus funderet nullum comedisse carnes: sed vniuersos vixisse frugibus ꝛ pomis ꝛ que sponte terra gignebat. Eratq̃ʒ apđ eos egritudo tã rara: nisi forte imbecillitas senectutis: vt neq̃ʒ medicus multo tꝑe inuenireẽ. Uideo mihi patere campũ latissimum si per multorꝫ velim exẽpla discurrere. Possẽ eni mlta narrare. Scripsit beatus hiero

nymus duos cōtra Jouinianū
libros pulcherrimos: in quorū
secundo hanc elegantissime ꝓ
sequitur questionē: ex quo etiā
ꝛ superiora nōnulla sunt ꝛ mul
ta que subijciā. Dicit ergo mor
bos saturitate nimia cōcitari: ꝛ
delitias epularūq; varietates
fomenta esse vitioꝝ. Diogenes
quoq; tyrannos ꝛ subuersiões
vrbium bellaq; vel hostilia vel
ciuilia non ꝓ simplici victu ho
leruꝫ pomorūq; sed ꝓ carnib⁹
ꝛ epulaꝝ delitijs asserit excita-
ri. Unde et triptolemus inter
ceteras leges quas cōdidit pre
cepit carnibus nō eē vescendū
Et orpheus vetustissimus poe-
tarū in carmine suo esum car-
nium penit⁹ detestat. Quodq;
mirandū est epicurus volupta
tis assertor omnes libros suos
repleuit holeribus ꝛ pomis: vi
libus cibis dicens eē viuenduꝫ
quia carnes ꝛ exquisite epule i
genti cura ꝑparant maioreq;
penam hñt in querendo q̄ȝ vo
luptatē in abutendo. Corpa aūt
nostra cibo tm̄ ꝛ potu indige-
re dicit ꝛ vbicūq; aqua ꝛ panis
sit ꝛ coetera his similia ibi na-
ture satisfactū qcq̄d supfuerit ñ
ad vite necessitatem: sed ad vo
luptatē expectare: Un̄ ꝛ ei⁹ apd̄
senecam fertur eē sententia pa-
nem ꝛ aquā natura desiderat.

Nemo ad hec paup est. Intra
que siqs desideria clauserit cuꝫ
ipso ioue de felicitate cōtendat
Euripides quoq; iouis pphās
in creta non solum carnib⁹: sed
ꝛ coctis cibis abstinuisse descri
bit. Ab eubolo vō q mittre scpsit
historias: narrant tria eē apud
psas magoꝝ genera quoꝝ pmi
qui habent doctissimi pret ho-
lus ꝛ farinā aliud in cibo sumē
dum oino non putant. A Ber-
dasane viro babylonio fertur
gymnosophistas quosdā quos
sammaricos appellat: tāte esse
ꝯtinentie: vt pomis arboꝝ: que
iuxta gangen nascunt fluuium
ꝛ solo farine cibo pascunt: atq;
cū ad eos rex eoruꝫ aduenerit
adorare illos solitus est pacē ꝓ
uincie in eoꝝ precib⁹ sitam ar-
bitrans. Legimus ꝛ esseos: qui
olim tertiā apd̄ iudeos fecerāt
sectam vxorib⁹ ꝛ vino ꝛ carni-
b⁹ semp abstinuisse ꝛ quotidia
num ieiuniū ferme in naturaꝫ
cōuertisse. Ab asclepiade vō et
eante scribit: tpe quo pigmaliō
in oriēte repugnauit esum car-
nium penitus nō fuisse. Posseꝫ
pictagore socratis ꝛ antistens
frugalitatē referre in ꝯfusionē
nostram: nisi nimis in longum
nostra oratio protraheret. Hic
antistenes: cū glióse rethoricaꝫ
docuissꝫ audiuissetq; socratem

de paupertate & ɔtẽptu delicia
rum disputantẽ dixisse fert ad
discipulos: Ite & magistrũ vob
querite. Ego enim iam inueni.
Statimq; venditis que hẽbat
ac publice distributis nihil sibi
plus q̃ paliolũ reseruauit paup
tatisq; perpetuus amator & imita
tor factꝰ est. Huius discipulus
diogenes fuit quẽ cum antiste-
nes a suo latere dimouere non
posset: nouissime claua minatꝰ
est: nisi abiret. Cui ille subiecis-
se dicit caput atq; dixisse: Nul-
lus tam durus baculus erit qui
me possit a tuo obsequio sepa-
rare. Itaq; in omni vita paupta
tis adeo sectator factus est: vt
nihil possideret oino. Sed in ho-
ram poscebat a quolibet & acci
piebat cibũ. Unde apd grecos
imeroiuos appellatus est: idest
homo vnius diei victum hñs
His addam exemplũ mirabile
qd tibi & ceteris si uere christia
ni sunt: ruborem inducet cum i
tellexerint se ab ethnicis supe-
rari Cheremõ stoicus vir elo-
quentissimus narrat de vita an
tiquoꝝ egypti sacerdotũ quod
omnibus mundi negocijs cu-
risq; postpositis semper i tem-
plo fuerint & rerũ naturas cau-
sasq; ac rationes siderum con-
templati sint: nunq̃ se mulieri-
bus comiscuerint nunq̃ cogna
tos & propinquos ne liberos q
dem viderint ex eo tẽpore quo
cepissent diuino cultui deserui
re. Carnibꝰ & vino se abstinue-
runt semper maxime ppter ap
petitus libidinis: q ex cibis et
ex hac potione nascunt. Pane
raro vescebant ne onerarẽt sto
macum. Et si qñ comedebãt tu-
sum pariter isopum sumebant
in cibo vt escam grauiorẽ illiꝰ
calore decoquerẽt. Oleum tñ
in oleribus nouerant veꝝ & ip-
sum parum propter nauseam &
asperitatem gustus liniendam
Quid loquar inquit de volati-
libus cum ouum quoq; pro car
nibus vitauerint & lac: quorum
alteꝝ carnes liquidas alterum
sanguinem eẽ dicebant colore
mutato? Cubile eis d folijs pal-
maꝝ contextum erat scabellũ
accliue & ex vna parte obliquũ
in terrã pro puluillo capiti sup
ponebant. Bidui triduiq; su-
stinentes inediam & humores
corporis: qui nascunt ex ocio &
ex mansione vnius loci nimia
victus castigatione siccabant.
Sentio iam me o serapion plu
ra dixisse: q̃ exemploꝝ patitur
consuetudo & a te non iniuria
posse reprehendi. Uerum hec
disserui de philosophoꝝ exem
plis: vt qui paupertatem & la-
bores religionis tam duros ar

bitraris:intelligas non esse dif
ficille sine delicijs ciborum pos
se viuere:cum tot gentiles ho/
mines in dura victus abstinen
tia vltro etiam vixisse cogno/
scas. Et illi quidem pro caduca
gloria nos pro eterna. Profer
rem etiaȝ de sanctis scripturis
exēpla si in illis hactenus exer
citatus fuissem. Narrabo tamē
tibi que nuper audiui a quodā
religioso viro sapientissimo cū
me presente quispiam cum de
ciborum abstinētia rogauisset.
Dicebat ergo primis genera/
tionis humane parentibus in
paradiso non fuisse preceptum
vt carnes comederent sed po/
ma ⁊ arborum fructus. Quod
certe deus non precepisset:qui
vite hominū consulebat nisi ex
illis humana vita sustentari co
mode potuisset. Esau auteȝ as/
serebat perdidisse primogeni/
ta propter cibum ⁊ impatiētiā
gule. Et filios israel egressos ð
egypto angelorum contēpnen
tes cibū:suspirasse carnes atqȝ
ob id multos e celo fuisse pcus/
sos penasqȝ dedisse. Unde ca/
nitur in psalmo: Adhuc esce eo
rum erant in ore ipsorum ⁊ ira
dei ascendit sup eos occiditqȝ
pingues eoruȝ. Dicebat quoqȝ
helyam prophetam cum dieb⁹
quadraginta ieiunasset transla
tum in paradisuȝ eoqȝ redijsse
per ieiunium:vnde adam fue/
rat eiectus per cibum. Danielē
vo ⁊ tris pueros in babylone
pastos leguminibus:pulcrio/
res ac sapientiores factos:qȝ
omnes qui de mensa regis car
nibus vescebantur. Quid ergo
mihi obijcis religiōis abstinē/
tiam:quasi sine carnibus ⁊ sine
fumantibus patinis viuere nō
possim? Cito expletur nature
necessitas:frigus ⁊ fames sim/
plici vestitu ⁊ cibo expelli pōt.
Ideo dicit apostolus: Habētes
victum et vestitum his contēti
simus. Tales igitur ac tantas:
in religiosa vita sumunt escas
quantas qualesqȝ humane vite
vel necessitate satis esse indica
uerint:quibus nō oneretur cor
pus nec libertas animi pregra
uetur:nam sapientie conueni/
enter operam dare non possu/
mus si de mense copia cogite/
mus. Non tales proinde acci/
piunt cibos:quos aut difficul/
ter digerere aut comestos ma
gno partos labore quasi perdi/
tos doleant. Holerum vero et
leguminum ⁊ pomorum ⁊ faci
lior apparatus ⁊ arte multa nō
indiget:impēdijsqȝ quo quorū
ac etiam sine cura sustentat hu
manū gen⁹ modertec sumptus
q: nec auide deuoraī qui irrita

menta gule nō habet: ꝛ leuiori digestione coquitur. Si autem herculeas vires holera nō ministrant qd necesse est viro religioso tantā hēe fortitudinem quā qui habuerit nōnūq̄ etiā ad vitia ꝓuocenť. Illi arbitranť carnes sanitati ꝯgruas q volūt abuti libidine: qui in ceno dimersi voluptatū: nō pñt nisi de ventris ingluuie cogitare. Religioso viro sanitas absq̄ viribus nimijs satis abundeq̄ʒ est. Putat eniʒ esse melius animā saginare q̄ʒ corpus. Nō igiť te terreat o serapion ieiuniū aut carnium vel delicatoꝝ ciboꝝ abstinentia. Multos eniʒ ipse vidisti: qui cū in maximis delitijs domi intra tot seruoꝝ obsequia vixissent: ac infirmi pene semp fuissent translati ad religiosam vitam breui tpe conualuisse: ex qbus neminē mihi necesse est nominare: tu tecum recordaris. Nec turbare nos debet si rari sint huius ꝓpositi sectatores: qꝛ rari sunt casti: continentes ꝛ sancti: sempq̄ virtꝰ rara est. Sʒ fac etiā o serapion nobis sit in religione vita breuior: nōne adhuc melius e citiꝰ optime mori q̄ʒ male viuē diu. Refert inqt seneca: q̄ʒ bene viuamꝰ non q̄ʒdiu. Et satis viuit qui bene viuit. Deniq̄ʒ cum ad ppetuam felicitatem oīa semp retulisseʒ nec qcq̄ʒ fine ea expetendū esse homini in vitā putaſ sem non solum religionis labores ac molestias: sed nec ipsam mortē: quā etiā virgines athenis regis oppinoꝛ herethei filie pro patria contēpsisse dicūť ego pro celesti patria ꝛ pro btāglia timenduʒ indicaui. Quid enī habet ista vita cōmodi. Nōne vides q̄ʒ misera his mūdanis rebꝰ est annexa ꝯditio? Oēs primo pauperes nascunť: ꝛ nudi ꝛ in hāc lucem flentes egredimur imbecilles ꝛ debiles et aliene opis idigētes. Hoc oēs edimur ꝓncipio: cui totus ānorum sequentiū ordo consentit. Cum vo adoleuimus nō modo non liberamur molestijs ſʒ maiores incurrimus. Aliū ad quotidianū opus vocat inopia: aliū honoꝝ ambitio nunq̄ʒ qeta sollicitat. Qui aūt diuitias q̄s optauerat: nō sine mille periculis nactus fuerit suo tandē labore voto: ꝛ semp metuit: ne illas āt predo violenter eripiat aut auferat publica ꝛ repentina proscriptio aut fur nocturnus inuadat. Alium sollicitudo aliuʒ labor excruciat. Hic habere se dolet liber os: qm̄ aut eos nutrire non pōt: aut qꝛ ꝓdigi ac factiosi sunt: rei domestice plus damni

affertur q̃ cōmodi: plus paren tibus dedecori sunt q̃ honori. Alius non habet q͏ incredibili desiderio suspirat habendi. Alter vo bonos habuit: sed illos per/ didisse deplorat. Deniq; pona mus cuncta nostris faueant vo tis et nobis abunde suppetant bona fortune prosperisq; succes sibus gaudeamus: certe tñ oīa ista tpalia bona que nos fallaci voluptate delectat honores: pec cunie: fasces: potentia: pulchra cōiunx obsequētes libri aliaq; cōplura: ad que semp ardet hu mani generis ceca cupiditas: summo cū labore possident: cū invidia ɔspiciunt ⁊ qm̄ lubrica ⁊ incerta sunt hñtes ne amittā tur metu ɔtinuo ɔficiunt ⁊ in credibili cura illisq; plus minā tur q̃ prosint. Sicq; si recte cō spicimus: oīs hec mundana vi ta suppliciū est. Nūq; stabili cō sistimus loco pendemus ⁊ flu/ ctuamus sempq; timemus. Et i hoc tam proceloso mari mūdi huius ⁊ oībus tempestatibꝰ ex posito navigātibꝰ: nullus quie/ tis portus: nisi religionis est. Mihi credite is beatior iudi cabit: qui contēpta despectaq; fortuna rebusq; caducis se i eo tranquillitatis portu receperit Cum igit hec ita sint qd ampli us o socij cum hac mutabili va riabiliq; fortuna mutamur? Quid in his cecis tenebris q̃si compedibus illigati manemꝰ. An non adhuc videtis q̃ sit la bilis vita nostra: q̃ fallax: q̃ in sidiosa? Quotidie enim mori/ mur: vt qdā sapiens ait: quoti/ die latenter demitur aliq̃ pars vite. Et tunc quoq; cū crescimꝰ vita decrescit. Infantiā amisi/ mus: deinde pueritiā: deinde adolescentiam agimus vsq; ad extremū: qcqd transijt tēporis perijt. Nūc ipm quē agimꝰ diē cum morte diuidimꝰ vnde ca/ nitur a nasone: Labitur occulte fallitq; volatilis etas. Et nihil est annis velocius. An forte cō fiditis: q͏ in presentiarū arride/ at ipsa fortuna? Sz mihi credi/ te breui nos dseret. Fortunatis simus fuit metellus fortunatus marcus crassus: sz oēs fortunas simul tandē dimiserūt cū vita. Deseramus ergo illas a quibus certe velimus nolimꝰ breui ipe deseremur. In mentē quoq; ve niant aduersa que nup in illa tē pestate passi sumus. Oēs pene naufragium fecimꝰ omnes ad mortē coacti: vix ex illa tandē euadere potuimꝰ. Scitis q̃ ca rum tunc sodalem amisimus. Ualerium dico nostrum: cuius nunc etiam angor absentia: de/ siderio torque or priuatiōe con

tristor. Is cum floreret etas sa/
neret fortuna arrideret prospera:
in fluctibus naufragus est ex/
tinctus: vix tandem nactus in
extremo littore sepulturā. Ma/
le que etiam ipsi: arbitror: perdi/
ti fuissemus: nisi ad hoc proui/
dētia diuina seruasset: vt in san/
ctissima religione fructum ali/
quē faceremus. An igitur tan/
tis iam tēpestatibus quassati ve/
xati que: hinc fugere dubitabimus?
An tot periculis: que in mūdo
sunt: que que et ipsi experiri cepi/
mus nos iterum exponemus. Re/
uocate queso ad mentem quod
a nostro comico dicitur. Impro/
be inquit neptunum accusat q
iterum naufragiū facit. In regno
fortune et quid duro si permane/
bimus indigna et aduersa mul/
ta passuri sumus nobis crude/
liter et cōtumeliose abuteretur.
Itaque eo nobis si sapimus demi/
grandū est: vbi dubios fortune
casus floccifacē possimus. Quid
si vosipsi negligitis nec volue/
ritis secundum ea que vobis a me dicta
sunt viuere: nihilo tamen minus ip/
se non desistā nec ab hoc diui/
no: vt ego arbitror: munere et
vobis diuertentibus reuocabor.

Sera. Dici non potest
quam sim hac ratiōe
tua delectatus vel potius adiu/
tus. Et si mihi vt verum fatear
non sim conscius me multum
huius mundane vite vnquam cu/
pidum fuisse: tamen obijciebat
animo de religione cogitanti
metus quidam et veluti quadā
diffidentia propter difficulta/
tem religionis atque labores: tū
etiam parentum nescio quis mol/
lis affectus et dulcis veterum ami/
corum cōuersatio durum que ni/
mis videbatur his aliquando
carere: cum quibus semper fa/
miliariter vixissem. Hoc genē
tentationis sic: mihi crede: sum
liberatus: vt nihil de his peni/
tus curandum putem. Si enim
hec vera sunt que narrasti ma/
gna mihi spes est: cum illuc per/
uenero: quo nunc proficisci vo/
lumus: eius animi quietatiōis
atque voluptatis compotem fie/
ri cuius gratia cetera omnia flocci
pendere debemus.

Cipria. Mi/
nime mirum est: si sese per multa
opponant similia ad religionē
pergere volenti. Hoc enim nō
humane virtutis est sed diuine
pietatis maximumque dei minus
quod non omnibus passim sed
electis quibusdā quos deus am/
pliori dilectione prosequitur con/
cedi solet. Sed iam thomā au/
diamus. Uidetur enim iam du/
dū: nescio quid: si/
gnificare velle.

Tho.

Et quid putas aliud o cipriane q̃ vt tuam confirmem ratõez.

Ciprianus. Ita q̃dem et ipse rebar o thoma te facturum: nã certius aliquid q̃ ego de religiosa vita potes afferre quippe qui cum religiosis viris sepe diuersatus fuisti.

Tho. Pergo iam vobis explicare o amici: que mihi de beata religiosorũ vita sunt cõperta q̃uis per multa abs te o cipriane verissime ac illepide dicta esse videantur. At primum ni moleste feratis referam vobis historiam infelicitatis mee. Neq̃ erit vt ego coniecto vobis inutilis. Itaq̃ si scire curatis. nec me cum fastidio audituri estis eam vobis breuiter narrabo.

Ciprianus. Curamus maxime o thoma nec modo cũ fastidio sed potius summa cũ attentione atq̃ cum voluptate referentem audiemus.

Thom. Cogitauerã igitur mecũ ipse iamdudũ propter varios incertosq̃ casus quibus in hoc mũdano statu subiecti sumus: ac tam multa tormenta fortune me aliquãdo huius vite solicitudinibus liberare ⁊ ad aliquẽ quietiorẽ viuendi modum beatiorẽq̃ transferre vbi ⁊ dubios fortune casus si acciderẽt cõtẽnere possem: ⁊ futura post mortem supplicia nõ timerẽ. Verũ cũ ad religionis statum me cõuertissem: approbabã quidem eã vitam omnibusq̃ mũdanis rebus anteponẽda videbatur. Sed permulta me reuocabãt ab eo munere: nam si eius labores plurimos: vigilias: ieiunia dormiendi asperitatẽ: abstinentiãq̃ vescendi: ⁊ q̃ omniũ durissimũ est perpetuã subiectionẽ: ceteraq̃ id genus in mentẽ reduxissem: incipiebã mei corporis imbecillitatem: fragilitatẽq̃ extimescere: nec fieri posse rebar: vt humanum corpus eas carnis molestias atq̃ afflictiones sustinẽ posset: cũ natura corpora hominib⁹ infirma dedisset: eaq̃ morbis ⁊ egritudinibus doloribusq̃ subiecta. Verebar preterea multorũ hominum vanissimam opinionẽ qui eos qui ad religionis, paupertatem ꝯtẽptis terrenis opibus emigrant: ignauos: abiectos: humiles: et parui animi estimare solent: audentq̃ vituperare vitã quã si saperẽt imitari cõplectiq̃ deberẽt. Sꝫ hic error vt opinor: ⁊ hec indoctorum animis est obfusa caligo:

qui nihil dignū: nihil sanctum nihil supra se respicere possūt: sed pecudū more in humum de/pressi: sola terrena p̄ntiaq3 me ditant. Hic igit timor me mul/tis dieb9 ptinuit: ne aliū vivēdi modū p̄ter eū quē domi habe/bā desiderarem. Cruciabar tū aīo ⁊ me cogitatiōes varie qui escere nō sinebāt. Interi3 pau/lus collega me9 adolescēs nobi lissimus atq3 ditissim9 cu3 quo a puero nutrit9 fui: p̄tēptis om nibus que habebat religiosus ē factus: cuius mutationem nō solū homines: sed ipa vrbis te/cta mirari visa sunt. Ego q3 vt ve3 fatear: tūc vehemēter ido/lui mecū cogitans: q tali essem orbat9 amico: q̄ mihi nemo vn q̄ familiarior in oī vita fuisset Illū enim amabā plurimu3: ab illoq3 piter amabar. Itaq3 cōti nue deplorabā: nō illū q̄de: sed me ac fortunā meā qui nō me/ruissem eius p̄nceps p̄uersatio nis atq3 p̄positi fieri. Nisi fer/go ad eū pluscūlis post diebus franciscū adolescentē p̄sobrinū meū q postea vt scitis illū secu/tus ē: quo ab eo pcunctaref: qd facturus essem his de reb9 q̄s apud me dimiserat: iuberetq3 quid fieri vellet: nam forte tūc aberā cū ip̄e ad religionem ac cessit Cūq3 abijsset ille ac loquē

di facultas cū viro sibi data eēt mittit inquit o paule ad te tho mas: vt postq̄3 icōsulto eo te ad hāc vitā trāsferēdū eē putasti: significes qd de pecunijs tuis rebusq3 alijs que apud ip̄3 sunt disponi iubeas. Tum subridēs ille vt erat vir iocūd9 ⁊ q̄3obrē igt amic9 ip̄e nō venit vt me sal tē viseret. Qua tādē cauā? Ni/hil ingt fräciscus mea scire re/fert tm̄ qd officij mei ē feci. Cō plevi qd iussum erat. Velim m̄ scias post in hūc locum venisti nunq̄3 illū potuisse gescere: ma gnāq3 cōmotione3 animi atq3 merorē ore atq3 vultu vestiūq3 mutatiōe oib9 ostēdisse. Sed si tibi cure ē habere me quid re/spōdeā thome: qū ex me, quesie rit: cedo mihi qd opo3teat di/cere. Dices ingt illi o francisce vt oīa p fideles portatores mit tat in celū: qm̄ ⁊ illuc ip̄e p̄pero vt eo mea sarcina me p̄ueniat mea que supellex: quo ego quo/q3 festino quantū valeo. Nōne ita hoies ceteri faciūt: quando volūt mutare domiciliū. S3 pu to adhuc te nō intelligere. Nō equidē ingt o paule nō multū. Dicito inquit o frācisce dicito thome: vt paup̄ib9 vniversa di stribuat. Habes ne? Habeo in/quit o paule. Hec igif frācisce thome nostro responde ⁊ vale

re iube: ⁊ si sapit vt me sequat.
Migraui enim vt mihi videt
ex maxima tẽpestate ad paca/
tissimũ portum ex inimicoꝝ ca
stris ad firmissimuꝫ munitũqꝫ
presidiũ ex improborũ multitu
dine ad bonoꝝ societatẽ ex mũ
di deniqꝫ colluuione ad para
disum. Qualia inqt frãciscus o
paule mandas amico: ex his q̃
ab eo intellexi arbitror facile il
li psuadebis. Uale ⁊ ego ita fa/
ciã referãqꝫ thome. Et tu inqt
paulus o francisce vale ⁊ anite
re etiam ipe: vt te quoqꝫ ex his
mũdanis periculis liberes: ac
me sequare. Hec igitur o socij
cũ audiuissem vitã prius muta
re in animũ duxi: nã timor ille
quẽ prius habueraꝫ penit⁹ me
reliquerat: qñqdeꝫ vanũ illum
fuisse ex pauli cõuersione vidi
cissem: q cũ me multo delicati/
or eẽt ⁊ in hac vrbe cuiq̃ꝫ secun
dus nõ haberet: rumorẽ popu/
li non curauit: nec labores reli
giõis extimuit: q potiꝰ sanior
i religiosa vita viuere videt q̃ꝫ
ante. Intelligo igit iã religio/
nẽ ipaꝫ diuinã quãdaꝫ habere
vim. Itaqꝫ q̃ꝫ secreto poteram
me domesticis curis liberare
conabar. Accidit interiꝫ vt pr̃
me⁹ migrauit e vita: cui⁹ mors
⁊ mihi orbitatẽ ⁊ mr̃i viduita/
tẽ reliqt. Qua ex re multis diẽ
bus detentus fui ne psequerer
ppositũ meũ. At cũ tandẽ non
destitissem: qn me his laqueis
anniterer liberare ac de mun/
do aufugere: sensit me mr̃ talia
moliẽteꝫ: ac ꝑus p ppinquos ⁊
amicos me diuertere conabat:
dehinc vo nihil pficiẽtib⁹ illis
ipa me comprehẽdẽs duxit in
cubiculũ ⁊ laxatis fontibus la/
chrymaꝝ addebat verba cũ ge
mitu: que magis eẽnt miseren
da q̃ꝫ lachryme. Sed cũ illã vo
ciferantẽ atqꝫ plãgentẽ ꝯsolari
cepissem: vix a singultib⁹ paulu
lũ se cõtinuit. Uerũtñ illã vio/
labãt lachryme ac largiter flue
bãt. Itaqꝫ puoluta genib⁹ roga
bat: ne se desererẽ: ne se secũda
viduitate circũdarẽ. Ego inqt
fili nup priuata sum solatio pa/
tris tui. Ita qppe deo placuit.
Defuncti fuerãt pauloante duo
fratres tui pulcherrimi adhuc
paruuli ⁊ in etate admodũ im
matura: quoꝝ educatio si viue/
rẽt prestaret solatiuꝫ solicitudi
ni mee. Nunc vo te pter supest
nemo: q huic mee possit eẽ sub
sidio senectuti: nec aliud i sola/
mẽ relictũ ẽ. Neqꝫ enim mihi
modicã ꝯfert ꝯsolationẽ i erũ/
nis meis tuã iugiter faciẽ intu
eri: in qua mihi viuens imago
custodit defuncti certissima vul/
tus illi⁹ ipressiõe figurata. Hãc
m

igitur vnam peto gratiam: ne
calente adhuc corpusculo pr̄is
tui miseram matrem perpetuo
tradas merori: nec luctum ve-
luti soporatum rursum excites
imo ne mihi mortem inferas
imaturam: & ante tempus ad se
pulchrum me ire cōpellas. Su
stine finē vite mee qui post mo
dicū fortasse tempus eueniet.
Iuuenibus eūdi in longissimā
senectutē: vt ait grecus ille chri
sostomus: senibus v̊o nil aliud
licet expectare q̄ȝ mortem. Cū
ergo me terre dederis: ossibusq̄ȝ
pr̄is tui miscueris: ito q̄ȝ lon
ge voles: nauiga quod libuerit
mare. Non erit tunc qui possit
obsistere. Hec & his similia mul-
ta mat ingessit vociferans atq̄ȝ
seipsā excrucians. Ego quoq̄ȝ
cum nequirem lachrymas con
tinere surrexi. Neq̄ȝ enim mihi
ferreum pectus erat: nec saxeū
cor: nec adamantina precordia
Sed illa vtraq̄ȝ manu me com
prehendens atq̄ȝ multo magis
ingemiscens ac vociferans: te-
stor inquit deū sanctosq̄ȝ oēs:
q̄ vel hic ante pedes tuos ani-
mam expirabo: vel mihi certā
manendi spem dabis. Itaq̄ȝ
contestatus sum atq̄ȝ pollicitus
me illam quoad viueret nunq̄ȝ
relicturum nec ab eius vnq̄ȝ la
tere discessurus. Hec igitur cā
meum diu impediuit proposi-
tum vel potius retardauit. Ue
rum cum mihi esset aut medio
cris familiaritas cum quodā
religioso viro sene ꝓbatissimo
atq̄ȝ doctissimo ex ordine p̄di-
catorū fratrum ad illū sepe ven
titabam referebāq̄ȝ omnia: qui
me optime hortari & inflāma-
re ad mūdi cōtēptū despectūq̄ȝ
rerū sollicitus erat. Cū v̊o domi
me dieb9 plurimis cōtinuissē:
nec verecundia ductus postq̄ȝ
matri me deuinxerā: vt solebā
prius venissem ad hoiem: ille
vt erat prudentissim9: suspicat9
est dolū accersitūq̄ȝ me dextera
manu me cōprehēdēs iuxtaq̄ȝ
assidēs rogauit quenā eēt hui9
mee absentatiōis cā. Narraui
tandē nō sine multo rubore: qp
pe q male pollicitatiōis mihi
eram conscius: quid a matre
passus fueram quidq̄ȝ ipsa non
iam impetrasset q̄ȝ extorsisset &
quas in animo fluctuatiōes su
stinerē exposui. Ille autem nō
turbata facie: sed vultu serenis-
simo quasi subridens: videbat
enim me rubore suffusum: non
te inquit fili frangat res ista. Et
nos maiora vidimus: ac simil'r
per ista transiuimus. Sine ma
trem valere vel si mauult plan
gere. Tu modo tibi cōsule sem-
piterneq̄ȝ saluti tue. Habet ma
ter plurima solatia senectutis:
obsequentes famulos ancilla-

rumqꝫ greges amplissimū pa trimoniū. Sed hec sunt fili ca rissime machinamēta diaboli q̄ sitibi añ pdixerā: nā p hunc modum aduersarius in pecto re tuo xp̄m conatur occidere: atqꝫ vt hieronymus ait: Dona tiuū quod militaturus accepe ras hostilia castra suspirāt. At tolle queso attolle multū: ⁊ ocu los ad celū eleua: vide qꝫ dilige̅ ter a quibus te muneribus co netur diabolus his matris la chrymis reuocare: ⁊ q̄ʒ calide palmā victorie e manibus tuis nitatur auferre. Iā fili cū ꝓpin quis ⁊ amicis fortiter dimica sti: iā in primo belli ꝯgressu cō stātissime pstitisti: iā hostiū cu neos nouus tyro vicisti inimi cos plurimos supasti: vltimus qꝫ nunc expectatur de hoste tri umphus. In palestra cōstitu tus magnā spem cōsequēde vi ctorie omnib⁹ attulisti: magnuʒ deo gaudiū ⁊ angelis prebuisti omnesqꝫ celites ⁊ beati spirit⁹ nūc expectāt: vt coronā accipi as. Per pugnam enim ad pal mā: p palmā ad victoriā pueni tur. Nec te debet mouere qꝫ matri ꝓmisisse videris: cū ma ior sit impietas male promissa seruare: q̄ʒ scelus ante fuerat ꝓ misisse. Quod si qs forte arbi tratur fuisse illud pietatis vbe mēter errat ⁊ maxime fallitur Que enim pietas est celestē pa trē relinquere a quo qcqd hēs accepis: vt sequaris carnalem matrē: a qua nisi caducū corp⁹ habueris ⁊ peccati sordib⁹ ino lutū. Ha scelus indignū deū vo cātē ꝯtēnere: ⁊ ad mortalē attē dere creaturā. Cōtradicē crea tori ⁊ iperijs femineis obedire Quid putas fili charissime ti bi dicet iudex inexorabilis in die illa: qua oēs astabim⁹ ante tribunal xp̄i: vt referat vnusqs qꝫ put gessit i corpe: siue bonuʒ siue maluʒ: si nūc volueris mīi tā ipia ꝓmissa suare. Te enim tūc astātē cū ceteris rogabit iu dex. Thoma qd petis? padisuʒ inquies dn̄e. At ille te turbata facie: toruis oculis: ac minaci frōte respiciēs voce turbida re spōdebit. Ab illa debes p̄miū retributiōis expetē: cui⁹ sp ipio paruisti. Ecce ego te vocaui: vt mihi i religiosa vita spūale ser uiciū exhibēs: vocauit ⁊ mr̄ vt illi⁹ cōmodis deseruires illā de cō tēpsisti: illā secut⁹ es. Ego vnaʒ salutis viaʒ: vt p eā gradereris ostendi: illa te vt per aliam que est perditionis ⁊ fraudis: ince deres incitauit. Sed illi obsecu tus es: me vo spreuisti. Et mihi quidem te inspiranti ad tutissi mū religionis portū diu ⁊ mul

to tpe restitisti. Illi autez breui cessisti te ad tempestatez seculi reuocanti. Extra te etiã nolentem & quodãmodo repugnãtẽ ad finũ quietis adduxerã illi te sponte obtulisti ad mundi naufragia reducere cupienti Non enim te ligauit sed rogauit: nõ vim intulit sed precata est: non clana minata est: sed q̃relas muliebres exposuit: non te verberibus sed verbis mollioribus pellexit ad seculuz. Et illa pro te lachrymas fudit: ego sanguinem Illa terras peragrauit & maria ego de celorum sublimitate descẽdi. Multos pro te illa ptulit labores ac molestias: sed non vincula: non fragella: non ludibria nõ deniq̃ acerbissime mortis obprobria. Et illa multas pro te peccunias & facultates exposuit: ego vitam: & tñ apud te plus valuit mortalis illa q̃ ego: plus dilexisti feminaz q̃ deum. Ab illa ergo posce mercedẽ cui tã to semp studio parere curasti. Hec o thoma & huiusmodi silia tecũ in mente versare: cogitaq̃ diligenter qd sis indici respon surus. Que oĩa & alia multa cuz sanct⁹ senex ille retulisset: fecisset q̃ dicendi finez: ego suffusus lachrymis nil amplius tunc respõdi: q̃ demisso capite: ora iquã pater pro me. Et simul his dictis lachrymãs abibam. Ille aũt me intuens vade inquit fili & cras summo mane me visere non graueris. Ueniam inq̃ o pater. Igitur cũ per matris lachrymas a pma spe decidissem secundã nauigationẽ agressus sum. Censui deniq̃ cũ iam expertus essem amicorum ac propinq̃rum maximeq̃ matris tentationes cauendũ fore: ne mihi idem iterato accideret qđ prius: nec eẽ vnq̃ huiusmodi cõsilia cuiuis homini manifestanda: sed sine strepitu perficiẽda. Ita ego ex eo die putaui ac facere ꝯstitui. Uerum q: vos opinor quãtũ ego coniectorum eiusdem mecũ esse ꝓpositi statuistisq̃: vt mihi videtur: beatam vitã religiosorum sequi: philosophiamq̃ verã: necesse est vobis: totum desideriũ qđ olim parturiebã effundam.

Lipia. Maxime maxime statuim⁹ o tho ma.

Hera. Ita mihi deũ velim propitiũ sicut iam religiosus fieri desidero nec vlla res ẽ quam magis optandam putem.

Tho. Igitur cũ postri die venissem ad senẽ plurima mihi de religiosorum cõuersatione narrauit: plurima ipse meis oculis vidi: ex q bus pauca breuiter strictimq̃

describam. Prima iter eos: vt coniectari potui: cõcertatio est obedire maiorib⁹. Nec suo priũ arbitratu: ac dictione viuere: sꝫ qcqd fuerit a maiorib⁹ impatũ sine cũctatione summa cum alacritate conãt explere. Hĩt sem per alimenta cõia: vestesqꝫ ⁊ reliqua necessaria: prout cuiqꝫ sat est iuxta traditionẽ aplicaꝫ singulis distribuunt ab eo: cui id officiũ est cõmissum. Ita cuius iter est vniuersa moderat vt nemo: qd postulet: nemo sit ꝑ seipso sollicit⁹ ⁊ tñ nemo debabeat. Nec cuiqꝫ oĩo licet dicere meã tunicã meũ codicẽ: meã cellam. Nulla intra eos sunt iurgia: nemo querit: nemo musat sed acceptis rebus est quisqꝫ cõtent⁹ Sũma in illis pax: summa charitas ⁊ oĩbus preponenda voluptatibus animi desiderata ⁊ beata tranquillitas. Ceterũ qꝫ letanter e vita discedant neqꝫ cicero si adesset: neqꝫ demostenes posset explicare. Affui nuper ipse o socij cum ex illis quidam moreret: aderãtqꝫ fratres oẽs canentes psalmos. Uidi cũ ibi adessem admirabile quoddam nam tanta inerat hilaritas morienti: tanta ex illa sua migratione iocunditas: vt lachrymãtes multos quodam vt fieri solet pietatis ⁊ charitatis affectu fletum continere iuberet: diceretqꝫ vicem suam ab eis deplorandam vllo pacto nõ esse: qñ quidẽ ad meliorẽ vitã emigraret. Rogatus võ an timeret se nunqꝫ a deo secuꝶ fuisse rñdit. Arbitrari enim inqt oportet si vere sum⁹ religiosi: nos ad deũ post mortẽ ire ⁊ ad angelorum choros cetumqꝫ sanctoꝶ oium proficisci. Nonne huius felicitatis grã laboramus in religione ⁊ affligimur: ⁊ vltro etiã penas damus. Nõne in tota vita bene agere atqꝫ niti cõsueuim⁹ vt ad eos tandem beatos peruenire possimus? Igit valde ridiculum foret ita se in vita comparasse semperqꝫ ita vixisse: postea a morte adueniente turbari Si laboram⁹ ĩ vita ⁊ a voluptatibus corpis separamur vt post mortẽ premio ⁊ corona donari valeam⁹: cur terreamur ⁊ moleste feremus cum id fiet? Nonne summa essꝫ absurditas si nõ libenti animo illuc tendamus: vbi cum peruenerimus spes ẽ eo qdem quod in vita tantope desiderabam⁹ potiri eo võ qđ moleste ferebamus penitus liberari? Nonne vt ait socrates in phedone: ex humanis qdeꝫ rebus parẽtibus vxoribus aut filijs decedentibus: multi iam sua spõte voluerũt iferna adire

putātes illic vidēdi ⁊ cōueniē
di eos: quos amabāt in vita si
bi fieri potestatē? Quod si ita faci
unt illi: qd religiosius: qd ver⁹
amator dei ac sanctorum: An in
hāc ipām spem adduct⁹ se ad de
um pfectum: si moriat̄ aduentā
tē mortem moleste ferret: ⁊ nō li
bēti aīo migrabit e vita. Itaq
fratres id vobis dicā: qd quidā
d se sapiēs dixit: Nemo lachry
mis me decoret nec funera fle
tu faxit. Is igit̄ o socij mihi ei⁹
facta verbaq̄ ꝯsiderāti: cum de
cederet e vita pbeat⁹ maxime
visus ē: sicq vnq̄ alter ita secu
re generoseq moriebat̄: vt vi
deret̄ nō sine diuina sorte pfici
sci: nec ad mortē ire: sed in celū
pgere: vbi esset multis bonis ⁊
maximis fruiturus. Horum er
go grā que memorata sunt: iam
ego nō curās rumores populi:
⁊ iperite multitudinis voces:
sed finē vite ꝯsiderās conabor
reuera q̄ maxime potero bon⁹
religiosus viuē atq mori. Hor
tor aūt atq inuito vos quantū
possum ⁊ reuoco ad huius⁹modi
vitā. Ea est. n. ad celos tuta bre
uis ac facilis via cui⁹ in finū: vt
vos ocius ꝯferatis: ac in eūdem
trāquillitatis portū: ex his gra
uissimis casib⁹ magna iam tēpe
state iactati ꝯfugiatis exhortor
Si enim pleriq philosophi tm̄

humane sapientie studiū contu
lerūt: vt, omnib⁹ reb⁹ posthabi
tis totos se ad exquirēda natu
re secreta collocarent: et patria
parentib⁹: diuitijs despectis to
tā in eo studio curam operāq
posuerūt: cur vos nō pro inani
philosophia: sed p diuina nan
ciscēda sapiētia que vobis sit i
mortalē gloriā pitura nō ista li
bētissime facietis. Nec vlla vos
debet religiōis terrere difficul
tas. Ipsa quippe p se satis facilis
ē: cū multos nobiles viros ⁊ in
paterna domo: prius in maxi-
mis delitijs enutritos in ea et
diu viuere: ⁊ sanos ac letos du
rare videam⁹. Que etiā si esset
durior aspiorq q̄ sit certe gra
uē illā estimare mīme debere-
tis ppter spem imortalitatis q̄
sequit̄: ppter quā ꝯtēnēde res
humane sunt patibiles ⁊ labo
res ⁊ dolores putādi: ⁊ si deus
iusserit: mors ipā ⁊ suscipienda
ē ⁊ ferrenda. Nōne aīaduertis
quātos labores hoīes patiant̄:
vt ea sibi possint cōpare qbus
hec vita breuissima cōmode va
leat sustentari. Impiger extre
mos currit mercator ad indos
p mare pauperiē fugiēs p saxa
p ignes. Quid vero vos face-
re debetis vt acquiratis regna
celorum. Nō enim putādū ē sum
mā felicitatem sine labore vllo

posse constare. Sed cur longi us nostra vagat oratio? Quid adhuc differo meū vobis consi liū reserare. Ego enim pedem vnū vt dici solet in ipa religiōe teneo atq; vti spero cras vespe ri totū me religiosa vita tene bit q̄q̄ id sciat nemo p̄ter pri orē ac monasterij patres: nam q̄ secreto potui mea cōsilia cū illis habui resq; ad hocvsq; de ducta est: vt crastina die me in cetu recipiant suo. Nec vos ve lim vlla teneat admiratio si h̄ vobis ante nō aperui cū mihi huiusce rei manifestatio iā pri mo piculū fecisset. Uos tamen inuito ad hoc ipm ac puoco et si sapitis: vt non amplius diffe rendū putetis. Multa enī eē solēt in dilatione picula: vt ego q̄q̄ nup experiētia doctus per hibui testimoniū. Tolle moras inqt ingeniosus poeta semper nocuit differre paratis. Persi ciatis igit̄ id q̄d tantope nunc optare videmini: mecūq̄ sum mo mane ad monasteriū veni atis: vt vna illā beatā vitā vine re incipiamus: in qua mortem ipam minime formidabimus. Mortē enim q pie recteq; vi xerint consisi conscientie bono nō metuunt quin sperant illā ad celum sibi ducem futuram. Sinamus opiniones hominū

nec penitus curemus eorū iu dicia: qui vitiorum sordibus i buti volunt de virtutib⁹ iudica re. Sicut enim floccipenden da sunt iudicia febricitantiū qui palatum atq; linguā ama ris refertam habent humori bus si velint vina mulsa vel ce tera dulciora pocula iudicare: sic minimi estimandi sunt ho mines: quinpotius contemnē di qui scelerate viuentes obuo luti sordibus peccatorum au dent de his ferre sententiam: qui ad frugem vite melioris emigrant. Contemnant l3 nos atq; irrideant & si libet stultos vocitent ac perviciniam fabu las cantent modo ipsi pie reli giose q; viuamus. Ueniet enim veniet inq̄ illa dies: in qua et nostram maximam sapientiā & illorum extremam dementi am deus ipe: non dicam vnius vrbis populo: sed orbi vniuer so faciet manifestam. Ea enim religio: ad quam nos aspira re videmur q̄q̄ cetere omnes diuino quodam spiritu a viris sanctissimis constitute sint no stris accomodatior institutis esse videtur. Omnes etatem nostram vsq; in hanc diem cō sumpsimus in studijs littera rum: in quibus omnem ope ram curā diligētiā q; posuim⁹

Quãobrem videt̃ cõgruum ma ximeq̃ conueniens: vt ad eam pergamus viam in qua preteritus labor noster ociosus non sit futurus: nec nos peniteat conat⁹ nostri: nec ea que mlto cũ labore didicimus: dediscamus q̃ profecto fieret. Illa que hactenus ex studio veluti flores nobis legimus fructũ aliquẽ sua/uitatis ⁊ dulcedinis pariant si nos ad beatã vitam predicatorum fratrum liberati de seculo transferamus vbi ⁊ nobis pmo ⁊ multis alijs pdesse valebim⁹ quo nihil acceptius summo imperatori deo fieri posse videt̃. Quid enĩ melius officere possumus aũt etiã cogitare q̃ nõ mõ nos solutos vinculis peccatoꝝ diuino cultui dedicare sed alios etiam erroribus liberatos ad iter celeste dirigere. Hmõi vitam ego maioris virtutis ac meriti eẽ arbitror q̃ eam que in heremo ⁊ vasta solitudine ĩ multo labore ⁊ castigatione victu: sine alia scripturaꝝ meditatione transigit̃. Nũ ne melius est post noctium orationes laudesq̃ diuinas: post cõpleta sanctaꝝ virtutũ exercitia: studijs insudare lraꝝ: que a sũmis semper ⁊ sapientissimis viris plata fuere q̃ in deserto sine litteris vitam ducere? Que omnia cum ita sint: non est tñ mirãdũ si pauci sunt sempq̃ fuerint q̃ i vita religiosa versent̃. Ardua quippe eis esse vident̃ ista qui delicati ⁊ melles sensuum oblectamenta sequunt̃ nã in religione obterende oẽs corporis voluptates: relinquende delectationes ludus iocus: cõuiuium: sermo etiam fere oium ppinqꝝ ac familiarium deserendus: q̃ res in hoc genere hoĩes a labore religionis studioq̃ deterrẽt. Mihi aũt non modo videntur hoĩes ad religionis cognitõẽ cecui: veꝝ etiam adeo hebetes ⁊ obtusi: vt neq̃ quã vim habeat scire velle desiderent quã si no sce possent non est apud me dubium qn multo plures ad illã se conferrent q̃ nunc faciant. Sꝫ nescio qui eos teneat error ⁊ miserabilis ignoratio veri vt illam verã vitam sequi nesciãt quã constat oium magistrã eẽ virtutũ. Qd̃ si oblectatio queritur animi requiesq̃ curaꝝ que conferri cuꝫ illa põt que omis expers mundialis sollicitudis presentib⁹ spretis atq̃ calcatis sola futura diuinaq̃ meditat̃? Hec profecto est illa vera phĩa quã regulam cõuenientissime dicere possumus bene beateq̃ viuendi. Confugiamus igitur ad eius gremium: de hoc imẽ/

so pelago mundi huius: vbi tẽ-
pestates ⁊ turbines: ⁊ procelle
imaniũ fluctuũ: vbi ruine sine
gubernatore: sine nautis: sine ve
lo sine remis plurime fiũt. Hec
quidem omnia his qui salutis
sue curam gerunt euidẽtissime
patent. Apud eos sũt qui vin-
culis voluptatis alligati sunt ⁊
obtinet libido captiuos: qbus omnis vita in luxurijs territur
fabule videntur ⁊ inepta: quẽ sum
ma quidẽ auiditate amplectun
tur vmbras stringunt ventos.
Hec enim que eis videntur bona
carnis ⁊ seculi: tanquam vmbra et
ventus ab eis aufugiunt ac la-
buntur. Et ideo ab hac meretrice
fugiendũ est que sic turpiter ho-
mines eludit. Meretricẽ nanque
vt ait beatissimus chrisostomus
ego appello hanc vitam seculi quod
in delitijs ⁊ affluentia delitiarum
ac huius seculi potẽtia ⁊ volupta
te transfigitur. Et non solum me-
retricem inquit eam nomino:
sed turpissimã atque obscenissi-
mam meretricem: cuius facies
feda: ⁊ horrida aspera amara ⁊
crudelis. Et hoc maxime est in
quo sine venia hndi sunt: cũcti
quos decipit: quod cum tam turpis
sit vultus eius ⁊ ferus: tam bar
barus et truculentus: multi tñ
ab ea rapiuntur. Et cum videant
apud eam cruenta omnia peri
culis montibus precipitijs ple
na: cunque stipari eam cernant so
dalibus pessimis contumelijs
dico: opprobrijs dico: liuore in
uidia insidijs criminationibus
⁊ perniciosissimis curis: metu
ingiter: tremore frequenti: ⁊ mille
alijs huiusmodi in sanctis con-
sortibus velut agminum corona
circũdari fructum vero in his
nullum alium nisi vite interitũ
esse ⁊ perniciem: penãque perpe
tuam: expetitur tñ a plurimis
⁊ amabilis habetur atque opta-
bilis. Tãta nanque est eorum qui de-
cipiuntur stoliditas: vt eos ra-
tio nulla: ab hoc intentu reuo-
cet: nec euidentia quidem indesi
nenter pereũtiũ exẽpla deter-
reant. Nũ ne ergo inquit stol-
lidiores istos multo quam paruu-
los iudicem quos puerilis lu-
sus: vbi aut circulus voluitur: aut
turbo verberibus agitur: ac lon
gis porticibus pro curua spatia
rotatur: ita intentos ⁊ inhian-
tes puerilibus animis tenet: vt
auelli inde nullatenus queant
ignorantes penitus per etatis
fragilitatem: nihil vtilitatis i co
ludo nihil perfecti operis ha-
beri? Sed pro illis satisfacit etas
imatura. Isti vero quid habebut
excusationis: qui in etate perfe
cta puerilem imo ⁊ puerili im
becilliorem sententiam tenent?

An videtur vobis o socij hunc virum eloquentissimũ huiusce mundane vite imaginem pinxisse atq3 imũdissime ac impurissime meretricis facie3 reuelasse? Festinemus igitur ab ea diffugere: ⁊ ad sinum religiõis sanctissime ꝓperemus. Nec si mihi creditis differendum putetis: qn si sapitis vna mecum itrare qd non dubito vos esse facturos: si que vobis nunc a me dicta sunt cũ animis vestris diligentissime cogitaveritis.

Cipri. Parat⁹ vt dici solet: venisti optime thoma atq3 vt ego iudico: spiritu q̃dam diuino locutus esse videris: nam ea que abs te nunc et ab vno pectore sunt expressa ita me inflammatu3 reddiderunt ad huius vite cõtẽptũ vt inflãmatio2 eẽ nõ possim vsq3 adeo vt non solum religionis duritiam: que volentibus quidem lenissima est: ve2 etiam parat⁹ sim si opus esset: carceres: vincula: flagella: supplicia. nuditatem: famem: calũnias: irrisiões ⁊ obp2ob2ia sustinere: mõ possim: tandem fallacias vite presentis effugere: q̃ quidẽ vita q̃tidie foueas ⁊ p2ecipitia parat hominib⁹ scopulisq3 eos ⁊ mille naufragijs illidit. Me igit sine o2o atq3 obsecro: ne ad religiosa3 vitã accedas.

Serap. Amo ⁊ ego maxime: que dixisti o thoma. P2eclare quidem ⁊ beate narrasti neq3 vnq̃3: vt verum fatear: quẽpiam acrius atq3 grauius dicentem in hanc fallacem vita3 audiui. Itaq3 sic sum his tuis verbis incensus ⁊ hac o2atione tua p2ouocatus ad. mundi rerumq3 despectum vt felicissimum me sperem futurum q̃3p2imum de eius ceni feto2e ac indignitate sterco2is potuero liberari. Uerum quia iam sera satis ho2a est: ⁊ sol cepit e montibus decedere ac ꝓpinquat occasus: surgendũ est vt intremus in vrbe3: inibi vo si vobis videtur: ad monasterium p2ope remus.

Cipri. Mihi maxie videẽ si ⁊ thome itide3 videat.

Tho. Cur ego differendu3 putem q vos ne differretis sum ho2tat⁹. Igitur ipse p2ecedam nunciaboq3 monasterij p2ib⁹. Uos seq̃mini pedetẽtim ⁊ mũdũ cũ suis illecebris: ꝑpetuo iã valere sinatis vt hẽam⁹ gliam ĩ vitã eternã cũ p2e ⁊ filio ⁊ spũ scõ. Amen

¶ Explicit serapion de ꝯtẽptu mũdi fris baptiste finarieñ. ad frẽm thomã vicariũ gñalẽ Cisalpinum o2dinis p2edicato2

¶ Incipit epl̄a bt̄i Bernardi abbatis ad parentes cuiusdam nouicij dolentes quasi ꝑditū.

Si filium vestrū deus facit suum q̄d vos ꝑditis: aut ipse q̄d ꝑdit? Fit de diuite ditior: ꝺ nobili generosior: clarior de illustri: ⁊ q̄ꝺ his oib⁹ mai⁹ ē sanct⁹ de peccatore. Oportet eum p̄parari regno q̄ꝺ sibi paratū ē ab origine mūdi atq̄ħ hmōi gr̄a: modicū q̄ꝺ viuere hꝫ nobiscū manere donec abrasa spurcitia vite secularis: ac terreno deterso puluē: celesti mansioni fiat idoneus. Si diligitis eū gaudebitis vtiq̄ quia vadit ad patrē. Ipse q̄dē vadit ad deum ⁊ vos non ꝑditis eum: q̄n potius multos ꝑ eū vobis acquiritis filios. Quotquot sumus in claraualle ⁊ de claraualle ipsum in fratrē: vos in parentes suscipimus. At fortasse metuitis corpori eius vite austeritatē: q̄ꝺ nimiꝝ nostis tenerum esse ac delicatū. Ceteꝝ de huiusmodi timore dicitur: Ibi trepidauerunt timore vbi non fuit timor. Confidite ⁊ consolamini. Ego ero illi in patrē ⁊ ipse erit mihi in filium quousq̄ de manibus meis eripiat eum pater misericordiarum ⁊ dn̄s totius consolationis. Nolite ergo lugere neq̄ flere qa gaufredus vester festinat ad gaudium non ad luctum. Ego ero illi pater: ego mater frater ⁊ soror. Ego faciam ei praua in directa ⁊ aspera in vias planas Ego ei omnia sic temperabo et sic dispensabo: vt ⁊ spiritus proficiat ⁊ caro non deficiat. Deniq̄ seruiet domino in leticia ⁊ exultatione ⁊ cantabit in vijs dn̄i quoniā magna est gl̄ia dn̄i in secula seculorum. Amen.

Eiusdem Bernardi ad eosdē in persona dicti nouitij.

Sola causa qua nō licet obedire parentib⁹ suis deus est. Ipse enim dicit: Qui amat patrem aut matrem plusq̄ me non est me dignus. Si me vere: vt boni vt pij parentes diligitis: si veram ⁊ fidelem pietatem erga filium habetis quid me patri omniū deo placere satagentem inquietatis: ⁊ ab eius seruitio cui seruire regnare est retrahere attentatis? Vere nunc cognosco: q: inimici hois domestici eius In h̄ vobis obedire nō debeo In h̄ vos nō agnosco parentes sed hostes. Si diligeretis me gauderetis vtiq̄ quia vado ad

patrẽ meũ atq; vestrũ: imo vniuersoꝝ patrẽ. Alioquin qd mihi ⁊ vobis? Quid a vobis habeo nisi peccatũ ⁊ miseriã. Hoc soluʒ qd gesto corruptibile corpus de vestro me habere fateor ⁊ agnosco. Nõ sufficit vobis qͥ in hãc seculi miseriaʒ miseri miseꝝ induxistis: qd in peccato vestro peccatores peccatorẽ genuistis: qd et ĩ peccato natũ de peccato nutristis: nisi etiam inuidẽdo mihi misericordiam quã ꝯsecutus sum ab eo qui nõ vult mortẽ peccatoris: filiũ insup gehẽne faciatis. O durum patrẽ: o scevã matrẽ: o parẽtes crudeles ⁊ impios: imo nõ parẽtes sed ꝑemptores: quoꝝ dolor salus pignoris: quoꝝ ꝯsolatio mors filij ẽ: qui me malunt ꝑire cũ eis q̃ʒ regnare cuʒ scis: qui me rursus ad naufragium vnde tandem nudus euasi: rursus ad ignẽ vnde vix semiustus exiui: rursus ad latrones a qbꝰ semiuiuus relictus sum: sed miserãte samaritano iã aliquantulũ conualui reuocare conant̃ ⁊ militẽ xp̄i ꝓpe iã rapto celo triumphãtẽ quod nõ in me glorior: sed in eo qui vicit mũdum ⁊ ab ip̄o introitu glorie tanq̃ʒ canẽ ad vomitũ: tanq̃ʒ suem ad lutũ ad seculũ reducere moliunt̃. Mira abusio domus ardet: et ignis instat a tergo ⁊ fugiẽti ꝓhibet̃ egredi: euadẽti suadetur regredi: ⁊ hoc ab his qui in incẽdio positi sunt ⁊ obstinatissima demẽtia ⁊ demẽtissima obstinatiõe fugere ꝑiculũ nolunt. Prohdolor si vos cõtemnitis mortẽ vestrã: cur meaʒ etiã appetitis. Si itaq; negligitis salutẽ vestrã: quid iuuat etiã ꝑsequi meaʒ? Quare vos nõ potiꝰ sequimini me fugientem vt nõ ardeatis? An hoc potius ẽ leuamẽ vestri cruciatus si me etiaʒ ꝑmittatis ⁊ solũ timetis ne soli pereatis. Ardẽs ardẽtibus qd solatium p̄stare poterit. Quod itaq; solatiũ dãnatis: socios habere sue damnatiõis? Quid ve remediũ morientibus alios videre moriẽtes? Non hoc mihi ꝑsuadet diues ille q in tormentis desperatus de sui liberatione rogabat nunciari fratribus suis: ne ⁊ ipsi venirẽt in eundeʒ locũ tormẽtoꝝ timens ꝓculdubio ex suoꝝ cruciatu augeri suum. Quid ergo: ibo ⁊ ꝯsolabor matrẽ meã lugentẽ mei ad tẽpus visitatione: vt in eternũ lugeam ⁊ ip̄e sine ꝯsolatiõe. Ibo itaq; ⁊ satisfaciã patri meo irascẽti ꝓ mei ad tẽpus absentia vt postmodũ quisq; ⁊ vterq; ꝓ alterutro incõsolabili desolemur tristitia: an potius exẽplo ap̄li

non acquiescés carni ⁊ sangui/
ni audiam vocem dñi iubétis:
dimitte mortuos sepelire mor
tuos suos: ⁊ cantabo cuꝫ dauid:
renuit consolari anima mea: et
cum hieremia: Diem hominis
non concupiui tu scis dñe. Fu
nes ceciderũt mihi in ꝑclaris:
⁊ celestis hereditas ꝑclara est
mihi ⁊ terrena adulaẽ ꝓmissio:
blandiẽ consolatio carnis: gu/
stato spiritu necesse ẽ desipere
carneꝫ. Affectati celestia terre/
na nõ sapiunt: eternis inhianti
fastidio sunt transitoria. Desini
te ergo parẽtes mei ⁊ vos fru/
stra rursus desinite plorãdo af
fligere: ⁊ me gratis ingetare:
ne si adieceritis nuncios vltra
mittere ꝓ me: plus me elõgare
cogatis. Si aũt dimittatis cla/
rauallẽ in ꝑpetuũ nõ dimittam
Hec requies mea in seculuꝫ se/
culi: hic habitabo qm̃ elegi eaꝫ.
Ibiqꝫ ꝓ meis ac vestris pecca/
tis iugiter orans: ibi precibus
assiduis quod ⁊ vos cupitis i/
petrobo si potero: vt q de mei
amore hoc modico tp̃e ab inui
cem separamur in alio seculo si
mul felici ⁊ inseparabili societa
te in eius amore viuamus: q vi
uit ⁊ regnat ꝑ omnia secula se/
culorum.

Pulchrum opuscum
explicit feliciter.

Beatus Bernardus super
illud verbũ petri: Bonũ ẽ nos
hic esse ⁊c. Qd̃ habeẽ Mathei
xvij. capitulo.

Bonũ est nos hic
esse: videlicet in
claustro religio/
nis. Quare? quia
homo viuit puri
us: cadit rarius: resurgit veloci
us: incedit cautius: qescit secu/
rius: irroratur frequẽtius: pur
gatur citius: moritur confiden
tius ⁊ premiatur copiosius.

Idem comparans seculum
religioni sic ait:

In monasterio ẽ vita ꝯtem
platiua: i sclo est vita laboriosa
In monasterio ẽ vita scã: in se/
culo ẽ vita criminosa: In mona
sterio ẽ vita spũalis: in seculo ẽ
vita carnalis. In monasterio ẽ
vita celestis: in seculo ẽ vita ter
restris. In monasterio est vita
quieta: in seculo ẽ vita turbulẽ
ta. In monasterio ẽ vita trãql/
la: in seculo ẽ vita ꝯtentiosa. In
monasterio est vita pacifica: in
seculo ẽ vita iurgijs plena. In
monasterio ẽ vita casta: in secu
lo ẽ vita luxuriosa. In monaste
rio ẽ vita ꝑfecta: in seculo est vi
ta vitiosa. In monasterio est vi
ta plena virtutibus: in seculo ẽ
vita plena vitijs. In monaste/
rio ẽ vita sanctitatis: in seculo ẽ

via iniquitatis. Audisti frater charissime bona que sunt i monasterio: audisti mala que sunt in seculo. Audisti virtutes monasterij: audisti vitia seculi. Audisti salutem monasterij: audisti perditionem seculi. Audisti vitam: audisti mortem. Nunc ecce in conspectu tuo bonum et malum. Ecce ante oculos tuos perditionem et salutem. Ecce ante te vitam et morte. Ecce ignis et aqua: extende manum tuam et elige quod vis. Ecce via paradisi: ecce via i'ferni. Ecce via que ducit ad vitam: et ecce via que ducit ad mortem. Ergo ambula per quam volueris. Hoc solum rogo: vt eligas meliorem.

Item beatus Bernardus.

Si cecus claudus datus est languere. Quid inde?
Si deformis inops despectus haberis. Quid inde?
Si lenis es generc deiectus honore. Quid inde?
Si labor infestat dolor angustatue. Quid inde?
Jurgia si pateris quis te premit ecce. Quid inde:
Mors est in medio que te cito liberat. Inde.
Si patiens fueris semper letaberis. Inde.
Si tibi pulchra domus si splendida mensa. Quid inde?
Auri si species argenti vasa. Quid inde?
Si tibi sponsa decens si sit generosa. Quid inde?
Si tibi sunt liberi si predia multa. Quid inde?
Si fueris fortis si pulcher diuesue. Quid inde?
Si longus seruorum seruiat ordo. Quid inde?
Si doceas alios in qualibet arte. Quid inde.
Si plaudat mundus si prospera cuncta. Quid inde?
Si prior aut abbas si rex si papa. Quid inde?
Si rota fortune te tollat ad astra. Quid inde.
Que sunt sub celo si sunt tua cuncta. Quid inde?
Annis si felix regnaueris mille. Quid inde?
Tam cito pretereunt hec omnia q nihil Inde.
Sola manet virtus qua glorificamur. Inde.
Ergo deo serui quia sat tibi veniet Inde.

Grata domus genitor fratres natiq; sodales.
Et quondam preciosa mihi terrena valete.
Sat me pestifera mundus dulcedine lusit.
Sat tenuit me falsus amor discedo solutus.
His laqueis secura iuuat iam claustra subire.
Nudus ab hoc pelago fugiens ad littus amenum.
Te bone christe sequor solus mihi sufficis vnus.

Finis.

¶ Incipit epistola fr̄is huber
ti gnti magistri ordinis fratrū
predicatoꝝ quā scripsit de tri/
bus votis substantialibus reli/
giosoꝝ ⁊ quibusdam virtutib⁹
⁊ per totum ordinem ad ꝓuin
cias singulas eam misit.

Salus ⁊ exordiū ep̄le. Cap̄.j.

Filijs gratie co/

heredibus glorie fratribus ca/
rissimis religiosis vniuersis vi
tam ducere deo grataꝫ sibi fru
ctuosam: angelis iocundam: de
monibus terribileꝫ: hominib⁹
exemplarem. Nulla sunt oīno
reputanda dil ctissimi que di/
nine laudi non militāt ⁊ hono/
ri. Inde est ꝙ officij necessitate
ac fraterna charitate compelli
mur vestris auribus nunc scri/
bendo nunc monēdo sepius in
culcare que vos bona facere et
mala doceant declinare. Sꝫ cū
pateat ꝙ ƀm affectiuā ⁊ intelle
ctiuam vires geminas sit ⁊ aīe
ꝑfectio bipartita: virtus videlꝫ
⁊ scientia: decet his nimiꝝ viꝝ
euangelium adornari: vt ꝑ pri/
mum in bonum ⁊ per reliquū
dirigatur in verum: ꝑ primum
ardeat: per scd̄m luceat. Per ꝑ
mū potens sit in opere: per reli
quum in sermone illius exēplo
qui cepit facere ⁊ docē Deniqꝫ
p̄ntem epl̄am dignum duxim⁹
charitati vestre transmittere q̄
vos moueat ⁊ doceat ad regu/
laris obseruantiam discipline.
Igitur ab obedientia q̄ vnū de
substātialibus religiosorū nr̄m
principium inchoamus ad lau
dem ⁊ gl̄iaꝫ illius qui origo est
omnium bonorum atqꝫ finis.

Exhortatio ad obediētiā. Ca.ij.

Diligenti studio fratres
carissimi satagamus vir
tutū officijs insistere: q/
bus christo conformemur ⁊ ad
ꝑfectionis semitā informemur
atqꝫ per gl̄iam reformemur. Et
quis ambigat obedientiam ta/
lem esse? Hanc etenim saluator
noster intātū amplectit̄: ꝙ vsqꝫ
ad mortem patri obediens fuit
crucis supplicio cōdēnat̄. Per
hanc multaꝝ gentium pꝫ abraā

terram ⁊ cognationē suā egreditur ⁊ vsqꝫ ad imolationem filij: quem habuit carissimum inclinatur. Per hanc iosue terrā promissionis inuasit et hostes gladio strauit. Monemus igitur ⁊ hortamur in domino vt obediētie bonum eo seruemus sollicitius quanto sine illo regularibus non ē salus. Sciētes certissime q̄ est accepta mũũ apō omnipotentem deum obedientia qua pro christo nobilissimū q̄ð est in anima captiuat: libertas videlicet voluntatis. Quare dignum est ⁊ iustū vt quāto quis artius per obediētiā nūc astringitur tanto postmodum in celestibus gloriosius eleuet. Hoc ipsum certe exemplū nobis innuit vbi frater cui quatuor ordines ostensi sunt: eū qui seruauit obediētiā sūmū vidit.

¶ Detestatio obediētie. Ca. iij.

Sed in contrarium valde detestabilis agnoscit eē inobedientia. Nam idolatrie sceleri comparat p̄ hanc vel spirituale furtum cōmittit vel rapina. Nam si occulte contrariamur obedientie: furtū est si manifeste rapina: q2 i vtraqꝫ rem alienam inuito dño contractamus. Uoluntatem enim quā pro christo relinquimus: cōtra iusticiam vsurpam⁹. Nō igitur imerito pater nr̄ adam imortalitate ⁊ innocentia spoliatur, ꝑpter inobedientiam: ac de paradisi amenitate eiectus in vallem miserie relegatur p quod criminis huius enormitas declaratur.

¶ De his qui vitiant obediētiam. Capitulum quartū.

Sicut sunt multa que reddunt obedientiā cōmendabilē sic sunt plurima q̄ ipsam faciūt vitiosam. Sūt. n. nonulli qui vt citius absoluant male exequunt iniuncta sibi officia. In alijs vō inuenit extorta licentia. Alij licentiā accipere non curant. Alij ꝯtra negatam licentiam sibi id q̄ð placet facē non formidant. Alij iubenti p̄lato ꝯtradicunt ⁊ tamen faciūt Alij deuotā q̄dem obedientiā suscipiunt sed executionē negligunt. Alij ne mandatū ad eos veniat se abscondūt. Alij quod peius est tales se exhibent vt p̄latus nil eis audeat iniungere aut mādare. Alij dicūt se nescire vel nō posse q̄ð mandat mendacium quodāmodo ꝯiungentes inobedietie cū eos ignorantia vel impotētia nō impediat sed voluntas. Quidam vō nolunt ea que iniungunt facere timentes ne ab ipsis talia ex consuetudine requirāt. Alij p̄ficiūt

sed cum murmure vel nō volū tarie sed coacte. Alij pficiunt q dem obedientiam sed triste vt etiam minus tarde. Sunt ⁊ q dam qui qd volunt obtinēt mi nis vel precib⁹ importunis. Et si quandoq negaē eis licentia domum cōmouent ⁊ seipsos cō turbāt:hi omnes si bene aduer terent vere in suis conscientijs de predictis se grauiter accusa rent. Sed heu sunt nōnulli qui culicem colāt ⁊ camelū deglu tiunt:quia statum hūc piculosū minime recognoscunt. Tales si amatores puri cordis eēnt nō tam malū actum:q̄ malū statū corrigere laborarent.

¶ Qual'o ee obediētia. Ca. v.

Vt aūt obediētia nr̄a oi potenti deo sit accepta bilis studete hāc pmptā sine delatiōe deuotā sine dedi gnatiōe. Uoluntariā sine cōtra dictiōe simplicē sine discussiōe ordinatā sine deuotiōe iocūdā sine turbatiōe sternuā sine pu sillanimitate:vniuersalē sine ex ceptiōe pseuerātē siū cessatione

¶ Q obediētia debet esse pm pta. Capitulum sextum.

Bonus itaq frater adeo sit paratus ⁊ nō turbat⁹ vt inueniaē ad obediētiā semp pmptus. Quapropter di lectissimi sitis sicut auz ductile ⁊ quasi virga flexibilis que re ctificaē ad libitum artificis vel curuatur. Sitis vt rote volubi les que sm impetū spirit⁹ mo uentur. Sicis vt iumentū apd deum cuius dorso oia indiffe renter ponūtur. Certe sillaba i differens multū est grata versi ficatoribus: q ponī poterit i oī loco. Sic ⁊ promptus frater ad obedientiā deo gratus est ⁊ ho minibus:quia nihil respuit in iūctorꝫ. Legistis charissimi ga stelle vocate dixerūt assumus. Per qd apte daē intelligi q̄ cō iuncta debeāt esse vox iubentis ⁊ opatio obsequētis. Talis ille bonus monachus extitit q vo catus impfecta littera dimissa quā ceperat. statim venit. Sed qdā econtrario velut quadrati lapides ad obedientiā vix mo uentur: de quibus ait sapiens: Qui tran[illegible] lapides affligeē in eis. Cum enim prelatus po nere quosdam ad obediētie bo num nititur:per contradictio nem rebelliū fatigatur. Ad obe dientie autē promptitudinem animemini per exemplū. Nā cū imperamus manui: nulla di latione differē executio. Jnīun gitur nobis aliquid ⁊ inobedi entes erimus p̄latis nr̄is? Pu dor est q iterdū serui nr̄i cōdu cti pro paruo pcio pmptiores

sunt ad peragendum grauia q̄ꝫ nos simus prelatis nostris pro gloria sempiterna.

℄ Qꝛ obedientia debet esse de uota. Capitulū septimum.

Sit post hec deuota obedientia nostra fratres. Ea nāqꝫ deuotiōe suscipiendum est qd̄ iniungit̄ ac si do minus precepisset. Non enim homini sed in hoīe deo certissime obedimus. Dubiū nāqꝫ nō est qn deo acceptū offeratis sacrificium: dū ꝓpter ipsum aliene vos subijcitis voluntati. Utinam fratres simus cū christo ꝑ obediētiā crucifixi: vt sicut ille clauis mēbra habuit ligata: sic mandatis superioꝝ nostroꝝ mēbra nostra omnia sint captiuata scientes certissime qꝫ tāto liberiores apud deum erimus quāto nūc pro illo deuoti⁹ nos artam⁹. Deniqꝫ virtus hec nō sine causa victimis antefertur quia hic mactatur in holocaustum voluntas ꝓpria: sed ibi tm̄ modo caro aliena. In ieiunijs ꝛ vigilijs ꝛ orationibus possūt equari nobis seculares: quos i abdicatiōe proprie voluntatis ꝛ obedientia precedim⁹: eosdē iudicaturi cum christo in extremo examine precedemus. Un̄ summope cauendū est ne i his duob⁹ ēt i minimo claudicem⁹.

℄ Qꝛ obedientia debet esse voluntaria. Capitīm octauum.

Voluntaria quoqꝫ sit obedientia que non virga vel calcari indigeat: sꝫ moueat sibillo dulciori. Multū est laudabilis obediētia que ꝑceptum seruat: laudabilior que cōsilijs ꝛ amonitionibus obtēperat: sed omni laude dignissima que precipientis animo se conformat. Sed sunt nōnulli q potius a maiorib⁹ suis audire volunt placita q̄ꝫ vt placeant facere audita: qui prelatū sibi nō se illi cupiunt obedire vel audire. Isti non magistrum gentiū dicentem: dn̄e quid me vis facere: sꝫ cecum cui dixit domin⁹ quid vis vt faciam tibi: satagūt imitari. Patet ergo eē fratres nostri duplicem obedientiam: vnam qdem charitatis ꝛ aliaꝫ necessitatis. Illa preceptum respicit: ista consilijs ꝛ amonitionibus acquiescit. Illa necessitate quadam artatur: hec charitatis amplitudine dilatatur. Illa per coactionem est seruoꝝ: hec per libertatem spiritus est filioꝝ. Et istam vtiqꝫ tanto magis acceptam quāto minus debitam esse constat.

℄ Qꝛ obediētia debet esse simplex. Capitulum nonum.

TAm simplex obedientia vestra sit fratres vt iniuncta sine discussione faciẽtes: iudicetis de vestro nec in minimo hr̃e vos. Nã q̈s q̈s itentõez p̃cipientis iudicat bellũ intrĩsecus sibi parat. Per hoc enim q̈ causas mãdatorũ q̃s ignorat discutit: in laberintũ erroneũ se ponit. Certe per hoc obediẽtie bonũ minus purũ reddit: cũ q̈s p̃latũ irrationabilia iubere p̃sumptiõis oculo intuet. Uerũtñ etsi p̃latus interdũ minus vtilia nostro iudicio videt iubere: vos id ad inobediẽtiam nõ debet mouere. Nã etsi ille errauerit in iubendo: nequaq̃ vos deuiabitis seniorũ mãdatũ: nihil cõtra deũ qd p̃cipiat exequẽdo. Si enim ea que p obedientiã facitis nõ sunt interdum vtilia monasteriis: semp tñ vtilia erunt vobis. Quid enim p̃fuit q̈ quidã patrũ virgã aridã lõgo tp̃e iussus rigauit: nisi q̈ in terra conualescẽs virtutẽ obediẽtie: & obedientis meritum demonstrauit. Obediẽtie fastigiũ in hoc ẽ: vt quasi stultũ se quis faciat ĩ hoc mũdo: nihil .s. discernẽs: nihil iudicãs ex his que fuerint imperata: sed omni simplicitate & fide illud vtile: illud sapiẽs est iudicãs qd̃ sibi lex dei vel examine sup̃ioris indixerit. Et vere si p hũc modũ euacuati fuerimus spũ p̃prio: replebimur nõ imerito: tũc diuino. Attẽdite q̈ in tantũ oĩs creatura suo obedit sine discussiõe creatori: vt de illa faciat qcq̈d sue placuerit maiestati. Per qd̃ manifeste ĩstruimur vt simplicit̃ iussa faciẽtes nequaq̃ sup̃iorib9 nostris p ĩobediẽtiã reluctemur.

¶ Qr̃ obedientia debet eẽ ordinata. Capitulũ. x.

OPortet nihilominus obediẽtiã eẽ ordinatã: ne si ordo ei9 p̃uertit̃ obediẽtie quoq̃ opus p consequẽs deprauet. Unde ꝯsiderãdũ ẽ q̈ sicut ratio nostra debet eẽ subdita creatori: sic volũtas obediat ratiõi: atq̃ sensualitas volũtati. Nã qñ recalcitrat volũtati sensualitas vel ratiõi volũtas: vel creatori ratio: debite subiectionis in aĩa perijt ordo. Et tunc dei iudicio nobis ab inferiori nostro resistitur cũ a nobis nostris superioribus nõ paretur. Ordo quippe obedientie: considerata prelatorũ differentia tenendus est: vt maiores minoribus in huiusmodi p̃ferantur. Duobus enim prelatis contraria precipientibus acquiescendum modis omnib9 est maiori. Unde cum deus prelatis supre

mus sit contēnenda sunt proꝛ/sus mādata hominum:qñcūqȝ precipiūt cōtra deum. Opoꝛtet enim ait petrus deo magis q̄ȝ hominibus obedire. Patet igitur q̄ nunq̄ȝ sunt mala propter obedientiā ppetrāda: lȝ pp̄ter eandē interdū bona sint ratio/nabiliter omittenda. Scimus etenim contemplatiuaȝ vitam actiuam in multis pcellere. Et tamen cum ab illa subditus ad istam trahitur: quod propter mandatuȝ negligit virtute obedientie in meritoꝛum cumulo compensatur.

Cur obedientia debet esse iocunda. Capitulum. xj.

Ost hec sciēduȝ ē q̄ ne quaq̄ȝ ex tristicia: aut necessitate fit:qd̄ in iungitur faciendū. Jocūda etenim obedientia platū ipm̄ iubenteȝ letificat:obedientie onus alleuiat:securitatē quoq̄ȝ ꝯscientie pstat. Sis qs aūt mest⁹obtēpat cum simone cyrineo i angaria crucē poꝛtat. Curr⁹ nō vnct⁹ sb onere murmurat. Et sic is qui cū tristicia obedientiā exequit carere vnctione spūs sācti se declarat. At vō gaudens cum andrea crucē suscipit: q̄sq̄s onus qd̄ imponitur:nec coꝛde renuit: nec signo quolibet cōtradicit. Sunt aūt quidam qui ex desiderio faciunt etiam laboꝛiosa dūmodo sint placita. Alij cum grauitate suscipiunt leuia:quia iussa. Jstud fieri persuasione diaboli certum est: vt hoc nobis graue faciat: in quo maius meritum esse cōstat:ꝛ aliud nobis offerre satagit gaudiosum: qd̄ saluti nostre minus pspicit fructuosum.

Cur obedientia debet esse strenua. Capitulum. xij.

On tm̄ leuia sed ardua propter obediētiā sunt agenda. Est enim obedientia preciosa cum obtemperatur in placidis: non quia placita:sed quia iniuncta. Preciosioꝛ vō super aurum ꝛ topazion cum obeditur in contrarys: in quibus sensualitas interduȝ remurmuret:erit tamē ratio sem per pꝛompta exemplo chꝛisti: qui q̄uis caliceȝ passionis a se transferri peteret:voluntatem tamen suā patris subiecerat voluntati. Jn obedientia multuȝ valet fratres mei ad merendi efficaciam: difficultas operis cū pꝛomptitudine voluntatis. Quando per claustralem vitaȝ religioni iungimur:mūdo morimur: ꝛ actibus quodāmodo sepelimur. Quare nr̄as p obedientiam voluntates continue moꝛtificemus:vt illi qui p obe

dientiam sanguinem suum fu/dit semꝑ vivere valeam⁹. Nō igitur ad iussum seniozis respō dere presumamus: nō possum⁹ aut nescimus: cum patres no/stros aggressos propter obedientie bonum etiam importa/bilia ẜm humanū iudicium co gnoscamus. Uires enim deus omnipotēs administrabit cor/pori: vbi voluntas seruiens ad id quod iniungitur adest men ti. Unde quidam sanctorum pa/trum mandato seniozis obtem perans supra spem: virtute di/uina non propria saxum mouit Ex his colligē poteritis ꝙ obe dientie discretio ē vt fit aliqua liter indiscreta: vt ea pro bono quis aggrediatur obedientie: que aliquando videnꝭ ẜm mū di sapientiam carere ratione. Hinc est ꝙ vir obediens loque tur victorias: quia voluntas q̄ se inclinat naturaliter ad ꝓspe ra per coactionem obedientie currvat etiam in aduersis ne/cesse est.

Qꝫ obedientia debet esse vniuersalis. Capitu. xiij.

Nec semel tñ debet quis/qꝫ qđ iubetur facere: ẜ semper in omnib⁹ obe/dire. Sed dicunt in corde suo desides, ꝛ rebelles: videmus ꝙ hij qui ad obediētiam sunt dif ficiles ab omnibus sunt liberi: et ab officijs sunt securi. Ipsis enim vbi qꝫ defertur ꝛ parcitur cum alij qui se ad omnia para/tos exhibent: nunc officijs: nūc laboribus incessabiliter onerā tur. Quis igitur posset inqui/unt omnia que iubentur custo/dire? Sane si oculū cordis ape rimus: aperte considerare pos sumus ꝙ illis pro eo ꝙ par/citur condolendum est: ꝛ istis ꝙ eis non parcitur congauden dum est. Qđ enim interdum parcitur rebellib⁹: suo vitio de putent non virtuti. Fit namqꝫ istud ne peior scissura fiat: ne concutiatur calamus conquas/satus. Sic deus nō precipit da re libellum repudij: sed permi sit. Exultent autē iusti qui one ribus pregrauantur: quia dum multiplicantur super eos one/ra: multiplicatur ꝛ materia me ritorum: ꝛ per consequens gau dium premiorum. Otium in super eis tollitur: peccatorum pena minuitur: tentationis oc casio remouetur. Sciendum autem ꝙ licꝫ omnes homines obedientia stringantur aliqua li: hic tamen propter votum re gulares sunt amplius obligati. Nā prīfamilias obediēdū ē in bona sue dom⁹ ordinatōe: regi bus in rei publice gubernatio/

ne plebanis diuinoꝝ pceptorū expositiõe: ⁊ sacramẽtoꝝ admi nistratiõe: plãtis ordinū in di/ sciplīe obseruatiõe: summo p̄/ lato deo in declinatiõe vitiorū ⁊ custodia mãdatoꝝ. Uos igiꝰ fratres ad obedientiã spãliter vos ligastis: nec quicꝙ̃ excepi stis. Exemplū psalmiste seq̃mi/ ni dicẽtis: Ad oĩa mãdata tua dirigebar. A memoria quoqꝫ vestra nõ decidat: ꝙ qui in vno pcepto senioꝝ offendit pcedẽ/ tes obseruãtias oẽs pdit.

¶ Qꝛ obedĩetia debet eẽ perseuerans. Capitulū. xiiij.

Destra deniqꝫ obedĩetia sit pseuerãs. Cū enim p fessionẽ facitis vsqꝫ ad mortem vos obedituros in po sterꝫ obligatis. Quia igiꝰ exitꝰ ⁊ nõ principiū acta pbat felici iocūditate ppetuo coronãdus vsqꝫ in finẽ obedientiam nõ re linquẽs. Cui igiꝰ placet: vt sibi veritas pmissa soluat: ipe quo/ qꝫ qđ pmisit finaliter non omit tat. Qui enim ẜm xp̄i sententiã pseuerauerit vsqꝫ in finem hic saluus erit certissime.

¶ De abdicatione pro/ prietatis. Capitulū. xv.

Post aliã obseruationẽ re gularẽ manū mittamꝰ: vt qualiter sine pprio viuere debeamus doceamur. Igitur ex primitiue ecclesie p/ fectiõe discere poteritis: ꝙ ha bere cũcta cõmunia debeatis. Creature id nobis indicant in cõmunicãdo bonū qđ habẽt: et inuicẽ sese donãt. Mutuo quo qꝫ sibi seruiūt mẽbra corpis: cõ munitatẽ reꝝ indicantia p hoc nobis.

¶ Quedã monẽtia ad abdica tionẽ pprietatis. Capitulū. xvj.

Abdicationẽ reꝝ xp̄us nos de suo exemplo do cuit. Beatus dñicꝰ no/ bis moriens hoc legauit. Scri ptura quoqꝫ sacra idẽꝫ figuris multiplicibꝰ demõstrauit. Naꝫ crucifigendus xp̄s: vestibꝰ suis spoliaꝰ: p qđ nobis q̃ꝫ nudi reꝫ omniū pprietate nos esse cõue niat declaraꝰ. Ipe quoqꝫ nõ ha buit sicut asserunt vbi caput re clinaret. Sanctus etiã dñicus legauit nobis migrãs ad deꝫ humilitatẽ: charitatẽ: ⁊ volũta/ riã paupratẽ. Idipꝫ exẽplo suo tradidit idẽ p̄i q paup erat pe cunia: ẜꝫ diues vita pura. Deni qꝫ legiꝰ ꝙ mulieris amicte sole pedibꝰ luna supponiꝰ per qđ eẽ calcanda nobis oĩa mutabilia demõstraꝰ.

¶ Qꝛ ipa mul tipliciter vitiaꝰ. Ca. xvij.

Sed heu sūt aliqua que bonū paupratis viciãt nunc possidẽdi deside

rijs:nūc verbis inordinate pla
tis:nūc etiam factis in virtutis
huius p̄iudiciū demonstratis.
Nōnulli sunt etiā qui ad ea q̄ p
sitēdo ꝯtēpserāt appetitibꝰ ac/
censi anhelāt:obliti q̄ apud pō
deratorē spirituum ip̄a ꝑuersa
volūtas:prius q̄ȝ ad actum ꝓce/
dat ꝯdēnet. Ecōtra quidam pa
trū:q̄r rape cucumerē concupi
uit:in sole acriter se afflixit: vt
vexatio talis intellectū sibi tri/
bueret: ac si malū in se desideri
um puniret. Hi v̄o q̄ diuitias
quas foris habere nō poterant
nūc affectant:si v̄o xp̄i discipuli
eēnt p angustā portā que ducit
ad vitā exonerati ab omni ipe
dimēto intrare solicite labora/
rēt. Inuenimus etiā interdum
quosdā ī quibusdā rebus adeo
delectari:vt nec ad cōcedendū
ea fratri petēti velint aliquate/
nus iclinari. Alij quaternos vl
res alias initūtur a fratruȝ cō
spectu abscōdere: ne possint pe
tētibus nō negare:qbꝰ ꝯtēnen/
da eēnt illa transitoria:⁊ frater
ne charitati oīa postponenda.
Pudet aūt dicere q̄ nō nunq̄ȝ
vilissimis rebus sic accendunt:
vt sīgs vel digito: ex his q̄cq̄ȝ
attrectare p̄sumpserit taȝ indi/
gnatiōe cordis ꝯtra ip̄ȝ q̄ȝ ver
boꝝ insolentia moueant. Inue
niunt ⁊ alij qui sic dicunt: Nisi
mihi detur, hoc vel illud habē
di vel recipiēdi licētia:nequa/
q̄ȝ domū de cetero in talibus p
mouebo. Sūt ⁊ alij qui tales se
exhibēt vt prelatus ex his que
habēt auferre nō audeat:vel vt
ad tēpus ꝯcedāt iniūgere nō p
sumat. Et si abstulerit q̄cq̄ȝ tali/
um turbatiōes in domo conci/
tāt ⁊ tumultus. Sed q̄r p talem
indignationē in p̄dictis rebus
aliquale vis sibi vēdicāt: ꝓprie
tarios quodāmodo se demon/
strāt. Pro his nequaq̄ȝ turbati
onem sibi assumerēt: nisi res il
las p quibus mouent ad se pti/
nere aliqualiter iudicarēt. Sūt
⁊ nōnulli qui denarios sine li/
cētia: nec accipiūt:nec expēdūt
⁊ tñ q̄r licētiā sibi denegari nul
la rōne volūt: apud deū excusa
biles nō existūt. Alij dum dare
vel accipe quoq̄ȝ desiderant in
sidiose p̄lati sui absentiaȝ expe/
ctāt:vt a minore p̄lato licentiā
obtinere valeāt quā negādaȝ a
maiore credunt ꝓbabiliter aut
formidāt. Isti q̄dē apud hoīes
forinsecus se excusare poterunt
sed apud deuȝ cui omne cor pa
tet ⁊ omnis voluntas loquitur
perfectionis semitam derelin/
quunt. Quidam etiam cōmesti
bilia vl' potabilia sibi missa:vel
soli contentantur habere:vel il
iis quibus placet tātūmodo di

ftribuere nec fratres alios fm dispensationem eorum quorũ intereft participes volunt esse. Sunt ⁊ alij quibus auctoritas est tradita: qui monasterij res indignis conferunt aut incau te perire sinunt: aut superflue res expendunt: qui nonnunq̃ circa curam propriam reperi/ untur satis prodigi: sed quo ad alios satis auari: hi si certe ad/ uererẽt q elemosyne sunt pau/ perum quibus viuunt eas cum magna timoris reuerentia et prouidentia equaliter dispen/ sarent.

¶ Qualiter debent esse amatores paupertatis. Capitulum. xviij.

Veri autẽ amatores pau/ pertatis sine licẽtia nil accipiãt nec dent vel ha beant neq̃ mutuent ne q̃ furen tur: Quis eni nobis necessaria hababere liceat in cõmuni: nul lus tamẽ quicq̃ habeat in spe/ ciali. Ecce pater noster augusti nus tante paupertatis extitit q testamentũ nec moriẽs fecit vl/ lum. Et sicut propriũ non licet habere claustrali: sic ⁊ operari studeat in cõmuni. Sciẽdũ est autẽ q religiosis postponenda sunt quedã actu pariter ⁊ affe/ ctu vt proprietas rerum qua se priuauerunt quedã affectu sed non actu vt interdũ est per acti uam vitã dispensatio tempora/ liũ quedã actu sed non affectu si cut pro bono obedientie q̃nq̃ intermittitur ꝯtemplatio sup/ norũ. Sed heu videmus mul/ tos bonũ ꝓprietatis appetere: nolunt tamẽ ipsam cum defectu seu penuria sustinere Apud oĩ/ potentẽ vo deum tunc pauptas preciosa redditur: cum eam vo luntas deuota cum difficultatis molestia comitaf. Sane ad re/ tinendũ nuditatis virtutem ita vosmetipsos ab omni proprieta te reddatis extraneos: vt tan/ q̃ peregrinos ⁊ nihil habẽtes pijs monasterij largitionibus vos noueritis vestiendos dein ceps ⁊ allendos. Ex premissis igitur colligite vt possidendoꝝ in vita presenti nec quicq̃ inor dinate concupiscatis nec in ho neste acquiratis nec sine licen/ tia quicq̃ recipiatis vel detis nec preter voluntatem prelati aliquid teneatis nec licentiam extorqueatis nec contra frater nam charitatẽ quicq̃ teneatis nec in vtiliter expendatis.

¶ De multiplici nocumẽ/ to proprietatis. Caplm. xix

Ostendunt proprietarij se vacuos dei gratia esse qui contra professione ꝫ suam possidere satagunt aliena

Mala est cōpensatio que, bur/sam ditat: animam deo priuat. Inquantum ei religiosus ar/cham onerat rerum proprieta/tetantum grauat conscientiam puritatis egestate. In dialogo/rum libro legimus quendā re/ligiosum paucos denarios ab/scondisse cuius sepultura extra cymiterium quidem facta ma/ledictionē pro benedictiōe me/ruit sic habere. Peccunia tua te/cum sit in pditione positis de/narijs apud ipsum. Tales si de/cedunt impenitentes peiores sunt in iferno: qui morieñte chri/sto restituit aliena. Isti pro re transitoria preciosum obligaut quia pro talibus animā suam damnant ꝛ se gaudijs celi pri/uant. Unde frater qui se et sua christum secuturus reliquit de his se vitiose postmodū intro/mittit. Iste talis insipientem se ostendit: qui molam asinariam de collo amotam resumit ꝛ in spinas quas euaserat se pariter ac luto quo fuerat abtus fuerat se submergit. Iste velut canis ad vomitum reuertitur ꝛ retro as/piciens mittendo manū ad ara trum perficit curnum saltū. Ta/lis namq; si vxorem loth in sta/tuam salis conuersam attende/ret: ad ea respicere que reliquit minime festinaret. Minus est sapiens qui diuitias asino con/gregat: s; de ppria iopia nihil curat: Huic similis est qui con/tro professionem suam res sibi colligit: sed per defectum spiri/tualium fame perijt. Per hoc quoq; q̄ sua preciosiora seipso estimat gradum ꝛ ordinem di/ligendoꝝ aut negligit aut igno/rat. Cum iste si mundo mortu/us: fame mori formidat. Cum de cōpedib⁹ sit solutus iterato se illaqat. Cū sit i naui aquā hau/rit vt se mergat. cū sic in orto sal/spargit ne fruct⁹ sibi gratie cre/scat. Bene talis dici potest ydo/latra quia fiduciam habet in peccunia: que in illo solum qui iuuare potest est habenda. O q̄ iniuste res hic ponderat: qui postponendo pro paucis dena/rijs christū putat. Immo talis interdum flagitium iude supe/rat: quia his non nunq̄ vno so/lido se damnat. Ille autem ven/diturus dominū triginta argē/teos cū estimabat. Nature hic ordinem peruertit quia terrā super omnia diligit: quā inter elementa rerum creator infi/mam ordinauit. Tu itaq; fra/ter si currere ad celum vis ex/pedite: satage vt nequaq̄ pre/mentes sarcinas amplectaris.

¶ De vtilitate pauper/tatis. Capitulū vigesimū.

Uficiat aūt vobis fratres carissimi paupertas: et abhóinet aia nostra transitorias substantias: qz christo vobiscum manente di/uites nimis eritis: nihil tépo/ralium hñtes. Et sine illo pau/peres eritis et egeni: cunctas ēt diuitias mūdi obtinentes. Ille autem sit vester thesaurus: qui solus anime desideria replere potest: et sine illo est oīs crea/tura vacua. Quare si ꝑpter pau pertatē esuritis et sititis: si nudi estis: si sustinetis incómoda: il/le solus vobis sufficiat: cui⁹ dul cedinis magnificentiā: oīa mū di cōmoda propter se dimissa i comparabiliter recompensat. Attendite fratres mei qz sicut secuꝝ iter: pauper transit per latrones: sic et móachus nihil habens cuꝫ decedit: diaboli secu/rus trāsit laqueos et euadit. Elementa leuia sursum vadūt: sic et fratres qui se pfecte omnibus nudant: libere celos petunt. Exemplum enim est hoꝛ pau/per lazarus: qui fuit tandeꝫ ab angelo in sinū abrae deportatus.

¶ De castitate. Caplm .xxi.

Ad splectēda ē post hec velut vnū bonū de religionis ꝑncipalib⁹ ipsa castitas: que diuine visioni nos aptat: que naturā superat et an/gelicis spiritibus nos ꝯformat. Hec est enim inquā que fidelē animā christi sponsam christi efficit: que sequentes agnū canticum nouum instruit: et deo ꝓximum esse facit. Talibus inbe reatis nuptijs: vbi thalamus ē cordis mūdicia. O q̄ꝫ regales sunt ille nuptie vbi anima xp̄o per amorem iungit capiti nr̄o corona ponit et dextra illi⁹ nos in ꝑimo amplexatur.

¶ Similitudines quedam de castitate. Capitulum .xxij.

Castitas vestimentū est nuptiale: quo decorabi mur discumbentes i cō uiuio sūmi regis. Hoc byssino vestimēto q carruerit ē nuptijs eternis confusibiliter expellet. videte quomodo ꝯfusi sunt vai de serui dauid: quoꝝ videlicet vestes vsqꝫ ad nates tondeban tur: qz confusi nimis erunt apd altissimū: qui tegumento nobi/lis continentie nūc spoliantur. Omni laude dignū est in car/ne preter carnē viuere: et inter spinas esse: sed spinaꝝ aculeos non sentire. Salamādre tales sunt similes: que in igne nō cō/buritur: et pisci qui circūdatus aqua nō submergitur: atqꝫ gra no quod nō inter ꝫiꝫania suffo

catur. Isti mira faciunt in hoc mundo. Maius enim miraculum est de carne ppria fomites extirpare libidis q̃ eÿcere demonia vel febres de corporib⁹ alienis.

¶ De tribus malis incontinẽtie. Capitulum. xxiij.

Tribus modis in continentes errant: dum vel delectatione vel cogitatione vel cõsensu circa idem vitium elaborant: huius figuram nobis sacra scriptura euidẽter innuit: cũ in pmoꝝ parentum peccatum serpentẽ ꝛ mulierẽ atq; viꝝ litteraliter introducit Sit itaq; cor vestrũ p castimoniã thronus eburneus: sit lect⁹ floridus: sit fons clar⁹: sit vtiq; hortus cõclusus amena paradisus: sit archa extrinsec⁹ ꝛ intrinsecus deaurata: ꝛ virtutum delectabilis apotheca.

¶ De cogitatiõe mala. Cap. vigesimũquartũ.

Primo ergo sup corda vr̃a frẽs mei carissimi xp̃m sic signacl̃m ponere satagite: ꝛ ne vaganꝭ ad inania phibete. Cor eteni cere sile dicitur que per impressionem sigillo quolibet figuraꝭ. Quare pulchris imaginib⁹ mentes vestras imp̃mite ac sic eas i eterna gloria decorate. Studeam⁹ etiam pigmenta bonaꝝ cogitationum in ignem desiderioꝝ mittere: quo valeamus summi amoris incenso in ꝯspectu altissimi redolere. Desideriũ enim nostrũ ignis est: ꝛ ẽm materiã quã imponim⁹ vel fetoris vel boni odoris fragrantiã excitat Cor quoq; nostrũ mole ꝯtinue currenti comparaꝭ: qua vel lolium vl' triticũ cõminuiꝭ ẽm arbitrium imponentis. Faciam⁹ igitur vt salomon qui auream vrnam supra templũ posuit: ad innuẽdũ q, q̃sq; talis esse debet qui ad resistendũ volatilib⁹ cogitationib⁹ se premunit. Sciat vestra fraternitas q, cogitãdo quis peruersa raptorem in thesaurum suum intromittit semẽ iactando diabolũ emittit: sagittas diaboli absq; clypei oppositione recipit incurvando se sathane: christum de solio deÿcit porcos in hortũ suũ deuastandum introducit: lutum in fontem cõsciẽtie sue mittit: flores reliquẽs ad stercora se ꝯuertit.

¶ De delectatione. Cap. xxv.

Quasi proles matrem: sic delectatio malum sequitur cogitatum. Quisq; ergo voluerit vitare consequẽs malum precaueat antecedens: sciens q, qui cogitationib⁹ carnalibus mentem dederit a su/

pernis se consolationibus elon
gabit. Absit enim vt diuina cõ/
solatio infundi debeat vase ing
nato. Nam cor imundũ sedes
est sathane: cui non decet xp̃m
per gratiam consedere. O q̃z i
digna cõmutatio incõmutabile
bonum spernere: et rebus mutabi
libus adherere: fontẽ dulcedi/
nis relinquere et turbato riuu/
lo se replere. Igitur si de pecca/
tis interdum vos cogitare con
tingat: non hoc ex delectatione
sed amara cõpunctiõe fiat: sicut
pater multarũ gentium abraam
ciuitates a longe conspexit sub
uersas: et hieremias ciuitatis
sue incendium dolẽs planxit.

¶ De consensu. Caplm. xxvj.

Ceterum si cõtingat vt il/
licita cogitatio vos in/
terdũ mordeat sũmope
cauendum est q̃ vsq̃z ad consen
sum delectatio nõ decurrat. Cũ
eni diabolus inclinare vos ni/
titur ad peccatum ad suũ incur
uari transitum vos hortat̃. Sz
mendax est et pater eius. Ideo
minime peruersus trãsibit: qn
potius si in consensu vestro ad
uenerit: pedem figit. Cõsiderã/
dum tamen est duplicem eẽ cõ
sensum qui nos maculat: dũ vel
malum facere decernimus: vel
cum nos in opus sed in delecta
tionem motuum consentimus.

Quãdo enim delectatio cogita
tionis vsq̃z ad voluntatem dele
ctandi protrahitur: tũc morosa
et rea criminis: etiam absq̃z per
petratione operis iudicat̃. Et si
taliter delectantes apud omni
potentẽ rei sunt: videant quo
reatu constringentur qui cogi
tationes preuenientes ad illici
ta se compellunt.

¶ Quales debent esse veri cõ/
tinentes. Capitulum. xxvij.

Studeamus igit̃ fratres
corporis habere cõtinẽ
tiam atq̃z mẽtis que no
bis percinctionem lumborum
atq̃z mamillarum cum zona au
rea declaratur. Si ṽo tentatio
carnis vel demonis ad illicita
vos incitat: mentem tamẽ stan
tem fortiter hec nõ frangat. Sz
multum interest habere virtu/
tes polliticas vel purgatorias
aut purgati animi: quia iste sunt
extreme prioribus meliores quã
to iam post triumphum quie/
tem syncere possidẽt puritatis.
Quis enim omni laude plenũ
sit carnalibus desiderijs resistẽ
multo tamen laudabilius ẽ ten
tationum incitamenta non sen
tire. Nam dum obtinet in bel/
lorum conflictibus quis trium
phum: tamen vulnerũ interdũ
ictus recipit ac plagarũ. Motũ

etiam quem cum labore pugne quis interimit: quando se pacem habere speraverit: tunc insurgit. Nequaqȝ enim ab hoste dimicans securus esse poterit: quādiu contra eum dimicans victus non fuerit. Securior david erat postqȝ a prelijs subiectis hostibus quieverat: qȝ cuȝ bellorum discriminibus subiacebat. Status ille tranquillus in archa noe designatur: in qua cūcta quietanꝰ animalia ⁊ pacantur. Ad pacem hanc laudabilem tunc venimus: quando contra vitia insurgentia: non quasi ex necessitate pugnare compellimur: sed ea potius cum se prius oculo ratiōis obtulerint: velut colubrum horrore nimio detestamur.

De circunstantijs luxurie Capitulum.xxviij.

Non soluȝ opus luxurie nepharium: sed ad illō incitantes circunstātie sunt vitande: quales sunt incautus visus: tactus osculum ⁊ amplexus: frequens eloquimum: risus.

De visu incauto. Capitulum.xxix.

Etenim quia mors p fenestras ingreditur necesse est vt visus ipe cū magna diligentia obserueꝰ ne dum aspectus incaute exteriora inclinantes aspicimꝰ: divitias intrinsecas amittamꝰ. Certe si david visum ab incauto intuitu restrinxisset: in tante temptationis mala minime incidisset. Pudicitiam quoqȝ dina perdidit: quia ad videndum mulieres regionis occurrēs visus: in sui se custodiam non conclusit. Ad tegendum visum nostrum exemplum nobis salvator tradidit: qui nec proprios velari in irrisionē oculos recusavit. Quo iccirco scandalizantē oculum ſm dei consilium eruamꝰ: vt visum videlicet ne vanitates hauriat avertere studeamꝰ.

De tactu incauto Capitulum.xxx.

Cavendi sunt preterea contactus non solum lasciviarum: sed bonaruȝ etiam feminarum. Quis eniȝ bona sit terra: bona quoqȝ sit pluvia: tamen ex earum commixtione lutum efficitur. Eodem modo: licet bona sit manus viri: et bona manus femine: ex contactu tamen illarum nonnun qȝ lutosa cogitatio: vel affectio generatur. Si picē etenim quis tetigerit: manum vtiqȝ sordidabit. Quis autem stultus credit se manuȝ in ignem mittere ⁊ incendium

non sentire. Unde quidam sanctus qn̄ p aquā matrē ppriam trāsportauit manū pallio ne illā tāgeret inuoluebat.

¶ De amplexib⁹ ꝛ osculis. Capitulum. xxxi.

Si ergo ɓm apl̄i dictuꝫ bonuꝫ est mulierē non tāgere: nequaq̄ꝫ illam expedit osculari. Cōcupiscētia enī quosdaꝫ tales sic salse decipit ꝛ excecat: vt dicāt talia licere cū eūdē apostolū ꝯ̄tet osculū mūdus intulisse. O q̄ꝫ miserabiliter perijt iudiciū ratiōis: cū affectus ad aliqḋ faciēdū incipit dn̄ari Firmat enim sibi mēs captiua ꝯsciētiā qualēcūq̄ꝫ: dū tn̄ pficiat qḋ affectat. Ipa v̄o ꝯsciētia post facti ppetrationeꝫ amaris stimulis mētē pūgit: q̄ ad malā ptem deuiās veritatis semitas derelinqt. Amplex⁹ q̄ꝫ mortales nō desiderāt: q̄ ad eternas nuptias se parāt. Ornatos nāq̄ꝫ lāpadib⁹ mundicie ꝛ oleo leticie decet eē: q̄ supni spōsi amplexibus cupiunt interesse.

¶ De remedijs luxurie. Capitulum. xxxij.

Remedia sane luxurie sūt familiaritates suspectas deuitare: sibi non nimis ꝯfidere: occasiones tētationuꝫ fugere: sensus exteriores claudere: cogitatiōes malas restrīgere: carnē domare: motibus isurgētib⁹ resistere: bonis se semper exercitijs occupare. Queꝫ enim antiquus hostis vacantē viderit: hūc suis negocijs occupabit. Sciēdū deniq̄ꝫ ꝙ est nobis ꝯtra alia vitia pugnādū: sꝫ incōtinentie malū potissime fugiendū. Qm̄ sicut infirm⁹ p potū frigide aque ardorē febriuꝫ nō minuit sed accēdit: sic remedia ꝯcupiscētie querens in his miserijs: desiderium nec satiat nec extinguit.

¶ De resistentibus cōtra luxuriā. Capitulū. xxxiij.

Omni custodia necessarium est cor custodiri: quia ꝯstat illḋ multipliciter impugnari. In resistēdo quoq̄ꝫ necesse nobis est vt ibi simus in nostra custodia cautiores: vbi pugnas experimur hostium fortiores. Nam ꝛ diabolus ibi ponit frequentius tentationū laqueos: vbi magis sentit nos incautos. Et ibi studet fortius nos debellare vbi nouit nos amplius egrotare. Pax ꝛ concordia cunctis est laudabilis nisi contra vitia pugnaturo Qḋ optime innuit vbi turris dauid edificata cum ppugnaculis decorata fuisse mille clipeis omniq̄ꝫ armatura fortium memoratur. Unde ꝛ antiquo pplō

propter exercitium preliandi iebuseus dimittit & machabeis in sabbato pugnandi licentia tribuitur: vt cognoscatur gratum deo sit bellum contra vitia declaret. Frater illum diligenter recogitate: quem vidit senex coram se per diversarum specierum formatas imagines impugnari quas quia per negligentiam non repulit: cordis sui pulchritudinem in conspectu dei omnia cernentis: maculauit. Sed econtrario bene sibi frater ille tentatus consuluit qui vt magis obliuisceretur talium: mulierem sibi luteam figurauit. Ad innuendum custodiam cordis nostri cherubim flameo gladio ad viam posuit paradisi. Studeamus autem maxime caput serpentis conterere hoc est tentationum principijs insistere: vt sic hostem dum est debilis opprimamus: vt nequitiam in semine destruamus atque ad petram: id est christum nostros paruulos allidamus. Ut si aduersarius noster sepius tentationibus examinet: ipsa frequentia tedio non afficiat: ne finimus sicut lapides quos stille cadentes non violentia sed frequentia tandem cauant. Liquet hoc in patre quodam qui annis viginti tentatus fortis athleta xpi perstitit: sed postmodum vnius noctis spatio victus cessit.

¶ De humilitate. Capitulum xxxiiij.

Fratrem virtutum humilitatem fratres carissimi libenter amplectamur quam & christus verbis docuit & exemplo. Nihilominus demonstrauit qui se mitem & humilem corde dixit. Scitis de quodam apud antiquos patres recipiendo: ad ossa mortuorum misso vt illis exhiberet ignominiam & honorem quatenus sicut hec ad vtrumque insensibilia cerneret: sic & ipse laudes vel vituperia non curaret.

¶ De his per que humilitas habetur. Capitulum xxxv.

Ad perfectam humilitatem istis gradibus venietis si videlicet defectus vestros cum dolore ac emendationis proposito recolitis: si propriam excellentiam ex corde fugitis: si contempti non contenditis: si vos vere mortuos mundo estimatis: si nulli nisi soli deo placere appetatis: nec vlli displicere nisi soli domino deo timeatis: si humana vobis potentia nihil adiciat honestatis aut minuat solitudo: si vos inutiles non superficie verborum pronuncietis: sed veraciter reputetis: si desideratis viles videri: si omne quod est contra communem cursum ordinis quod vos potest reddere notabiles declinatis: si singularem sensum re/

linquitis:si vosipsos in vestris ꝯscientijs accusatis ⁊ alios excusatis.

¶ De signis humilitatis. Caplm. xxxvj.

Signa sunt hũilitatis gratiã hoĩuꝫ negligẽ: sententias alioꝝ acqesceꝛe: correctiones libent̃ audire: caput inclinare: vestes notabiles nõ ferre: tortuosum incessum vitare: maioꝝ pcepta sine discussione pficere: ⁊ qualibꝰ ad obsequia paratũ eẽ: minores nõ ꝯtemnere: simplici gradientes via nunq̃ȝ duplicatũ aut fictiõis vestigiũ ptendẽ: in litibꝰ nolle victoriam obtinere.

¶ De vtilitate humilitatis. Cap. xxxvij.

Tu humilitatis fructum noueritis agnoscite q: cinis est vtutũ: carbonẽ in feruore ꝯseruãs: fundamẽtũ spũale: edificiũ ne cadat: sustentans: ⁊ scala ad celestia nos sublevãs. Ipsa eni humilitas vtutes ceteras cõseruat: capiti nr̃o nos assimilat: actões pulchritudine sua ornat. Hec est q̃ deo ẽ amabilis: ĩ seipsa laudabilis: pximis exemplaris. Humilitas certe ẽ vtꝰ q̃ obtinet abũtia: stabilit pñtia: recupat iã amissa.

¶ Quomodo quis humilis d3 apparere. Capitulum. xxxviij.

Si quis igitur humilis eẽ pfecte nitit̃: velut surduȝ mutũ: cecũ: imo quasi stultum exhibẽ ex intimis sese conetur: vt videlicet nihil audire nihil loq vel videre cupiat: qδ ipm a pposito suo ptrahat ⁊ a bono ppter derisionẽ aliq̃ten9 nõ recedat. Humilitatẽ q3 perfecte qsq teneat sine fictiõe: vt sic vel illam exhibet forinsecus in opere: sic non deserat eã in corde. Non igit̃ sitis sicut illi: qui humilitateȝ diligunt sed ꝯtẽni nolunt: q: tales si humilitatem noscerent: nequaq̃ȝ illam in cõtẽptu pprie excellentie ꝯsistere dubitarent. In vestimentis sermetis tale mediũ vt nec pciosita te sint notabilia: nec vilitate nimia deturpata. Superbia non nũq̃ȝ de suo interitu cõualescit. Dum eniȝ qs abijcere sese nitit̃ de hoc ipse multotiens inanit̃ gliat̃. Eodem modo cũ pro xpo quis ieiunauerit: sepevana glia per hoc surgit. Un̄ cum qdam frater quereret: cur magis ĩ cõgregatione q̃ in solitudine ieiunare posset: responsum est ei q: digitus eũ in monasterio pasceret: sed in sollitudine nullus ieiunij testis esset.

¶ De nocumentis superbie. Cap. xxxix.

NOcumentū ſupbie in h
ppendaſ ꝙ duo ſunt in
opib⁹ bonis: glia vtiq; ꝛ
vtilitas q̃ꝛ ꝑmū ſibi de⁹ ſuauit
ſʒ reliquū nob dedit. Un̄ ſi dei
ꝑteʒ nobis retinē ꝯtenderim⁹:
abſq; dubio ꝑtē aliā amittem⁹.
Sicut eni vent⁹ puluerē ꝓijcit:
ſic vanitas virtutes diſſipat et
diſpergit. Hoc eniʒ certiſſime
ſciendū eſt ꝙ nunq̃ȝ obedientie
bonū nec patiētie virtus: nec ꝑ
fectōis puritas obtinebiſ: ſi hu
militatis ſynceritas amittatur.

¶ De conuerſatione hu
militatis. Caplm.xl.

SI igiſ humilitateʒ dili
gitis ꝑ hec que ꝯſcripſi
mus illā ꝯſeruetis ſi vʒ
in nobis penſaueritis facilitatē
cadendi: difficultatē reſurgēdi
ſi cognitionē hꝛe ſtudueritis ꝓ
pꝛie fragilitatis. ꝛ ꝯſideratiōeʒ
fris alteri⁹ melioꝛis: ſi ſepe co
gitaueritis moꝛtē iminenteʒ: ſi
nihilomin⁹ dn̄m q̄ agitis atten
ditis intuentē. Si nihilomin⁹
ip̄m dn̄m vſq; ad moꝛtē turpiſ
ſimā humiliatū penſaueritis ſi
gliam ꝛ honoꝛē q̄ ſequūſ igno
miniam ponderaueritis.

¶ De patientia. Caplm.xlj.

DEniq; frēs mei v̄tutum
clypeū: patientiā app̄hē
dite: q̄ in ſctis dei mira
bilia opaſ. Facit.n. ip̄a patiētia
vincere puellā fragilē: totū mū
dū imo ſin̄ pugna vincit aduer
ſariū: ꝛ amaritudinib⁹ mūdi pa
ſciſ ꝛ ꝯꝛijs delectaſ. Diſcipuli
certe ſe dignos habitos indica
bant q̄ꝛ ꝓ xp̄i noīe cōtumelias
ſuſtinebāt. Si bn̄ ꝯſideram⁹ nō
ſunt ꝯdigne paſſiōes hui⁹ tpis
quas ſuſtinem⁹ ad magnitudi
nē xp̄i paſſionū noſtroꝝ; ūq; de
lictoꝝ: ꝛ infernaliū toꝛmentoꝝ
atq; celeſtiū ꝑmioꝝ. Proinde
letati ſunt pꝛes nr̄i ꝓ dieb⁹ qb⁹
humiliauit eos deus: ꝛ ānis q
bus viderunt mala: ſicut aperte
nobis pater noſter dn̄icus oſtē
dit: q loca inſidiaꝝ trāſiens in
ceſſit alacriter ꝛ cantauit. Ideʒ
q̄ȝ pater fuit in carcaſſione libē
tius q̄ȝ tholoſe: q̄ꝛ cepit ibi mo
leſtias hic honoꝛes. Exemplū
patientie nobis exhibuit: q di
cebat nōne diſſimulaui: nonne
ſilui nōne quieui? Diſſimulauit
quidē foꝛis ꝓ opa: ne in patien
tie ſignū oſtenderet. Tacuit aūt
verbis inoꝛdinatis: ne vel oꝛe
dura v̄ba pferret. Quieuit ī coꝛ
de vſ ne ſeip̄m irriſec⁹ turbaret

¶ De vtilitate patien
tie. Capitulum.xlij.

PAtientia ē adamas quo
mens incomodis non
frāgitur: medicina per
quam ab omni leſione curatur
ꝛ clypeus quo ne ledi valeant:

cōmunitur. Ab alio certe ledi
nō poterimus: nisi prius cōtra
nosmetipos intrinsecus dimi/
cemus. Tribulatiōis fructū ille
nouit: q̄ ꝓciū in iniuriātibus erro
gauit: hunc fructū sacra scriptu
ra satis innuit: vbi tribus pue/
ris ignis in nullo nocuit: sꝫ vin
culatos soluit. Idē ostēdit arti/
ficiuꝫ. Nā lapis ad hoc tundiꝶ
aut sculpiꝶ: vt ī solēni loco post
modū colloceꝶ. Sic ⁊ nos ī mū
do ꝓmimur: vt in templo cele/
stis patrie: vbi nullꝰ sonat mal
leus collocemur. Nā gaudium
tristicia ꝓcidit: qua vel ꝑ purga
tiōe culpe vel ꝑfectiōe grē: vel
augmēto glorie nunc ferimur:
o laboꝝ o doloꝝ o beate lachry/
me quas ab afflictoꝝ oculꝭ ma/
nus omnipotētis absterget. Ce
loꝝ regnū eoꝝ diciꝶ q̄ ꝓpter iu
sticiā ꝑsecutionē patiunꝶ. Cum
ergo in ꝑsecutione duo sint: cul
pa videlicet ⁊ pena: meliorem
ptē hꝫ patiēs cū sit culpa leden
tis: ⁊ tantūmodo pena sustinē/
tis. Puritatē sue dilectiōis in
nobis ops deus ex hoc ꝓbat ꝙ
eos quos amat arguit et casti/
gat. Hinc ē ꝙ in signum clemē
tie ab assuero rege ꝯtra hester
aurea virga ostēditur: qua nos
eē ꝯsolādos virga dñice corre/
ctōis figuraꝶ. Si suis dilectori
bus tpaliter benefaceret: plu/
res sibi nō ꝑ se sed ꝑ donis po/
tiꝰ adhererēt. Fuerunt q̄ dexte
ra vtebanꝶ: similiter ⁊ sinistra:
quibus quid aliud dixerim: ni/
si ꝙ sicut ad meritū vite cōuer
tebanꝶ ꝑ ꝓsperasic ⁊ ꝑ aduersa:
īmo vt verius talibus dicā ni/
hil aduersum eē poterit: ꝑ q̄bꝰ
aduersitas ipa militās: semper
cumulat merituꝫ ⁊ tandē ducit
in gaudium. Patet ergo ꝙ ho
mo patiēs de felle fauū mellis
elicit: malū in bonum cōuertit:
amare quasi lac sugit: meroꝛē
ī felicitatis eterne gaudiū mu
tabit: vsqꝫ ad tēpus enim expe
ctabit patiēs: vt postea iocundi
tatis redditio subsequaꝶ. Certe
peccātes ad refrigeriuꝫ venire
nō poterimus: nisi hic ꝑ aquaꝫ
tribulatiōis: vel tandē ꝑ ignem
purgatoꝛij trāseamus. Facilis
ē aūt aque trāsitus q̄ꝫ ignis. Si
aduersitatū vtilitatē sciremus
cōsiderare: vix in centū annis
dño possemus ꝓ infirmitatis
vniꝰ beneficio respondere. Un
de sapiēter ille bonꝰ frater do/
luit ploꝛās: ꝙ eū dñs q̄nto āno
per infirmitatis molestiam nō
visitauit.

¶ Qualis eē debet vera pa
tientia. Capitulū. xliij.

Elimꝰ igitur bona age/
re ⁊ mala pati. Et si coꝛ/
dis trāq̄litatē cupimus

habere: debemus non quod nobis fit: sed quod alijs irrogamus ponderare: ferre libēti⁹ iniurias quam inferre: flagella dei sine murmuratiōe sustinere: ac iniurias proximi sine rancoris odio tolerare. Exemplū nobis sumimus a dauid: q̄ qui cytharā tāgēdo tetigit in saule malū spm̄ mitigauit. Si penā ex culpa meremur doleam⁹. Si aūt innocēter patimur: gaudeamus: quia iocūdū est cū xpo sustinere molestias innocēter quam cū latrone pati iuste multoque maioris glorie plaude diuina quam pro meritis mala ferre. Sūt igit agende grē deo pro psperis et pro aduersis: sicut nō solū cātat diebus sed et noctib⁹ philomena. Sine querela tam actiue: quam passiue vos seruetis fratres charissimi: vt nec querelas moueatis de alijs: nec de vobis cuique tribuatis materiā q̄rulādi. De nullo nisi quod pro xpo militatis: gaudeatis: nec de aliquo doleatis: nisi quod a cōditoris grā elōgatis. Nam impatiētia contra peccatū tantūmodo ē idulta. Hec enim dilectissimi throնū xpi et victoria ē vt cedant ledēti et indulgeāt psequenti. Sitis igit frēs velut aromata que trite magis fragrāt: sicut aurū quod fornax nō consumit sed examinat sicut granū quod a palea separat: sicut nauis quā ventus nō impedit: sed ad litt⁹ agitat sicut gēma quā sculptura nō destruit sed decorat. Ad pfectam igit patiētiā venire cupientes his gradib⁹ vtamur: vt videlicet malū pro malo nunquam reddamus: bono non resistamus: mala toleremus: iniuriantē placemus: bonū pro malo repēdamus Gaudēter iniurias suscipiam⁹ ad plus sustinēdū parati sim⁹ in tribulatiōe: deo grās referam⁹ aduersitates pro diō affectemus Maxime vō valet ad sustinendū cōnitia si ad responsionē talionis sitis: nō faciles: sz immobiles velut muti: et quasi qui hoc nō audierint vel aduerterint sicut surdi.

De malis lis impatientie Capitulum .xliiij.

Ulta mala impatiētia operat. Rōnis etenī oculū cecat sci spūs donum conturbat: ac pacis dulcedine mētē priuat. Hec diabolo cōparat: quia sicut ille ignē vomit: sic ipoztun⁹ hō ipatiētie vba fūdit. Ira enī febrib⁹ silis ē: quia nō solū anim⁹ sz et corp⁹ p eā inordinatis motib⁹ cōmouet. Jmmo dico irā febrib⁹ peioꝛē: quia cū p febres hō verset semel vel bis p irā multoties vno die agitat. Cū aūt tribulatio fit quā rasura: talis qs/

ꝯ qn̄ ꝑ hūc mndū radit quietꝰ sedeat: ne si sub rasorio isoléter se moueat peius malū ꝑ ipatiē tiā icurrat. Cuȝ detrahēti se qs vidicauerit plus amittit: qꝛ tri buit vestē inocētie tollēti palli um bone fame. Siqs igitur a deo vindictā poscit: xp̄m deuȝ quodāmodo vltorē ⁊ iudicem sese facit. Quid de ira dicam? Per irā coꝛ accendit sine palpi tat: os in clamoꝛem foꝛmat: sen sus qd loquat ignoꝛat: cecant oculi nō cognoscunt moti: faci es ignescit: ligua impedit: coꝛ tremit.

ℭ Qꝛ in quibusdam patiēti de foꝛmat. Capitulum. xlv.

SUnt aūt qdā q patiēti am: nō ex ꝓpꝛijs: sed ex virtutibꝰ ꝯcipiunt alie nis: q volūt tūc solūmodo eē pa tiētes: cū nō fuerint ab alijs ir ritati. Sūt ⁊ alij q foris iniuri as dissimulāt q rācoꝛē interiꝰ tm̄ seruāt. Hoꝝ patientia ē sicut sotularis nō vnctꝰ q ab exteri oꝛi qdē lesiōe pedē defendit: ȝ intrinsecꝰ pedē rūpit. Isti sunt lupis siles q plagas in pelle so ris bn̄ sustinēt ⁊ vulnera: ȝ coꝛ ruptiōis ꝯcipiūt faciliter in in terioꝛibꝰ detrimēta. Sūt item alij q ꝓpꝛias iniurias studiose vindicāt: sed iniurias dei ꝓseq minꝰ curāt nō aduertētes aliaȝ ꝑ zelū: aliā ꝑ vitiū irā eē: pꝛima ꝯtra iniuriā dei: scd̄a ꝯtra iniu riam ꝓpꝛiā cōmouet. Et illa est grē: ista culpe: illa p̄miū: ista im poꝛtat penā. Sȝ cauēdū est val de: ne tm̄ animꝰ ꝑ irā turbet: vt qd̄ vitio furoꝛis agit fieri ꝑ ze lū rectitudinis estimet. Inter dū. n. vitia v̄tutibꝰ se palliant ⁊ actꝰ q pn̄t fieri meritoꝛie: red dūt noxios ac depꝛauāt. Sic fit nōnunq̄ȝ vt i coꝛrectiōe frater na: ira charitatē excecat: cū po tiꝰ e cōtrario charitas irā debe at excecare. Sūt ⁊ alij q p̄sonis ⁊ nō vitijs irascunt. Nos aūt si charitatis oꝛdinē ispicimꝰ hoc videmꝰ qꝛ ē diligēda nā quam deꝰ ꝯdidit: ⁊ detestāda sunt cri mina q̄ qs ex istinctu ꝓpꝛio vl̄ certe diaboli ꝑpetrauit. Possu mꝰ iterdū hoi: nō ex rācoꝛe ira sci: ⁊ ꝓ bono suo coꝛꝑe cuꝑe ma lū pene. Cuȝ qs ex sanitate coꝛ poꝛis vel affluētia diuitiaꝝ vel alijs ex gratijs extollit: aut pec catis alijs iplicat: vt sibi bona sbtrahant huiꝰ bn̄ possumꝰ ⁊ rō nabilr̄ exoptare: vt deficiēte cā deficiat ⁊ effectꝰ siue desinat.

ℭ Qualiter patientia acqui ratur. Capitulum. xlvj.

UT aūt iocūdiꝰ nobis ad uersantia sustinere pos sumꝰ: studeamꝰ hoc soli cite possidere: videlicet memo

riā passionis dñice: ꝯsideratio nē retributionis diuine: ac dulcedinē dñice charitatis. Pẽsemus ꝛ nr̄a mala merita deniq₃ bñficia: penam purgatorij q̄ nobis ꝑ tribulationē diminuit: et pctm̄ qḋ dimittit: ꝛ grãꝫ q̄ pficitur: ꝛ dei gloriã ad quã ordinamur: pmium qḋ augetur atq₃ cautelã q̄ ꝑ hãc nõ modicũ erudimur. Sꝫ laborãdũ nobis ē ne ꝑ ipaꝫ nobis ꝯtingat q̄nq₃ penaꝫ incurrere vñ possem⁹ ꝛ gloriaꝫ expectare. Uidem⁹. n. q ꝑ eq̄lẽ motũ pigmẽtũ videlicet fragrat ꝛ lutuꝫ fetet: ꝛ q in eodem igne auꝛ rutilat ꝛ fenũ fumat. Certe tribulatio calcar ē ad boni opis feruorē: pigritiã vo excitãs nostrã: ꝛ vẽt⁹ ad portum glorie nos ipellẽs. Cetez cum iniuriose molestamur: citius in nobis rãcorẽ extinguim⁹ si per dissimulationeꝫ pmos mot⁹ reprimamus. Est. n. ire natura q̄ signis exteriorib⁹ placata crescit sed occulta minuit ꝛ lãguescit.

¶ De ordinatiõe hominis quo ad deũ. Caplm̄. xl vij.

O Mñi nisu vos exhibete laudabiles frẽs mei: corã deo synceros mentis puritate: ꝛ corã hoib⁹ decenter discipline. Exhibete vos semp in tali seruitio timoratos solicitos et deuotos. Solicite deo placita inuestigate ꝛ ardẽter ea cõcupiscite ac iplete. In charitate ꝛ ex charitate cuncta facere satagite: vt ꝛ deo largiẽte habeatis charitatis habituꝫ ꝛ ꝑ vestrũ studiũ eius motum. Si enim vnuꝫ istoꝝ in vestris actiõib⁹ defuerit: nequaq̄ꝫ apd deũ meritoriũ opus erit. Id ergo qḋ in vsum venerit: deuote ad deũ referte: ꝛ ei ꝓpter seipꝫ ꝑ amorẽ insatigabiliter inherete. Uia vobis sit ad deũ tam ꝓspera q̄ꝫ aduersa: vt in successibus cum gratiarum actione sitis humiles: ꝛ in contrarijs pacientes. De nullo gaudeatis nisi q xp̄o militetis: nec de aliq̄ doleatis: nisi q ab eius gratia vos elongatis. Soli deo placere appetatis sibimet solũmodo displicere timeatis. Sola vobis ea que deo iungunt dulcescant: sola que sibi ꝯtraria amarescant. Totam vitam vestram ad dei gloriam ordinate: semp illi de bñficijs suis gratias agite: ꝛ quicquid ad laudem eius non pertinet quasi amissum penitus reputate: vilescant vobis omnia preter deum: nec queratis aliquid in transitorijs qḋ ē ꝯtra deũ. Affecteris oẽ tristabile qḋ ordinat vos ad deuꝫ. Sit vobis de⁹ honor ꝛ gaudiũ i merore solatiuꝫ: ꝛ in tribulatione

defensio:sit vobis cibus in ieiu nio in paupertate abundantia in infirmitate saluberrima me dicina. Quapropter si esuritis ille vobis sit conuiuium: si siti/ tis ille vobis sit vinum ȝditū si nudi:sit ipse vestitutus:si infir mi sit ipse medicus:si vigilatis sit ille lectus: si fatigati ex itinē sit quies: ꝛ vmbraculum vobis ipse. Sit inquā deus cordis vr̄i sp. culū q̄uos ornetis:sit fons q vos lauet:sit panis qui vos con fortet:electuariū qd vos sanet sit clauis que corda vestra sibi aperiat mūdo claudat. Et si vi/ res corporis deficiant semp tñ in obsequio cōditoris:bone vo luntatis desideria inardescāt. Diligite qd diligit de9: ꝛ odite tm̄modo quod odit. Quātum est in vobis semp studeatis ha bere intellectum deum cogno/ scentem:affectum deum diligē tem:diligentiam ipsum querē/ tem:sapientiam ipsum inueni/ entem:cōuersationē sibi placen tem:perseuerantiā ipm fiducia liter expectantem. Quid plura fratres. Adoremus dei poten/ tiam:miremur sapientiā: ame mus clementiā: desideremus pulchritudinē:alliciamur per dulcedinem veneremur eterni tatem:imitemur humilitatem: magnitudinem inquiramus p fectionem laudemus misericor diam speremus:iusticiam eius timeamus.

¶ De ordinatiōe hoīs quo ad seipsum. Caplm.xlviij.

Corpus vobis solūmō sit in mūdo: sed anim9 sit in celo. Intantū men tes vestre sint intente superius vt presentia velut trāsacta q̄dā modo reputetis. Mundus sit vobis exiliū ꝛ patria vestra ce/ lum. Frequenter ad deum cor dirigite propter familiaritatis eius amicitiam subintrandam licet hoc ipsum fiat breuiter: et propter accidiam remouendā Studijs spiritualibus vos pau latim assuefacite. Oratōie vsū vobis facite ꝛ imprimite: nec tñ tāq̄ ex ȝsuetudine sed ex deuo tionis dulcedine adimplete. Oratiōes furtiuas querite. Il/ lis quoq̄ orationibus libenti9 insistite que affectum vestrū ad feruorem magis videant exci/ tare. Uidete nedū corpus sit in choro: anim9 sit in foro. Existes in itinere sic vos exhibeatis bo no mō socijs affabiles: ne ipa so cietas ab orationū ȝsuetā fru/ ctu faciat inanes. Quotidie ma ne surgentes cūcta que facturi estis deo offeratis. Finito die de cōmissis illa die vobis ipsis capl'm teneatis: ꝛuocatis cogi

tationibus locutionibus et opationib⁹. In lectiõe studeatis intellectu pficere et effectu. Sic illa bona q̃ ex affectu q̃nq̃ faciẽda cõcipitis facite: ne ppt illam bonũ obediẽtie vel id ad quod tenemini negligatis. Et breuit vt supremo bono coniungi valeatis sitis ab omniũ negocioꝝ secularium strepitu exuti a vanitatibus speculatoꝝ pñtium auulsi a cũctis infructuosis cogitationibus extranei: et mũdi blandimentis ac illecebris crucifixi.

¶De ordinatiõe hoĩs quo ad proximum. Capl'm. xlix.

In omni actu frẽs carissimi studete vobis pficere ad meritum: et primis ad exẽplũ. Circa seruitia fraterna sitis iocũdi: spontanei et parati nec vlli sitis ppt vsum pprij corporis onerosi. Grãm quã accepistis alijs libẽter impendatis Id qd̃ deest ab hñtib⁹ humilit regratis. Delictũ fraternũ non indignatiõe: sz cõpassiõe psequaĩ Accusate pprios defectus et supportate humiliter alienos sem per cogitãtes vos ppetrare potuisse silia et maiora nisi diuina vos mia custodisse. Et certe lz nõ aduertatis ideo forsitã i maioribus defectib⁹ laboratis in q̃bus et vos idigetis ab alijs supportari. Hẽt eni fructus quilibet vermẽ suũ. Monete delinquẽtes humiliter et arguite patienter. Pacem cũ oib⁹ et bellũ cum vitijs habete. In oĩ bono sernate cõcordiã et non in malo. Fris iracũdiã sine ratiõe etiã ĩ vos cõceptã: cõsideretis compescere sicut vestrã. Quelibet transitoria: fraterne postponite charitati. Sic hoĩes diligatis vt eoꝝ vitia nõ ametis. Et dilectio debetur hoĩbus ꝫm meritũ seu venerationẽ ꝫm offiñ et etatẽ. Debetis igitur plus honorare supiores: sed plus diligere melioꝛes prelatis obedientiã: equalibus cõcordiam: melioꝛib⁹ bñficium exhibete. Contendite maioꝛib⁹ p timorẽ subijci: equalib⁹ p charitatẽ obseq: sed p humilitatem minoꝛib⁹ coequari. Sitis pcipiẽtib⁹ parati: obediẽtib⁹ modesti maledicentibus taciti: laudantibus verecundi. Negligentes et reprehensiõe dignos ita caute declinate vt ipsos p̃sumptuose nõ indicetis: et tñ ea que faciunt fugiatis. Quoscũq; feruentiores in bono cerniitis eoꝝ familiaritatẽ auidius appetatis Qualibet virtutem velut apis semp a melioꝛib⁹ deflorate nec qd min⁹: qs hẽat: sed qd̃ vtutis possideat cogitate. Uniuersa q̃ vo videritis min⁹ edificatiõis hñtia: velut ceci et q penit⁹ h nõ

viderint transeatis. Nunc enim eorum qui male agunt auctoritate vel consuetudine aimati vel exemplo id quod deterius est faciatis.

Quod prelati debent esse speculum subditorum. Capitulum .l.

Ad vos autem spectat o prelati speculum subditorum esse dominium non amare: nunquam imperare: sine contumelia corrigere: sine superbia gubernare: sine crudelitate castigare: cum charitate fouere: Uenerationem non exigere: equalitatem seruare: culpas propter timorem vel amorem non dissimulare: ex rancore vel odio non punire: in penis misericordiam cum iusticia temperare: communi aliorum victu et vestitu contenti esse. Adbonum monere nec moribus contradicere: verbo exemplo pessepro diuersitate culparum et personarum nunc vinum nunc oleum exhibere: sic potate: sic virtute ceteros precellere non solum preesse sed prodesse. Circa interiora et exteriora solicitudinem habere spiritualia et temporalia prinde dispensare. Que sunt contra ordinem non dispensare rationabiles licentias non negare. Curis superfluis se sibi trahere sed necessariis non deesse. Cum his qui in lenitate ambulant nolle misceri: maturitatem honestam apprehendere: prelaturam pro libertate vel commodo non tenere: amare communia: superflua non appetere: contra honestatem non acgrere: de reddenda ratione continue cogitare. Ad vos inquam spectat o prelati esse in actione prouidos: in contemplatione suspensos: in conversatione humiles: in dictis veraces in factis stabiles in regimine fideles: vobis esse prope cos: sed aliis liberales in capitulis strenuos extra pios rebellibus esse presentes: humilibus esse mites. Sic igitur vos habeatis ad subditos vt parati sitis semper infirmis subuenire: sanos ad bonum stimulare: temptatos confortare: peccantes corripere: deuotos diligere pigros excitare indiscrete feruentes retrahere: religiosos ad exteriora mittere: dissolutos in domo tenere: seniores in dubiis consulere: minores autem regulam nutrire simplices non contemnere: presumptuosos iclinare: turbatos consolari omnesque vobis commissos domino commendare.

De dispensatione hominis in se quo ad dispositionem cordis. Capitulum .lj.

Cum perfectius possitis fratres charissimi finem attingere quem intenditis: ad quod munus direliquentes venerit is cogitate sollicite. Uolutates vestras frangite et mundo vos mortuos estimate. De cordibus vestris abiicite curiosas cogitationes indignas

affectiões: finistras intētiones violētas occupatiões: tristicias inutilē pnatū amores et sensum vtiqȝ singularē. Jllud corā ocul' dei cogitare. ptimescite: qd in p̄sentia hoīuȝ erubescitis opib⁹ exercē. Conef igit qsqȝ cor habere: qd fit q̄si ortus arboribus v̄tutū virēs vt apotecha scāȝ affectionū aromatibus redolēs: vt celū diuinaȝ illuminationū syderib⁹ fulgēs vt flos supnum rosē suscipiēs. vt archa thesauȝ mirificū in se claudens vt fons deuotiōis riuulos semp manās vt speculū dn̄icā imaginē rep̄ntans. O btm̄ cor qd exhibet se soliū in q̄ deus sedeat: thalamū in quo qescat: sigillū cui silitudinē suā ipimat: cellariū qd vino suo ipleat: librū in quo memoriam suā scribat: auȝ qd p beplacito suo flectat. Conef iteȝ atqȝ iteȝ qsqȝ cor habere deo deuotū: cogitationib⁹ discretū: in tentationib⁹ cautū: a rancore extraneū: a iudicijs alienū: desiderio eternoȝ lāguidū: amore vulneratū cogitatiōe fulgidū: in opibus timoratū: ɔtemplatione elenatum in bono sollicitum: contritione scissum: mundicia sanctū tīore custoditū et grā decoratum. Deniqȝ diligentissime studeamus fratres vt toto corde recedamus a peccato detestādo culpam: toto corde conuertamur ad deum agendo penitentiaȝ et toto corde queramus dn̄m supplicando veniam: toto corde adhereamus dn̄o ipsum super omnia diligētes: toto corde seruiamus domino ipsum laudātes toto corde sequamur ipsius semitas imitantes. Jsta dn̄o merito debemus qui beneficia prestat innumera cordi nostro. Jpse nāqȝ deus corda nostra illustrat sapientia gubernat: bonitate ditat: dulcedine cibat: pulchritudine imutat: potētia iuuat et charitate vnit: promissis allicit: flagellis erudit: cōminatione concutit: ac beneficijs emollit. Jpse deus dulcissimus corda nostra ītuetur probando: alloquitur informando tangit excitando visitat consulando viuificat iustificando et aperit irradiando. de quibus omnibus gratiarum actiones nobis sibi referre conuenit indefesse.

¶ De dispositione hominis in se: quo ad ordinationem oris. Capitulū. lij.

Unqȝ superfileat loquēda vel proferat tacenda. Quando vero loqui proponit quis: ipsa verba prius in animo tēpet quatenus modeste: veraciter. et dulciter

quod voluerit id pponat. Lin/
gua eni mendax dupliciter ela
ta vl' inflāmata deo est ⁊ hoībꝰ
odiosa. Diligenter igitur cha/
rissimi respicite quid vel qbus
qñ vel vbi qualiter vel quantū
vel certe qua de causa loquami
mi: ne sermonibꝰ vestris si debi/
te circūstātie defuerit generēt
mala ꝯsciētia in cordibꝰ ppriis
vel certe scandalū in aīo audito
rum. Hec aūt tria vꝫ gestū vocē
significatiōnē in vbis loquutio
nibꝰ attēdatis ita vt gestus sint
disciplinati: vox leuis: significa
tio semp vera. Verbis nolite cō
tēdere: sꝫ nec in litibus victoriā
curetis obtinere. Vitanda sunt
semp vba que vel loqntibꝰ vel
audiētibꝰ sunt nociua. Ab illis
loquutionibꝰ est abstinēdū que
vel illius q loquit vel eius cui
loquitur vel illius de quo loqui
tur nō ꝯueniūt honestati. Tem
pus loquēdi ꝯsiderandū est qꝛ
qñqꝫ nihil qñqꝫ aliqd dicendū
est. Sed nullū tēpus inuenitur
qñ mala vel etiā bona oīa sint p
ferenda. Aliqñ eni tacere debe
mus pptera qꝛ alter loq cepit
ne sermonē eius interrūpere vi/
deamur. Aliqñ tacendū est ppt
auditoꝝ aīos: qñ ad id qđ dice
re pponimus aduertimus ipa
tos. Aliqñ tacendum est pter
multiloquiū deuitandum: vel
etiam pptera quia ipsi qui su/
mus loquuturi nōdū formā cō/
gruā ꝯcepimus ppōnēdi. Se/
nes loquant de discretione cō/
sulēdi: Iuuenes de instātia ope
rādi: sapiētes de mysterio scri/
pturaꝝ: simplices de exēplis bo
noꝝ opum: hi qui exterioꝛa tra
ctant de sollitudine vite actiue
Qui quietā vitā ducunt de dul/
cedine vite cōtēplatiue: plati de
dispensatione tpaliū ⁊ spūaliuꝫ
subditi de obediētia pceptoꝝ.
Cum igit ad edificationē nr̄aꝫ
loqui volumꝰ ad hoc illos quo
rum doctrina possumus ad vir
tutē puehi: eligamus. Cum vo
pter alioꝝ edificationē loqui
mur ad illos quos speramꝰ no
stra exhortatione corrigi: ꝯuer
tamur Ad hoc aūt doctrina nr̄a
intēdat vt hortemur ad ꝯstan/
tiā timidos: ad timorē supbos
ad getem iportunos: ad feruo/
rem tepidos: ad silentiū verbo/
sos: ad verbū exhortationis ta/
citos: ad mansuetudinē ipatiē/
tes: ad vigilātiā negligētes: ad
indulgentiam crudeles ad ve/
recūdiā pcipites ⁊ pcaces. Hoc
est sollicite ꝯsiderandū qđ fra/
ter habeat ꝯuersationē sibi pla
centē: ꝯseuerantiā ipm fiducia/
liter expectantem. Quid plura
frēs: Admiremur dei potentiā
miremur pulchritudinē alicia

mur per dulcedinē: veneremur eternitatē. Cauendū est insup ne frater in loquendo membra inordinate moueat neq oculorū nutib⁹ nec vultus trāsformatione vel trāsmutatione sermōis sui grām decoloret. Deuitetis itaq verbū amarū superbum: detractoriū: adulatoriū: iuratoriū: supfluū: ociosum. Sicut aūt absenti nō debetis detrahere: sic nec p̄ntem aliquatenus deridere. Insipiētibus non debetis illudere: nec sapiētibus inuidere. Sicut muti in ociosis: s3 loquaces infructuosis: in sermōib⁹ vr̄is non cor in lingua s3 linguam in corde potius teneatis. Sane cū ad loquendū veneritis pauca verba rōnabilia pferatis. Taciturnitatē ametis ⁊ tumultū hominū fugiatis: per silentiū nāq conscientia suatur. ⁊ mens p cōtēplationē expeditius euellatur. Quāto enim plus a negotiorū strepitu vos subtrahitis: tanto deus vicinior erit vobis.

¶ De exercitio bonorū operum. Capitulum .lij.

His virtutibus frēs charissimi pollē satagite: q specialiter ptinēt ad regularis obseruantiā disciplinē qles sunt abdicatio pprietatis cū obedientie bono ad mundiciā castitatis. Et qm̄ p votū religionis ad magna vos ligastis magna qq in opib⁹ demōstretis. Multo nāq melius est in minoribus pmissionibus esse deuotū: q̄3 in maioribus negligentē. Uestrū ordinē seruetis opere: sed oēs alios charitate. Quottidie in aliquo virtutis exercitio pficite: ⁊ in bonū continui sollicite laborare. Nauis eni q̄ cōtra ictū fluuij ducit retrocedit nisi sursum cū magno labore cōtinuo moueat. Scōm statū in quo de⁹ vos posuit: meliora semp que ad illū ptinent adiplete. Habeatis i penitētia vitā in desiderio vō mortē. Disciplinā extra suate: cōscientiam interius expurgate. Subtiliter inuestigate mala ppria: ⁊ digne corrigere idagata. Cōmunē reprhensionē audiētes nō illā ad alios sed ad vosipos humiliter retorquete. Quia certi estis de ppetrata clpa doleatis s3 q icerti estis de venia timeatis. In oīb⁹ actiōib⁹ vr̄is extrema fugite ⁊ semp i medio vos tenete. Uñ tali moderamie carnē stringite: q̄si centū anni victuri: sed vitia sic fugite quasi crastio morituri. Circa seruitia fraterna sitis prō pti: nec vlli circa vsū3 ppriū corporis onerosi. Estote frēs humiles sine fictione: maturi sine pōderositate: agiles sine leuitate:

timẽtes sine desꝑatiõe: sꝑantes
sine ꝑ̃sumptiõe: obediẽtes sine
ꝯtradictione: hylares sine disso
lutiõe: patiẽtes sine murmure.
Estote inq̃ cõpositi ad moꝝ di
sciplinam: pij a mia: imobiles
ad ꝯstãtiã: in oꝛone deuoti: ⁊ in
vestra custodia circũspecti. Cu
rate mala ꝑterita plãgere: ꝑ̃sen
tia mala spernite: futura cauete
in bono finalr̃ ꝑdurate. Quis
nihil honestatis humana ꝑ̃tia
vobis debeat adijcere vel soli/
tudo diminuere: tñ ibi magis
ſuate disciplinã vbi vel plurib⁹
gñat scandalũ neglecta: vel for
mã imitatiõis tribuit custodi/
ta. Noctem oꝛdinetis silẽtio ⁊
oꝛoni: diẽ vͦo bonis exercitijs ⁊
labori. Diẽ detis ꝑrio: noctem
deo: laboris cã: nã laborẽ in la
boꝛe cogitate: In bonis foꝛtes
estote: ꝫ ĩ malis vos debiles ex
hibete. In agẽdis vͦo talẽ oꝛdi
nationẽ q̃ ad oẽs ⁊ singl'os obſ
uetis: vt videlicet sit ĩ ꝑlatis di
ligẽtia: ĩ ſbditl' obediẽtia: ĩ oib⁹
sil' pax ⁊ ꝯcoꝛdia: ĩ choꝛo deuo/
tio ⁊ disciplĩa: iux̄ altare matu/
ritas ⁊ reuerẽtia. Deuoti sint se
nes: laboꝛiosi sint iuuenes. Sit
hũilitas ĩ hitu: ꝑcitas ĩ victu: so
brietas ĩ potu. Sit ĩ claustro ñ
rumoꝛ: ꝫ lectio: ĩ caplo nõ lis: ꝫ
ꝯfessio. Et itẽtio fratꝝ nõ vͤsef ĩ
cantib: ꝫ ĩ psalmis. In ꝯuentu q̃ꝫ
sint assidui: ad curias vͦo rari.

¶ De exercitijs vͤtutũ. Ca. liiij.

Sicut spectat ad iusticiã
oꝑatio boni: sic declina
tio q̃ꝫ mali. Quaꝓpt
laudabilr̃ viuatis: nec tñ laudẽ
hoĩuꝫ appetatis. Nõ glĩemini
ď mltis dieb⁹ qb⁹ ĩ religiõe diu
vixistis: sed de paucis: qb⁹ oꝛdi
nẽ obſuastis: hypocrisim fugia
tis: ⁊ ĩ veritate coꝛã deo ambu
letis: sic ⁊ ĩ vestimẽtis ouiũ fo/
rinsecus appareretis. Nimis. n.
paꝝ ẽ ĩ igressu religiõis tm̃ ha
bitũ mutare: ꝫ moꝛes ⁊ vitam
laudabile ẽ. Igit̃ simplici ĝdiẽ
tes via nunq̃ꝫ duplicatis: aut fi
ctiõis vestigiũ ꝑ̃dẽdatis. Quic
qd ꝯ̃ cõeꝫ vsũ est vl̃ qď vos põt
reddẽ notabiles id fugite qua/
si pestẽ. Iusticiã nũq̃ꝫ deseratis
ꝑꝑ verecũdiã vel timoꝛẽ. Disso
lutões ñ faciatis: nec vos cũ eis
q ĩ leuitate ãbulãt cõmisceatis.
studete visuꝫ a vanitate: aures a
rumoꝛib⁹: coꝛ a mal' cogitatiõi
b⁹ clandẽ: ⁊ liguã a ſmõib⁹ ocio
sis: man⁹ a ꝯtactib⁹ ĩpudicis pe
des ab euagatiõib⁹ cohibẽ. Ab
oĩ deniq̃ꝫ vos ſbtrahite: qď ĩ cõ
ditoꝛis possꝫ vos obsequijs ĩpe
dire. Ocia ďclinetis: ne cellas ĩ
utilr̃ occupetl'. crebꝛa munuscu
la: freq̃ntẽq̃ꝫ missionẽ cigulоꝝ
⁊ cultelloꝝ ⁊ hmõi ďniterl'. No
lite nõ fienda sapienter appetẽ

aut facienda p accidiam fasti/dire. Diligētissime caueatis ne qñ in labore minus patientes: vel in obedientia pceptor mi/nus alacres: vel in opib9 chari/tatis inueniamini negligentes In certo statu ꝛ certa ꝯscientia vos ponatis nunꝗ etiā in illo statu viuere pſumatis: in ꝗ mo riendo discedere non velletis. Excessus in habitu caueatis: ne vestimenta vestra sint in genē preciosa: vel in qualitate min9 mollia: vel in colore splēdentia vel in formatiōe signum hñtia vanitatis. Gestum ꝗꝫ corporis vbiqꝫ cum distinctione discipli ne exerceatis: sic vbiqꝫ vt singu la membra suū teneant officiūꝫ nec vſurpent in suis actib9 alie/nū. Unde nec loquaꝯ man9 nec os audiet nec oculus offiñ lin/gue sibi sumat: sed vnūquodqꝫ membrū tam decenter op9 suū impleat quatenus aspectus in/tuentiū nō offendat. Facies hu mana cuꝫ sit speculū discipline intantū maiori custodia est ha benda: quāto minus pōt abscō/di si qd pctm̄ in ea fuerit vel ce lari. Discursus inutiles semper caueatis diligenter. Nam sicut de inconstātia mentis nascit i/ordinata motio corporis: sic e con trario mens paulatim regem i ponit qñ motus corporis inor dinate fluere nō siniſ: corp9 nō colatis: nec solatiis transitoriis hereatiſ. Terrene nāqꝫ delecta tiones iocūdant falſe dū ſunt: ꝛ ꝯtristant veraciſ poſtꝗ nō ſūt. Hoc ꝗꝫ ſpecialr̄ attendendū ꝙ ſicut malū opus qñqꝫ eſt lauda bile: ſic ꝛ bonū opus reprehēdi tur quodāmodo ſi non ſit tēpo re oportuno. Juſticia. n. ꝛ veri/tas nō ſemp deficiūt: qñ tpˢ de/bitū i his expectaſ. Fruct9 nāqꝫ nō puenit cū ſemen iaciſ: ſꝫ tūc demū qñ ſuo tpe ſeminatur.

¶ De temperantia ſeruanda i cibo ꝛ potu. Caplm̄ .lv.

Corp9 vt ſeruiat nutria tur et ne laſciuiet ordi/neſ. Sic abſtinētiā exer ceatis ne poſtea comedētes ip ſū ieiuniū ſupfluitate nimia cō penſetis. Nō ſapor ciboꝝ: ſꝫ ſa/mes comedendi vob̄ excitet ap petitū. Jn menſa ſtudeatis ne/ceſſitati puidērnō appetitui. Ca ro eteni ē paſcēda: ſꝫ vitia extin guēda. Uñ corpi nō ſūt dāda ſu pflua neqꝫ neccīa ſubtrahenda. Cū igiſ ſufficientē cibū ſūpſitiſ ſi poſtmodū delicatiora vel me liora ſupueniūt: nō ppſ illa ſto/machū oneretis. Et qd de cibo dixim9 de potu ꝗꝫ ac ſomno ꝛ i dumētoꝛ aliis ꝗꝫ corpis neceſſa riis intelligaſ: vt nunꝗ in illis curetis voluptati ſatiſacē ſꝫ ne

cessitati nature. Illud etiã pre/tereũdũ nõ est q̃ ante sumptũ cibũ magis hylares eẽ cõuenit ne videamur ꝓpter abstinẽtiã turbati: postea vo tacitos ⁊ modestos ne putemur in crapula inflãmati. Ante prãdiũ tẽpus ẽ doctrine ⁊ orõnis: postmedũ aũt opis ⁊ laboris. Tũc eniꝫ exercẽdus ẽ animus qñ ad studium spũale lenis ẽ. Et tunc reprimẽda ẽ caro: qñ calores incẽtiui p cibũ solẽt amplius excitari.

De venialibus vitandis. Capitulum lvj.

Sicut libẽter vitatis pctã grauia: siccauete fratres ne multa vos molestent venialia vel leuia. Sepe eteniꝫ de peccatis minimis venit ad maiora: sicut ignis calidus nõnunq̃ surgit modica de scintilla. Uitanda sunt igitur peccata venialia: q: nos nos in malis assuescunt ⁊ feruorẽ charitatis diminuũt: animã maculant: ad penã obligãt: aĩe potestateꝫ in operibus suis lassant: ⁊ a gloria nos retardant. Nunq̃ enim a quocũq̃ facies dei videbit: donec p venialiũ penitẽtiam vltimus quadrans psoluatur. Hec sunt quoq̃ que gaudiuꝫ celeste nobis indirecte minuunt: quia opa bona nostra p̃ que crescere nobis posset eternoꝶ cumulus pmioꝶ cõuertere nos oportet ad solutionẽ huiusmodi debitorum. Curemus ergo p oẽs declinatiões eẽ potius inocentes q̃ cõmittẽtes: etiam culpas leuissimas penitẽntes.

Exhortatio bona ⁊ finis epistole. Capitulũ. lvij.

Ecce frẽs charissimi q̃liter ĩ multis vos istruxi q: ⁊ ipe indigeo erudiri. In loco pegrinatiõis nostre q̃diu p̃rauũ ẽ coꝛ hoĩs, pcliuiꝫ ad vitia: languidũ ad virtutẽ: mutuis exhoꝛtationibus indigemus. Hinc est q̃ omni virtute vos precoꝛ ptestãs: vt p eũ qui suo reuerendo sanguine nos redemit: ⁊ ad vitam pia moꝛte reparauit: vestre pfessionis vestriq̃ ꝓpositi nõ ĩmemoꝛes: semitaꝶ memineritis antiquarũ p quas antecessoꝛes nr̃i currere festinarũt in spũ vehemẽ/ti: ⁊ iã regnat cũ xp̃o ppetua requie psolãdi. Ad quã ⁊ nos cuꝫ diuina suffragãte grã peruenirimus erit animabus nostris cognitio pure veritatis: dilectio sũme bonitatis: ac diuine frui/tio maiestatis. Erit ⁊ coꝛpori/bus nostris claritatis pulchri/tudo: agilitatis ꝓmptitudo: subtilitatis aptitudo: ⁊ ipassibilitatis inuictissima foꝛtitudo. Ibi erit affluentia diuitiaꝶ: in

de bonitate dei. Talis spes va/na est: sic dicit in libro sapie. v. Spes impij tanq̃ lanugo que a vento tollitur & tanq̃ spuma gracilis que a procella dispergit & tanq̃ fumus qui a vento dif/fundit: & tanq̃ memoria hospitis vnius diei pretermittis.

De timore Capitulum .xxij.

Timor iustus est fide et moribus diuinorum dili/gens custodia preceptorum. Iustus timor: est anxietas: cor/da trahens hominum ab illicito vsu membrorum sensuumq̃ exteriorum & affectionum interiorum: ne. a ia vel a deo separetur vel a familiaritate ipsius aliquantulum elongetur cauens etiam ne mens vel in ci/bo vel in potu vel sompno vel ali/qua creatura minimam dilectionem querat: & sic a feruore tor/pescat. Hanc anxietatem habet sponsa ad sponsum charissimum ne in aliquo motu incessu vbo vel facto ipsum offendat: q̃ ingrati tudinem eius curat. Iste timor co/git non solum a pctis grauibus imo etiam a venialibus abstinere. Nam ex psuetudine venialium securi/tas mentis & familiaritas dei amittit & gra multiformis coica/ri negligit. Ad iustum timorem nos inducere debet multiplex eius vtilitas. Est enim initium sapie ps teste. c. ix. Et iuxta illud q̃ sine ti/more est non poterit iustificari Item est signaculum & conclusio omnium virtutum & grarum: iuxta illud ecclasti ci. xxv. Timor dei oibus se suppo nit. Ubi non est timor dni: subito ois gra dissipit & pscia peruertit bm illud ecclastici. xxvij. Misi te nueris te instater in tiore dni cito subuertet domus tua. Aliam vtilitatem timoris dni dicit Bernar. In veritate didici nihil adeo efficax esse ad pmerendam graz retinendam & recupadam: q̃ si sp in ueniaris coram deo non altum sape sz timere. Tunc cum arriserit gra ne idigne operis ex ea tie cum recesserit qui mox casurus: tie deus si de nuo fuerit fuerit ne reciduum pa tiaris. Ad idem nos iducere debet miserabilis casus angelorum de q̃ iob ait. iiij. Ecce q̃ suuiunt ei non sunt stabiles & in anglis suis re/pit prauitatem: q̃nto magis q̃ inhi/tant domos luteas & terrenum hnt fundamentum: psumentur velut a ti/nea. Et casus scorum virorum ab ini/tio mundi sicut fuit adam sanson dauid: salomon: & oes apli. Et heu hodie viri scissimi psternu tur iuxta illud ps. Cadet a late/re tuo mille. i. q̃ deberent sedere ad latus iudicis in iudicio: & de cem millia a dextris tuis. i. q̃ de berent locari ad dextram iesu xpi Un dicit glo. Sunt multi q̃ se pu/tant cum xpo indicaturos & sunt

multo plures q se putant collocãdos a dextris inter saluãdos sꝫ q: de se ꝑsumũt nõ hñtes ĩ alto radicẽ charitatis dextrã õcidũt a cogitatiõib⁹ suis. Ad idẽ nos ĩducẽ debẽt exẽpla sctõꝝ timentiũ deũ sicut iob q.xxxj. de se dicit: Quasi tumẽtes fluctus sup me: semp timui deũ. Et siĩr illud iob.xvij. In pfũduz ĩferni õscẽdet aĩa mea. Dicit glo. Pẽsate qs vĩm de rege securus sit cũ õ ea trepidat ipe quẽ iudex laudat. Itẽ hiero. de seipo diĉ: Quotiẽs diez iudicij cogito toto corpe ɔtremisco Quid ergo nos miseri acturi sum⁹ vbi tãti viri trepidãt? Argumẽtũ iusti timoris hꝫ: q tã solicit⁹ ẽ oiuz q̃ dei sũt vt nullo tpe vel loco qcqd eoꝝ negligat q̃ sibi possibilia sunt: imo ꝓ posse oĩa seruẽt opaĩ. De hoc dĩ ĩ eccl.vij. Qui timet deũ nihil negligit. Et itẽ rũ.xv. Qui timet deũ faciet bona ꝛc̃. Argumẽtuz iniusti timoris hꝫ q ꝓ amissione rerum vel corpis: nõ ꝓpter deũ bonũ faĉ: vel maluz dimittit. Hũc timorẽ ꝓhibet dñs.d. Nolite timẽ eos qui occidũt corp⁹. Et isa.lj. Tu quis es vt timeas ab hoĩe mortali? Talibus dicit dñs: vbi sunt dij eoꝝ in quibus habebãt fiduciã ꝛc̃. siue gaudiũ.

¶ De leticia. Cap.xxiij.

Leticia vera ẽ de his q̃ in deo sunt. Vnã enim ois gaudij ẽ ĩ deo. s. potẽtia: sapientia: bonitas: largitas: pulchritudo: beatitudo: mĩa: iusticia: veritas: nobilitas: sanctitas mãsuetudo: fidelitas: charitas: humilitas: ꝛ siqua sunt silia: et ꝙ oĩa imẽsa ꝛ eterna sunt ĩ deo Ille verã leticiã hꝫ q synceram hꝫ ɔsciẽtiã: videlicet oĩb⁹ factis suis: nec vnq̃ trãsgrediĩ scienter ꝓcepta dei vel vota: sꝫ semꝑ intẽdit ꝑficere ꝛ exemplis iesu xp̃i ꝛ diuinis morib⁹ ɔformari De hac ɔscia gaudebat ꝛ gliabaĩ apls dicẽs: Glia nr̃a hec est testimoniũ ɔscientie nr̃e: qđ in simplicitate ꝛ ĩ synceritate dei nõ ĩ sapĩa carnali: sꝫ in gr̃a dei ɔuersati sum⁹ ĩ hoc mũdo. Ad verã leticiã inducere nos dꝫ ꝙ sup oĩa bon⁹ de⁹ ꝛ ĩter oẽs creaturas solã creaturã humanã in tãtũ sibi vniuit: vt vere dicatur deũ eẽ hominẽ: ꝛ hominem eẽ deũ. Et qcqd hꝫ deus ꝑ nãz: hõ hꝫ ꝑ grãz. Nusq̃.n. angelos apꝑhẽdit sed semẽ abrae: vt dicit apls ad hebreos.ij. glo. chrysosto. Reuera magnũ ꝛ mirabile ẽ carnẽ nostrã sursum sedere: ꝛ ab angelis ꝛ archãgelis adorari. Aliud iductiuũ ẽ ꝙ nos certificauit de eterna btitudine ꝑmissis legis ꝓphetaꝝ iuramen

de claritate vultus eius radij solis procederent: quos filij israel intueri non potuerūt donec faciem suā euelaret. Ad solitudinis amorē nos inducere debet sctissimū xpi exemplū: q licet ex nullius ꝯsortio vnq̄ impedire posset a spūali negotio: sepe tñ declinauit a turba ꝑpter amorem solitudinis ⁊ a charissimis suis aplis adorandū secessit quātum iactus est lapidis: vt scribitur luce.xxij. p hoc innuens vt viri sancti qui in multitudine familiaritatis deo vacare non possunt ⁊ modicam vel nullam gratiam efficacem inter homines consequuntur ⁊ solitudini se conferant. Hinc est q̄ zacheus in turba dominū iesum videre non potuit sed postmodum vidit ipsum in arbore existens ⁊ vocem saluatoris audiuit cū solus arborem ascendit luce.xix Ad idem nos inducere debet vtilitas solitudīs de qua dominus de sponsa dicit osee.ij. Ducam eam in solitudinem ⁊ loquar ad cor eius. O q̄ felix est qui vel semel audit dñm loquētem. Loquutio domini in corde est de arduis gratijs securitatem mentis prestare. Ad idē nos inducere debet q̄ sancti heremite olim curreruut ⁊ errauerunt in solitudine: in montibus ⁊ in speluncis et in cauernis terre: hebre.xj. vt deo continue vacare possent ⁊ aliquādo in triginta vel quadraginta annis hominē non viderunt. Argumentū vere solitudinis habet: cui grauis pena est esse cum hominib⁹ ⁊ ab eis se abstrahit quacunq̄ occasione potest ꝯm illud ps̄.liiij. Ecce elongaui fugiens ⁊ māsi in solitudine. Sic beate marie magdalene pena fuit videre homines: postq̄ dominū iesū amplius videre nō potuit: immo etiam videre angelos sibi penale fuit. Unde angelis volentibus eam consolari de recessu dñi de sepulchro ait: Quero creatorē: ideo grauis est mihi oīs creatura ad videndū Ideoq̄ fugit in heremū ꝓ amore iesu xpi.xxx. ānis carēs cibo ⁊ potu corporali: quā angeli leuabāt in aere singulis horis ad orandū deputatis in qua orōne sumpsit corpis ⁊ aīe nutrimentū. Argumentū false solitudinis habet q licet solus sit corpaliter aīa tñ eius corā deo nō est in diuersis mūdi finib⁹ varijs negocijs occupata. Hec duo taciturnitas ⁊ solitudo efficacit̄ eleuāt ad ꝯtemplationē: iuxta illō trenoꝝ iij. Sedebit solitari⁹ ⁊ tacebit ⁊ eleuabit se sup̄ se.

¶ De ꝯtemplatiōe Cap.xxxiij.

Ontẽplatio vera ẽ col/
latio affectionũ ⁊ oium
viriũ aĩe ad cognoscen
dũ cũ delectatõe ⁊ admiratiõe
mẽtis aliqd de diuina natura.
s.potẽtia:sapia ⁊ bonitate:cha/
ritate ⁊ nobilitate:largitatẽ ⁊c̃.
siue occulta dei iudicia:siue san
ctissimaꝫ ei⁹ volũtatem:siue ali
quã pfectionẽ q̃ tẽdit ad deum
In hac ꝯtẽplatõe fuerũt patri/
arche:pphete ⁊ sancti aplĩ. Nã
patriarchis ⁊ pphetis occulta
sua per spm̃ suum reuelauit: vt
noe in diluuio: abꝛahe de sub/
uersiõe sodomoꝝ:ioseph de fa/
me egypti:ieremie de transmi
gratiõe ⁊ captiuitate iudeoꝛuꝫ:
danieli ⁊ nabuchodonosoꝛ ⁊c̃.
Et sic de aliĳs patriarchis ⁊ p/
phetis: alia occulta reseruauit:
vt ezechieli diuersas visiones.
Uñ amos: Nõ faciet dñs vbuꝫ
nisi reuelet secretũ suũ s̃uis suis
pphetis. Aplis v̊o p vnigenituꝫ
suũ filiũ omnẽ volũtatem suã:⁊
omnẽ pfectioneꝫ suã indicauit:
sicut ipe dicit Jo.xv. Oĩa q̃ au
diui a p̃re meo nota feci vobis:
vt ⁊ ipsi posteris suis eadem re
uelarẽt:qđ ⁊ fideliter fecerunt.
Nã in omnẽ terrã exiuit sonus
coꝝ ps.xviĳ. Sꝫiter aplos ali/
quos:videlicet beato iohãni et
btõ paulo occultissima idicauit
Inter alia patefecit eis octo be
atitudines.s. Beati pauperes
spũ ⁊c̃.q̃ magnã in se pfectionẽ
ꝯtinẽt: pfectãqꝫ indicãt volũta
tẽ dei. Differũt aũt ꝯtemplatio
meditatio ⁊ cogitatio. Nã i co
gitatione ẽ mentis euagatio:in
meditatiõe inuestigatio: in ꝯtẽ
platiõe admiratio. Cogitatio ẽ
sine laboꝛe ⁊ sine fructu. Me/
ditatio ẽ cũ laboꝛe ⁊ fructu. Cõ/
tẽplatio est sine laboꝛe ⁊ cũ fru/
ctu. Ad ꝯtẽplationẽ dei nos in
ducere debẽt tres aĩe gradus:
de qb⁹ dicit greg. Ad visioneꝫ
necessarĳ sunt tres gradus aĩe
Prim⁹ vt se ad se colligat. Se
cũdus ẽ vt videat qualis sit col
lectio. Terti⁹ vt supꝛa seipm̃ sur
gat: ac se ꝯtẽplatiõi auctoꝛis in
uisibilis subĳciat. Sed se ad se
nullo mõ colligit:nisi prius di/
dicerit terrenaꝝ atqꝫ celestiuꝫ
imaginuꝫ fantasmata ab oculo
mentis reĳcere: qcq̃d de visu:
auditu:adoꝛatu:tactu:gustu coꝛ
poꝛeo:cogitationi ei⁹ occurre-
rit respuere dꝫ atqꝫ calcare:q̃te
nus se talem querat intus qua/
lis est sine his. Naꝫ hoc qñ co/
gitat quasi quasdã vmbꝛas coꝛ/
poꝝ introꝛsus versat. Abigẽda
sunt oĩa manu discretionis ab
oculis mentis:quatenus se talẽ
aĩa cõsideret qualis sub deo su/
pꝛa coꝛpus creata est. Ad idem
nos inducere debet ineffabilis

suauitas: q̄ ibi ꝑcipit: admirabi
lis ꝑfectio q̄ ibi addiscit: ꝑncipi
um oīs btītudinis: qđ ibi reꝑit
Fons enī oīs beatitudinis sum
mus deꝰ ibi cognoscit: ⁊ qđ ve
cognoscit hoc amat: ⁊ qđ vere
amat: hoc vere desiderat: ⁊ pro
eo obtinendo laborat: ⁊ ꝑ q̄ stu
diose laborat hoc tandē acqui/
rit: cūq3 acq̄sitū fuerit delecta/
tione mirabili possidet. de hoc
dicit Ber. Que aīa semel acci/
pit ⁊c̄. In hac ꝯtemplatiōe fuit
augustinꝰ cū dixit: Displicebat
mihi ⁊c̄. Argumentū vere ꝯtē/
plationis habet quē in miseria
huius mūdi viuere tedet cum
btō Job dicente: Tedet animā
meā vite mee. eiusdē. x. Et cum
btō paulo dicente Ro. vij. Infe
lix ego homo qs me liberabit
de corpore mortis huiꝰ? Et btō
thobia dicēte. Melius ē mihi
mori q̄3 viuere eidē. iij. Et q ad
fontē vite sitit. d. cū dauid ps. xlj
Quēadmodu3 desiderat ceruꝰ
ad fontes aquaꝝ ⁊c̄. Un̄ greg.
Contemplatiua vita est charita
tem dei ⁊ ꝓximi tota mente re
tinere: ab exteriori actiōe quie/
scere solo desiderio conditoris
inherere: vt nihil iam agere li/
beat: s3 calcatis oībus curis ad
videndū creatoris sui faciem:
animus in ardescit: ita vt iā no
uerit corruptibilis carnis pon
dus cu3 merore portare totisq3
desiderijs appetere illis hym/
nidicis angelorū interesse ad/
misceri celestibꝰ ciuibꝰ: de eter
na in cōspectu dei incorruptōe
gaudere. Argumentū false con
templatonis habet: q aliqd de
deo vel aliqua ꝑfectione cogno
scit: cui sacre scripture veritas
ꝯtradicit: ⁊ hoc t̄n tenere ꝑ ra/
tiōes defendit. Ex hoc alibi he/
reses ꝓcesserūt videl3 arrij: qui
filiū coeternū ⁊ consubstantialē
pr̄i negat: ⁊ sabellij: q ꝑsonas in
trinitate ꝯfundit ponens noīa
lem t̄n differentiā cū nature ꝓ
prietatibus. Pater enim ꝓprie
h3 inascibilem: filius ꝓprie na/
scibilem: spūs sanctꝰ ꝓcessionē.

¶ De discretione. Cap. xxxiiij.

Discretio vera est prudē
ter diiudicare qd sit bo
num: qd melius: qd op
timū: malum: peius: pessimum.
Quātu3 bonū sit appetere deū
quātū malū detestare. Itē scire
diiudicare iter creatorē ⁊ crea
turam ⁊ qd sit creator: qd crea/
tura. Item quantā reuerentia3
debeat homo superiori: quāta3
clementiā inferiori ⁊ compara
tionem: qualem societatē equa/
li: qualit se debeat hr̄e ad mor/
tuos qualiter ad viuos qualit
ad predecessores q̄liter ad suc/
cessores qualiter ad amicos vt

in deo diligant: qualiter ad inimicos vt propter deum diligant qualiter coram deo occulte: qualiter coram hominibus manifeste: que restitutio spiritui que carni impendenda est: quibus vestibus induendum: quando comedendum: quando bibendum: quando abstinendum et quantum et quibus cibis: quando vigilandum quando dormiendum et quantum et quando diu quando orandum: quando flendum: quando aliquod opus faciendum. Quomodo se habendum ad laudem: quando ad reprehendendum: quando loquendum: quando tacendum et quantum et de quibus causis cum quibus quo loco quo tempore quando largiendum et quantum et quibus quo tempore: quando accipiendum: quando retribuendum. De omnibus huiusmodi ordinate et prudenter diiudicare est vera discretio. Hec virtus est magistra omnium virtutum: statuens omnibus modum et ordinem. Ubi ergo discretio non est: ibi charitas non seruat ordinem: quod primo quod postremo diligendum sit nec modum: quod minus: quod amplius diligendum. Ibi humilitas nimis se deiicit. Et sic secundum augustinum vbi nimium seruatur humilitas regendi frangitur auctoritas. Ibi obedientia ceca et stulta fit credens etiam in malis obediendum. Ibi etiam largitas se nimis effundit etiam histrionibus sine necessitate. Ibi timor in desperationem deiicit: spes in presumptionem conuertit. Ibi iusticia nimiam securitatem demonstrat. Patientiam: misericordia: mansuetudo: benignitas: iniusta dissimulat. Ibi religio dissoluitur veritas falsificatur: castitas violatur maturitas leuis efficitur: constantia permutatur: hec virtus ex defectu aliarum virtutum crescit. Cum enim homo sepe cadit de humilitate ad superbiam vel vanam gloriam: de charitate ad inuidiam: de patientia ad iram: de mansuetudine ad rancorem: de feruore in torporem: de castitate in carnalem concupiscentiam de amore paupertatis in auariciam de pace in turbationem: de vnione in discordiam: de obedientia in rebellionem: de maturitate in leuitatem: de religione in dissolutionem: de taciturnitate in loquacitatem vel detractionem: de spirituali amore in carnalem: de spe in presumptionem de iusto timore in humanum vel seruilem timorem: de iusticia in securitatem: de misericordia in mollitiem: de constantia in mutabilitatem: de veritate in falsitatem: tunc primo fit cautior et ad cauendum sollicitior et in omnibus discretior. Ad veram discretionem nos inducere debet et potest assiduat lectio et meditatio in scripturis: continua inuestigatio de sanctorum

Credo videre bona domini in terra viuentium
Ideo cantabo domino in vita mea
Psallam deo meo q̃diu fuero
Iocundum sit ei eloquium meum: ego vo delecta/
bor in domino. Amen.

¶ In nomine sancte trinitatis isti tres tractatus vtilissimi feliciter expliciũt. Impressi venetijs per Ioãnem Emericum de Spira. Anno incarnatiõis M.cccc.xcv. sexto klãs Maij.

